

13.GENEL KURUL
15-16-17 ŞUBAT 2008 İSTANBUL
ÇALIŞMA RAPORU

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
CONFEDERATION OF PROGRESSIVE TRADE UNIONS OF TURKEY

Nakiye Elgün Sok. No: 117 34381 Şişli-İstanbul-Türkiye • www.disk.org.tr • E-Mail: disk@disk.org.tr
Tel: (90 212) 291 00 05-06 Pbx • Faks: (90 212) 234 20 75 • ETUC ve ITUC Üyesi • Member of ETUC and ITUC

DİSK YAYINLARI NO: 55

Şubat 2008

TEKNİK HAZIRLIK

DİSK BASIN YAYIN VE HALKLA İLİŞKİLER DAİRESİ

Abide-i Hürriyet Cad. Nakiye Elgün Sok. No: 117 Şişli – İSTANBUL

Tel: (0212) 291 00 05 – 06 (pbx)

Fax: (0212) 234 20 75

e-mail: disk@disk.org.tr

www.disk.org.tr

KAPAK TASARIM VE SAYFA DÜZENİ

FAHRETTİN ERDOĞAN

DÜZELTİ

CAN CEMGİL

BASKI

DİSK/Genel-İş Matbaası

Tel: (0312) 435 44 21

Adres: Adakale Sokak 4/A Sıhhiye - ANKARA

İÇİNDEKİLER

Sayfa 6

SUNUŞ

Sayfa 9

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA EMEĞİN YERİ

Sayfa 33

TÜM MÜMKÜNLÜKLERİN KIYISINDAKİ ÜLKE: TÜRKİYE

Sayfa 68

YENİ ANAYASA ÇALIŞMALARI

Sayfa 80

SOSYAL GÜVENLİK

Sayfa 123

İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE GENEL DURUM VE YAKLAŞIMLAR

Sayfa 133

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI VE SENDİKAL HAREKET

Sayfa 175

DİSK ETKİNLİKLERİ

Sayfa 219

DİSK BASIN YAYIN VE HALKLA İLİŞKİLER DAİRESİ RAPORU

Sayfa 275

MALİ RAPOR

Sayfa 291

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu – ITUC İLKELER BİLDİRGESİ

Sayfa 297

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC SEVİLLA MANİFESTOSU

YÖNETİM KURULU

Süleyman ÇELEBİ

Genel Başkan

Musa ÇAM

Genel Sekreter

Erol EKİCİ

Genel Başkan Yardımcısı

Adnan SERDAROĞLU

Genel Başkan Yardımcısı

Kamer AKTAŞ

Yönetim Kurulu Üyesi

Nuri SERİM

Yönetim Kurulu Üyesi

Celal OVAT

Yönetim Kurulu Üyesi

GENEL DENETİM KURULU

Alaaddin SARI

Başkan

Erdoğan ÖZER

Üye

Mehmet KARAGÖZ

Üye

GENEL DİSİPLİN KURULU

Sabahattin ERUYANIK

Başkan

Mahmut DOĞAN

Üye

Hasan Hüseyin ÇAKAR

Üye

Nihat Necati BENCAN

Üye

Mehmet KILIÇ

Üye

GÜNDEM

- 1) Açılış ve saygı duruşu,
- 2) Genel Başkanın konuşması,
- 3) Başkanlık Kurulu seçimi,
- 4) Konukların tanıtımı ve konuşmaları,
- 5) Komisyonların seçimi;
 - a) Kararlar Komisyonu,
 - b) Tüzük Değişikliği Komisyonu,
 - c) Tahmini Bütçe ve Hesap Tetkik Komisyonu,
- 6) Raporların okunması ve görüşülmesi
 - a) Çalışma Raporu,
 - b) Denetim Kurulu Raporu,
 - c) Disiplin Kurulu Raporu,
 - d) Hesap Tetkik Komisyonu Raporu,
- 7) Kurulların aklanması,
- 8) Tahmini Bütçenin okunması ve görüşülmesi,
- 9) Kararlar Komisyonu raporunun okunması ve görüşülmesi,
- 10) Tüzük Değişikliği Komisyonu raporunun okunması, görüşülmesi ve tüzük değişikliği,
- 11) Seçimler;
 - a) Genel Başkan,
 - b) Genel Sekreter,
 - c) Yönetim Kurulu,
 - d) Denetim Kurulu,
 - e) Disiplin Kurulu
- 12) Kapanış

SUNUŞ

Ülkemizin, yakın tarihimizde hiç olmadığı kadar önemli; ekonomik, sosyal, siyasal ve her açıdan çok değişken süreçlerin izlendiği bir dönemde 12. Genel Kurul'la başlayan 12. Dönem yaşandı; 13. Genel Kurulumuzu ve sonrasını bekleyen evrenin de gerek işçi sınıfı gerekse de DİSK açısından zorlu ve çetin geçeceğini söylemek kâhinlik sayılmamalı.

Yaşanılan beş yıllık AKP iktidarı döneminde, ekonomide gerçekleştiği söylenen iyileşmelerin, hükümetin emrindeki kurumların açıkladığı sayılar dışında, başka hiçbir alana yansımadığını biliyoruz. Hükümetin gönüllü yürütücüsü olduğu IMF politikaları ile ekonomik alanda düzlüğe çıkma olanağının olmadığı ortadadır.

AKP tarafından uygulanan politikalar; IMF tarafından yönlendirilmeyi, ülke kaynaklarını dış ve iç odaklara pazarlamayı, ülkeyi bir ucuz emek gücü olarak, uluslararası tekellerin sömürüsüne açmayı sağlamıştır. Ülkede, en temel insan hakkı olan yaşama hakkı, IMF programlarının insafına terk edilmiştir.

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye'nin 220 milyar dolar olan toplam borcu, 2002 yılından bu yana AKP hükümeti döneminde 150 milyar dolar artmıştır. Beş yılda AKP, Cumhuriyet döneminde seksen yılda ulaşılan borcun üçte 2'si kadar borçlanmıştır.

Bütçeler bu dönemlerde, borç yönetme ve halkın kaynaklarını iç ve dış finans çevrelerine aktarma hesaplarıyla ilgili oluşturulmuştur. Halkın büyük çoğunluğunun taleplerini bile öngörmemiştir. Bütçe ile daha az sağlık, daha düşük ücret ve daha niteliksiz kamu hizmeti için hükümet, IMF'ye güvence vermiştir. Dünya Bankası ise kıdem tazminatlarının kaldırılmasını, esnek çalışmanın tam olarak uygulanmasını, haftalık çalışma saatlerinin uzatılmasını talep etmiştir.

Kısaca tam IMF'ci bir ekonomi politika kışkacına teslim edilmiş bir ülke ekonomisi sergilenmektedir.

Hükümet, ekonomide nasıl IMF programlarının gönüllü yürütücüsü olarak, bir yandan uluslararası çıkar odaklarının desteğini almış, bir yandan da hedef saptırarak, toplumsal taleplerin, toplumsal tepkilerin odağından kendini uzaklaştırmışsa, dış politika konularında da edilgen ve bağımlı tavrını sürdür-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

7

müştür. ABD'nin sözde stratejik ortaklığı, medeniyetler çatışmasında "ılımlı İslam" rolüyle vitrine çıkarılan görevler, bu politikanın işaretleridir.

- AB konusunda gelinen nokta, bu süreci yönetme başarısı gösteremeden hükümetin açık iflası olarak algılanmalıdır.
- Temel hak ve özgürlüklerimize yönelik saldırılar fütursuzca sürdürülmekte; bu güzelim ülkeyi zindana çeviren 12 Eylül'le ve sonuçlarıyla henüz yapılmayan hesaplaşma, demokratikleşme yolunda en büyük engellerden biri olmaya devam etmektedir.

İsrarla sürdürülen yanlış ve çarpık politikaların faturası hep emekçilere ve yoksul halk kesimlerine çıkarılırken, toplumsal yapımızdaki temel sorunların egemen çevrelerce çözümsüzlüğe itilmesi yaşamı gittikçe katlanılması zor bir hale getirmektedir. Sermayenin ve sözcüleri partilerin egemenliği altındaki siyasette emekçilere söz hakkı tanınmamaktadır. Emekçilerin söz sahibi olmadığı ülkelerde de toplumsal sorunların demokratik çözümü gerçekleştirilememektedir.

Başta Kürt sorunu olmak üzere, ülkemizi derinden etkileyen sorunlar çözümsüzlüğe itildikçe, insanların eşit ve özgür bir ülkede birarada yaşama umutlarını giderek zayıflatmaktadır. Fakat şunu söylemeliyiz ki, DİSK'in demokratik ve özgür bir Türkiye'ye olan özlem ve inançlarını yoketmeyi hiçbir güç başaramayacaktır.

Hükümet, sosyal hukuk devletinden habersiz olarak sürdürdüğü cemaat dayanışmasını, siyasal çıkar sağlamaya dönük, rant dağıtma ve yandaş kayırma uygulamalarını, sosyal politikaları olarak tanıtmaya çalışmaktadır.

AKP Hükümeti, sosyal güvenlik alanında Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda tüm çalışanlar için ortak norm ve standart sağlayacak bir düzenleme yapması gerekirken; Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen 5510 Sayılı Yasa'dan da geri bir yasa taslağı ortaya çıkarmıştır.

Türkiye, OECD ülkeleri arasında devletin sosyal güvenlik sistemine prim katkısı olmayan tek ülkedir. Avrupa Birliği ülkeleri sosyal güvenlik ve sağlık için bütçelerinin yarısını harcarken, Türkiye'de bu oran bütçenin beşte birine ulaşmıyor.

Diğer taraftan; örgütlenme özgürlüğü, çalışma hakkı, iş güvencesi sorunlu konular olmayı sürdürmekte, sosyal diyalog, sosyal monolog olarak devam etmekte, gelir dağılımı ve eşitsizlikler, derinleşerek varlığını korumaktadır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Özelleştirme uygulamaları, ulusal kaynakların yabancılara devredilmesine aracılık eden bir yöntemle sürerken, özelleştirilen işyerleri, taşeron uygulamalarını yaygınlaştıran ve sendikalara yaşam hakkı tanımayan, işçiyi yalnızlaştıran bir işlev görmektedir.

2007, DİSK'in kuruluşunun 40. yılıydı. Bu yıl 41'e adım attık.

40 yıllık DİSK tarihini, DİSK'in varoluş nedenlerini ve ilkelerini toplumun bilincine çıkarmaya gayret ettik, buna devam da edeceğiz. DİSK tarihi ve arşivini 40. yıl nedeniyle topluma açtık. Topluma malolmuş bir emek örgütünü, daha ileri taşımak için onu toplumla paylaşmaya çalıştık, paylaşacağız.

1977 1 Mayıs Katliamı'nın 30. yılında önümüze konulan bütün barikatları aşarak Taksim'e çıktık; katledilen onlarca arkadaşımızla 30 yıl sonra yeniden buluştuk.

Kuruluş ilkelerimiz doğrultusunda sendikal haklar, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hakları başta olmak üzere, çalışma hakkı, çalışırken işte korunma hakkı, insanca yaşamaya yeterli gelir, iş yerlerinde sağlık ve güvenlik, sağlıklı konut, sağlıklı çevre gibi işçi sınıfının tüm sosyal haklarını gözetmeyi sürdürdük sürdüreceğiz.

Kuruluş Bildirgesi'nin girişine "Biz devrimciliği; bugünkü tutucu, gerici, ekonomik, sosyal ve politik ilişkilerin Anayasa uyarınca değiştirilmesi ve Anayasa ilkelerinin hayata uygulaması anlamına alıyoruz" diye yazan DİSK gibi, 13. Genel Kurulu'na hazırlanan DİSK de, işçi sınıfının ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan kalkınması ve yücelmesi için, öncelikle, Türkiye'nin her bakımdan tam bağımsız olmasını ve hızlı bir kalkınma yoluna girmesini zorunlu görmektedir. Bundan ötürü de, Türkiye işçi sınıfı hareketinin, köklü dönüşümlerin gerçekleşmesini sağlayacak bir devrimci öze kavuşmasını şart saymaktadır.

Bizleri önümüzdeki dönemde daha zorlu günlerin beklediğini biliyoruz. 13. Genel Kurulumuzun bize rehberlik edecek kararlarla, tüm örgütümüzü temsil gücüne sahip, aktif bir yönetim yapısıyla bu zorlu günlere hazırlayacağına inanıyoruz.

Raporun hazırlanmasında araştırma ve çalışmalarıyla katkıda bulunan Korkut Boratav, İzzettin Önder, Metin Özügürlü, Ahmet Haşım Köse, Serdal Bahçe hocalarımıza, DİSK ve sendikalarımızın değerli uzmanlarına teşekkür ederiz.

DİSK Yönetim Kurulu

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA EMEĞİN YERİ

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA EMERİN YERİ

DÜNYADA SİYASAL GELİŞMELER

12. Genel Kurulumuzu yaptığımız dönemden bu yana geçen dört yılı dünyadaki gelişmeler açısından ele aldığımızda Küreselleşme olarak bizlere sunulmaya çalışılan emperyalizmin, ekonomik ve siyasal açıdan saldırılarının yoğunlaştığını ve dünyada çıkar çatışmalarının derinleştiğini görmekteyiz.

Bunun yanında, Güney Amerika'daki gelişmeler, "Her şey karıştını yaratır" sözünün haklılığını bir kez daha doğrulamaktadır. Yaşanan darbeler, ekonomik çöküşler ve krizlerin ardından, Venezuela'da Chavez'in işçi sınıfı ve tüm emekçi halkın desteğiyle başlattığı anti-emperyalist, anti-ABD ve anti-kapitalist hareket diğer ülkelere de sıçrayarak tüm dikkatleri Latin Amerika üzerinde toplamaktadır.

Kısaca, tüm dünya gerek ekonomik açıdan gerekse siyasal açıdan kriz içinde istikrar yaratmanın sancılılarıyla kıvranıyor. Oysa bundan 19 sene önce Berlin duvarı yıkılıp da reel sosyalizm çökerken milyonlarca insana barış, demokrasi ve refah vaat ediliyor, ezeli düşmanından kurtulan kapitalizmin insanlara mutluluk dağıtacağından söz ediliyordu.

DÜNYA HARİTASI YENİDEN ÇİZİLİYOR

Evet, son 20 yılda dünyada çok şey değişti. Değişenlerin başındaysa dünya haritası geliyor. 150 devletten 200 civarında devletin ortaya çıktığı bir dünya haritası görüyoruz. Rakipsiz kalan kapitalizm böl-parçala-yönet anlayışını dünyanın her yerinde uygulamaya koydu ve adeta antik Yunan'daki gibi si- te devletler ortaya çıktı. Çok daha savunmasız ve uluslararası planda rol kap- ma yarışı içindeki emperyalist devletlerin kolayca alt edebilecekleri küçük devletçiklerin ortaya çıkması sistemin işini de oldukça kolaylaştırdı.

İki kutuplu dünyadan kopuş, aynı zamanda kapitalizmin ve serbest piyasa ekonomisinin tek, vazgeçilmez ve alternatifsiz bir sistem olduğu düşüncesi- nin kitlelere dayatılmasını da beraberinde getirdi.

Ancak duvarın yıkılmasından bu yana geçen sürede Küreselleşme adı altın- da gemi azya alan emperyalizm, emekçi halklar için dünyayı bir cehenne- me çevirdi. Serbest piyasa ekonomisi doğrultusunda uygulanan ekonomik

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

11

politikalar ABD ve AB ülkeleri dahil, birçok ülkede, işsizliği, gerçek ücretlerde gerilemeyi, esnek çalışmayı, performans değerlendirme sistemini, verimlilik artışını ve sosyal güvenlik sisteminin çökertilmesini de beraberinde getirdi. Kısacası sermayenin küreselleşmesi ile birlikte yoksulluk da küreselleşti.

Bunun engelsiz ve sorunsuz gerçekleşebilmesinin altında elli yıllık bir Soğuk Savaş döneminin karanlık hesapları, kirli oyunları olduğunu tahmin etmek hiç de zor değil. Dünyaya, çok iyi bilinen emperyalizmi yeni bir ambalajla, kaçınılmaz ve özgürlükçü bir dünya olarak pazarlayanlar, gerçeklerin er ya da geç ortaya çıkacağını iyi bildiklerinden şimdiden gelecek yüz yıllık dönemde bugün elde edilen kazanımların nasıl korunacağını hesaplarını yapmaya başladılar.

Diğer yandan kapitalizmin 70'lerin sonunda başlayan ve 80'ler, 90'lar boyunca giderek derinleşip genelleşen krizi, farklı emperyalist devletlerin arasında uzunca bir süredir askıya aldıkları paylaşım savaşının yeniden canlanmasına neden oldu. Bu paylaşım savaşı kendisini en açık biçimde Ortadoğu ve Avrasya bölgesinde ortaya koymaya devam ediyor.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona erişinden sonra başlayan Soğuk Savaş döneminin ardından kapitalizmin dünya halklarına ideolojik ve ekonomik saldırısının miladı Berlin duvarının yıkılışı yani, reel sosyalizmin çöküşü ise, 11 Eylül 2001 tarihinde, Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a yapılan saldırılar da Büyük Ortadoğu Projesi'nin başlangıç noktası ve gerekçesi olmuştur.

Bu saldırı ABD hükümetince Ortadoğu ve Orta Asya'da enerji kaynaklarını denetim altına almak için bir gerekçe yapıldı. Terörle savaş stratejisi adı altında yapılmak istenen buydu. Saldırı, ABD'nin şahinlerince Ortadoğu ve Orta Asya'da enerji kaynaklarını denetim altına almak için bir gerekçe olarak gösterildi. Terörle savaş stratejisi başlığı altında, ABD hegemonyasına biat etmeyi reddeden ülkeler bir bir dize getirilecek, böylelikle enerji kaynaklarını denetim altına almak çok daha kolay bir hale gelecekti.

Esas olarak Amerika'nın Ortadoğu'ya kadar uzanarak tüm uluslararası kurum ve kuruluşları bir kenara itip böyle bir işgali gerçekleştirmesi, aslında, ekonomik anlamda 1980'lerden başlayarak bütün dünyada hızla yayılan liberalizmin bir sonucudur.

ABD'nin Afganistan ve Irak'ta müttefikleriyle birlikte gerçekleştirdiği açık işgaller, Ortadoğu'yu bir kan gölüne dönüştürdü. Ortadoğu'daki etkinliğini İran

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ve Suriye’de rejim değişiklikleri ile pekiştirmek isteyen ABD, bunun hiç de kolay olmayacağını görüyor ancak girişimlerde bulunmaktan da çekinmiyor. Özellikle NATO bu dönemde ABD çıkarları açısından kritik bir rol oynuyor.

Tüm bunların dışında ABD, Irak işgalinin öncesinde yaşananın aksine Fransa ve Almanya’nın daha fazla desteğine sahip durumda. İsrail ve Türkiye enerji kaynaklarına yakınlıkları nedeniyle ABD açısından müttefik olarak kritik öneme sahip ülkeler konumunda.

Öte yandan bu savaş, patlamaya hazır barut fıçısı durumundaki bölgede yeni çatışmaları tetikledi ve potansiyel savaş alanlarının ortaya çıkmasına neden oldu. İşgal altındaki Irak’ın çevresinde; İsrail-Filistin gerginliği ve Filistin’de iç savaş; İsrail-Lübnan ve İsrail-Suriye arasında sıcak çatışmalar; İran’a askeri müdahalenin sürekli gündemde tutulması ve Irak’ın kendi içinde devam eden iç savaş, bu potansiyel savaş alanlarından bazıları. İşgal altındaki Afganistan’ın çevresinde ise, Hindistan-Pakistan gerginliği, eski Sovyet cumhuriyetlerinde dış müdahale, iç çatışma ve iktidar değişiklikleri, emperyalistler arası paylaşım savaşının giderek kızıştığının açık kanıtları. Pakistan’da eski lider Benazir Butto’nun katledilmesi de bu bölgedeki trajik olaylar ve kaotik duruma eklenen son halka oldu.

ABD öncülüğünde yürüyen ve özünde enerji kaynaklarının emperyalist paylaşımını hedefleyen savaş stratejisi, işçiler ve yoksul dünya halkları için kan ve gözyaşından başka bir şey sunmuyor. Kardeş halklar birbirine vurdurularak bölgede egemenlik pekiştirilmek isteniyor.

Dünya petrol ve doğalgaz rezervlerinin büyük bölümünün bulunduğu Körfez bölgesi, Hazar Denizi havzası ve Orta Asya’nın onu çevreleyen ülkelerini kucaaklayan güney-orta Avrasya paylaşım savaşının “yeni” alanları. ABD ve müttefikleri bu bölgeyi kendi denetimleri altına almayı bir varlık-yokluk meselesi olarak görüyorlar.

Ancak bu konuda yalnız değiller. Rusya ve ABD arasında eski Sovyet bölgesinde yaşanan çekişme, Rusya’nın son dönemde bölgeye yönelik etkinliğini artırdığı bir sürecin önünü açarken, Çin gerek ekonomik gerekse siyasal anlamda gücünü pekiştiriyor, dünyanın pek çok bölgesi ile ticari ve siyasi ilişkiler geliştiriyor. Bu iki ülkenin kurulmasına öncülük ettikleri Şanghay İşbirliği Örgütü, emperyalist paylaşımın tek kutbu olmadığını ortaya koyuyor. Bu da emperyalist güçler arasında yeni çatışma alanlarının açığa çıkmasına neden oluyor.

SÖMÜRÜ ARTIYOR YOKSULLUK KÜRESELLEŞİYOR

Diğer yandan, bugün gelinen noktada sermaye tarafından ucuz işçi bölgeleri oluşturulmakta, emek ve kaynak yoğun üretim alanları gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere kaydırılmakta, uluslararası sermaye, maliyetlerin en düşük olarak gerçekleşeceği ülkeleri seçebilme olanağına sahip olarak kârlılık ve rekabet şansını yükseltmektedir. Gelişme sürecinin doğal bir sonucu eşitsiz genişleme olduğu için, dünyanın kuzeyi ile güneyi arasındaki uçurum daha da derinleşmekte, evrensel olarak kendi kendisini sürdüremez duruma getirecek bir süreç işlemektedir.

Geçtiğimiz yıllar boyunca sistemin içine girdiği bunalım dolayısıyla ekonomik açıdan güçlenmeyi sağlamak ve kaynakların daha çok özel sektör tarafından kullanılmasını gerçekleştirebilmek amacıyla, işçi sınıfının geleneksel haklarına yönelik yeni bir tutucu düşünce biçiminin geliştiği görülüyor; “herkesin kendi ekonomik sorunlarını kendisinin çözmesi gerekir” varsayımına dayalı bir toplumsal çerçeve oluşuyor. Artık sosyal devlet ilkesinin ortadan kalkması gerektiği ve gerçek dinamğin özel sektörün yaratıcı gücünde olduğu düşüncesiyle; toplumsal gelişmenin ancak “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” ilkesiyle gerçekleşebileceği öne sürülüyor.

Sermayenin dünya ölçeğinde yeniden yapılandırılmasının ardında; sosyal devlet modelinin sermayenin önünde yarattığı engellerin kaldırılması yatmaktadır. Bununla birlikte 1940’larda ikinci büyük paylaşım savaşının ardından gelişen sosyal devlet uygulamalarının yok edilmesi amacı ile de ödünsüz biçimde “neoliberal politikalar” aşamalı olarak hayata geçirilmektedir. Dünya ekonomisinin kaynaklarını tümüyle ele geçiren uluslararası sermaye, artık devletin sosyal yapısının gereği olan eğitim, sağlık, çevre gibi hizmetlere katkısının kısılması, sermayeden alınan vergilerin azaltılması, işçi sınıfının aldığı ücretlerin ve birtakım sosyal hakların geriletilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Özelleştirme ve sosyal güvenlik kuruluşlarının çökertilmesi bu saldırının en çarpıcı uygulamaları olarak öne çıkmaktadır.

Bütün bu tartışmanın özünde ise, içinde yaşanan bunalımı, kâr oranlarının düşmesini önleyerek ve sömürü oranını artırarak aşabilmek amacı yatıyor. Böylece Keynes’in yerini, yeni liberal politikaların aldığı bir geriye dönüş süreci gözleniyor. Bütün bu ekonomik görüş ve yaklaşımın yarattığı değişimin somut sonucu ise işçi sınıfının sosyal haklarının ve emekçilerin özgürlüklerinin budanmaya çalışılması olarak görülüyor.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Bu gelişme hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelere yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Gelişmiş ülkelere iş güvencesi sorunu büyümekte, iş güvencesine karşı ödüllü pazarlıklar gündeme gelmekte, genel olarak işsizlik ve ardından gelen sendikaların üye kayıpları gerçekleşmektedir. Böylece sendikal politikaları hayata geçirmek zorlaşmakta, esnek çalışma gibi bugüne kadar elde edilen kazanımları tırpanlayan çalışma biçimleri yaygınlaşmaktadır.

Geçen süre zarfında dünyadaki gelir dağılımı giderek bozulmaktadır. Dünya nüfusunun yüzde 20'sini oluşturan zengin ülkeler toplam gelirin yüzde 80 gibi büyük bir bölümünü elde ederken, yoksul ülkelere yaşayan ve dünya nüfusunun yüzde 80'ini oluşturan büyük çoğunluk ise sadece yüzde 20 payla yetinmek zorunda kalmaktadır. Ancak zengin veya "gelişmiş" olarak adlandırılan ülkelerdeki emekçiler için de durum giderek kötüleşmekte ve söz konusu ülkelere de gelir dağılımı geniş halk yığınları aleyhine bozulmaktadır. Örneğin, kapitalizmin kalesi ve dünyanın en zengin ülkesi olarak gösterilen ABD'nin 8,5 milyon nüfusuyla en büyük kenti New York'ta 1,3 milyon insanın açlık sınırında yaşadığı geçtiğimiz günlerde bir rapor ile açıklandı.

Bu raporu hazırlayanlar, son bir yıl içinde New York'ta bu durumdaki insanların sayısının yüzde 20 arttığını da belirtiyorlar. Ancak, ABD nüfusunun en zengin binde birinin geliri, geçtiğimiz 20 yılda dörde katlanmış.

Öte yandan, ekonomik politikalarını IMF denetiminde gerçekleştiren Türkiye, Brezilya vb ülkelerin, gelişmiş ülkelere borçları hızla artıyor. Bu ülkeler dünya ekonomisi ile daha açık deyimiyle gelişmiş kapitalist ülke ekonomileri ile bütünleştikçe, bu borç yükü ve bağımlılık giderek daha da büyüyor. Böylece bir yandan gelişmekte olan ülkelere belirli bir toplumsal gelişim gözlenirken bir bütün olarak bu sistem ve bu süreç, uluslararası tekeller ve çokuluslu devletlere büyük bir kaynak aktarılmasını sağlıyor.

Değişken, sürekli yer değiştiren, sanayiden ziyade finansal ağırlıklı sermaye, doğası gereği acımasız, tahripkâr ve uçarıdır. Bu, her şeyin temelini büyük ölçüde oluşturan emek-sermaye çelişkisinin, günümüzde de varlığını başka bir boyuta yönelerek sürdürdüğünü çok net ve acımasız biçimde bir kez daha ortaya koyuyor. Dünyanın çoğu ülkesinden daha fazla yıllık gelire sahip olan uluslararası şirketler sadece kârlarını artırmayı hedefliyor. Toplumsal kaygıların asla dikkate alınmadığı bir süreç yaşanıyor. Bu nedenle uluslararası sermayenin dünya üzerinde akışkanlığı ve ülkeden ülkeye göçü olağanüstü artıyor.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

15

Bu durum uluslararası sermaye tarafından dünya genelinde emek gelirlerini azaltıcı bir şekilde değerlendirilmektedir. Ücretlerin üretim maliyetleri içindeki payının göreceli olarak azalması da artık uluslararası sermayeyi tatmin etmemektedir. Sürekli artan işsizlik ve gelişmekte olan ülkelere yoğunlaşan kayıtdışılık, kitlelerin mutlak yoksullaşmasına yol açmakta ve bu durum uluslararası sermaye hareketinin temel gerekçelerinden birisini oluşturmaktadır.

Maliyetler içindeki diğer kalemlerle oynayamayacağını bir veri olarak kabul eden şirketler, rekabet güçlerini sürdürebilmek için yalnızca işçilik maliyetini ucuzlatma yöntemleri üzerinde durmaktadır. Böylece yatırımlar ücretlerin daha düşük olduğu ülkelere doğru hızla kaymaktadır. Bu olgu yakın zamana kadar Çin, Hindistan, Romanya, Polonya gibi ülkelere yatırımı hızlandırırken, günümüzde daha yaygın bir hareket alanı bulmaya başlamıştır. Türkiye’de de bazı işkollarında benzer gerekçelerle yatırımları başka ülkelere kaydırma isteği ifade edilmektedir.

Özellikle Çin gerekçe gösterilerek tüm dünyadaki ücretlilerin üzerinde oluşturulan baskı, aslında uluslararası sermayenin kendi içinde oluşturduğu kararlarla sürdürülmektedir. Başka bir deyişle, örneğin Çin’deki yatırımların çok büyük bölümü de uluslararası şirketlerin ya doğrudan yatırımı ya da ortaklık şeklinde ortaya çıkmaktadır. Böylece aynı uluslararası şirketin kendi iç maliyetlerini daha ucuza gerçekleştirebilmek için kendisine ait değişik ülkelerdeki işletmeler arasında gerçekleşen rekabet aşamasına ulaşmış bir durum söz konusudur.

EMPERYALİZMİN KÜRESEL SALDIRISINA KARŞI KÜRESEL DİRENİŞ

Günümüzde emperyalist paylaşım savaşı, tıpkı geçmiş savaşlarda olduğu gibi, işçiler ve yoksul dünya halkları için kan ve gözyaşından başka bir şey sunmuyor. Dünyanın işçi ve emekçileri, emperyalistlerin çıkarları için birbirlerini boğazlamaya zorlanıyor; cepheye sürülüyor. Oysa onların kurtuluşu ancak kendilerini sömürenlere karşı mücadeleden geçiyor.

Bugün emperyalizmin küresel saldırısının yarattığı ekonomik ve sosyal tahribatlar dünyanın birçok bölgesinde karşı direnişleri yaratmaktadır. Özellikle Güney Amerika’da birçok ülkede iktidara gelen sol partiler; başkanlık seçimini kazanan sol adaylar halkların kendi kurtuluşları için yola koyulmalarına yol açmıştır. Venezuela’da Chavez’in emekçiler, sendikalar

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ve geniş halk kitlelerini arkasına alarak oluşturduğu alternatif siyasi iktidar, tüm Latin Amerika'ya büyük bir kapı araladı. Şimdi o kapıyı sonuna kadar açacak yeni gelişmeler ardı ardına Bolivya, Ekvator, Şili ve Nikaragua'da gerçekleşiyor.

Diğer yandan Oaxaca'da öğretmenlerin ve öğrencilerin öncülüğünde gelişen muhalefet, Brezilya'da Topraksız Köylü Hareketi, işçilerin öncülüğünde gelişen Patronsuzlar Hareketi, yerli ve köylü hareketi, sendikal hareket, çevre hareketi, işsizler hareketi, kadın hareketi gibi pek çok dinamik, toplumun eşitlik ve özgürlük temelinde yeniden inşası için mücadelelerini yükseltmekte, Latin Amerika'nın, başka bir dünya kurmak adına son derece önemli bir deneyim yaşadığını ortaya koymaktadır.

Latin Amerika'da bu umut verici gelişmeler yaşanırken, Avrupa kitlesel gösterilere ve büyük çaplı grevlere sahne oldu. Hem imalat hem de hizmet sektöründe etkili grevler yaşandı. Avrupa'da sendikalar, savaş karşıtı hareketin ve Sosyal Forum'ların içinde etkin bir şekilde yer aldılar. Avrupa'nın 36 ülkesinden, 81 sendikal konfederasyonun üye olduğu ve yaklaşık 60 milyon işçiyi temsil eden Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun (ETUC) 11. Olağan Kongresi İspanya'nın Sevilla kentinde 21-24 Mayıs 2007 tarihleri arasında gerçekleşti. İsveçli kadın sendikacı Wanja Elisabeth Lundby-Wedin başkanlığa seçildiği. ETUC Genel Kurul öncesi tüm Avrupa'yı kapsayan tartışmalar ve araştırmalar yaptı. Genel Kurul sonrasında, sendikaların örgütlenme ve temsiliyet oranlarını arttırmaları için yeni stratejiler içeren Sevilla Manifestosu uluslar arası sendikal kamuoyuna açıklandı.

2006 yılının sonunda dünya sendikal hareketi açısından tarihi bir adım atıldı. İşçi sendikalarının uluslararası düzeyde faaliyet gösteren iki örgütü, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ve Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) 1-3 Kasım 2006 tarihleri arasında Viyana'da yapılan kongre ile birleşti. ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu) ismini alan yeni küresel sendikal yapı 181 milyon işçiyi temsil ediyor. DISK'in kurucu üye olduğu ITUC'un kuruluşu, işçi sınıfının eşitsizlik ve baskılara karşı mücadelesinde uluslar arası dayanışma ağını genişletmek ve güçlendirmek açısından son derece önemli bir adım.

Sonuç olarak bütün bu gelişmeler, kendini alternatifsiz gibi göstermeye çalışan kapitalizm ve serbest piyasa savunucuları için büyük bir tehdit oluştururken, emekçiler için de büyük bir umut kaynağı oluyor.

DÜNYA EKONOMİSİ VE İŞÇİ SINIFI

Dünya ekonomisi, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nu gibi ulusüstü kurumlar aracılığıyla hızlı bir serbestleşme dönemi yaşamaktadır. 1970'lerin ekonomik krizlerinin etkisiyle hızlı bir biçimde uygulamaya konulan ve ivme kazanan bu politikalar, piyasa kavramının fetişleştirildiği, piyasa dışı aktörlerin sürecin dışına atılmaya çalışıldığı bir döneme öncülük etmektedir.

Dönemin temel karakterini her alanda piyasalaştırma, kuralsızlaşma ve esnekleşme süreçleri oluşturmaktadır. Dünya ekonomisi giderek birbirine daha fazla bağımlı hale gelen bir ağılar sistemine dönüşmektedir. Sermayenin mekan üzerindeki hakimiyeti, bir taraftan mal ve hizmet akışlarını hızlandırırken, diğer yandan üretimin sabit bir mekana bağımlılığını azaltmaktadır. Bu durum sermayenin yatırım kararları üzerinde de belirleyici bir etmen haline gelmektedir.

Bu süreçte ulus devletler kendi yetkilerini ve sorumluluklarını uluslararası anlaşmalarla, piyasa dinamikleri ile göbekten bağlı üst kurullara devretmektedir. Ekonomi, siyasetten bağımsızlaştırılırken, geniş halk yığınlarının ekonomiye siyaset kanalı ile müdahale imkanları ciddi engellerle karşılaşmaktadır.

Sermaye, kendisi için daha fazla emek sömürsüne dayalı, düşük çevre standartlarına sahip ve esnek iş yasalarının uygulandığı alanlara yatırım yaparken, işçiler açısından da uluslararası dayanışmaya olan ihtiyaç kendini her zamankinden daha fazla dayatmaktadır.

1980 ve 1990'lı yıllarda kamu iktisadi kurumlarına yönelik saldırı, günümüzde hızlı bir biçimde kamu hizmetleri alanına yönelmiş durumdadır. Zorla alıkoyma yöntemlerinin, toplumsal yaşamda ciddi tahribatlara yol açtığı görülmektedir. En büyük tahribat ise kamu hizmetlerinin tasfiye sürecinde yaşanmaktadır.

ÜRETİM VE TİCARET YER DEĞİŞTİRİYOR

Dünya dengeleri açısından en önemli gelişmelerden biri hiç şüphe yok ki, üretimin mekânsal olarak yer değiştirmesidir. Dünya üretiminin merkezinin metropol ülkelerden çevre ülkelere kayması son dönemin en belirgin eğilimidir. Bunun ithalat ve ihracat dengesinde de önemli değişikliklere yol açtığı gözlemlenmektedir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Geçtiğimiz 15 yılda ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinin dünya ticaretindeki payları giderek azalmakta, buna karşın OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) dışı ülkelerin payları artmaktadır. Başta ABD ve İngiltere olmak üzere Dünya ekonomisinin en önemli ülkelerini içinde barındıran OECD ülkelerinin toplamda dünya ihracatı içindeki payı 1992-2006 yılları arasında yüzde 15 düzeyinde azalmıştır. ABD’de bu oran yüzde 25, Fransa’da yüzde 34, İngiltere’de yüzde 39 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşın OECD üyesi olmayan Asya ülkelerinin dünya ihracatı içindeki payı yüzde 57 oranında artmıştır. Latin Amerika ülkelerinde ise bu oran yüzde 35 düzeyinde gerçekleşmiştir. Toplamda OECD dışında kalan ülkelerin ihracatı ise yüzde 50 artmıştır.

OECD’nin toplam dünya ihracatı içindeki payı söz konusu dönemde yüzde 76,7’den, yüzde 64,1’e gerilemiştir. İthalattaki payının ise yüzde 76,1’den, yüzde 69,8’e düştüğü görülmektedir(1).

Bu durum ülkeler açısından cari işlemler dengesinde de önemli değişikliklere neden olmaktadır.

KÜRESEL DENGELER SARSILIYOR

Bu çerçeveden bakıldığında son yıllarda dünya ekonomisinin farklı öğeleri arasındaki akımlarda belli bir bozulmanın meydana geldiği hususunda bir görüş birliği vardır. IMF tarafından dahi “küresel dengesizlikler” olarak adlandırılmakta olan bu sürecin “sürdürülemez” olduğunu, “sol” ve muhalif iktisatçılarından çok neoliberal çevreler ileri sürmektedir.

“Küresel dengesizlikler”in iki boyutu vardır: Birincisi, dünyanın en zengin ülkesi olan ABD’nin, çok büyük boyutlarda tasarruf/yatırım açığı vermesi; bunun sonucunda da cari işlem açığının kesintisiz bir tempoyla artması ve sürdürülebilmesinin giderek güçleşmesidir. ABD’nin süper-empyralist konumunun dolara sağladığı (örneğin banknot veya borç senetleri basarak dünyayı “satın alabilmesi”ne imkân veren) ayrıcalıklar, Bretton Woods sisteminin kurulmasından bu yana bilinmekteydi.

Bu sistemin ilk işleyiş kurallarının tarihe karışmasından sonra bu ayrıcalıklı konum 1981 sonrasında, yani ABD’nin kronik cari açık veren bir konuma yerleşmesi ile süregeldi. Başlangıçta bu fiili durum, başta Japonya olmak üzere, diğer gelişmiş ekonomilerin sağladığı cari işlem fazlalarıyla mümkün kılınyordu. Dünya ekonomilerinin metropollerinde sadece ABD’nin tasarruf açığını değil, petrol ihracatçısı olmayan üçüncü dünya ülkelerinin cari işlem açıkla-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

19

rının finansmanını da sağlamakta idiler. Gerçekten de, çevre ekonomileri (petrolcüler hariç) bir blok olarak İkinci Dünya Savaşı'nın bitimiyle kabaca 1997'ye kadar uzanan bir zaman dilimi içinde kronik ve sistematik cari işlem açıkları vermekteydiler. Çevre ekonomilerinin "yükselen piyasa ekonomileri" olarak da anılan önde gelen on beş ülkesinin, 1980 ile 1997 arasındaki yıllık verilerini içeren 270 gözlemden sadece 37'sinde cari işlem fazlaları gözlenmiştir ve bu dönem için birikimli cari denge toplamı tüm ülkelerde negatif çıkmaktadır(2).

"Küresel dengesizlikler"ın ikinci boyutu da bu noktada ortaya çıkıyor: 20. yüzyılın sonlarına doğru, bir bütün olarak "çevre"nin dünya ekonomisi içindeki konumunda çarpıcı bir dönüşüm meydana geldi. Dönüm noktası 1997-1998 Asya krizidir.

Krizin yarattığı şoklar(3) ve sonraki beş yıl boyunca dalga dalga Asya dışına da yayılan istikrarsızlık ortamı(4), IMF reçetelerinin sonuçları ve dış borç yükünün finansman gereksinimleri, çevre ekonomilerini bir bütün olarak cari işlem fazlaları vermeye zorladı ve bu durum kriz konjonktürü son bulduktan sonra da süregeldi. "Güney" coğrafyasının üç kıtasından petrol ihracatçısı olmayan en büyük 26 ülkesini kapsayan bir araştırma, 2001-2003 ortalaması olarak bu ülkelerden "dış dünyaya" milli gelirlerinin yüzde 3,2'si oranında net kaynak transferi yapıldığını ortaya koymuştur(5). 2003-2006 arasında bu eğilim durakladı; ancak, bir yandan petrol ihracatçıları, bir yandan da Çin, cari fazlalarını dramatik boyutlarda artırdılar. Bu dönemin tümünde ve son yıllarında çevre ekonomilerinin farklı "uyum" "uyumsuzluk" biçimlerine ileride değineceğiz.

Son on yıllık gelişimin (üç yıla ait verilerle) dünya ekonomisinin farklı bloklarındaki cari işlem dengelerine yansımaları **Tablo 1**'de özetleniyor. Görüldüğü gibi, artık, dünya ekonomisinin metropolü (isterseniz "emperyalist sistem") çevre ekonomilerinden kaynaklanan sermaye akımlarıyla ayakta durmaktadır. Bu, hemen hemen tamamen ABD ekonomisinin dramatik boyutlardaki cari işlem açıklarıyla ilgilidir.

Ancak, 2006'ya gelindiğinde ABD'nin dış kaynak gereksinimleri, 1996'da gözlemlendiği gibi diğer metropol ülkelerin kaynak aktarımlarıyla sürdürülebilir boyutu aşmış durumdadır. Artık dünya ekonomisinin metropolü de bir bütün olarak açık; çevre ekonomileri de dış fazla verir konuma sürüklenmiş konumdadırlar.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Tablo 1: Dünya Ekonomisinin Cari İşlem Dengeleri, milyar dolar

	1996	2003	2006
Metropol	36	-302	-597
ABD	-118	-527	-812
Japonya	66	136	170
Diğer Batı	88	89	45
Çevre	-85	228	684
Petrol İhracatçıları	39	109	423
Çin	7	46	250
Diğer Çevre	-131	73	11
Kayıtdışı	49	74	-87

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, farklı yıllardan (en son Ekim 2007) yapılan hesaplamalar. Bu kaynaklarda “ileri” (“advanced”) ekonomiler arasında gösterilen “Asya’nın yeni sanayileşen ülkeleri” tabloda “diğer çevre” içinde yer almıştır.

Bu durumun önceki yarım yüzyıllık metropol-çevre bağlantılarını tümüyle tersine çevirmiş olduğu ortadadır. Er veya geç bir “uyum” veya “düzeltme”nin gündeme geleceği görüşü yaygındır.

“BOZULMA” NEREDEN KAYNAKLANDI?

Dünya ekonomisini oluşturan ülke gruplarının bir bölümünün cari işlem dengesini değiştiren dönüşümler, tanım gereği diğer bölümlerde gerçekleşen paralel uyum süreçleri ile “telâfi” edilir. Uluslararası ekonomide de, ulusal bir ekonomide olduğu gibi ödemeler dengesi özdeşliği geçerlidir; yani ülkeler ve bloklar arası cari işlem hesaplarının (“hata/noksan” ögesi dışında) sıfır toplamla sonuçlanması gerekir. Tablo 1, büyük ekonomik bölgeler itibarıyla bu durumu ve yukarıda özetlenen dönüşümün nicel yansımalarını kuşbakışı ortaya koyuyor.

Tablo 2, on yıllık bozulmanın ardında yatan etkenlere ışık tutuyor. Bozulmanın “başlangıç noktası” tartışıldığında iki adres gösteriliyor: 1996 ve 1999-2000 dışında süreklilik gösteren kamu açıkları, 1996 sonrasında oluşan özel tasarruf açığı ve Tablo 2’de gözlendiği gibi daha sonra adım adım büyüyen tasarruf/yatırım açığı nedeniyle faturayı ABD ekonomisine çıkaranlar çoğunluktadır. Bu dev ekonomi, 1981 sonrasında bir yıl dışında sürekli cari açık vermiş; özellikle 1991 sonrasında dış açığın milli gelire oranı kesintisiz artarak, 2006’da yüzde 6,2’ye ulaşmıştır. Dış dünya (özellikle Japonya, başta Çin olmak üzere Asya ve petrol ihracatçıları) devlet tahvili ve hazine bonolarını kabul ederek ve Amerikan şirketlerine ait hisse senetlerine, özel tahvillere “yatırım” yaparak, ABD ekonomisinin cari açığının finansmanını sağlamış;

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

21

borsayı, gayrimenkul piyasasını, tahvil fiyatlarını yukarı çekerek (ve “servet etkisi” aracılığıyla) iç talebi kamçulamış; hane halklarının net tasarruflarının erimesine yol açmıştır(6).

Tablo 2: GSYİH İçinde Tasarruf ve Yatırım Oranları (yüzde)

	1989-1996	2003	2006
ABD			
Tasarruf	16,7	13,3	13,4
Yatırım	18,3	18,4	20,2
EURO Bölgesi			
Tasarruf	21,0	20,4	21,0
Yatırım	21,3	20,0	21,0
JAPONYA			
Tasarruf	32,4	26,2	27,6
Yatırım	30,3	23,0	23,9
ASYA Japonya hariç			
Tasarruf	31,3	34,9	40,2
Yatırım	32,3	32,0	36,3
Petrol ihracatçıları			
Tasarruf	22,4	29,7	39,8
Yatırım	24,1	22,7	22,1
Diğer GOÜ*			
Tasarruf	25,6	26,8	30,9
Yatırım	27,6	26,1	30,1

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, Nisan 2006 ve Eylül 2006.

(*) Petrol ihracatçıları hariç tüm GOÜ.

Buna karşılık, dengesizliklerin kökenini özellikle Asya ekonomilerindeki “tasarruf fazlası”nda arayanlar da vardır. 1997’ye kadar tasarruf oranlarını aşan yüksek yatırım tempoları ile cari açık veren Doğu Asya ülkeleri, yukarıda değinildiği gibi, kriz sonrasında yatırım oranlarını dramatik boyutlarda aşağıya çektiler ve sonraki yıllarda cari fazla veren bir konuma geçtiler. Tablo 2, bu durumu kriz öncesi ve sonrasında karşılaştıran verilerle kısmen ortaya koyuyor. “Kısmen” diyorum; zira Asya’daki gelişmekte olan ülkelere (GOÜ’ye) ait oranlar, hem değer hem de eğilim olarak diğerlerinden çok farklı bir görünüm taşıyan Çin’i içermektedir. 1980-1990 döneminde tasarruf ve yatırım oranları yüzde 35 dolaylarında seyreden Çin, sonraki yıllarda her iki oranı da çarpıcı bir tempoyla yükseltmiş ve 2004’ten itibaren sermaye birikim oranını yüzde 45-46; tasarruf oranını ise yüzde 50’ye çıkarmıştır. Bunların dünya iktisat ta-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rihi için rekor oranlar olduğu söylenmelidir. **Tablo 2**'nin "Asya" ve "Diğer GÜ" sıralarından Çin'i çıkarabilseydik, 2003 ve 2006'da tasarruf oranlarını bir miktar; yatırım oranlarını ise daha fazla aşağı çekmemiz gerekecekti⁽⁷⁾.

Petrol ihracatçısı olmayan gelişmekte olan ülkelerin Asya krizi sonrasında izledikleri "uyum" veya "uyumsuzluk" biçimlerini ortaya koyan bir sınıflamayı 1999-2006 yıllarına ait büyüme ve cari denge/millî gelir oranlarına ait ortalamaları içeren **Tablo 3**'te sunuyoruz⁽⁸⁾. ABD'nin dramatik tempoyla artan cari açıklarına karşı en "olumlu" uyum, yüksek büyüme ile cari işlem fazlalarını birlikte gerçekleştirebilmiş olan beş Asya ülkesine aittir. Ancak, bu beşli içinde yer alan Kore, Malezya ve Tayland'ın 1999-2006 ortalamaları bakımından "yüksek" olarak tanımlanan millî gelir artış hızlarının, aslında Asya krizi öncesindeki oranların çok altında olduğunu; aynı uyum biçiminin diğer bir "kriz kurbanı" olan (ve son yıllarda "ılımlı" bir büyüme gerçekleştiren) Endonezya için de geçerli olduğunu belirtmek gerekir⁽⁹⁾. Kısacası, sözü geçen dört Asya ülkesi, yatırım ve büyüme oranlarını aşağıya çekerek cari işlem fazlası gerçekleştiren bir anlamda pozitif, ancak maliyetli bir "uyum" gerçekleştirmişlerdir. Aynı gözlem, ılımlı veya düşük büyümeyi cari fazla ile birleştiren diğer dört ülke için de geçerlidir. Cari işlem fazlası vererek büyüme hızını yukarı çeken dinamik/pozitif uyum ise sadece Çin ve Hindistan'a aittir.

Tablo 3: Büyüme, Cari Denge: 1999-2006 Ülke Ortalamaları

	ORTALAMA BÜYÜME	CARİ DENGİ/ MİLLİ GELİR
Yüksek büyüme, cari fazla	(6,6)	(3,7)
Çin	9,4	3,6
Hindistan	6,8	0,3
G. Kore	6,4	1,7
Malezya	5,4	10,5
Tayland	5,0	2,2
İlimli büyüme, cari fazla	(4,6)	(1,4)
Filipinler	4,7	0,5
Mısır	4,6	1,3
Endonezya	4,4	2,5
İlimli büyüme, cari açık	(4,5)	(-4,2)
Romanya	4,7	-5,7
Macaristan	4,4	-6,4
Peru	4,1	-0,5

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

23

Düşük büyüme, cari fazla	(2,9)	(1,2)
Şili	3,7	0,3
Arjantin	2,0	2,1
Düşük büyüme, cari açık	(3,4)	(-2,1)
G. Afrika	3,9	-1,7
Çek C.	3,8	-4,0
Polonya	3,8	-2,7
Türkiye	3,2	-3,3
Meksika	3,1	-1,4
Brezilya	2,9	-0,5
Kolombiya	2,8	-1,0

Not: IMF, World Economic Outlook, Ekim 2007. Dönem değerleri, yıllık oranların basit ortalaması olarak hesaplandı. “Yüksek”, “ılımlı” ve “düşük” büyüme (aynı sırayla), yüzde 5 ve üstü; yüzde 4-4,9 aralığı ve yüzde 4’ün altı olarak tanımlandı.

Öte yandan, Latin Amerika, Orta ve Doğu Avrupa’dan (Güney Afrika ile birlikte) on ülkelik bir grup, düşük veya ılımlı büyüme hızlarını cari işlem açıklarıyla birleştiren bir yapının içinde tıkanıp kalmışlardır⁽¹⁰⁾. Bu, durgunlukla dış bağımlılığı ve dışsal şoklara karşı kırılganlığı birleştiren bir bıçak sırtı uyumsuzluk süreci olarak nitelendirilebilir. 2003-2006’da diğer çevre ekonomilerinin bir bölümünde de benzeri bir eğilim ortaya çıkmış; büyük GOÜ’lerin bazılarındaki cari işlem fazlaları aşınmaya başlamıştır. Tablo 3’teki dokuz yıllık ortalamaların 2003 ile 2006 arasında belli bir değişime içine girdiği Tablo 1’in bulguları içinde de gözlenebiliyor. Bu üç yıl içinde “Güney ve Doğu” coğrafyasında petrol ihracatçısı olmayan büyük ülkelerin bir bölümü, tasarruf-yatırım açığını belli ölçüde daraltmaya, hatta ortadan kaldırmaya yönelmişlerdir. 2003-2006 arasında “diğer çevre” grubunun cari fazlasının 73 milyar dolardan 11 milyar dolara inmiş olması bu gelişimin bir yansımasıdır⁽¹¹⁾.

Görüldüğü gibi, son on yılda giderek artan “küresel dengesizlikler”in değişmeyen ögesi, ABD ekonomisinde giderek büyüyen özel ve kamusal açıklar (veya başka bir ifadeyle tasarruf-yatırım açığının genişlemesi) olarak ortaya çıkıyor. Çevre ekonomileri içinde sürekli ve büyük boyutlu tasarruf (ve cari işlem) fazlası veren, üstelik bu durumu çok yüksek bir büyüme hızı ile birlikte gerçekleştiren tek ülke Çin’dir. “Çevre”nin içinde yer alan diğer ülke grupları zaman içinde konumlarını değiştirmekte; petrol ihracatçıları ise ABD’nin dış açıkları sürdükçe çok stratejik bir işlev üstlenmiş olmaktadır.

“DÜZELME” SENARYOLARI

Dünya ekonomisinin ana blokları arasındaki dengesizliklerin bugünkü boyutlarda sürdürüleemeyeceği, er veya geç bir biçimde hafifleyeceği öngörülmüyor. Be-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lirsizlik, uyum sürecinin “olumlu” mu, “olumsuz” mu; olumsuz olması halinde “yumuşak” mı, “sert” mi gerçekleşeceği üzerinde... “Olumlu” senaryo, “uyum”un özellikle Asya’da sermaye birikimini 1998 öncesinin oranlarına çeken bir genişleme süreci ile başlatılmasını öngörüyor. Böylece, Asya’da (ve GOÜ’de) cari fazlalar eriyecek, artan ithalat talebinin ABD’ye yansması oranında ABD cari açığı daralacaktır. Bu, dünya ekonomisine bir büyüme ivmesi taşıyan bir senaryodur. Bu iyimser senaryonun daha ihtiyatlı bir türü, ABD ekonomisinde daralmayı (tasarruf artışlarını) içeren bir uyum sürecinin, dünya ekonomisinin diğer coğrafyalarında iç talebe dayalı genişleme konjonktürleriyle telafi edilmesi beklentisine dayanıyor. Ne var ki, bu senaryolar 2003-2006’da Asya’da daralan cari fazlalar aracılığıyla belli ölçülerde “sınanmış”; ancak, dış açıklarını artırmayı sürdüren ABD ekonomisine yansmamıştır. ABD ve Asya ekonomileri açısından 2003-2006 konjonktürü, petrol gelirleri artmadan gündeme geldiği takdirde, bu senaryo önemli bir risk ögesi de içermektedir: Uluslararası tasarruf havuzunun daralması koşullarında ABD ekonomisinin ihracat refleksi yetersiz kalırsa ve tasarruf/yatırım açığını daraltacak bir uyum gerçekleşmezse, enflasyonist baskıların patlak vermesi ve dünya faiz hadlerinin yukarı çekilmesi öğelerinden oluşan bir stagflasyon tablosunun gündeme girmesi imkânsız değildir.

Buna karşılık, ABD ekonomisini durgunluğa ve gerilemeye zorlayan dışsal ve ya içsel etkenlere dayalı olumsuz senaryolar vardır. Dışsal etkenler, farklı nedenlerle belli bir “dolardan kaçış” şokuna bağlanabilir. Önemli bir bölümü merkez bankalarının tasarrufunda olan dolar cinsi menkul değerler stokundan(12) (veya bunlardan oluşan akımlardan) ani bir “kaçış” söz konusu olduğunda, doların hızlı bir değer kaybı ile birlikte ABD tahvillerinden başlayan faiz artışları gündeme gelecektir. Başta Çin olmak üzere Asyalıların, Rusya’nın ve petrol ihracatçısı ülkelerin merkez bankalarının döviz rezervlerinde doların payını aşağı çekme olasılıkları sürekli bir endişe konusu olarak tartışılmaktadır. Örneğin, Çin Ulusal Meclisi Mart 2007’de ülkenin döviz rezervlerini yönetmek üzere özerk bir yatırım kurumunun (China Investment Corporation) oluşturulmasını kararlaştırmıştır. 200 milyarlık bir ilk sermayeyle oluşan bu kurumun kaynaklarının üçte biri uluslararası piyasalara yönelecektir. Bu karar, Çin’in dolardan uzaklaşmasına dönük bir adım olarak yorumlamak mümkündür(13).

ABD ekonomisini durgunluk/daralma konjonktürüne yöneltecek içsel etkenler sürekli tartışılmaktadır. En ciddi risklerden biri olarak, ekonominin “en şişkin balonu” olarak görülen konut sektörünü çevreleyen halkalarda patlak veren kopukluk ve çatlamların finansal sistemi ne derecede etkileyeceği ve

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

25

Amerika'yı bir durgunluğa sürükleyip sürüklemeyeceği şu anda belli değildir. 2003-2004 yıllarında dünya ekonomisinde gerçekleşen büyümenin yüzde 40'tan fazlasının ABD ve Çin ekonomilerinden kaynaklandığı hesaplanmıştır(14). Küresel dengesizliklerin "düzeltilmesi"nde, Çin ekonomisinde meydana gelebilecek değişimlerin rolü de bu nedenle tartışılmaktadır. Bu ülkenin kaynak tahsisinde iç tüketim talebine, altyapıya ve sosyal harcamalara dönük bir kayma, büyüme hızını koruyarak tasarruf oranını aşağıya çeken ve cari fazlaları aşındıran "olumlu bir uyum" senaryosu olarak savunulmaktadır. Ancak, daha yaygın bir görüş, abartılı yatırım temposunun sürdürülemez olduğu; ya bir aşırı yatırım krizi biçimini alan "sert" veya kademeli bir serinleme süreci içeren "yumuşak" bir inişin er veya geç gerçekleşeceği öngörülerine dayanmaktadır. Çin'de hızlı veya kademeli bir durgunlaşmanın dünya ekonomisine birçok kanaldan yayılacağı ve küresel dengesizlikleri olumsuz doğrultuda hafifleteceği söylenebilir(15).

Son olarak, uluslararası finans kapitalin en spekülâtif, en yüksek risk almış kimi öğelerinde meydana gelebilecek çöküntülerin doğrudan doğruya ABD veya Çin ekonomisini etkilememesi mümkündür; ancak, bu tür şoklar, "yükselen piyasalar"a dönük sermaye hareketlerini aşağıya çekerek çevre ekonomilerinde bir dizi finansal çalkantı, hatta krizi gündeme getirebilir. Sınırlı bir çalkantı, kısa dönemde küresel dengesizlikleri pekiştirebilir: "Yükselen piyasalar"dan kaçarak "kaliteye, sakin limanlara", (yani uzun vadeli ABD tahvillerine) sığınan fonlar, ABD faizlerinin aşağı çekilmesine ve doların değer kazanmasına katkı yapabilir.

Çok sayıda çevre ekonomisine yayılan bir finansal kriz dalgası ise 1997-1998 Asya krizi sonrasında olduğu gibi, çevre ekonomilerini tekrar büyük boyutlu tasarruf fazlalarına (ve çevreden metropole dönük net kaynak akımlarının daha da artmasına) mahkûm edebilir. Dünya ekonomisi kapitalizmin olağan krizlerinden bir yenisinin soğuk nefesini her an ensesinde hissetmektedir. Kapitalizm, bir yandan emekçileri daha çok çalışıp daha az kazanmaya zorlarken, krizlere karşı en savunmasız kesimi yine emekçiler oluşturmaktadır.

EMEÇİLER YOKSULLAŞIYOR

Bu süreçte dünya çapında emekçilerin yaşadığı sorunlar derinleşmektedir. Yeni liberal politikalarca şekillenen küreselleşme süreci, dünyanın özellikle yoksul bölgelerinde yoksulluğu daha da tetikleyici bir rol oynamaktadır. Bir-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

leşmiş Milletler tarafından geçerli yoksulluk haddi olarak görülen 1 ve 2 dolar günlük kazançla geçinme kriteri, yoksulluğu ölçmede taşıdığı ciddi sorunlara rağmen, yoksulluktaki artışı gizleyememektedir.

ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) tarafından hazırlanan “Küresel İstihdamda Eğilimler” raporuna göre(16), teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişme, üretim ve verimlilikteki yüksek artış emekçilere yansımazken, yoksul işçi sayısı artmıştır. Bugün dünyada günlük 2 dolar altında bir ücretle çalışan işçi sayısı 1 milyar 375 bindir. Ve bu oran son 10 yılda yüzde 1,5 oranında artmış durumdadır. Yoksul işçi sayısında en yüksek artışın yaşandığı bölgeler, yoksulluğun da en yüksek olduğu bölgelerdir. Yoksul işçi sayısı 1995-2005 yılları arasında Sahra Altı Afrika’da yüzde 26 oranında artmış durumdadır. Ortadoğu’da ve Kuzey Afrika’da ise bu oran 24,49’dur. Güney Asya ve Sahra Altı Afrika’da her 100 işçiden 87’si günlük 2 doların altı bir gelirle çalışmak zorundadır.

Sanayileşmiş ülkeler de yoksullukla ilgili önemli sorunlar yaşamaktadır. Göreceli yoksulluk oranlarında ciddi artışlar görünmektedir. 20 OECD ülkesindeki ortalama yoksulluk 2000 yılında yüzde 10,6 düzeyindedir. Bu oran 1990’lı yıllarda yüzde 10 düzeyindeydi. Yoksulluk oranı İrlanda, Japonya, ABD ve Türkiye’de ise yüzde 15’in üzerinde. Meksika’da ise yüzde 20’den fazladır. Rapora göre 1990’lı yıllarda yoksul çocuk sayısı artarken, yoksul yaşlı sayısındaki düşüş azalmaktadır. Sosyal güvenlik alanında yaşanan reformlarla, yoksul yaşlı sayısındaki artışın yükselmesi önümüzdeki yıllarda olası bir gelişmedir. 25 Avrupa ülkesinde çalışan yoksullarla ilgili bir araştırmaya göre ise 14 milyon işçi, ya da işgücünün yüzde 7’si ulusal yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Düşük gelirli olan yanı sıra işçinin geçimini sağladığı kişi sayısı, düzenli iş, kısmi zamanlı çalışma gibi etmenler yoksulluğu belirleyici etmenler durumundadır(17).

Küresel çapta yoksulluk konusunda yapısal sorunların çözülmesi noktasında herhangi bir adım atılmazken, konu bir hayırseverlik sorununa indirgenmektedir. Yoksulluğa karşı etkili bir mücadelenin araçları yaratılmamakta, küresel rekabet ideolojisi yoksulluğu yaygınlaştırıcı ve derinleştirici bir etki yaratmaktadır.

KÜRESEL ÜCRET EŞİTSİZLİĞİ YÜKSELİŞTE

Ülkeler arası çalışmalar 1980’lerden bu yana ücretler ve kazançlar arası eşitsizlik yalnızca farklı nitelikteki işçiler arasında değil aynı zamanda aynı nitelikte ve farklı ülkelerdeki işçiler arasında da artmaktadır(18). Rapora göre ILO’nun KILM istatistikleri, yüksek becerili mesleklerdeki ücret artışlarının,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

27

düşük beceri gerektiren mesleklerdekine göre daha hızlı arttığını göstermektedir. Örneğin ABD’de, yüksek ücretlilerin gerçek ücretleri önemli derecede artarken, düşük gelirli işçilerin gerçek ücretleri azalmaktadır. Latin Amerika ve Asya’da benzer pek çok örnek vardır. Ücret tespit kurumlarının daha merkezileştirildiği Avrupa ülkelerinin çoğunda, düşük nitelikli işçilerin bozulmuş durumlarına büyüyen ücret farklılıklarından daha çok yükselen işsizlik örnek verilmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki ücret farklılıklarındaki artışın nedenleri şunlar olarak görülmektedir.

1) Bilgi temelli teknolojik değişim, 2) Gelişmiş ülkelerde artan ticaret, 3) Düşük nitelikli işçilerin artan göçü.

Gelişmekte olan ülkelerde ise ücret eşitsizliğini etkileyen diğer faktörler: ticari liberalleştirme ve yüksek nitelikli işçilerin olmayışını izleyen prim esaslı ücretlendirme, yükselen kayıtdışı sektördür (düşük ücret ve kötü çalışma koşulları). Veriler aynı dönem için iş gücünde kadın ve erkek açısından da ciddi farkların açığa çıktığını ortaya koymaktadır.

İŞSİZLİK KATLANIYOR

Küreselleşme çağında emekçiler için bir diğer sorun alanı ise işsizliktir. İşsizlik yapısal bir karakter kazanmıştır. 1974 Dünya ekonomik krizinin ertesinde uygulanmaya başlanan ve her şeyin piyasa dinamiklerine bırakıldığı yeni liberal dönemde, işsizliğe yönelik kalıcı bir mücadele programının çıkartılamaması, yüksek büyüme oranlarına rağmen işsizlik oranlarında devasa artışlara yol açmaktadır. Aşağıda seçilmiş ülkelerde işsizlik verilerinin 1974 ve 2006 yılları arasındaki karşılaştırmaları görülmektedir. Buna göre İşsizlik oranları 30 yıl öncesine göre Fransa’da 3,5 kat, İspanya’da 2,74 kat, Portekiz ve Finlandiya’da 4,28 kat artmıştır.(19) İşsizlikle birlikte bir taraftan yoksulluk artarken, işsiz sayısındaki artış ücretler ve enflasyon üzerinde bir baskı unsuru olma özelliğini de taşımaktadır. İstihdam yaratma sorumluluğu piyasanın acımasız koşullarının bırakıldığında işsizlikle mücadelenin olanakları ortadan kalkmaktadır. Oysa kamunun ekonomiye müdahalesinin etkili olduğu, kamu yatırımcılığının geliştiği süreçlerde işsizliğe kalıcı çözümler üretmek mümkündür. Sonuç olarak küreselleşme süreci işsizliği tetikleyen ve kalıcılaştıran bir özelliğe sahiptir.

Geçtiğimiz son on yılda, istihdamın genel yapısında da önemli değişimler yaşanmaktadır. 2005 yılı itibari ile dünya genelindeki istihdamın en büyük kıs-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

minı yüzde 40,1 ile tarım sektörünün sağladığı görülmektedir (2006 yılı için bu oranın yüzde 36,1 olacağı hesaplanmaktadır). Bu tarımdaki istihdamın bir düşüş trendinde olduğunu göstermektedir. Bu durum hemen hemen tüm bölgeler için geçerlidir. Tarımdaki oransal olarak en hızlı çözülme (1995-2005 yılları arasında) yüzde 27 azalma ile Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği ile Güney Amerika bölgesinde gerçekleşmektedir. Sanayi istihdamında ise aynı dönemde çok küçük bir düşüş söz konusu olmuştur. Bu düşüş önemli ölçüde Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği'nde ki sanayi istihdamının toplam istihdamdaki payında yaşanan yaklaşık yüzde 14 düzeyindeki azalmadan kaynaklanmaktadır. Sanayi istihdamının en hızlı arttığı ülkeler ise yüzde 34 ile Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesi ile yüzde 23 ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgeleridir. Hizmet sektörü ise istihdam yaratmada tartışmasız bir liderliğe sahiptir ve yakın gelecekte tarım sektörünün yerini almaya adaydır.

Dünyanın en geri kalmış bölgesi olarak kabul edilen Sahra Altı Afrika ülkelerinde hizmet sektöründeki artış, yüzde 27'dir. Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesi ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesi yüzde 22-23'lük artış oranı ile Sahra Altı Afrika bölgesini izlemektedir(20).

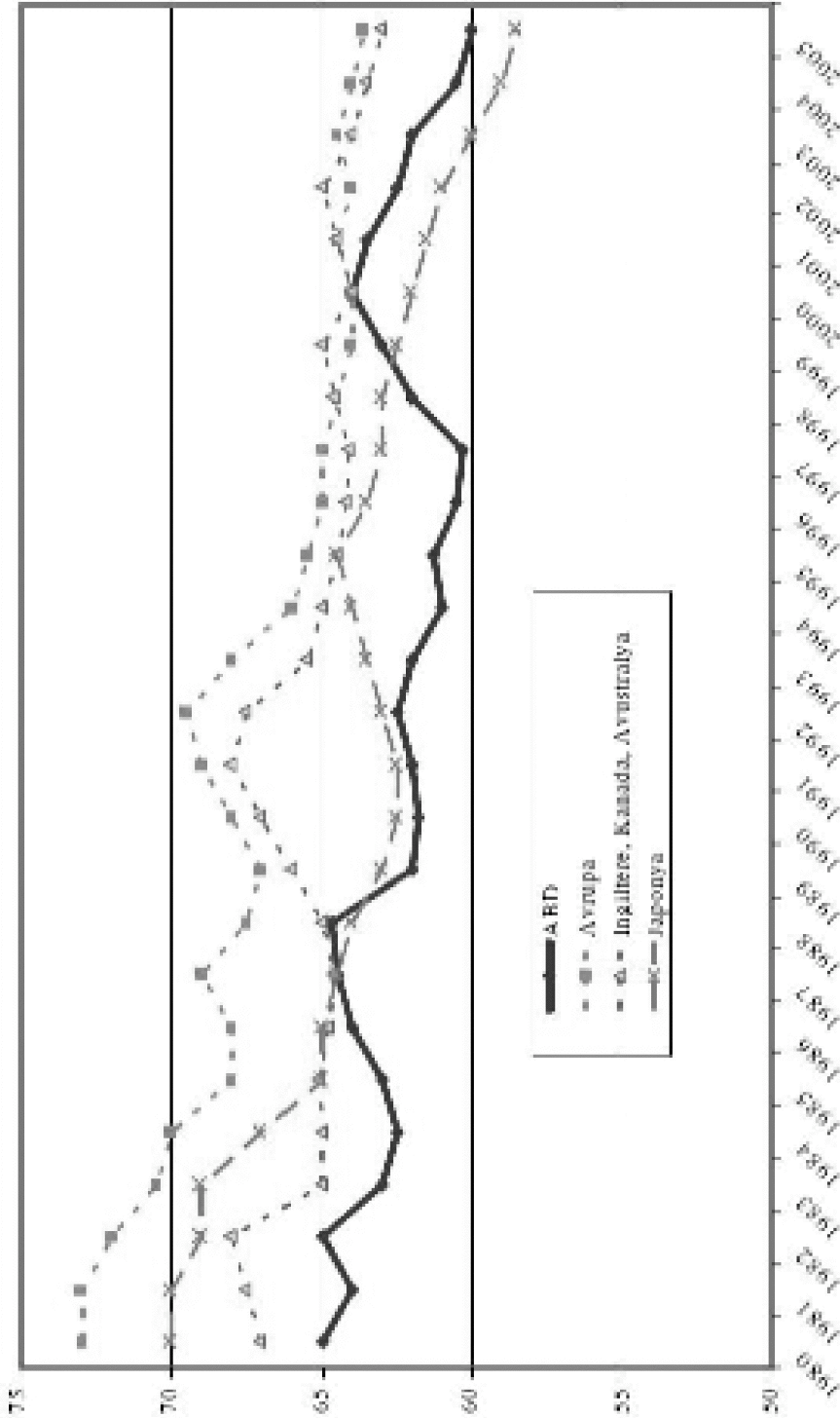
EMEĞİN PAYI AZALIYOR

IMF'nin 2007 Dünya Ekonomisi Raporu da, küreselleşme altında emeğin görelî konumu üzerine iki gözlem sunduğuna dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi son yirmi yıl içinde, dünya işgücü piyasalarında emek arzının 1,2 milyar kişi artmış olmasıdır. Söz konusu artış coğrafi bölgelerin dünya ticaret hacmi içindeki paylarıyla ağırlıklandırıldığında, bu rakam dört misline ulaşmaktadır. Bu durum sermayenin, emek karşısında görece daha güçlü bir konuma geçtiğini gösteren bir veri olarak ele alınmaktadır.

İkincisi ise emeğin, gelişmiş-az gelişmiş tüm dünya ekonomilerinde millî gelirden aldığı payın gerilemiş olmasıdır. Tablo 6'da görüldüğü gibi Emek Gelirinin Millî Gelir içindeki Payı 1980'den bu yana sistematik olarak azalmaktadır. İngiltere, Kanada ve Avustralya, emeğin pastadan aldığı payın en az azaldığı ülkelerdir. Japonya ise emeğin payının en ciddi biçimde gerilediği ülkedir. Avrupa ise emeğin en yüksek paya sahip olduğu bölge olma özelliğini birkaç istisna dışında istikrarlı bir biçimde sürdürse de, emeğin payının en ciddi kaybı yaşadığı bölgedir. Ancak söz konusu ülkeler ve AB için görünen en temel gerçek, küreselleşme sürecinin bölüşümdeki adaletsizliği keskinleştirmesidir. Bu durum küreselleşme sürecinin bölüşüme ilişkin vaatlerinin iflası anlamına gelmektedir (21).

Tablo 4: Emek Gelirlerinin Milli Gelir İçindeki Payı (yüzde)

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, Nisan 2007, BSB, s. 11.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Tüm bu veriler göstermektedir ki, dünya genelinde sürdürülen yeni liberal politikalar, emekçilerin temel kazanımlarına yönelik bir saldırı niteliği taşımaktadır. Çelişkilerin hızla keskinleştiği bu sürecin emekçiler lehine çözülebilmesi, berrak bir sınıf bilinci, örgütlülük, mücadele pratiklerinin geliştirilmesi ve alternatif bir siyasal program ile mümkündür. Kapitalizmin kâr amacına odaklanan değişmez karakteri, insanlığı bir uçurumun kenarına doğru sürüklemektedir. İnsanlığın kurtuluşu, işçi sınıfının kurutuluşu ile artık birbirinden hiçbir biçimde ayrıtılamayacak kadar ortaklaşmıştır.

DİPNOTLAR:

(1) OECD, "Annex Table 45. Shares in world exports and imports Percentage, values for goods and services, national accounts basis", www.oecd.org.tr, Erişim: [15/09/2007]

(2) UNCTAD veri tabanından yaptığım belirlemelerin sonuçları. Kapsanan ülkeler Arjantin, Brezilya, Endonezya, Filipinler, G. Kore, Hindistan, Kolombiya, Malezya, Meksika, Mısır, Pakistan, Peru, Şili, Tayland ve Türkiye'dir. Aşağıda Türkiye bağlamında tartışılırken gösterileceği gibi, cari açık olgusu tek başına dış dünyadan kaynak aktarımı anlamına gelmez. Cari işlem dengesinden net yatırım gelir/giderleri ayıklandıktan sonra bakiye negatif kalmakta ise, dış dünyadan net kaynak aktarımı söz konusu olur.

(3) Yine UNCTAD veri tabanına göre Asya'nın kriz dalgasına sürüklenen beş ülkesi, 1998-1999'da toplam olarak 133 milyar dolar civarında cari işlem fazlası verdiler.

(4) 1998-2002 yılları, Rusya, Arjantin, Brezilya, Türkiye gibi büyük ekonomilerde patlak veren finansal çalkantı ve krizler ile onların yansımaları bu coğrafyalarda Doğu Asya'dakini andıran dış uyum süreçlerini zorladı.

(5) Korkut Boratav, "Net Resource Transfers and Dependency: Some Recent Changes in the World Economy", yayımlanmak üzere. Buradaki "net kaynak aktarımı" tanımı için bkz. aşağıda Tablo 5.

(6) Paradoksal bir biçimde "sosyalist" Çin, büyük ölçüde ABD devlet tahvillerinden oluşan rezerv birikimiyle Amerikan emperyalizminin Irak saldırısının finansmanını kolaylaştırmış; Batılılar ve Ortadoğu'nun petrol ihracatçıları ise ön planda hisse senetlerine yatırım yaparak New York borsasının yükselmesine ve "servet etkisi" aracılığıyla hanehalkı tüketiminin genişlemesine katkı yapmışlardır (bkz. aşağıda 11 sayılı dipnot).

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

31

- (7) IMF, World Economic Outlook, Eylül 2005, Bölüm II ve özellikle Box 2.1, s.96-97.
- (8) Tabloda yer alan yirmi ülke, Institute of International Finance tarafından yayımlanan Capital Flows to Emerging Market Economies'in kapsadığı yirmi altı ülkeden (IMF tanımına göre) petrol ihracatçılarının ve GSYİH düzeyi 50 milyar doların altında olanların çıkarılması ile belirlenmiştir. Listedeki yirmi ülkeden 1999-2006 arasında Arjantin'in dört, Türkiye'nin de iki yıl negatif büyüme gösterdikleri ve dönem ortalama büyüme hızlarının bu olgudan etkilendiğini hatırlatalım. Bunların dışında Kolombiya, Şili ve Meksika'da birer yıl negatif veya sıfır büyüme gerçekleşmiştir.
- (9) Asya krizi öncesine ait 12 yıllık büyüme oranları (yüzdelere olarak) Kore için 8,1, Malezya için 7,6, Tayland için 8,8 ve Endonezya için 7,0'di. Bu dört ekonominin aynı döneme ait birikimli cari işlem dengelerinin toplamı eksi 148 milyar dolara ulaşmakta ve her ülke toplamı da negatif değer vermektedir.
- (10) IMF'nin tanımladığı ülke gruplarının son konumlarına bakıldığında, "yükselen piyasa ekonomileri ve gelişmekte olan ekonomiler" içinde 2006'da cari işlem açığı veren tek bölgenin Türkiye'nin de dahil olduğu "Orta ve Doğu Avrupa" bölgesi olduğu ortaya çıkmaktadır.
- (11) Büyük çevre ekonomilerinden örnekler verelim: 2003-2006 yılları arasında, önceki yıllarda da kronik cari açık veren Orta ve Doğu Avrupa'nın (ve bu bölge içinde yer alan Türkiye'nin) ve Güney Afrika'nın dış açıkları büyümüş; Kore, Tayvan, Arjantin ve Tayland'ın dış fazlalarında aşınmalar gerçekleşmiş; Pakistan ve Hindistan ise dış fazlalarını cari işlem açıklarına dönüştürmüşlerdir (IMF, World Economic Outlook, Eylül 2007).
- (12) IMF, World Economic Outlook, Eylül 2006, s.9-10.
- (13) Wall Street Journal, 20 ve 26 Kasım 2007 ve Financial Times, 16 Mart 2007. Bu sonuncu kaynağa göre Çin'in döviz rezervlerinin tutarı 2007 başlarında 1 trilyon doları aşmış; bunun yüzde 75'i dolar varlıklarından oluşmakta imiş. Buna karşılık Amerikan Hazine Bakanlığı'na göre 2005 Haziran'ında yabancıların elindeki ABD menkul varlıklarının toplam değeri (biraz düşük bir tahminle) 6,9 trilyon dolardır ve bu toplamın 527 milyar doları Çin'e ait görünmektedir. Çin, dolar portföyünün yüzde 93'ünü ABD Hazinesi'ne ve resmi kuruluşlara ait tahvil ve bonoda tutmakta; bunlardan ortalama yıllık yüzde 7'lik getiri sağlamak ve bu getiri oranı, portföylerinde hisse senedi ve özel tahvil ağırlığı çok daha fazla olan tüm diğer ülkelerin altında olmaktadır. (IMF, World Economic Outlook, Eylül 2006, Şekil 1.49, Tablo 1.8).
- (14) Morris Goldstein, What Might the Next Emerging Market Financial Crisis Look Like?, Institute of International Economy Working Paper No: 05-7, Temmuz 2005, s.11. Alım gücü paritesine göre yapılan tahminde Çin'in 2004'te küresel büyümeye

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

katkısı yüzde 24, ABD'ninki ise yüzde 17'dir. Hesaplama piyasa fiyatları ile yapıldığında, katkılar Çin için yüzde 10'a inecek, ABD için yüzde 33'e çıkacaktır.

(15) Çin'den kaynaklanan bir "olumsuz uyum" sürecine ilişkin farklı görüş ve öngörüler, Morris Goldstein, What Might the Next Emerging Market Financial Crisis Look Like?, Institute of International Economy Working Paper No: 05-7, Temmuz 2005, s.11-16'da tartışılıyor.

(16) Kaynak: ILO, Global Employment Trends Brief, January 2006, s. 11

(17) ILO, Global Employment Trends Brief, January 2006, s. 11

(18) ILO, Global Employment Trends Brief, January 2006, s. 7

(19) Kaynak: ILO Laborstat Veritabanı, <http://laborsta.ilo.org>, Erişim: [18/09/2007]

(20) Kaynak: ILO, Global Employment Trends Brief, January 2006, s. 12, * 2006 yılı verisi için ILO Global Employment Trends Model

(21) BSB, "2007 İlkyazında Dünya ve Türkiye Ekonomisine Bakış", Haziran 2007, Ankara, s.11., www.bagimsizsosyalbilimciler.org

TÜM MÜMKÜNLÜKLERİN KIYISINDAKİ ÜLKE: TÜRKİYE

TÜM MÜMKÜNLÜKLERİN KIYISINDAKİ ÜLKE: TÜRKİYE

TÜRKİYE'DE SİYASAL DURUM

Son seçimlerden kapitalist dünyanın hem içeride hem dışarıda desteğini alıp, oy oranını artırarak çıkan AKP uyguladığı politikalar için, şimdi daha da cesaretlendi. AKP hükümetinin ezici bir oyla yeniden tek başına iktidar olması ve Cumhurbaşkanlığı makamı gibi devletin en üst yürütme organını da ele geçirmesi, bir önceki dönem tamamlayamadığı reformların yeniden gündeme geleceğini gösteriyor. Böylece yeni dönemde küresel sermayenin beklentileri çerçevesinde, IMF ve DB gibi kurumların dayatmaları ile hayata geçirilen bu “reformların” ivme kazanacağı çok açık.

ABD açıkça desteklediği AKP'yi, dünya haritasını yeniden çizmek adına sahneye koyduğu Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında daha güvenilir ve yumuşak bir partner olarak kullanmak istemektedir.

Türkiye-AB ilişkileri geçen dört yıllık sürede birçok gel-git yaşadı. Özünde bir sermaye organizasyonu olan AB, uyguladığı liberal ekonomi politikalarının etkisiyle AKP'ye 2007 Temmuz seçimlerine kadar önemli bir destek verdi. AKP hükümetleri de, AB ile sıcak ilişkilerin yarattığı rüzgârla doldurduğu yelkenlerini, içeride kendi gerici politikalarının gemisini yürütmek için kullandı.

2007 Kasım ayında yayınlanan son ilerleme raporu ise, AB'nin Türkiye için yeniden zorlayıcı bir dönemi başlattığına işaret ederken, seçimlerden yüksek kredi alarak çıkan AKP'nin tavrı ise, AB ile ilişkilerini, şimdilik biraz daha gevşek sürdüreceği izlenimini veriyor.

Bütün bunların yanısıra, kapitalist kâr hırsının sürekli kirlettiği dünyamızda, küresel ısınmanın kuraklık kuşağında yer alan ülkemiz için tehlike çanları çalarken, konuyla ilgili gereken önlemler alınmıyor. Aynı ABD gibi, AKP hükümeti de üç ay önce yürürlüğe girmesi sağlanan Kyoto Protokolü'ne imza atmamakta ısrar ediyor. Dünyamız ve ülkemiz böylesine büyük bir tehdit altında ve bizler her geçen gün bu tehdidi daha fazla hissederken uluslararası sermayenin kâr hırsına boyun eğen böyle bir yaklaşım kabul edilemez.

PARANIN VE DİN SÖMÜRÜSÜNÜN İKTİDARI

Diğer yandan AKP, siyaseten kazandığı başarıyı bir silah gibi kullanmaya ve kolayca ele geçirdiği Cumhurbaşkanlığı makamıyla birlikte tüm atamaları di-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lediği gibi yaparak, göz koyduğu diğer kurumları da teker teker fethetmeye başladı. Noterlik makamına dönüşen Cumhurbaşkanlığından sonra ele geçirilen bir diğer kurum da YÖK oldu. YÖK başkanı göreve gelir gelmez önce “türban sadece üniversitelerde değil, bütün okullarda serbest bırakılmalıdır” dedi. Hemen birkaç gün sonra da ağzındaki baklayı çıkardı; “aslında bütün okullar paralı olmalı.”

Esasen bu iki cümle, iktidarın ideolojisini çok net biçimde ortaya koymaktadır: Para ve din-inanç sömürüsü, yani kapitalizmin en gerici unsurlarını barındıran bir ideoloji.

2003 Kasım ayında tek başına iktidara gelen ve bu süre içinde politikalarını bu iki temel yaklaşım üzerine kuran AKP iktidarı, tüm kurum ve kuralları da aynı doğrultuda aşındırdı. Türkiye’yi, başta insan kaynağı olmak üzere, tüm kaynakları açısından uluslararası sermaye ile içerideki uzantılarının kolayca sömürebileceği bir sürece adım adım götürdü.

Bu durumdan zarar gören emekçiler ve yoksul halkın tepkilerini ise, yukarıda belirttiğimiz gibi para ve din sömürüsü aracılığıyla perdelemeyi başardı. Sürekli borçlanıp, sıcak para akışını sürdürerek ekonomide yapay bir büyüme sağladı. Bunun üzerinden de, orta ve dar gelir gruplarını kredi kartları, banka kredileri gibi araçlarla borçlandıran AKP, ekonomik kriz riskini bir silah gibi kullanarak, “ekonominin istikrara ihtiyacı var” sihirli cümlesiyle 2007 seçimlerinde bu kesimin oylarını almayı başardı.

Yoksul halkın ilacı ise, kömür, altın ve iş vaadi gibi kısa vadeli küçük çıkarlarla, ne yazık ki ülkemizde Demokrat Parti yıllarından miras kalan dinin siyasete alet edilmesi, yani din sömürüsü oldu. Tabii unutulmaması gereken çok önemli bir etken de iç ve dış sermaye çevreleri ile medyanın katıksız desteğidir. Bir de bunların üstüne, Cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında Genelkurmay’ın e-bildirisi ile Yüksek Yargı kararlarının aydınlar tarafından demokrasi adına tartışılması da eklenince, seçimlerin sonucu adeta önceden belirlenmiş oldu.

SERMAYENİN BEKLENTİLERİ YERİNE GETİRİLİYOR

Görünen odur ki, AKP hükümeti bir önceki dönemde olduğu gibi bir yandan demokratik açılımlar süsü verilmiş kimi düzenlemelere giderken, diğer yandan 12 Eylül hukukunun kalıntısı olan anti demokratik yasaları emekçiler üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanmaya devam edecek.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Şimdi, 1982 Anayasası tamamen kaldırılarak yeni bir anayasa hazırlanıyor. Ancak, yeni anayasa hazırlanırken emekçiler ve emekten yana olan parti ve kuruluşlar dışlanmaktadır. Çünkü AKP'nin amacı, demokratik, ilerici, emekten yana ve toplumcu bir anayasa yapmak değildir. Tam tersine amacı, ulusötesi sermaye ile yerli işbirlikçilerinin bugünkü ihtiyaçlarını karşılayacak ve kendi siyasi pozisyonlarını güçlendirerek, iktidarlarını uzun yıllar garanti altına alacak bir anayasa hazırlamaktır.

AKP hükümeti, bir istikrar abidesi olarak, sermaye yanlısı ve emek düşmanı düzenlemelere dört elle sarılırken, emekçilerin sendikal hak ve özgürlüklerini görmezden gelmeye devam etmektedir. Sendikal örgütlenmenin önündeki en büyük engellerden biri olan işkolu ve işyeri barajları, noter şartı, grev hakkına getirilen sınırlamalar, kamu emekçilerinin grev ve toplu sözleşme hakkının gasp edilmesi konusunda da değişen bir şey yok.

Polisin vazife ve yetkileri hakkında yapılan son düzenlemeler, düşünce suçuna yönelik uygulama olan 301. madde yine keyfiyete göre emekçilerin hak alma mücadelesinde yeri geldiğinde engel olarak kullanılacak.

Sermayenin hükümetten beklentileri çok açık ve nettir: İşgücü piyasalarının esnekleştirilmesi, kıdem tazminatının ortadan kaldırılması, "istihdam maliyetlerinin" üzerindeki yükün azaltılması, bölgesel asgari ücret uygulamasının hayata geçirilmesi... Her biri emekçiler açısından ciddi hak kayıplarına yol açacak bu talepler, işverenlerin işçi üzerindeki tahakkümünün artmasını amaçlamaktadır. Kıdem Tazminatı Fonu Yasa Tasarısı ile işçinin işten çıkarılmasının maliyetini işverenden alıp oluşturulması düşünülen fona yıkarak işten çıkartmanın kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

Kamuoyunda yaratılmaya çalışılan olumlu havaya rağmen, Türkiye ekonomisinin giderek biraz daha batağa doğru sürüklendiği görülmektedir. Türkiye artan cari açığı ve giderek büyüyen borçları ile tehlikeli ve risklerle dolu bir sürecin içindedir. Ekonomi yönetimi sektör sektör bağımsız kurullara bırakılırken, tarımda yaşanan çözüme, geniş tanımlı işsizlikte yaşanan artış, yoksulluğun derinleşmesi, emekçilerin giderek daha zor şartlarda yaşamaya mecbur edilmesi bu kötü gidişin görünen yansımalarıdır.

İthal girdiye dayalı ihracat modeli ile büyümeyi amaçlayan hükümet, ülke kaynaklarını emperyalist tekellere pazarlarken, Türkiye'yi, sermayeye ucuz işgücü, düşük vergi ve çevre standartları ile bir "cennet" olarak sunmaya, böylelikle yabancı sermayeyi ülkeye çekmeye çalışıyor.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

37

AKP hükümetinin tarımdaki çözülmeye, artan işsizliğe, yoksullaşmaya rağmen seçimlerden güçlenerek çıkması, emekten yana bir alternatifin geniş halk yığınlarını arkasına alarak sahneye çıkamamasından kaynaklanmaktadır. Sermayenin ve emperyalizmin gözde partisi AKP'ye karşı ancak, emek ve demokrasi temelinde inşa edilen toplumsal muhalefet hareketleri ile dur denilebilir. Bu nedenle ana muhalefet görevi gelecek dönemde toplumsal muhalefet hareketlerine ve onların öncülüğünü üstlenecek işçilere düşmekte.

Türkiye, devletin yeniden yapılandırılması adı altında ciddi bir değişim süreci yaşıyor. Esnekleşme, kuralsızlaşma ve özelleştirmenin bir arada yürüdüğü bu süreçte sermayenin ihtiyaçları tek belirleyici etmen olarak kabul ediliyor. Türkiye'nin en büyük kamu kuruluşları yok pahasına ulusal ve uluslararası tekellere peşkeş çekiliyor. Kuruluşları halktan alınan vergilerle sağlanan bu kurumların elden çıkartılması yetmiyor, kamu hizmetleri de niteliksel olarak erozyona uğrattılıyor, başta eğitim ve sağlık gibi alanlar piyasa dinamiklerine feda ediliyor. Kamu hizmetlerinde özel sektör teşvik edilirken, özelleştirmenin de gerekçeleri yaratılmaya çalışılıyor.

Sermayeye yeni kâr alanları yaratmak adına halkın, ekonomik ve sosyal alandaki kazanımları bir bir tasfiye ediliyor. Emeklilik yaşını yükselten, prim ödeme sürelerini uzatan, sosyal güvenlik sistemini güvensizlik rejimine çeviren yasa tasarıları meclisten geçti. Sağlığın bile kâr konusu yapıldığı Türkiye'de yoksulluk ve yoksunluk bu toplumun kaderi olarak sunuluyor. Bu süreçte reel ücretler verimlilik ve üretimdeki yüksek artışa rağmen geriliyor, işsizlik ise bir türlü aşağıya çekilemiyor.

HÜKÜMETLER FARKLI PROGRAMLAR AYNI

Küresel ekonomide yaşanan dalgalanmalar, Türkiye ekonomisinin ne kadar kırılgan bir yapıya sahip olduğunu ortaya koyuyor. Cari açığın sürekli olarak arttığı, iç ve dış borçların devasa boyutlara ulaştığı bir süreçte Türkiye ekonomisinin geleceği özel sektörün ve özellikle çokuluslu şirketlerin insafına terk ediliyor. Kamu yatırımcılığının hızla gerilediği bu süreçte, sermayenin beklentilerine odaklanan bir ekonomik model, yoksulluğu körüklüyor, geleceği ise belirsizleştiriyor.

IMF, Dünya Bankası (DB), Dünya Ticaret Örgütü ve uluslararası finans ve decelendirme kuruluşlarının denetim ve gözetiminde uluslararası işbölümünde biçilen yeni rolün ana özellikleri şu başlıklar altında toplanabilir:

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- Uluslararası ve yerli finans sermayesine, sermaye hareketleri üzerinde sınırsız serbestlik güvencesi sağlayarak, yüksek finansal getiri sunmak;
- İşgücü piyasalarını kurlsızlaştırma ve esnekleştirme yöntemiyle ucuz işgücü deposu hâline dönüştürerek katma değeri düşük teknolojilerde uzmanlaşmak ve sanayiini uluslararası şirketlerin taşeronu olarak geliştirmek;
- Üretimde ithal girdi kullanma ve ithal mal tüketme eğiliminin kuvvetlenmesine izin vererek, finansmanı esas itibariyle spekülâtif sermaye tarafından sağlanan bir ucuz ithalat cennetine dönüşmek;
- Kamu hizmetlerini ticarîleştirerek vatandaşları 'müşteriye', kamu hizmeti üreten kurumları 'ticarî işletmeye' dönüştürmek; kamu iktisadî kuruluşlarını yerli ve uluslararası özel sermaye şirketlerine doğrudan yabancı sermayeyi cezbetmek uğruna yok pahasına satmak;
- Etkin ve demokratik yönetim, 'iyi yönetim' söylemleriyle, aslında tüm toplumu ilgilendiren stratejik, ekonomik ve siyasî kararların alınmasını ve uygulanmasını demokratik denetim mekanizmalarının dışına çıkarırken, devletin neoliberal anlayışa uygun bir biçimde yeniden yapılandırılmasında toplumun desteğini sağlamaya çalışmak.

Mesut Yılmaz'ın Başbakanlığındaki ANAP-DSP Koalisyon Hükümetinin IMF ile başlattığı ve 1998 Temmuz ayında imzalanan anlaşma aynı zamanda en uzun dönemli (1998-2006/2008) Türkiye-IMF ilişkilerini oluşturuyor. Ardından gelen, DSP-ANAP-MHP koalisyonu ve ertesinde AKP hükümetleri programın sadık uygulayıcıları oldular.

Giderek kronikleşen işsizlik, bozulan gelir dağılımı, isteri halinde devam eden özelleştirmeler, kaosa dönüşen sosyal güvenlik, sürekli artan iç ve dış borçlar, durma noktasına gelen yatırımlar hep bu politika ve programların sonucudur.

Esas olarak yıllardır ülkemizde IMF'den, Dünya Bankası'ndan veya ABD'den gelen öneriler, programlar ve reçeteler uygulandı. Bizim sermayedarlarımızın da desteğiyle, siyasi iktidarlar bu programlara dört elle sarıldılar. Son 27 yıldır siyasi parti isimleri değişti, tek parti veya koalisyonlar iktidar oldu, ama uygulanan politikalar hiç değişmedi.

Değişen, sadece parti adları ve hükümetlerin sayıları oldu. Bütün bunlardan ise, emekçilere sadece artan borçlar, işsizlik ve daha çok çalışma düştü.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

39

Her hükümet döneminde adım adım uygulanan bu programlarla sosyal devlet ilkesinden adım adım uzaklaşıldı. Şimdi de sıra, bu temel ilkeyi Anayasa ve yasalardan silip, emekçilerin yaşamından tamamen çıkartmaya geldi.

Sonuç olarak, türban veya imam hatip okulları söz konusu olunca demokrasi öne süren anlayış, sendikal örgütlenmenin önündeki engelleri kaldırılmakta direnebiliyor. THY'nin grev oylamasında olduğu gibi, grev kısıcılığına soyunabiliyor. Düşünce özgürlüğü önündeki engellerden biri olan 301. maddeyi kaldırmayabiliyor. Hrant Dink, Trabzon'daki Santa Maria Katolik Kilisesi Papazı Andrea Santore, Malatya Yayınevi cinayetlerinde olduğu gibi, siyasi veya dini amaçlı cinayetlerin gerçek faillerinin bulunması konusunda ayak sürüyüp, gözünü yumabiliyor. Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nu çıkararak birçok yargısız infazın daha önünü açabiliyor. Akan kardeş kanı karşısında seyirci kalabiliyor.

Söz konusu gelişmeleri dikkate alarak, Türkiye'de başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler, yoksul halk ve sendikalar siyaset sahnesinde daha fazla yer alarak, bu tek taraflı oyunu bozmak ve bir çözüm üretmek zorundadır. Sermaye ve onun temsilcisi AKP'nin emek düşmanı politikalarını ve sermayenin pervasızlaşan sömürsünü terör, din istismarı, şovenizm ve çeşitli sahte ekonomik rüşvetlerle perdelemesine izin vermemelidir.

Nitekim seçim sonrası emek cephesinde beliren olumsuz havayı dağıtan iki önemli gelişme yaşadık: Önce THY ile Hava-İş sendikası arasında yapılan toplu iş sözleşme görüşmelerinin grev aşamasında, THY çalışanlarının hükümet ve medya baskısına rağmen "greve evet" demeleri, ardından Türk Telekom işçilerinin yine her türlü baskıya rağmen greve çıkmaları. Hemen seçim sonrası sendikal alanda gerçekleşen bu iki olay, demokrasilerde, seçimin her şey olmadığını herkese bir kez daha gösterdi, geleceğe olan umudumuzu tazeledi.

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN GÖRÜNÜMÜ

Türkiye ekonomisi 2001 yılındaki krizden bu yana ortalama yüzde 6'nın üzerinde bir büyüme performansı gösterdi. AKP'nin büyük bir başarı olarak sunduğu bu gelişmeye rağmen ekonominin hala yapısal sorunlardan kurtulduğu söylenemez. Hatta ekonomi her zamankinden daha fazla kırılgan bir yapıya bürünmüştür. Ekonomideki üç temel dengesinde, dış ticaret, yatırım-tasarruf ve bütçe dengelerindeki aşınma devam etmektedir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

1980’li yıllardan bu yana ihracata yönelik gelişme stratejisi izleyen Türkiye’de, sürdürülen politikaların çalışanların lehine olduğunu söylemek mümkün değil. Çalışmamızın sonraki bölümlerinde daha ayrıntılı biçimde açıkladığımız gibi ihracatı teşvik etmenin başlıca yolu ücretlerin bastırılarak maliyetlerin düşürülmesi ve iç talebin daraltılması olmuştur. TÜİK tarafından hazırlanan istatistiklerden de bilindiği gibi imalat sanayinde firmaların tam kapasite çalışmamlarının başında iç talep yetersizliği gelmektedir.

Herhangi bir ekonomide ihracat gücünü arttırmanın temel olarak üç yolu bulunmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi bunlardan birincisi ücretlerin düşük tutulmasıdır. Döviz kurunun yüksek tutulması ve sermaye yatırımları ile sağlanan verimlilik de ihracat gücünü arttırmanın diğer iki yoludur. Türkiye ekonomisi için bu iki göstergenin dış ticareti geliştirecek yönde hareket ettiğini söylemek mümkün değildir. Bu iki göstergenin son yıllardaki gelişiminin sırasıyla ele alınması, işverenlerin neden ücretleri daha fazla baskılamak istediklerini açıklamaktadır.

Dış ticareti etkileyen bir unsur olarak ilk önce verimliliği ele alacak olursak, verimlilik temel olarak iki bileşene ayrılabilir: sermaye ve işgücü verimliliği. DPT tarafından OECD ülkeleri için yapılan karşılaştırmalı bir analiz, Türkiye’nin sermaye verimliliği açısından OECD ülkeleri içinde çok gerilerde olduğunu, fakat işgücü verimliliğinde büyük ilerlemeler sağladığını göstermiştir. Türkiye’de sermaye verimliliğinin düşük olmasının esas sebebi ekonominin daha çok düşük teknoloji kullanan emek yoğun sektörlerde (gıda, giyim, tekstil) yoğunlaşmış olmasıdır.

Oysa uluslararası alanda rekabet gücünü belirleyen başlıca sektörler bilgisayar, elektronik, haberleşme ve otomotiv gibi yüksek teknoloji sermaye yoğun sektörlerdir. Yatırımların toplam büyüklüğü ve sektörel dağılımı bu gerçeği ortaya sermektedir. Son on yıllık dönem içerisinde yatırımların miktarı milli hâsılanın yıllık ortalama yüzde 23’ü kadardır. Ekonomik gelişimlerinde büyük atılımlar gerçekleştiren Güneydoğu Asya ülkeleri ile karşılaştırıldığında bu oran oldukça düşüktür. Güneydoğu Asya ülkeleri için bu oran yüzde 30’un üzerindedir.

Yatırımların dağılımı açısından bakıldığında ise ihracata konu olabilecek malların üretildiği imalat sanayiinin yatırımlardan aldığı pay sadece yüzde 30’dur. Bu yatırımların da son yıllarda büyük oranda yenileme ve modernizasyon amacına yöneldiği söylenebilir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

41

Tablo 1: İmalat Sanayi Üretim ve İhracatının Yapısı (Yüzde Pay)

Teknoloji Yoğunluğu	Türkiye						AB
	Üretim			İhracat			İhracatı (4)
	2002(2)	2002	2006(3)	2000	2002	2005	2003
Yüksek	5,9	5,1	6	7,8	6,2	6	21,5
Ortanın Üstü	22,5	18,2	27,1	20,4	24,3	28,5	41,9
Ortanın Altı	30,4	26,7	26,9	20,5	22,8	26,9	15,9
Düşük	41,2	50	40	51,3	46,8	38,7	20,7
Toplam	100	100	100	100	1000	100	100

Kaynak: 2008 Yılı Programı

(1) OECD Science, Technology and Industry Scorebord verileri esas alınmıştır.

(2) 10+ kişi çalıştıran işyerlerini kapsamaktadır.

(3) 2002 yılı fiyatları DPT tahminidir.

(4) OECD üyesi AB ülkeleri

Türkiye ekonomisindeki bu yapısal bozukluk kendisini ihracatın ithalata bağımlılığı olarak göstermektedir. İhracat son yıllarda sürekli artmış fakat beraberinde ithalatı da arttırmıştır. Nitekim ihracat için yapılan üretimde ithalatın girdi payı yüzde 60'ın üzerine çıkmıştır. İhracatın ithalata bağımlılığının ardındaki önemli sebeplerden bir tanesi ihraç ürünlerinin üretimi için ithal edilen girdilere gümrük muafiyeti sağlayan Dahilde İşleme Rejimidir. Son yıllarda yapılan ihracatın yarısından fazlası dahilde işlem rejimi çerçevesinde gerçekleşmiştir(22). Bu nedenle, bir kriz yılı olan 2001 yılından beri ihracatın ithalatı karşılama oranı düşme eğilimine girmiş ve dış ticaret açığı sürekli artmıştır.

Tablo 2: İhracat ve İthalatın Seyri

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	58,32	90,2	84,64	78,52	73,74	69,65	69,56
Dış Ticaret Açığı (Milyon \$)	-21959	-3733	-7283	-14010	-23878	-33530	-40128

DPT tarafından yapılan çalışmanın önemli sonuçlarından bir tanesi, işgücü verimliliğindeki, yani işçi başına üretim miktarındaki artıştır. Kuşkusuz bu artışın ardında yatan gerçek verimli sermaye birikimiyle daha az sayıdaki işçinin daha çok çalıştırılmasıdır. Çalışma Bakanı tarafından yapılan açıklamada da belirtildiği gibi, Türkiye'de işçiler haftada 52 saat çalışmayla tüm OECD ülkelerinin üzerinde yer almaktadır.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Türkiye'nin dış ticaret kapasitesini etkileyen diğer bir faktör ise aşırı değerlenmiş döviz kuru. Aşırı değerlenmiş döviz kuru bir taraftan ihracatın gelişimini engellerken diğer taraftan ithalatı teşvik etmektedir. Bu nedenle geçtiğimiz yıllarda ihracatın ithalatı karşılama oranı da ciddi bir biçimde bozuldu. 2001 yılında bu oran yüzde 90,2 iken 2006 yılında yüzde 69,6 düzeyine çekilmiş durumda. Dış ticaret açığı son yıllarda sürekli büyümüş ve 2007 yılında 37 milyar dolara ulaşmıştır. Yani Türkiye ucuz girdiye dayalı bir borç ekonomisi haline geldi. Sürdürülebilir bir borç yükü esas alınırken, Türkiye dünya ekonomisinde yaşanacak en küçük krizi büyük bir etki ile hissediyor. Bu yapısı ile Türkiye ekonomisi en riskli ve kırılgan ülkelerden biri.

Aslında, düşük döviz kurunu yaratan IMF destekli döviz kuru politikasıdır. 2001 yılında serbest bırakılan döviz kuru, 1989 yılından beri serbest hareket edebilen sermaye hareketlerinin etkisi altında gelişmektedir. İhtiyaçtan fazla, bir başka deyişle, spekülasyon amaçlı giren yabancı sermaye, kurun değerlenmesine yol açmaktadır. Düşük döviz kurunun oluşmasını sağlayan IMF destekli para politikası sadece ihracat kapasitesini değil ekonominin tamamını etkisi altına almaktadır. Dünyadaki gelişmelerle beraber düşünülmesi gereken para politikası bu nedenle daha yakından bir incelemeyi gerektirmektedir.

SERMAYE HAREKETLERİNE EKLEMLENME VE FİNANSAL KIRILGANLIK

2001 krizini izleyen yıllarda Türkiye, dünya ekonomisi içinde büyük ve sürekli artış gösteren cari işlem açıkları, büyük boyutlu yabancı sermaye girişleri ve dış borç stokunda hızlı bir yükselme eğelerinden oluşan bir konuma yerleşti. 2006'da Türkiye'nin toplam cari işlem açığı tüm dünya ekonomileri dikkate alındığında yedinci sıradadır ve önde yer alan altı ülkenin hepsi zengin kapitalist ülkelerdir. Türkiye, bir anlamda, çevre ekonomileri içinde bir "küçük Amerika" öykünmesi içinde görünmektedir, ancak, bu süper emperyalist ülkenin ayrıcalıklı konumundan yoksun olarak...

Türkiye'nin dünya ekonomisiyle eklemlenme biçiminin özellikleri, özgünlükleri ve uluslararası finansal akımlarını etkileyecek büyük boyutlu bir "olumsuz uyum"un olası yansımaları bu bilgilerden hareketle incelenip, tartışılabilir.

Son yıllarda Türkiye ekonomisinin dış dünya ile bağlantılarının kavranmasının da başlangıç noktasının yabancı kökenli sermaye hareketleri olarak alınma-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

43

sı doğru bir yaklaşım olacaktır. Tablo 4, AKP iktidarı altında Türkiye ekonomisinin uluslararası sermaye hareketlerinden 2003'ten bu yana giderek artan bir pay aldığını gösteriyor.

Son dört yıl içinde Türkiye'ye giriş yapan yabancı sermaye toplamı 131 milyar doları aşmıştır. AKP'nin hem Türkiye hem de dünya konjonktürü bakımından ideal bir tarihte iktidara geldiği açıktır. 2002, yaygın finansal krizlerin etkisini içeren altı yıllık bir dönemin bitim yılıdır. 2003-2006 dönemi ise, uluslararası sermaye hareketlerinin belirgin bir canlanma gösterdiği farklı bir konjonktürü içerir. Türkiye de, yabancı sermaye girişleri bakımından bu konjonktürden her yıl artan oranlarda yararlanmışır. Institute of International Finance, "gelişmekte olan ve yükselen piyasa ekonomileri" başlığı altında topladığı 29 ülkeye 2006'da 453,6 milyar dolar yabancı sermaye girişi olduğunu belirlemiştir. Bu toplamdan Türkiye'ye düşen pay, (Tablo 4'te gösterildiği gibi) 57,7 milyarlık bir toplamla yüzde 12,7'dir. Sözü geçen pay 2004 ve 2005'te (aynı sırayla) yüzde 7,1 ve yüzde 9 olmuştur.

Tablo 3: Ödemeler Dengesi, 2002-2006, milyon dolar

	2002	2003	2004	2005	2006
Yabancı sermaye	10574	9912	23363	40381	57747
Yerleşik sermaye	-3048	-2871	-9202	-2052	-17581
Hata/noksan	149	5043	2267	2342	-2736
Cari denge	-1522	-8037	-15604	-22824	-31316
Rezervler*	-6153	-4047	-824	-17847	-6114
<i>Yabancı sıcak para</i>	-1534	5797	11996	15950	10512
<i>Yerli sıcak para**</i>	-1780	4018	-5061	787	-17325
<i>Sıcak para dengesi</i>	-3314	9815	6935	16737	-6813
<i>Borç yaratan YAS</i>	9552	7209	19089	24899	36011
<i>Dış borç***</i>	130353	145805	162240	169385	207764

Kaynak: TCMB.

(*): Artış(-), azalış(+). (**): Net hata /noksan dahil.

(***): Son iki sütun, Haziran 2006 ve 2007 rakamları.

2002-2004 yıllarında Türkiye'ye giren yabancı kökenli sermayenin ortalama yüzde 82'si dış borç yaratan öğelerden oluşmaktaydı. 2005-2006'da bu oran yüzde 62 civarında kalmıştır. İkinci ve önemli bir değişme ise, yabancı kökenli sermaye girişleri içindeki sıcak para ögesinde gerçekleşen görece daralmadır: 2003'te yüzde 59'a yaklaşan bu oran sonraki üç yıl boyunca sürekli

aşınarak 2006'da yüzde 18,2'ye inmiştir. Dahası, 2006'da yerli sıcak paradaki hızlı çıkışlar nedeniyle sıcak para dengesi ("net çıkış" ifade eden) negatif değere dönüşmüştür. Her iki "düzeltme"de de 2005 ve 2006'da çok çarpıcı artış oranları gerçekleştirerek geçen yıl 20 milyar dolarlık bir düzeye ulaşan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının (DYY'nin) katkısı rol oynamıştır. Bu eğilimin 2007'nin ilk dokuz ayında da sürdüğü belirleniyor.

SERMAYE HAREKETLERİ - BÜYÜME BAĞLANTISI

2001 krizinin öncesi ve sonrasında Türkiye ekonomisinin dış dünyayla bütünleşmesi, yabancı sermaye girişi, büyüme ve dış açık şeklinde gerçekleşmektedir.

Sermaye hareketlerinin bağımsızlaştığı bir ortamda, özellikle fiili hâsıla, ulusal ekonominin potansiyel hâsılasının altında bir düzeyde gerçekleşmekte, artan sermaye girişleri genişletici etkiler yaratmakta; bu etken de cari işlem açığını (öncelikle ithalat aracılığıyla) yukarı çekmektedir. Bu çerçevede içinde ödemeler dengesiyle ilgili tartışmaların ana sorunu yabancı kökenli sermaye girişlerinin hangi tempoyla ve ne kadar sürdürülebileceği sorusundan kaynaklanan belirsizlikle ilgilidir.

Zaten, sorun da bu noktada ortaya çıkıyor. Yüksek düzeyde, ancak bir önceki yılın altında seyreden dış kaynak girişlerinin, büyüme hızını aşağıya çekmesi beklenmelidir. Hatta (bugünün koşullarında olası görülmeyen) telâfi edici makro-politikalar uygulanmadığı takdirde milli gelir düzeyinin de düşmesi söz konusu olabilecektir. Çevre ekonomilerine dönük uluslararası sermaye hareketlerindeki bir yavaşlamanın Türkiye ekonomisine yansımaları, bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Kısa dönemli büyüme hızı ister son yıllarda olduğu gibi sermaye hareketlerine bağımlı olsun, isterse sermaye hareketlerinin denetimli olduğu yıllarda olduğu gibi, ulusal düzlemde belirlenen politika değişkenleri veya firma, hanehalkı davranışları tarafından belirlensin, büyüme hızı ile cari işlem dengesi arasındaki bağlantının ayrıca incelenmesi gerekir.

Tablo 4, böyle bir incelemenin başlangıç noktasını oluşturabilecek verileri sunuyor. Büyüme/cari işlem dengesi arasındaki ilişkilere bakıldığında, özellikle 2000 sonrasında belli büyüme hızlarının giderek artan boyutlarda cari açığa yol açması dikkat çekicidir. Daha da dikkat çekici olanı 2001 yılından bu yana, büyüme ve cari açık ilişkisinin çarpıcı boyutlara ulaşmış olmasıdır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

45

Tablo 4: Büyüme, Cari Açık (Yüzde Oranlar)

	1984-9	1990-99	2000-05	1990	1997	2004	2005	2006
Ortalama büyüme	5,5	4,1	4,2	9,4	8,3	9,9	7,6	6,0
C.Denge/GSMH	-0,4	-0,8	-3,8	-1,7	-1,4	-5,3	-6,3	-7,8
Reel döviz fiyatı*	4,61	-0,01	-4,67	-8,42	-5,47	-4,31	-7,42	1,03

Kaynak: TCMB ve Hazine Müsteşarlığı.

(*): Reel döviz fiyatının (ÜFE'ye göre) yıllık değişme oranı. İlk üç sütunda başlangıç yılının bir öncesi baz alındı. Artış (azalış) yerli paranın reel devalüasyonu (değerlenmesi) anlamındadır.

Tablo 3, alt-dönemlerle ilgili ortalamalardaki çarpıcı farklar bir yana, “ılımlı” boyutlu dış açıkların, 2000 öncesinde hızlı büyüme yıllarında da söz konusu olduğunu gösteriyor. Örneğin, büyüme hızının yüzde 9,4 ve 8,3'lük oranlara ulaştığı 1990 ve 1997 yıllarında cari açık/GSMH oranı (aynı sırayla) yüzde 1,7 ve 1,4 ile sınırlı kalmıştı. Bu saptamayı, yüzde 9,9 ve 7,6'lık büyümenin gerçekleştiği 2004 ve 2005 yıllarındaki yüzde 5,3 ve 6,3 oranlarındaki dış açıklarla (ve keza 2006'daki yüzde 6'lık büyüme ile yüzde 7,8'lik cari açık oranıyla) karşılaştırdığımızda 2000 öncesi ve sonrası arasındaki fark çarpıcı bir biçimde ortaya çıkıyor.

2000'li yıllarda büyüme hızı ile cari işlem açıkları arasındaki bağlantının bozulmasına yol açan etkenlerden biri, yukarıda da belirtildiği gibi imalat sanayiinde ithal bağımlılığının dramatik artışıdır. Gümrük Birliği (GB), 1995 sonrasında “üçüncü ülkelere” (örneğin dış ticaret açığının hızla büyüdüğü Çin'e) karşı koruma oranlarının asimetrik biçimde (yani, tek yönlü olarak) ve hızla düşmesine yol açarak bu dönüşüme katkı yapmıştır.

Aramal ithalatının, imalat sanayii hasılasına göre esnekliğini, 1994 ve 2001 krizlerini izleyen dörder yıl (1995-1998 ve 2002-2005) için hesapladığımızda, esnekliklerin iki alt-dönem arasında 2,7'den 4,7'ye yükseldiği belirlenebilmektedir. Bu dönüşümü “GB'nin gecikmiş etkileri” olarak yorumlamak mümkündür. Burada en belirleyici farkı, reel döviz kuru hareketlerinde aramak anlamlı olabilecektir.

İki dönem arasındaki karşılaştırmayı kriz ve devalüasyondan önceki yıllara kaydırarak (yani 1993-1998 ve 2000-2005 yıllarının reel kurlarını karşılaştırarak) yaptığımızda durum açıklık kazanacaktır. 1993=100 alındığında, (ÜFE'ye göre tanımlanan) reel döviz fiyatı 1998'de 105,6'dır. Farklı bir ifadeyle GB'nin

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

koruma oranlarını aşındıracak etkileri, 1994'teki büyük boyutlu devalüasyon sayesinde ertelenmişti ve reel devalüasyonun sağladığı geçici savunma, 1998'e gelindiğinde hâlâ geçerli idi Buna karşılık, 2005'te dövizin reel fiyatı, 2000'e göre (ve 2001 devalüasyonuna rağmen) yüzde 20 oranında gerilemiş durumdadır.

Katıksız neoliberal modelin serbestleşmiş sermaye hareketlerinden beklen-tilerini TCMB (Merkez Bankası) 1995-1998 arasında tam olarak yerine getir-memişti. Bu yıllarda reel döviz kuru bir politika aracı olarak görülüp, para po-litikasını bağımlı (pasif) kılma tercihi yapılmıştır. Ne kadar bilinçli bir seçim ol-duğu bir yana, bu tercih, fiilen, cari işlem dengesinin, ihracatın ve ithal ika-mesinin politika hedefleri olarak belirlenmesi anlamına gelir. 1995'te yürür-lüğe giren GB, böylece, yedi-sekiz yıllık bir gecikme ile etkilerini dış ticaret dengelerine taşımakta ve cari işlem açıklarının hızla büyümesine katkı yap-maktadır. Özellikle yerli sanayinin rekabet etmekte zorlandığı kimi ülkelerin (örneğin Çin'in) yerli paralarını dolara bağlayarak aktif döviz kuru politikaları uygulayabilmiş olmaları bu durumun ağırlaşmasına ayrıca katkı yapmıştır.

Sermaye hareketleri ile birbirine bağlanmış bir dünya ekonomisinde, "küre-sel dengesizlikler" in çevre ekonomileri üzerinde farklı doz ve biçimde yansı-malarının ortaya çıkması kaçınılmaz bir durumdur. Bu çerçevede, olası bir dış şok karşısında, bir çevre ekonomisinin temel açmazının dış borçlarla ilgili fa-iz yükümlülüklerinin ve yenilenmeyen dış krediler nedeniyle anaparanın "döndürülmesi"nin yarattığı sorunlar etrafında kümелendiği söylenebilir. Bu bakımdan, Türkiye'nin artan borç stoku ve cari açığı nedeniyle çok hassas bir durumda olduğu söylenebilir. 1997-98 Asya krizini izleyen yıllar içinde, gelişmekte olan ülkelerin büyük çoğunluğu dış borç göstergelerini düzeltti-ler; bazıları dış borç stoklarını aşağıya çekebildiler. IMF gözetiminde "ters yönde" giden Türkiye'nin ulaştığı konum ortadadır. Dış borçların görece ağır-lığıyla veya olası risklerle ilgili göstergelerin tümü, gelişmekte olan ülkelere ilişkin ortalamalarla karşılaştırıldığında Türkiye'nin "daha ağır borçlu, daha riskli" konumda olduğunu açıklar.

Diğer kırılganlık göstergeleri bir yana, sermaye hareketlerinin serbestleştiği 1989'dan bu yana tüm gelişmekte olan ekonomilere göre Türkiye'nin dış borç stokunun çok daha hızla arttığı bir gerçektir: 1989-2006 arasında top-lam dış borç stokunun yıllık ortalama artış oranı GOÜ (Gelişmekte Olan Ülke-ler) için yüzde 5,1, Türkiye için yüzde 9,9'dur. Daha önce açıklanan etkenler-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

47

le GOÜ yıllık dış borç büyüme hızını 1998-2006 arasında yüzde 3,8'e indirmiş; Türkiye ise, yüzde 10'luk bir artış oranı gerçekleştirerek aradaki farkı açmıştır. Sonuç olarak Türkiye'nin dış borçlarının tüm GOÜ borçları içindeki payı sürekli artmaktadır. Bu oran 1989, 1998 ve 2006'da (aynı sırayla) yüzde 3, yüzde 4 ve yüzde 6,4'tür.

Eğer patlak verirse, bir sonraki finansal krizde, dış borçlarının düzeyi ve yapısı nedeniyle Türkiye'nin uluslararası finans kapitalin ana sorunlarından biri olacağını tahmin edebiliriz. Türk halkının ünlü bir özdeyişi vardır: "Borç bini geçince alacak olur." Çapaçul politikalarla Türkiye'nin dış borçlarını tırmandıranlar bu özdeyişi 2000-2001 krizi sırasında hatırlamadılar.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN EKONOMİYE KATKISI YOK!

60. Hükümet programında dış açık sorununu çözmek hatta istihdamı arttırmak ve teknolojik ilerlemeye katkıda bulunacağı iddiası ile Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarına (DYY) özel önem verileceği birçok defa ifade edilmiştir. Son yıllarda DYY'nin artması programda AKP hükümeti tarafından bir başarı göstergesi olarak sunulmuş ve bu konuda daha ileri adımlar atılacağı dile getirilmiştir. Oysa DYY'deki gelişmelere daha yakından bakıldığında hükümetin iddialarını doğrulayacak kanıtlar bulmak güçtür.

Programda açıkça dile getirilmeyen gerçek ise yabancı sermayenin yurt içine çekilmek için nasıl özendirileceğidir. Gelişen ülkeler için bunun yolunun ne olduğu bilinen bir gerçektir. Uluslararası sermayenin bu konuda ne istediği açıktır: sermayenin hiçbir kontrole tabi tutulmadan ve vergiden muaf olarak rahatça hareket etmesi, ucuz ve bastırılmış emek gücüdür.

Bir ülkede DYY temel olarak iki yoldan gerçekleşebilir: birincisi, yabancı sermaye yurt içindeki sermaye birikimine maddi olarak katkıda bulunarak, yurt içinde yeni fabrikalar ya da işletmeler kurabilir. Böylece, yabancı sermaye hem teknoloji transferinde bulunur hem de istihdam artışına katkıda bulunarak yurt içi hâsılanın artmasını sağlar. İkinci olarak ise, yabancı sermaye birleşme ve devralmalarla yurt içine sermaye aktarımında bulunur. Ancak bu yolla yurt içindeki teknolojik kapasitede, istihdamda ve dolayısıyla milli hâsılada bir artış zorunlu olarak ortaya çıkmaz. Gerçekleşen sadece yurt içinde hali hazırda var olan sermayenin el değiştirmesi ya da paylaşılmasıdır.

UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı) tarafından her yıl hazırlanan Dünya Yatırım Raporlarına göre dünyada her yıl gerçekleşen DYY

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

büyük oranda birleşme ve satın almalar şeklinde gerçekleşmektedir. Örneğin 2005 yılında gerçekleşen DYY'nin yüzde 78,5'i devralma ve birleşme şeklinde gerçekleşmiştir. Daha önceki yıllarda da durum bundan farklı değildi. UNCTAD tarafından tespit edilen bir nokta, devralma ve birleşmeler nedeniyle gerçekleşen DYY'nin özellikle gelişen ülkelerde beklenen teknolojik ilerlemeyi ve istihdam artışını sağlamamış olmasıdır. UNCTAD tarafından tespit edilen diğer bir nokta ise DYY'nin büyük oranda gelişmiş ülkeler arasında gerçekleşmesidir. DYY içinde gelişmiş ülkelerin payı yüzde 60'dır.

Türkiye içinse durum farklı değildir. Örneğin 2005 yılında Türkiye'ye giren DYY miktarı 9,681 milyar dolardır, fakat bu miktarın neredeyse tamamı devralma ve birleşme şeklinde gerçekleşmiştir. 2005 yılında bu çerçevede gerçekleşen en önemli DYY, Türk Telekom, Yapı Kredi Bankası, Garanti Bankası, Türk Dış Ticaret Bankası ve Turkcell el değiştirmeleri olarak gerçekleşti. Dikkat edilecek olursa, yabancı sermaye 2005 yılında büyük oranda yurt içindeki bankalara ilgi gösterirken sanayi işkollarına herhangi bir ilgi göstermemiştir. UNCTAD'a göre 2005 yılında Türkiye'deki sermaye stokunun yüzde 12'sinden büyük bir yabancı sermaye girişi olmuş, fakat istihdamda ve işsizlikte herhangi bir değişim olmamıştır. Ayrıca, gelen sermayenin teknolojik bir kapasite taşıdığı da oldukça şüphelidir. Kaldı ki, sanayiye yönelmemiş yabancı sermayenin ülkenin teknolojik kapasitesine bir katkı sunmayacağı da açıktır.

Sonuç olarak, programda bel bağlanan DYY'nin Türkiye ekonomisine yaptığı bir katkıdan söz etmek oldukça güçtür. Bu göstergeler ışığında, yabancı sermayeyi çekmek adına emek üzerindeki baskıları arttırmayı anlamak mümkün değildir.

BÜYÜME, İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Türkiye ekonomisinin çalışanlar açısından en önemli sorunlarından biri büyüyen bir ekonominin, nüfusun ihtiyaç duyduğu istihdamı yaratamıyor olmasıdır. 2001 yılından bu yana sürekli büyüyen ekonomiye rağmen resmi işsizlik oranlarında herhangi bir değişim olmamıştır. 2001 yılındaki krizden bu yana ekonomi reel olarak neredeyse yüzde 45 büyürken sivil istihdamdaki artış sadece yüzde 10'da kalmıştır. İşsizlik oranı bu süre içerisinde ancak yüzde 1 geriletebilirken işsizlerin sayısında neredeyse hiç gelişme olmamıştır.

Tablo 5: Büyüme ve İstihdam Sayıları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
GMSH Büyüme Hızı	7,9	5,9	9,9	7,6	6,0	4,9
15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus	48.041	48.912	49.906	50.826	51.668	52.709
İşgücüne Katılma Oranı	49,6	48,3	48,7	48,3	48,0	48,9
Sivil İşgücü	23.818	23.640	24.289	24.565	24.776	25.766
Sivil İstihdam	21.354	21.147	21.791	22.046	22.330	23.361
İşsiz	2.464	2.493	2.498	2.520	2.446	2.405
İşsizlik Oranı (yüzde)	10,3	10,5	10,3	10,3	9,9	9,3
Eksik İstihdam	1.297	1.143	995	817	890	741
Eksik İstihdam Oranı (yüzde)	5,4	4,8	4,1	3,3	3,6	2,9
İşsiz+Eksik İstihdam Nedeniyle Atıl Durumda Bulunan İşgücü Oranı (yüzde)	15,7	15,3	14,4	13,6	13,5	12,2

Kaynak: TÜİK veritabanı.

İstihdam sayılarındaki en çarpıcı oran işgücüne katılma oranıdır. 2007 yılı itibarıyla 52 milyon civarında çalışabilir nüfus olmasına rağmen bu nüfusun ancak yüzde 49'u sivil işgücü içindedir. Bir başka deyişle, başta ev kadınları olmak üzere nüfusun büyük bir kısmı kendisini çalışabilir nüfusun bir parçası olarak görmemektedir. Bu olgu işsizlerin sayısının ve oranının düşük görünmesinin en büyük nedenlerinden bir tanesidir. Oysa AB ülkelerinde işgücüne katılma oranı ortalama yüzde 65 civarında. Türkiye'de 15 yaş üstü nüfus aynı oranda işgücüne katılmış olsaydı, Türkiye'deki işsizlik oranı yüzde 30 civarında olacaktı. Bu nedenle, Türkiye'deki işsizlik oranının açıklanan resmi sayıların çok üzerinde olduğunu söylemek mümkün.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun tanımına göre işsiz, referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden, iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişilerdir. Buna karşın iş bulma umudu olmayan, iş arayıp son üç ay içinde iş arama kanallarını kullanmayan ya da işe başlamaya hazır olup iş aramayanlar ise işsiz sayılmıyor.

Tanım dahilinde açıklanan işsizlik verileri 2002 yılında yüzde 10,3 iken, 2006 yılında 9,9 düzeyinde. Bu oranlar cumhuriyet tarihinin en yüksek oranları. 2002 krizinin de izlerini taşıyan bu veriler, tanım genişletildiğinde ciddi oran-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

da artış gösteriyor. 2002 yılında yüzde 14,2 olan bu oran 2006 yılında yüzde 18,9 düzeyinde. Bu da söz konusu tanımlamanın gerçek verileri gizleyen bir nitelik taşıdığını ortaya koyuyor.

Bu verilere göre işsiz sayısı 2002-2006 döneminde 17 bin azalırken, iş bulma umudu olmayanların sayısı 76 binden 9,3 kat artarak 702 bine, işe başlama-ya hazır olup da iş aramayanların sayısı 4,6 kat artarak 297 binden 1 milyon 381 bin düzeyine ulaşmış. Yani gerçekler tanımın darlığının gazabına uğramış.

Türkiye’de çalışanların eğitim durumlarının istihdam üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkün değil. Örneğin, AB ülkelerinde ilköğretim seviyesindekiiler arasında işsizlik oranı yüzde 12 civarındayken, üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranı belirgin bir düşüşle yüzde 4,6’ya inmektedir. Oysa Türkiye’de eğitim ile çalışma yaşamı arasında bir kopukluk söz konusu. Eğitim düzeyinin yüksek olması ne işin niteliğini ne de işsizliği belirliyor. AB ülkelerinde eğitim ile işsiz sayısı arasında ters yönlü bir ilişki gözlemlenebilirken, Türkiye’de böyle bir ilişki yok. Avrupa’da eğitim artarken işsizlik azalıyor. Bu süreç, Türkiye’de aynı biçimde ilerlemiyor. Türkiye’de ortaokul ve ilköğretim mezunlarının yüzde 13’ü işsiz, üniversite mezunu olmak da durumu değiştirmiyor. Türkiye’de lise mezunlarının yüzde 13’ü yüksek okul mezunlarının yüzde 10’u işsiz.

BÜYÜME, ÜCRETLER VE VERİMLİLİK

Türkiye’de işçi başına üretim son altı yıldır sürekli artarken imalat sanayindeki işçilerin maaşlarında hiçbir ilerleme olmamış, hatta gerileme olmuştur. Veriler, işçilerin alım gücünü koruduklarını iddia edenleri yalanlamaktadır. Ücretler, kriz öncesi düzeyine hala ulaşabilmiş değil. İmalat sanayinde çalışan bir işçi 2000 yılında ortalama 100 Lira kazanırken bugün 78 Lira kazanmaktadır.

2001 krizi gerek ücretler, gerekse verimlilik ve üretim açısından ciddi kayıplara neden olurken, sonraki yıllarda verimlilik ve üretimdeki yüksek artışa rağmen ücretlerde erime devam etti. İmalat sanayinde 2000-2006 yılları arasında verimlilik yüzde 42, üretim yüzde 34 oranında artarken reel ücretler yüzde 22 oranında azaldı. Kayıp en çok yüzde 25’lik oranla yüzde 2003 ve 2004 yıllarında hissedildi. Bu durum sömürü oranlarının bu dönem için ciddi oranlarda arttığını, gösteriyor. Ne üretim ne de verimlilik ücretlere yansıyor, tersine ücretler reel olarak geriliyor.

Tablo 6: İmalat Sanayiinde Ücretler, Üretim Ve Verimlilik (2000=100)

YIL	Reel Ücretler	Üretim	Verimlilik	İstihdam Endeksi
2000	100	100	100	100,0
2001	86	90	99	91,4
2002	80	100	109	93,4
2003	75	110	117	96,4
2004	75	121	126	99,8
2005	77	127	134	99,9
2006	78	134	142	99,4

Kaynak: TÜİK veritabanı

Krizden bu yana imalat sanayiinde çalışan işçilerin sayısında değişiklik olmazken, verimlilik yüzde 42 artmıştır. Son iki yılda imalat sanayiindeki teknolojik yatırımların çok sınırlı olduğu düşünülürse, işçi başına artan üretimin arkasındaki tek neden işçilerin daha fazla çalıştırılmasıdır. Verimlilik artışı işçi başına üretim artışı sağlamış olsa da bu artıştan işçiler yararlanamamış ve hatta ücretler gerilemiştir.

İmalat sanayiinde toplam çalışan ve kişi başına verimlilik verilerini karşılaştırdığımızda verimlilik artışlarının istihdamda bir artışa yol açmadığı gözlenmektedir. Verimlilik artışları kısmen kullanılan yeni teknolojiden, ama esas olarak işyerlerinde işçilerin performanslarının aşırı zorlanmasından, fiili çalışma sürelerinin uzamasından kaynaklanmaktadır. Daha az işçiyle, daha yoğun ve daha fazla üretim söz konusudur. Üretim kriz öncesinin yüzde 34 üzerine çıkmasına rağmen istihdam da herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Verimlilik artışlarının istihdamda yol açtığı azalmanın işçiler açısından en önemli sonucu, işsizlerin çalışanlar üzerindeki baskısını artıran bir durum ortaya çıkarmasıdır. Bu baskı, işçi sınıfı içinde, iş konusundaki rekabeti kızıştıran bir etkiye sahiptir. Bir yandan işçilerin artan verimlilikleri diğer yandan ise işe yeni giren işçilerin işe giriş ücretleri ile işyeri ortalama ücretleri arasındaki büyük makas birim işçilik maliyetlerinin düşmesine neden olmaktadır.

Verimlilik nedeniyle birim işçilik maliyetlerinin düşmekte oluşu diğer taraftan kâr oranlarının düşme eğiliminin güçlenmesine ve bunun sonucunda ücretli emek ile sermaye arasındaki mücadelenin her geçen gün daha da keskinleşmesine yol açmaktadır.

ÜCRETLER VE AB

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC 2000 yılında aldığı kararla, tüm bağlı işçi sendikalarına ücretlerin enflasyon artı GSMH büyüme oranı kadar arttırılmasını tavsiye etmiştir. Bu tavsiye kararının dayanağı, hem ücretlerin alım gücünü hem de işçi ve işverenler arasındaki bölüşüm dengelerini korumaktır. Oysa, Türkiye'deki ücret göstergeleri ne işçilerin alım gücünün korunduğunu ne de bölüşüm ilişkilerinde düzelme olduğunu göstermektedir.

Türkiye son 5 yıldır aralıksız büyüse de, aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi bu bir Türkiye mucizesi olmaktan çok bir dünya konjonktürüne tekabül etmektedir. Her ne kadar 2006 yılında Avrupa Birliği'nde ortalama büyüme yüzde 3 olsa da, Doğu Avrupa ülkeleri için bu sayı yüzde 7,5'tur. Aynı dönemde Türkiye'nin büyüme hızı yüzde 6,1. Bir başka deyişle, Doğu Avrupa ülkelerinin büyüme performansı Türkiye'nin üzerinde.

Avrupa Birliği ülkelerinde 2006 yılında reel ücretlerin artışı bakımından da sıralama değişmemektedir. Yine Doğu Avrupa ülkelerin sıralamada başı çekmektedir. 2006 yılı imalat sanayii reel ücret artışının en yüksek olduğu ülkeler sırasıyla Letonya, Litvanya ve Estonya iken en düşük olduğu ülkeler Türkiye, Macaristan ve Slovenya'dır. Doğu Avrupa ülkelerinde 2006 yılında işçilerin satın alma gücü ortalama yüzde 7,5 artarken, aynı dönemde Türkiye'de yüzde 1,2 gerilemiştir. Türkiye'de gözlemlenen düşüşün ardındaki bu sebep varolan ücretlerin aşınmasından çok yaygınlaşan asgari ücrettir. SSK verilerinden de bilindiği gibi asgari ücretle çalışanların sayısı hızla artmaktadır.

Çalışma yaşamındaki bölüşüm ilişkilerini anlamının bir yolu da, reel ücret artışlarıyla büyüme arasındaki farka bakmaktır. Aradaki farkın eksi değer alması bölüşüm ilişkilerinde işçiler lehine görece bir düzelmeye işaret ederken artı değer alması işçilerin büyümeden pay alamadıklarını ve bölüşüm ilişkilerinin işverenler lehine bozulduğunu göstermektedir. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi Litvanya ve Letonya dışındaki tüm Avrupa ülkelerinde bölüşüm ilişkileri işverenler lehine bozulmuştur. İşverenler lehine en büyük değişim Türkiye'de gerçekleşmiştir. 2006 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 6,1 büyümesine karşın işçiler büyümeden pay alamadıkları gibi ücretleri de reel anlamda yüzde 1,2 gerilemiştir.

Bir başka deyişle, Türkiye, AB ülkeleri içinde sadece ücretlerin en fazla gerilediği ülke değil aynı zamanda milli gelirin en adaletsiz dağıtıldığı ülke durumunda.

Tablo 7: Türkiye ve AB Ülkelerinde Reel Ücret Artışı ve Büyüme

Ülkeler	Reel Ücret Artışı (2005-2006)	GSMH Büyüme (2006)	Fark
Litvanya	15,4	7,7	-7,7
Letonya	16,0	11,9	-4,1
AB 27	2,7	3,0	0,3
Malta	2,9	3,2	0,3
Romanya	7,2	7,7	0,5
Estonya	10,6	11,2	0,6
Norveç	1,9	2,8	0,9
Portekiz	0,3	1,3	1,0
Fransa	0,9	2,0	1,1
İtalya	0,7	1,9	1,2
Yunanistan	2,6	4,3	1,7
İsviçre	1,2	3,2	2,0
Polonya	3,9	6,1	2,2
Avusturya	1,1	3,3	2,2
Kıbrıs	1,1	3,8	2,7
Danimarka	0,8	3,5	2,7
İngiltere	0,0	2,8	2,8
Bulgaristan	3,1	6,1	3,0
Belçika	0,2	3,2	3,0
Hollanda	0,0	3,0	3,0
Almanya	-0,1	2,9	3,0
İspanya	0,5	3,9	3,4
Çek Cumh.	2,4	6,4	4,0
Finlandiya	0,9	5,0	4,1
İrlanda	1,0	5,7	4,7
Macaristan	-1,4	3,9	5,3
Slovakya	2,3	8,3	6,0
Slovenya	-0,6	5,7	6,3
Türkiye	-1,2	6,1	7,3

Kaynak: Eurostat, TÜİK ve SSK

YOKSULLUK VE ASGARİ ÜCRET

2001 yılında yaşanan krizden bu yana durumun halkın çoğunluğunun lehine geliştiğini söylemek mümkün değil. Bir taraftan yaygın işsizlik diğer taraftan

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

düşük ücretler yoksulluğu Türkiye'nin yaygın bir gerçeği haline getirmiştir. İşverenlerin milli gelirden aldığı pay artarken işçi ve emekçilerin aldığı pay sürekli gerilemektedir. Gelir yöntemiyle hesaplanan milli gelir hesaplamalarına göre 1990'lı yılların başında yüzde 30 olan işçilerin payı 2007 yılında yüzde 24 seviyesine gerilemiştir. AB ülkeleri ile yapılacak bir karşılaştırma Türkiye'deki çalışanların durumunun ne kadar geride olduğunu gösterecektir. 2007 yılında AB ülkelerinde ücretlilerin milli gelirden ortalama olarak aldığı pay yüzde 49 civarında iken Türkiye'de bu oran yüzde 24'te kalmaktadır.

Türkiye'de yoksulluğun yaygınlaşması asgari ücret verilerine bakılarak anlaşılabilir. Üye sendikamız Birleşik Metal-İş tarafından yapılan çalışmaya göre asgari ücret bırakın yoksulluk sınırını açlık sınırının bile altında. 4 kişilik bir aile için 2007 yılında açlık sınırı 660 YTL civarında iken asgari ücretin 435 YTL'ye çıkartılmış olması sadece yoksulluğun değil; tek çalışanın olduğu aileler için aynı zamanda açlığın da habercisidir. Asgari ücretin sadece mutlak büyüklüğü değil aynı zamanda yaygın oluşu da Türkiye'de çalışanların durumunu yansıtan bir başka olgudur. SSK verilerine göre kayıtlı çalışanların yarısından fazlası asgari ücretle çalışmaktadır.

Tüm bu gerçeklere rağmen işverenler ve hükümet asgari ücretin Türkiye'de yüksek olduğunu iddia etmektedir. Oysa Eurostat tarafından 2006 yılı için hazırlanan istatistikler bu iddianın aksini işaret etmektedir. Eurostat tarafından her yıl düzenli olarak yapılan asgari ücret çalışmasına, 2006 yılında bir aday ülke olarak Türkiye de dahil edilmiştir. Eurostat tarafından yapılan çalışma çeşitli göstergelerle ülkeler arasındaki asgari ücret göstergelerini karşılaştırmaktadır. Ancak işverenler bu göstergelerden sadece birine odaklanmış ve yalnızca Türkiye'deki asgari ücretin 9 AB üyesi ülkesinden daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Oysa yukarıda da belirttiğimiz gibi asgarin ücretin sadece mutlak büyüklüğü değil, yaygınlığı ve ortalama ücrete oranı da önemlidir. Asgari ücretin Avro bazında Türkiye'ye göre düşük olduğu Doğu Avrupa ülkelerinde, işçilerin ortalama yüzde 7'si asgari ücret ile çalışırken, Türkiye'de bu oran yüzde 63 dolayındadır. Bir başka deyişle, Doğu Avrupa ülkelerinde her 14 işçiden biri asgari ücret ile çalışırken, Türkiye'de her 2 işçiden biri asgari ücretle çalışmaktadır. Asgari ücretin bu denli yaygın uygulanmakta oluşu, ülkede hakim ücretin en az ücret olduğunu göstermektedir. Asgari ücret bu haliyle, bireysel ve toplu iş sözleşmeleriyle belirlenen ücretleri de etkilemekte, ülke genelinde ücretleri geriye çeken bir etki yaratmaktadır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

55

Asgari ücretin ortalama ücrete oranına bakıldığında, Türkiye’de asgari ücret ortalama ücretin üçte ikisinden fazla iken Doğu Avrupa ülkelerinde bu oran yüzde 37’dir. Bir başka deyişle, Türkiye’de genel ücret ortalamasının Doğu Avrupa ülkelerinden yüksek olduğunu söylemek mümkün değildir.

Diğer yandan, Batı Avrupa ülkeleri ile yapılan karşılaştırmalarda Türkiye’deki asgari ücretin çok düşük olduğu görülmektedir. 27 AB üyesi ülkenin 20’sinde uygulanan asgari ücretin en yüksek olduğu ülkeler Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere’dir. Türkiye’de çalışan bir asgari ücretli İngiltere’de çalışan bir işçinin dörtte birinden daha az ücret almaktadır. Asgari ücretin uygulanmadığı Almanya ve İsveç gibi ülkelerde toplu iş sözleşmeleri ile belirlenen en düşük ücretler, yine Türkiye’deki asgari ücretin çok üzerindedir.

Tablo 8: AB Üyesi Ülkelerde ve Türkiye’de Asgari Ücret Göstergeleri

	Asgari Ücret (Avro)	Asgari Ücret (SGP) ¹	Asgari Ücretlilerin Oranı	Asgari Ücretin Ortalama Ücrete Oranı
Lüksemburg	1570	1503	18.0	50
İngiltere	1361	1292	1.4	40
Hollanda	1301	1244	2.1	45
Belçika	1259	1203	16.0	46
Fransa	1254	1150	15.6	47
İrlanda	1403	1141	3.1	52
Malta	585	805	1.5	44
ABD	676	779	1.4	33
Yunanistan	668	768	-	47
İspanya	666	725	0.8	33
Slovenya	522	701	2.0	44
Portekiz	470	546	5.5	41
Türkiye	298	499	55.1	68
Çek Cumh.	288	465	2.0	37
Macaristan	258	423	8.0	37
Polonya	246	389	4.5	36
Estonya	230	362	5.7	40
Slovakya	217	351	1.9	41
Litvanya	174	324	12.1	34
Letonya	172	310	8.8	38
Bulgaristan	92	216	5.1	40
Romanya	114	204	12.0	29

*Satın Alma Gücü Paritesine göre hesaplanmıştır.

*EUROSTAT, Statistics in Focus, Minimum Wages 2007. *European Industrial Relations Observatory

*Türkiye verisi SSK verilerine dayanarak tarafımızca hesaplanmıştır.

TÜRKİYE'DEKİ İŞ YAŞAMI UZUN, GERGİN, YOĞUN VE KORKULU

Türkiye'de işçilerin sıkıntıları bölüşümden yeteri kadar pay alamamak ve düşük ücretlerle sınırlı değil. Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı tarafından yapılan araştırmaya göre Avrupa'daki en kötü çalışma koşulları Türkiye'de. Avrupa Birliği'ne bağlı olarak çalışan Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı'nın temel amacı isminden de anlaşılacağı gibi Avrupa'da çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için bilgi toplamak, tavsiyelerde bulunmak ve uzmanlık hizmeti vermektir. Vakıf 28 ülkede yaptığı Avrupa Yaşam Kalitesi Anketleri ile bilgi toplamaktadır. Anket istihdam, ekonomik kaynaklar, konut ve yerel ortam, aile ve hane yapısı, topluma katılım, sağlık ve bakım, eğitim ve mesleki eğitim gibi bir dizi temel alanı ele almaktadır. Anketin istihdam bölümünde 17 alt başlık bulunmaktadır. Bu başlıklardan bazıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tabloya göre, en fazla çalışma süresi Türkiye'dedir. 25 AB üyesi ülkede haftalık ortalama çalışma süresi 37,8 saat iken Türkiye'deki işçiler ortalama 52 saat çalışmaktadır. Çalışma sürelerinin uzunluğu, Türkiye'yi iş sonrası en yorgun işçilerin olduğu ülkelere biri haline getirmektedir. Türkiye'de işçilerin yarısı iş sonrası kendilerini yorgun hissettiklerini belirtirken 25 AB ülkesinde işçilerin ortalama yüzde 28,7'si yorgun olduklarını belirtmiştir.

İş sonrası yorgunluğu yaratan sebepler arasına iş stresi, yoğun çalışma, işin sıkıcılığı ve memnuniyet düzeyi gibi sebepler de eklenebilir. Bu konularda da bilgi toplayan anketlere göre Türkiye'de çalışan işçilerin büyük çoğunluğu olumsuz cevaplar vermişlerdir. İşçilerin verdiği cevaplara göre en stresli çalışma Türkiye'dedir. Türkiye'de çalışan işçilerin yüzde 76,5'i işin stresli olduğunu belirtirken bu konudaki AB ortalaması yüzde 47,3'tür. Bu oranlar, stresli çalışmanın Avrupa'da da yaygın olduğunu göstermektedir.

İşteki stresin bir başka nedeni de iş güvenliğinden yoksun çalışmaktır. Yine Ankettten elde edilen bilgiye göre Türkiye'deki işçiler iş güvenliğini en az hissedenenler arasındadır. Türkiye'deki işçilerin yüzde 27,3'ü işten atılma korkusu ile yaşarken AB ülkelerindeki ortalama yüzde 9,1'dir. Benzer bir biçimde, en yoğun çalışmanın olduğu ülkelere birisi yine Türkiye'dir. Yapılan çalışmaya göre Türkiye'deki işçilerin neredeyse yarısı yoğun bir çalışma içinde olduğunu belirtirken, bu konudaki AB ortalaması yüzde 37,5.

İşin sıkıcılığı konusunda yapılan sıralamada da Türkiye en sonda yer almaktadır. Türkiye'deki işçilerin yüzde 41,7'si işlerinin sıkıcı olduğunu belirtirken,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

57

AB ortalaması yüzde 11,4'dür. Dolayısıyla Türkiye'deki işçilerin neredeyse yarısı işlerinden memnun olmadığını dile getirmiştir. AB ülkelerinde çalışan işçilerin yüzde 83,7'si işlerinden memnun olduğunu dile getirirken, bu oran Türkiye'deki işçiler için sadece yüzde 52,2'dir.

İş yaşamının uzun, gergin, yoğun ve korkulu olması işçilerin aile yaşamını da etkilemektedir. Türkiye'deki işçilerin yüzde 17,9'u iş yaşamındaki baskının ailelerine yansıdığını dile getirirken, bu oran 15 AB ülkesi için yüzde 9,5'dur. Türkiye'deki işçilerin yarısından fazlası işin ailelerine zaman ayırmasına engel olduğunu belirtirken, AB ülkelerinde çalışan işçiler için bu oran yüzde 28,7'dir.

Tüm bunlar yine de, Türkiye'de çalışan işçileri ümitsiz kılmamaktadır. İşteki iyileşme beklentisi bakımından, Türkiye sıralamada en tepede yer almaktadır. Türkiye'de ankete katılan işçilerin yüzde 34'ü iş yaşamlarında iyileşme beklerken, AB ülkelerinde çalışan işçiler bu konuda daha umutsuzlar. AB ülkeleri için bu oran ortalama yüzde 24.

Tablo 9:

Ülkeler	İş stresli	Haftalık çalışma süresi	İş Memnuniyeti	İşten çıkarılma ihtimali	İşten sonra çok yorgun	İş sıkıcı	Yoğun çalışma	Aile de iş baskısından etkileniyor	İş aileye zaman ayırmayı engelliyor	İşteki iyileşme beklentisi
Hollanda	22,2	30,9	89,2	2,7	19,1	3,7	30,7	5,6	19,1	25,0
Danimarka	26,9	35,3	93,4	8,5	18,1	7,5	42,3	7,3	18,1	21,0
Almanya	51,1	35,7	89,2	7,2	26,2	4,8	41,0	10,7	26,2	8,0
İsveç	47,6	36,4	85,3	8,6	25,2	7,4	38,1	6,5	25,2	31,0
İrlanda	32,6	36,8	86,5	6,3	22,7	13,7	34,6	7,2	22,7	31,0
İngiltere	41,1	36,9	92,7	6,5	30,3	18,1	42,5	11,8	30,3	28,0
Belçika	37,3	37,0	89,5	6,5	26,2	4,5	33,3	8,3	26,2	21,0
AB-15	47,0	37,3	84,8	7,6	26,7	10,2	37,7	9,5	26,7	23,0
Lüksemburg	38,4	37,5	86,5	8,3	19,4	5,8	33,0	9,1	19,4	17,0
Finlandiya	19,0	37,7	84,5	7,9	14,5	6,1	43,4	9,0	14,5	18,0
AB-25	47,3	37,8	83,7	9,1	28,7	11,4	37,5	-	28,7	24,0
Fransa	39,4	38,1	82,1	9,4	22,4	8,8	35,4	10,7	22,4	29,0
İtalya	67,6	38,6	76,2	6,7	27,3	12,5	30,7	11,4	27,3	28,0
Litvanya	58,8	38,6	67,4	32,0	37,3	11,6	24,5	9,1	37,3	28,0

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Portekiz	59,4	39,1	84,9	12,3	37,7	16,9	30,4	10,4	37,7	12,0
Avusturya	43,6	39,2	89,6	4,9	20,4	6,6	42,7	7,4	20,4	19,0
İspanya	43,3	39,4	78,6	9,5	31,3	11,6	38,0	8,7	31,3	29,0
Malta	52,6	39,4	81,1	8,1	25,3	22,7	48,0	5,8	25,3	24,0
Estonya	33,7	39,7	75,0	20,5	37,3	13,5	34,3	10,4	37,3	30,0
G. Kıbrıs	53,9	40,2	83,3	12,5	34,0	14,6	46,3	6,4	34,0	15,0
Macaristan	36,8	40,3	75,9	8,9	37,8	12,7	42,4	15,0	37,8	14,0
Hırvatistan	51,4	40,4	71,9	7,0	56,7	12,2	24,8	-	39,3	23,0
Slovenya	49,3	40,4	71,6	9,4	38,2	6,3	44,3	7,6	38,2	17,0
Romanya	47,3	40,8	58,8	17,7	37,6	11,1	38,6	10,0	37,6	37,0
Polonya	53,5	40,9	78,5	17,6	44,5	22,8	32,4	14,2	44,5	23,0
Slovakya	55,1	41,0	75,9	18,9	38,6	17,2	25,7	16,4	38,6	24,0
Bulgaristan	62,8	41,1	66,6	52,3	38,5	11,6	31,2	15,4	38,5	15,0
Letonya	49,2	41,4	70,2	30,1	57,6	16,5	22,6	11,9	57,6	32,0
Çek Cumh.	40,0	41,8	80,0	16,1	29,5	14,3	51,8	10,0	29,5	20,0
Yunanistan	62,7	42,7	59,9	12,0	35,4	22,7	44,8	20,9	35,4	18,0
Türkiye	76,5	52,0	52,2	27,3	51,1	41,7	48,4	17,9	51,1	34,0

İŞÇİLER İÇİN BÜTÇE

Hükümet bütçesi, “malî disiplin” ve “yapısal reformlar” söylemleriyle ağır bir baskı altına alınmıştır. “Malî disiplin” ifadesiyle kastedilen “gelir artıncı – har-cama azaltıcı politikalar”, “yapısal reform” ifadesiyle kastedilen ise, devletin küçültülmesi ve özelleştirmelerdir.

Tablo 10: 1994-2007 Yılları Arasında Bazı Bütçe Göstergeleri (Milyon YTL)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vergi Gelirleri	26.504	39.736	59.632	84.316	90.077	106.929	137.474	111.657
Dolaysız Vergiler	10.850	16.081	20.077	27.808	27.997	32.673	43.258	37.410
Dolaylı Vergiler	15.654	23.655	39.554	56.508	62.080	74.256	94.216	74.247
Bütçe Harcamaları	46.705	80.579	115.682	140.455	141.021	146.098	126.935	152.342
Faiz Dışı Harcamalar	26.265	39.517	63.812	81.846	84.532	100.418	126.935	109.571
Faiz Harcamaları	20.439	41.062	51.870	58.609	56.488	45.679	45.945	52.946
Oran	43,8	51,0	44,8	41,7	40,1	31,3	26,6	34,4
İç Borç Stoku	36.421	122.157	149.870	194.387	224.483	244.782	251.470	258.225
Brüt Borçlanma	30.979	81.919	119.168	161.238	171.377	165.289	132.978	105.702

Kaynak: Maliye Bakanlığı

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

59

Tüm bu uygulamaların ise, “ülkenin ihtiyaçları” göz önünde tutularak yapıldığı şeklinde, doğrusu biraz pişkince bir yaklaşımla meşrulaştırılma yoluna gidildiği görülmektedir. Oysa ne kastedildiği biçimi ile malî disiplinde ne de özelleştirmelerde ülkenin ve emekçi sınıfın bir çıkarı vardır; söz konusu uygulamalarla özel kesime doğrudan bir kaynak aktarımında bulunmaktadır. Son yirmi yıldır bütçenin ağırlıklı olarak borçlanma yoluyla finanse edilmesinin bu nedenle olduğu söylenebilir.

Bütçenin üzerindeki borç yükü o kadar büyük ki, tahvil ve bono yoluyla yapılan yeni borçlanmalar büyük oranda, borçların anaparalarının ve faizlerinin ödenmesinde kullanılmaktadır. Hükümetin borç istatistiklerine bakacak olursak, 2007 yılı Eylül ayı itibariyle Merkezi Yönetim Borç Stoku toplam 341,5 Milyar YTL'dir. Bir başka deyişle, 2007 yılı tahmini milli gelirin yüzde 54'ü oranında hükümetin iş alemine borcu vardır. Bu borç stokunun 258,2 Milyar YTL'sini iç borçlar, 83,2 Milyar YTL'sini de dış borçlar oluşturmaktadır. Bilindiği gibi, devlet borçlanmasının esas araçları, devlet tahvili ve hazine bonolarıdır. Hazine'nin açıkladığı verilerden 258,2 Milyar YTL değerindeki iç borçların alıcılarına göre nasıl dağıldığını bilmek mümkün. Devlet kağıtlarının büyük oranda özel sektörün elinde olduğu aşağıdaki tablodan da görülebilmektedir. Bir başka deyişle, iç borç stokunun yüzde 73'ünü özel sektör elinde tutarken, yüzde 27'si kamu kurumları tarafından üstlenilmiştir. Hemen belirtmekte fayda var, bir kamu kurumu olarak İşsizlik Sigortası Fonu, tek başına iç borç stokunun yüzde 11'ini elinde tutmaktadır.

Tablo 11: İç Borçların Alıcılara Göre Dağılımı

2007 Eylül	Milyon YTL	Milyon ABD \$	(yüzde)
Toplam	258,2	213,3	100
Kamu	69,8	57,7	27
Özel	188,4	155,7	73

İç borç stokunun yüzde 73'ünü elinde tutan özel sektörün sınırlı sayıdaki banka ve firmalardan oluştuğu bilinen bir gerçek. 2007 yılında Hazine tarafından yapılan tahvil ve bono ihraçlarının sadece yüzde 15'i resmi kurumlar tarafından satın alınırken geri kalanı bankalar, özel sektör firmaları ve şahıslar tarafından satın alınmıştır. Kuşkusuz burada en büyük pay bankalara aittir. Bankalar 2007 yılı içinde ihraç edilen tahvil ve bonoların yüzde 80'ini satın almıştır.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Sermaye sahiplerinin bütçeyle olan münasebeti iki yönlüdür: bir taraftan gelir sağlayan bir kuruluş olarak vergi yoluyla bütçeye katkıda bulunurken, diğer taraftan, borç veren bir kuruluş olarak bütçeden nemalanırlar. Söz konusu ilişkide bütçeden özel sektöre yapılan net transferleri gözlemlemenin en iyi yolu, firmaların bütçeye kurumlar vergisi yoluyla yaptığı katkı ile faiz ödemeleri yoluyla bütçeden el koyduklarını karşılaştırmaktır.

Uzun yıllardan beri Türkiye sermaye kesimleri bir koydukları bütçeden faiz ödemeleri yoluyla kat be kat fazlasını almaktadırlar. Yıllara göre banka ve firmaların kurumlar vergisi ödemeleri ile faizden elde ettikleri gelirler farklılıklar göstermektedir. Bir kriz yılı olan 2001 yılında, sermaye kesimi bir koyup 11 geri alırken, 2007 yılında bu oran biraz olsun gerilemiştir. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi, 2007 yılında sermayedarların bütçeden aldıkları, koyduklarının neredeyse 5 katıdır. Kuşkusuz bunun arkasındaki sebeplerden bir tanesi faiz gelirlerinin vergilendirilmemiş olmasıdır. Devlet, 2007 yılında yıllık 390.000 YTL (390 milyar TL) hazine bonosu faiz gelirini vergiden muaf tutmaktadır. Bunun anlamı şudur: 2007 yılında Devlet İç Borçlanma Senetlerinin ortalama yüzde 17 kazanç sağladığı düşünülürse, 390.000 YTL faiz kazancının sağlanabilmesi için kaba bir hesapla 2 milyon 300 bin YTL'lik (2 trilyon 300 milyar TL) bir yatırımın yapılması gerekmektedir. Kısacası bu büyüklüğün altında devlet kağıtlarına yapılan tüm yatırımlar vergiden muaf tutulmaktadır.

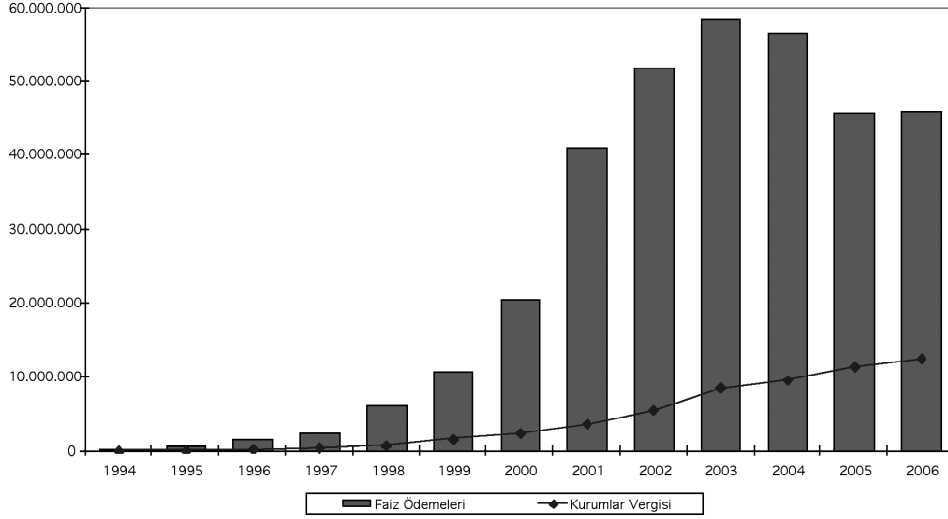
Sonuç olarak, bütçenin toplumsal sınıflar arasındaki gelir dağılımını bozucu yönde etki yaptığı ve burjuvaziye açıktan bir kaynak aktarımı yapıldığı sonucu rahatlıkla çıkartılabilir. Devlet bütçe üzerinden bir rant yaratmıştır ve özel kesim de bundan yararlanmaktadır. Zaten bu durum büyük firmaların bilançolarından da gözlenmektedir. Türkiye'deki büyük firmaların büyük çoğunluğu kârlarının büyük bir kısmını faaliyet dışı gelirlerden yani faiz ve rant gelirlerinden sağlamaktadır. Ancak son yıllardaki gelişmeler, bu rant kapısından sadece yerli firmaların değil aynı zamanda yabancı girişimcilerin de kazandığını göstermektedir. Zaten yabancı sermaye girişinin nedenlerinden bir tanesi de kısa vadede büyük bir getiri sağlayan devlet kağıtlarının alınmasıdır. Ancak bu konudaki daha önemli bir gösterge, Türkiye'deki banka sahipleri profilinin son yıllarda değişmiş olmasıdır. Garanti Bankası'nın, Türk Ticaret Bankası'nın ve Demirbank'ın devralınması ve Akbank'ın hisselerinin paylaşılması yabancı sermayenin de artık yurtiçinde önemli bir ekonomik aktör olduğunu göstermektedir. Kısacası, devletin yarattığı rant artık küreselleşmiştir denilebilir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

61

Kurumların Bütçeye Yaptıkları Katkı ve Bütçeden Faiz Ödemeleri

BORÇ ÖDEMELERİ İÇİN NELERDEN VAZGEÇİLDİ?

Son yıllarda düşüş eğilimi göstermiş olsa da bütçeden faiz ödemelerine giden pay hala bütçenin en büyük kalemini oluşturmaktadır. Gelir dağılımının en önemli araçlarından bir tanesi olan bütçe harcamalarına bakıldığında, 2000'li yıllar boyunca rantıye kesimlerine kaynak aktarıldığı açıkça görülüyor. Bütçe harcamalarının üçte birinden fazlası hala faiz ödemelerine gitmektedir. Sayıların gösterdiği bir başka gerçek ise her sene eğitim, sağlık ve sosyal güvenlikle feragat edilerek ödenen borçların, azalmak bir yana artmaya devam etmiş olmasıdır. Krizin gerçekleştiği 2001 yılında iç borç stoku 122 Milyar YTL civarında iken 2007 yılı Temmuz ayı itibarıyla iç borç stoku 258 Milyar YTL'ye ulaşmıştır. Bir başka deyişle, ödenen onca faize rağmen borç miktarı iki katına çıkmıştır. Bu nedenden olsa gerek, faiz dışı fazla bütçenin dokunulmaz tek kalemidir. Devlet, bütün çalışanlarının ücretlerinden ve sosyal harcamalardan feragat edebilir, fakat borç faizlerinin ödemesinden asla.

Yukarıda verilen sayıların Türkiye'ye kaybettirdiklerini anlamak için, 2000-2007 yılları arasında bütçeden yapılan faiz ödemelerinin, yıllık mevduat faiz oranları dikkate alınarak hesaplanan 2007 yılı güncel değeri 1 Trilyon 265 Milyar YTL'dir. Bir başka deyişle, bütçeden borç ödemelerine giden para, borç ödemeleri yerine Türkiye'deki bir bankaya yatırılmış olsaydı; 7 yılın sonunda bu para 1 Trilyon 265 Milyar YTL olacaktı.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Ortaya çıkan bu büyük sayının 2007 yılı itibariyle anlamı şudur:

- 2007 yılı tahmini milli hâsılanın iki katıdır.
- Yine 2007 yılı toplam bütçe harcamalarının ise 6 katıdır.
- Söz konusu meblağ ile 20 milyon işsize 9 yıl asgari ücret verilebilir.
- 150 yataklı ve tam teşekküllü 29 bin tane hastane yapılabilir.
- 24 derslikli, spor salonu ve laboratuvarları bulunan 290 bin okul yapılabilirdi.
- Türkiye'nin son yıllarda özelleştirdiği kurumlardan Türk Telekom'dan 156 tane ve Tüpraş'tan 248 tane alınabilir.
- 6 milyon 700 bin kişiye istihdam yaratabilecek yatırım yapılabilir.

Yukarıda sayılanlar son 7 yılda Türkiye'de hükümetler tarafından sürdürülen maliye politikalarının bedelidir. İç borç stokunun artmaya devam ettiği bir dönemde, sürdürülen bu politikanın sonuçları yukarıda belirtilenler ışığında bir defa daha düşünülmelidir.

Bütçeden sermaye kesimine yapılan aktarımın tek yolu harcamalar değildir, bütçe gelirlerinin oluşumu da bu aktarıma yol açabilir. Kâr, faiz ve rant gibi sermaye gelirlerinin vergilendirilmemesi veya bu vergi oranlarında indirim yapılması da bir çeşit aktarım anlamına gelir. Örneğin, yüzde 30 olan kurumlar vergisinin yüzde 20'ye indirilmesi bu türden bir sermaye aktarımına örnektir. Hatta sermaye gelirlerinin yeterli bir denetime tabi tutulmaması da bu yöntemlerden sayılabilir.

Tablo 12: İmalat Sanayii Faaliyet Gruplarının ve Asgari Ücretlilerin 2005 Yılında Ödedikleri Gelir Vergisi Ortalamaları

Faaliyet Grupları	Mükellef Sayısı	Ödenmesi Gereken Vergi	Ortalama Ödenen Vergi
Asgari Ücretli	4.106.323	3.214.758.150	782,88
Tüm Mükellefler (İşletme Sahibi)	479.068	595.219.171	1.242,45
İşçi – Brüt geliri 700 YTL			1.260,00

Kaynak: Gelirler Genel Müdürlüğü

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

63

Yukarıdaki tablodan sermaye sahiplerinin denetime tabi tutulmadığı açıklıkla görülebilir. Türkiye'deki 479 bin işletme sahibinin ödediği vergiler asgari ücretlilerin ödediği vergilerin bile çok altındadır. Sermaye sahibi kesimlerin ortalama ödediği vergi brüt 700 YTL alan bir işçiden daha azdır. Bu nedenle, vergi istatistiklerinden şu sonucu çıkarmak mümkündür: gelirden alınan vergiler kâr, faiz ve rant kazanç sahipleri tarafından değil büyük oranda ücretliler tarafından ödenmektedir.

Sermaye kesimlerini vergilendirmekten kaçınan hükümetler, bütçe gelirlerinin oluşumunda tüketimden alınan vergilere yönelmektedirler. Zaten hâlihazırdaki vergilerin büyük çoğunluğu satın alınan mal ve hizmetlerle beraber ödenmektedir. Örneğin KDV, ÖTV, ATV, ÖİV, MTV Türkiye'deki dolaylı vergilerden bazılarıdır.

Dolaylı vergi sayısının yüksek olması, vergi disiplinin ve yaygınlığının sağlanmadığı ülkelere özgü bir durumdur. Kuşkusuz bunun ardındaki sebep yeterli personel ve donanımına sahip olmamak değil, hükümetlerin sermaye sahipleri lehine bilinçli bir tercihidir. Türkiye'deki vergi istatistikleri de bu durumu doğrulamaktadır. 2006 yılında bütçe sistemindeki vergilerin yüzde 71,9'u dahilde ve ithalatta alınan KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerden oluşurken, yüzde 28'i gelirden alınan vergilerdir. Örneğin bu nedenle, OECD ülkeleri içinde toplam vergiler içinde dolaylı vergilerin payının en büyük olduğu ülkeler sırasıyla Meksika ve Türkiye'dir. Mal ve hizmetlerden alınan dolaylı vergiler de giderek artan payları ile emekçiler ve halk üzerinde ağır bir yüke dönüşüyor. Tüketim üzerinden alınan bu vergiler, Türkiye'de tüketimin yüzde 60'ını yapan alt gelir gruplarınca üstleniliyor ve ödeniyor. Aşağıdaki tablo, Türkiye'nin vergi yapısındaki bozukluğu açıklıkla yansıtmaktadır. OECD ve AB ülkelerinde istikrarlı ve kalıcı bir yapıyla tüketim vergilerinin oranı yıllardan beri yüzde 30 civarında iken Türkiye'de tüketim vergilerinin oranı gittikçe artmaktadır.

Tablo 13: Tüketim Vergilerinin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı

	1990	1995	2000	2003	2004
Türkiye	27,4	37,1	40,6	46,9	47,3
OECD Toplam	30,3	30,7	30,0	30,3	30,5
AB 19	30,1	30,5	39,7	29,9	30,4

Kaynak: Gelirler Genel Müdürlüğü

DEVLET SOSYAL GÜVENLİĞE KAYNAK AKTARMAK ZORUNDADIR

İlk defa 1961 yılında cumhuriyetin niteliklerini tanımlamak amacıyla “sosyal devlet” ifadesi Anayasada yer aldı. Daha sonra aynı ifade 1982 yılı anayasasının ikinci maddesinde korundu. Bu maddeye göre “Türkiye Cumhuriyeti... sosyal bir hukuk devletidir”. Bu ifadenin içeriği daha sonraki yıllarda Anayasa Mahkemesi’nin kararlarıyla açıklanmıştır. Örneğin, 1988 yılında Anayasa Mahkemesi’nin aldığı karara göre “Sosyal hukuk devleti, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlet demektir... Hukuk devletinin amaç edindiği kişinin korunması, toplumda sosyal güvenliğin ve sosyal adaletin sağlanması yoluyla gerçekleştirilebilir... Anayasa’nın Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer verdiği sosyal hukuk devletinin dayanaklarından birini oluşturan sosyal güvenlik kavramının içerdiği temel esas ve ilkeler uyarınca toplumda yoksul ve muhtaç insanlara Devletçe yardım edilerek onlara insan onuruna yaraşır asgarî yaşam düzeyi sağlanması, böylece, sosyal adaletin ve sosyal devlet ilkelerinin gerçekleşmesine elverişli ortamın yaratılması gerekir” (23) .

Yukarıda da açıkça belirtildiği gibi, yaşlanarak ya da sağlık sorunları nedeniyle iş yaşamının dışına düşenler, diğer başka nedenlerden dolayı herhangi bir gelirden yoksun kalanlar için insan onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyi sağlamak devletin görevidir ve bu görev, Anayasa tarafından güvence altına alınmıştır.

Sosyal devlet tanımına uygun olarak bütçenin, ulusal gelirin nüfusa dengeli dağılımından sorumlu olduğu söylenebilir. Gelirin yeniden dağıtımı, bütçeden yapılan harcamalar ve vergiler aracılığı ile toplumsal kesimler arasında kaynak aktarımı yapılarak sağlanabilir. Devlet, bir kesimde oluşan fazlayı vergilerle toplayarak, harcama politikaları ile yeniden dağıtma görevini üstlenir. Ancak, Türkiye’de bütçe göstergeleri devletin sosyal görevlerini yerine getirmediğini göstermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, sermaye ve finans kesiminin elde ettiği kâr, faiz ve rant gelirleri vergilendirilmezken; diğer taraftan bütçe harcamaları da çalışan ve yoksul kesimler için yapılmamaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de bütçe, gelir dağılımını dengeleyen bir araç olmaktan çok sermaye ve tefeci finans kesimine gelir transferinin bir aracı durumundadır.

Bir devletin sosyal devlet kategorisinde sayılabilmesi için ilk elden bakılacak gösterge, o devletin bütçesinden sosyal güvenlik harcamalarına ayırdığı pay-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

65

dır. Son yıllarda altı oyulmaya çalışılsa da, bu konuda referans alınacak ülkeler sosyal devletin beşiği AB ülkeleridir. Türkiye ve 25 AB ülke bütçesinin fonksiyonel dağılımı aşağıdaki tablodan görülebilir. Bu tablodan da anlaşılabileceği gibi Türkiye sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri konusunda AB ülkelerinin oldukça gerisindedir. AB ülkeleri bütçelerinin ortalama yüzde 40'ını yaşlılık, malullük ve işsizlik gibi sosyal nedenlerden harcarken, Türkiye bütçesinin sadece yüzde 15'ini bu alana ayırmaktadır. AB ve Türkiye bütçeleri arasındaki bir diğer fark sağlık harcamaları nedeniyle oluşmaktadır. Türkiye bütçesinin sadece yüzde 5,2'sini sağlığa ayırırken AB ülkeleri ortalama yüzde 13,8'ini ayırmaktadır. Sosyal güvenlik ve sağlık harcamaları beraber düşünüldüğünde, AB ülkeleri bütçelerinin yarısından fazlasını bu alana ayırırken, Türkiye ancak beşte birini ayırmaktadır.

Tablo 14: Türkiye ve AB'de Bütçenin Fonksiyonel Dağılımı

Bütçenin Fonksiyonel Dağılımı	Türkiye (2006)		AB 25 (2005)	
	Bütçe	GSYİH	Bütçe	GSYİH
1. Genel Kamu Hizmetleri	39,5	12,8	14,0	6,6
(Faiz Harcamaları)	25,8	8,3	5,7	2,7
(Faiz Dışı Genel Kamu Hizmetleri)	13,7	4,4	8,3	3,9
2. Savunma Hizmetleri	6,5	2,1	3,4	1,6
3. Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	5,9	1,9	3,8	1,8
4. Ekonomik İşler ve Hizmetler	11,9	3,8	7,9	3,7
5. Çevre Koruma Hizmetleri	0,1	0,0	1,5	0,7
6. İskân ve Toplum Refahı Hizmetleri	2,2	0,7	2,1	1,0
7. Sağlık Hizmetleri	5,2	1,7	13,8	6,5
8. Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	1,6	0,5	2,1	1,0
9. Eğitim Hizmetleri	12,5	4,0	11,3	5,3
10. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	14,7	4,7	40,0	18,8
TOPLAM	100,0	32,3	100,0	47,0

Kaynak: DPT, Eurostat

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Sayılarla açıkça dile gelen gerçeğe karşın, bazı çevreler ve yayın organları bütçenin diğer harcama kalemlerini görmezden gelerek, devletin sosyal görevleri kapsamında olan sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine yaptığı harcamaları “karadelik” olarak adlandırmaktadırlar. Bir tarafta, 2007 yılında bütçenin yüzde 34’üne el koyan bir avuç finansal sermaye azınlığı varken diğer tarafta, bütçenin yüzde 14,7’sinden yararlanan nüfusun yüzde 90’ının yararlandığı sosyal güvenlik sistemi bulunmaktadır. Bir sosyal devlette bütçenin asli görevlerinden biri kendi vatandaşlarının toplumsal güvencesi olmak değilse nedir? Bu konuda dikkat çekici olan nokta şudur: Avrupa ülkeleri bütçelerinin yüzde 40’ını sosyal güvenliğe aktarıırken bunu “karadelik” ve “açık” olarak adlandırmamakta, sosyal devletin bir görevi olarak nitelemektedirler.

Oysa Türkiye’de bütçenin esas payını faiz ödemeleri oluşturmaktadır. Bu nedenle, AB ile yapılan bütçe karşılaştırmasında göze çarpan ikinci nokta, bütçeden faiz ödemelerine ayrılan paydır. AB ülkeleri bütçelerinin ortalama yüzde 5,7’sini borç faizi ödemelerine ayırırken, Türkiye bütçesinden ayrılan pay yüzde 25,8’dir.

Kuşkusuz bütçenin kamuoyuna böyle yansımadaki en önemli neden devletin sosyal güvenliğe doğrudan katkıda bulunmaması fakat açıklarını kapatma politikası sürdürmesidir. Bir başka deyişle, devlet primler yoluyla sosyal güvenliği daha baştan desteklemek yerine, sosyal güvenlik sistemi açık verdikten sonra sisteme destek sunmaktadır. Dolayısıyla, devletin anayasa tarafından karar altına alınmış bir görevi yük gibi görünmektedir. Oysa tüm AB ülkeleri primler yoluyla sosyal güvenliğe katkıda bulunurken, Türkiye’de böyle bir düzenleme henüz mevcut değildir.

Tablo 15: Sosyal Güvenlik Sistemine Tarafların Katkısı

	Türkiye	AB-25
Devlet Katkısı	-	37,3
İşveren Katkısı	49,8	38,6
İşçi Katkısı	35,5	20,9
Diğer	14,7	3,2

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU**67**

AB ülkelerinde devletler sosyal güvenlik sisteminin finansmanının üçte birinden fazlasını üstlenmektedir. İşverenler de aynı oranda sisteme katkıda bulunmaktalar. Tüm bunların yanında Türkiye açısından ilginç olan nokta, devletin sisteme katkı yapmazken, işverenlerin sisteme yaptığı katkının azaltılmasının planlanmasıdır. Bir başka deyişle, sistemin daha fazla açık vermesinin yolları açılmaktadır. Tüm gerçekler ortada iken 58 milyon vatandaşımızın yararlandığı bir sistem için sonu düşünülmeyen iddialarda ve planlarda bulunulması anlaşılır değildir.

DİPNOTLAR:

(22) Sönmez Mustafa, 2005, Türkiye İhracatının İthalata Bağımlılığı 2000-2004.

(23) Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi: Sayı 24, s.451-452 (vurgular tarafımızdan yapılmıştır)

ANAYASA

YENİ ANAYASA ÇALIŞMALARI

Seçimlerden hemen sonra AKP iktidarının başlattığı Anayasa tartışması ülke gündemine oturdu. AKP'nin bir grup anayasa profesörüne hazırlattığı Anayasa taslağı ciddi tartışmalar yaratmıştır. Bunun üzerine, yıllardan bu yana "12 Eylül zincirlerinden kurtulalım" kampanyaları örgütleyen, demokratik bir anayasa yapılması taleplerini dile getiren Konfederasyonumuz DİSK, ortak mücadele hedeflerinde bulunduğu dost örgütler KESK, TMMOB, TTB, TÜRMÖB, T. Diş Hekimleri Birliği ve T. Eczacıları Birliği ile birlikte "Özgür-Demokratik-Sosyal-Eşitlikçi bir Anayasa", "Özgür Bir Türkiye Yolunda YENİ ANAYASA" tartışmasının başlatılması doğrultusunda bir platform oluşturmuştur.

Oluşturulan bu platform ülkemizin seçkin hukukçuları ve bilim insanları; Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Proje Sorumlusu), Prof. Dr. Yılmaz ALİEFENDİOĞLU (Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi, AYM Emekli Üyesi), Prof. Dr. A. Ülkü AZRAK (Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi), Prof. Dr. İoanna KUÇURADİ (Maltepe Üniversitesi, Felsefe Kurumu Başkanı), Prof. Dr. Mesut GÜLMEZ (TODAİE), Doç. Dr. Sultan TAHMAZOĞLU ÜZELTÜRK (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi), Doç. Dr. Sibel İNCEOĞLU (Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi), Doç. Dr. Sevtap YOKUŞ (Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi), Doç. Dr. Kadriye BAKIRCI (İTÜ İşletme Fakültesi), Yrd. Doç. Dr. Abdullah SEZER (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi), Av. Dr. Tuncer ÖZYAVUZ (Avukat, İstanbul Barosu), Av. Fikret İLKİZ (Avukat, İstanbul Barosu) ve katılımcı kuruluş temsilcileri, Av. Nurten Çağlar YAKIŞ (TMMOB), Av. Ziyet ÖZÇELİK (TTB), Av. Oya AYDIN (KESK), Av. Necdet OKCAN'dan (DİSK) oluşan bir Uzmanlar Kurulu ile yeni anayasa tartışmalarına güçlü bir müdahale hedeflemiştir.

Yeni Anayasa çalışmalarının en belirgin karakteristiği 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası oluşturulan Anayasa ve bu Anayasa'nın koruduğu darbeci zihniyetle hesaplaşma olacaktır. Zira 12 Eylül'de Türkiye'ye bir deli gömleği giydirilmiştir. Bütün mesele bu deli gömleğinden nasıl kurtulacağımızdır. Bugün baskıların, yasakların, siyasal gericiliğin, ırkçılığın, her çeşit milliyetçiliğin yükselmesinin ardında 12 Eylül anlayışı ve 12 Eylül Anayasası vardır. Demokratlar, ilericiler, bugüne dek bu gerici –yasakçı– Türkiye'nin gelişiminin önünü tıkayan 12 Eylül Anayasası'nın değiştirilmesi için mücadele etmişlerdir.

Bugün nihayet bu anayasanın değiştirilmesi konusu Türkiye'nin gündemine eskiye oranla daha fazla taşınmıştır ve değiştirilmesi umudu dünden daha fazladır.

Emeğin kazanımlarını, Türkiye'nin demokratikleşmesini, işyerinde, sendikada, siyasal partilerde, devlet yönetiminde demokrasinin işlerlik kazanmasını; eşitliği, özgürlüğü, toplumun her alanında örgütlenme özgürlüğünü hedefleyen çağdaş ve demokratik yeni bir anayasa öncelikle bizim talebimizdir.

I. NİÇİN YENİ BİR ANAYASA?

1982 Anayasası olağanüstü ortam ve koşullarda, hatta askeri yönetim altında, Türkiye toplumunun varlığını hep aynı ortamda sürdüreceği zihniyetiyle hazırlandı. Ne var ki, yürürlüğe girişinin üzerinden sadece beş yıl geçtikten sonra değiştirilmeye başladı ve yirmi yıl boyunca sürekli gözden geçirildi. Bu süreçte kuşkusuz bazı ilerlemeler sağlandı, ancak 1982 Anayasası'nın yapılışında hakim olan felsefe, iç çelişkileri ve kurumlar arası dengeleri bozan özelliği silinemedi.

1982'den bu yana geçen zaman diliminde ülkemiz nüfus yapısı, köy-kent ilişkisi, ekonomik sektörler arası denge, eğitim düzeyi başta olmak üzere, çok yönlü değişikliklere uğradı; adeta kabuk değiştirdi. Bu arada değişen dünya koşulları bağlamında Türkiye, gerek kendi coğrafyasında ve Avrupa ile ilişkilerinde, gerekse uluslararası ilişkilerinde içe kapalılığı aştı. Ayrıca, anayasacılığın anlam ve kapsamı değişti. Özetle, gelişen dünyaya uyarlanma ve değişen anayasacılık hareketlerini içselleştirme ereğinde toplumun önünü açmak amacıyla, Anayasa yenilenmelidir.

II. "YENİ" LİĞİN ANLAMİ NEDİR?

Anayasa, kurallar, kurumlar ve denge mekanizmaları açısından "yeni" olmasıdır.

Anayasa, bir özgürlük tekniği olduğuna göre, önce hak ve özgürlükleri düzenlemeli, sonra bunları güvence altına alacak biçimde devlet organlarını yapılandırmalıdır. Bu yenilikler zincirinde, kalkış noktası olarak "insan" alınmalıdır, devlet ise insan ve toplum hizmeti hedefinde örgütlenmelidir. Yeni hakları mevcut olanlarla uyumlu birliktelik içerisinde anayasalaştırmak kadar, yeni güvence ilkelerini tanımak ve onları koruyucu-ilerletici mekanizma ve kurumları öngörmek gerekir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Devlet organları hukuk devletinin vazgeçilmez koşulu olan erkler ayrılığı ışığında yeniden ve dengeli bir şekilde yapılandırılmalı; yargı açısından; sadece bağımsızlık ve tarafsızlık üzerine konulacak kurallarla yetinilmemeli, “âdil yargılanma hakkı”nın gerçekleşmesi ereğinde yeniden yapılanmaya gidilmelidir.

Çağımızın hukuk devletlerinin vazgeçilmez kurumları olan uzman-özerk denetim birimleri, anayasal statüye kavuşturulmalıdır.

Kamu yönetiminde; merkezî yapılanma karşısında, yerel yönetimler de -Avrupa devletlerinde olduğu gibi- birer demokrasi mekânı ve merkezî otoriteyi dengeleyici güç şeklinde yeniden yapılandırılmalıdır.

Doğa/çevre tahribatını önlemek amacıyla, devlet-özel sermaye-yurttaş faaliyetleri sınırlanmalı, anayasal düzlemde yeni kurallar, kurumlar ve başvuru yolları öngörülmelidir.

Yarı-doğrudan demokrasi mekanizmaları, sivil toplum-siyasal toplum dengesini sağlamak amacıyla öngörülmelidir.

III. YENİ ANAYASA, HANGİ İLKELERE DAYANMALIDIR?

Önceliği insan hakları olması gereken yeni Anayasa, Türkiye Cumhuriyeti’nin vazgeçilmez nitelikleri olan demokratik, lâik, sosyal ve hukuk devleti özelliklerini yansıtmalıdır. Bu bakış açısında, sıralama şu şekilde olmalıdır: İlkin, insan hak ve özgürlükleri, sonra bunları güvence altına alan bir siyasal yapı yaratılmalıdır. Ancak, her iki alan için varlık ortamını oluşturan ülkenin kendisi de (çevre/doğa), anayasal koruma altına alınmalıdır.

BAŞLANGIÇ VE GENEL ESASLAR, EVRENSELLİĞİ YANSITMALIDIR

- Başlangıç kısmı; elden geldiğince kısa ve özlü olmalı, toplumun tüm farklılıklarını kucaklayıcı, ortaya koyduğu hedefe yönlendirici biçimde, “Biz Anadolu uygarlıklarının mirasçısı ve Atatürk’ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma ereğinde birleşmiş Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları olarak, ... bu Anayasa’yı hazırladık” gibi bir formülle başlamalıdır.
- Başlangıç, toplumu geleceğe yönelik hedeflerde birleştirici ve bütünleştirici temennilerle sınırlı, Anayasa’ya “toplum sözleşmesi” olma niteliğini kazandıracak bir içeriğe sahip olmalıdır.
- Cumhuriyet’in temel ilkeleri düzenlenirken, herhangi bir muğlâklığa meydan vermeyecek, açık hukukî kavramlar tercih edilmelidir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

71

- Egemenliğin kullanılmasına ilişkin düzenlemede Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları sözleşmeleri ve bu alanda uluslararası kuruluşlara üyelikten kaynaklanan yükümlülükleri, iç dinamikleri ve coğrafi konumu da dikkate alınmalıdır.
- Uluslararası insan hakları hukuku ile ulusal hukuk arasında bir çatışma olduğunda, uluslararası insan hakları hukukunun üstünlüğü açıkça vurgulanmalıdır. Böylece hukuk devleti, iç barışa katkısı yanında; "ulus-devlet" in milliyetçi saplantılardan sıyrılarak yeniden yorumlanmasını sağlayan bir çatı olarak tasarlanabilir.
- Ayrımcı düzenleme ve uygulamalara yol açan "cinsel yönelim, cinsel kimlik, aile sorumlulukları, medenî durum, yaş, engelli olma" gibi yeni nedenler de, ayrımcılık yasakları arasında sayılmalıdır. Kadın haklarının gerçekleştirilmesine yönelik "pozitif ayrımcılık" ilkesi açıkça yazılmalıdır. Eşitliği; siyasal, sosyal ve ekonomik yönleri ile tüm alanlarda gerçekleştirmek amacıyla, devlet özel ve olumlu önlemler almakla yükümlü kılınmalıdır.

HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER, UYUMLU BİR BÜTÜNLÜK İÇİNDE DÜZENLENMELİDİR

Hak ve özgürlükler, sürekli genişleyen ve yenilenen değerler sistemi olarak, soyut insanın özgürlüğü yanında, toplumsal ortam ve koşullardaki konumunu da dikkate almalıdır. Buna, yaşanan çevre boyutu da eklenerek, insan hakları bir bütün olarak tanınmalı ve güvence altına alınmalıdır. İnsan haklarının bölünmezliği ve bütünselliği ilkesinin gereği olarak, uluslararası ölçekte geçerli güvence ölçütleri ile Türkiye'nin onaylamış olduğu veya onaylamakta geciktiği insan hakları belgelerinin gerekleri -bunlar arasında ayırım yapmaksızın- Anayasa'ya yansıtılmalıdır. Evrimci yaklaşım ışığında, I, II ve III. kuşak hak ve özgürlükler uyumlu ve dengeli bir bütünlük içerisinde tanınmalıdır. Düzenleme ve sınırlamalar, ilgili hak veya özgürlüğün niteliğine göre farklılaştırılmalıdır.

1. Kişi Özgürlükleri ve Siyasal Haklar (I. kuşak)

- Yaşam hakkının dokunulmazlığı ışığında, kişi özgürlüğü ve güvenliği pekiştirilmeli; düşünce ve örgütlenme özgürlükleri, demokratik toplumun vazgeçilmezleri olarak güvencelenmelidir.
- Düşünsel temelli özgürlükler ile girişim özgürlüklerinin sınırlama ve yaptı-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rım rejimleri arasındaki dengesizlik giderilmelidir. Siyasal haklar ve toplu özgürlükler üzerindeki katı tutum terk edilmeli, kültürel haklar konusundaki ürkeklik aşılmalı; iktisadî sektörde ise düzen ve denetim öne çıkmalıdır. Bu bağlamda yeni anayasa, özellikle ifade özgürlüğünün etkili bir biçimde kullanılmasını güvenceye bağlamalıdır.

- Anayasanın tüm bireylerce sahiplenilmesini sağlama ereğinde, “anayasal yurttaşlık” tanımı yapılmalıdır. Böylece, “ortak kimlik belgesi” olarak algılanması, anayasal yurtseverlik bilincinin gelişimini de besleyebilir. Kimliklere dayalı kırılmaları aşmak için, “Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı”, kapsayıcı ve farklılıklara olanak tanıyıcı biçimde düzenlenmelidir.
- Seçimlerde, temsilde adalet ilkesi güvence altına alınmalıdır. Seçilme hakkı bakımından, kadın-erkek eşitliğinin hayata geçmesini sağlayacak nitelikte düzenlemeye yer verilmelidir.
- Demokratik yaşamın vazgeçilmez örgütlerinden olan siyasi partilerin Anayasal güvence ve yaptırımları, uluslararası sözleşme ve belgeler, özellikle de İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararları doğrultusunda düzenlenmelidir.
- Kişi özgürlükleri ve siyasal haklar konusunda, Türkiye’nin onayladığı insan hakları sözleşme ve belgeleri asgarî standart alınmalı; yeni anayasa yazımında, henüz onaylanmayan belgeler de esin kaynağı oluşturmalıdır.

2. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar (II. kuşak)

Ekonomik, sosyal ve kültürel haklar; insan haklarındandır, insan hakları bölünmez bir haklar bütünü oluşturur, “etkin ve işlevsel sosyal devlet”i gerçekleştirmenin temel araçlarıdır.

- Bu nedenle, Anayasal güvenceye alınan haklar, liste ve içerik olarak, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün “temel insan hakları sözleşmeleri”nin yanı sıra, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi ile Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı’na da uygun olmalıdır. Onayladığımız uluslararası insan hakları sözleşmeleri, yetkili denetim organlarının kararları ile birlikte temel alınmalıdır.
- Ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin insan hakları sözleşmeleri de, “usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalar” niteliği taşımaları nedeniyle, “kendiliğinden” ve “doğrudan” uygulanması gereken, ulusal-üstü sözleşmelerdir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

73

● Devlet, bu sözleşmeler gereğince, sosyal adaleti uygulamada gerçekleştirmek, varolan sosyal eşitsizlikleri hafifletmek ve giderek kaldırmak amacıyla, sürekli ve kesintisiz biçimde önceki durumdan daha ileri bir düzeye ulaşılmasını sağlayan olumlu önlemler alma ve “somut sonuçlara ulaşma yükümlülüğü” altındadır.

Ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan bazılarının somut anayasal içeriği şöyle olmalıdır:

● Çalışma hakkı; aynı zamanda birçok sosyal hakkı kapsayan “insanca yaşama”yı gerçekleştirmek amacıyla güvenceye bağlanmalıdır. Bu hak, iş güvencesini içermeli; devletin, işsizliği önleyici “olumlu” ve sürekli önlemler alma yükümlülüğü açıkça belirtilmelidir. Hakkın bileşenlerinden ücret, asgari ücret ve genel olarak çalışma koşullarının, herkes için “insanca yaşama”yı gerçekleştirecek düzeyde olması öngörülmelidir.

● Sendikal haklar; hak özneleri ve içerik açılarından güvenceye alınmalıdır. Sendika, toplu iş sözleşmeli toplu pazarlık ve grevi de kapsayan toplu eylemler hakları, ilke olarak tüm çalışanları ve çıkar gruplarını kapsamalı, çalışanların “yasal ya da biçimsel” statüleri arasında ayırım gözetilmeksizin anayasal güvenceye bağlanmalıdır. Hak özneleri kapsamında, “kamu görevlileri”nin yanı sıra örneğin “emekliler”, “çiftçiler”, “gençler” ve “işsizler” vb. de bulunmalıdır. Toplu iş sözleşmeli toplu pazarlık hakkı ile grevi de kapsayan toplu eylemler, uluslararası sendikal haklar hukukunun yerleşik ilkelerine uygun olarak, “devlet adına otorite işlevleri yerine getiren kamu görevlileri” dışında tüm hak özneleri için anayasal güvenceye alınmalıdır. Grev hakkı, toplu iş sözleşmesi imzalama süreciyle sınırlı tutulmamalı ve yalnızca, “kesintiye uğradığında halkın tümünün ya da bir bölümünün yaşamını, sağlığını ve güvenliğini tehdit eden hizmetler”de sınırlandırılmalıdır.

● Sosyal güvenlik hakkından somut olarak yararlanmayı sağlayacak her türlü önlemin alınması, sosyal devletin vazgeçemeyeceği ve devredemeyeceği birincil yükümlülüğüdür. Devlet, geliştireceği etkin ve temelde kamusal nitelikli bir yönetsel örgütlenmeyle, sosyal güvenliğin gerek kişiler, gerekse içerik ve güvenceler yönünden kapsamını genişleten ve daha ileri düzeyde gerçekleştiren önlemler almalıdır.

● Sağlık hakkı: yaşam hakkının ayrılmaz parçası olup, korunması ve geliştirilmesi güvence altına alınmalıdır. Devlet, herkesin sağlıklı yaşama hakkının gerçekleşmesini, eşit ve ulaşılabilir sağlık hizmetlerinden yararlanmasını

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

sağlar ve bunun için kamu sağlık kuruluşlarını yaygın bir biçimde kurar ve geliştirir. Devlet, yoksulların, yaşlıların, engellilerin, anne ve çocukların, yüksek risk altında çalışanların ileri düzeyde sağlık hizmetinden yararlanması için özel önlemler almalıdır.

● Eğitim hakkı; bireylerin etkin, özgür ve katılımcı kişiler olarak yetişmelerini sağlama, insan hakları ve demokrasi bilincini geliştirme ve güçlendirme amacı taşımalı, insan haklarına uygun bir içerikle düzenlenmeli ve özellikle, sosyal hak boyutuyla da güvenceye alınmalıdır. Zorunlu öğretimin, en az 12 yıl ve gerçek anlamda parasız olması sağlanmalı; din kültürü ve ahlak eğitimi, anayasal zorunluluk olmaktan çıkarılmalıdır.

● Yeni sosyal haklardan; özellikle Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği çerçevesinde son yıllarda kabul edilen insan hakları belgelerinde açıkça güvenceye alınmış olan, yoksulluğa ve sosyal dışlanmaya karşı korunma hakkı, konut hakkı ve aile sorumlulukları bulunan çalışanlar için fırsat ve işlem eşitliği hakkı anayasada açıkça tanınmalıdır.

● Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı; sosyal devlet, kendilerinden kaynaklanmayan nedenlerle elverişsiz konumda bulunan bazı hak öznelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan eylemli olarak yararlanmalarını sağlayıcı "olumlu" önlemler almakla yükümlü kılınmalıdır. Bu haklardan yararlanma, doğrudan ya da dolaylı biçimde, hiçbir yönden ayırım gözetmeksizin güvenceye bağlanmalıdır.

● Toplumsal iletişim özgürlükleri (basın ve görsel-ışitsel iletişim özgürlüğü), fikrî çoğulculuğu güvenceleyici ve basında tekelleşmeyi önleyici yönde düzenlenmelidir.

● Devletin sosyal haklardan doğan yükümlülüğünün sınırı: Sosyal devletin yükümlülüklerinden kurtulmasına bahane oluşturan "mali kaynakların yeterliliği" vb. koşuluna bağlanmamalıdır. Devlet, gerekli kaynakları yaratarak, somut ve olumlu edimlerde bulunmalıdır.

3. Çevre, Barış ve Gelişme Hakları (III. Kuşak)

Yeni anayasada III. Kuşak haklar, yaşam hakkı temelinde ve uluslararası gelişmeler ışığında asgari şu liste ile tanınmalıdır: Çevre; ormanlar; doğal kaynaklar; kıyılar; insanlığın ortak malvarlığına saygı; yerleşme ve konut; barış hakkı; gelişme ve sürdürülebilir gelişme hakları; su, toprak ve havanın korunması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

75

“Sürdürülebilir gelişme hakkı”nın gerekleri ve insan haklarının ülkeselliği kavramı ışığında, insan topluluğu için yaşam kaynağı oluşturan ülkesel değerler (çevre/doğa), hem insan hakkı olarak, hem de devlet için yükümlülükler öngören kurallar şeklinde Anayasa’da kapsamlı şekilde düzenlenmelidir. İnsanlığın ortak malvarlığına, Anadolu uygarlıkları mirasına, farklı din ve kültürle ait her tür eserin, ülkenin tarihsel birikimi ve zenginliği olduğu açıkça yazılmalıdır. “Kültürel, dinsel ve dilsel değerlere ve çeşitliliğe saygı” esas alınarak, toplumsal zenginliğimizi yansıtan açılımlara yer verilmelidir. Bu konuda sadece Türkiye’nin onaylamış olduğu uluslararası ve Avrupa sözleşmeleri değil, onaylamakta geciktiği belgeler ve yeni anayasal gelişmeler de dikkate alınmalıdır.

CUMHURİYET’İN KURUMLARI, ERKLER AYRILIĞI TEMELİNDE YAPILANDIRILMALIDIR

Gerek kurumlar arası ve gerekse toplum-devlet arası denge arayışında iktidar, “buyurma”dan çok, “hizmet ve paylaşım” anlayışına dayandırılmalı, erklerin birbirine bağımlılığı değil, frenleme, işbirliği ve karşılıklı dengeleme ilkesi esas alınmalıdır.

1. Yasama

- Yasamayı yürütmenin güdümünden çıkarmak, temel ilke olmalıdır.
- Yasama sorumsuzluğu ve dokunulmazlığı, hukuk önünde yöneten-yönetilen eşitsizliği yaratmayacak ve parlamenter güvencesini sağlamak amacını aşmayacak eşige çekilmeli; sorumluları hesap vermeye zorlayacak somut ve etkili kurallar öngörülmelidir.
- Senatonun kurulmasıyla yasama organında çift meclisli yapıya geçilerek, Millet Meclisi dengelenmelidir. Nitelikli bir yasa yapım süreci için, konu ile ilgili resmi ve resmi olmayan kuruluşların görüşleri alınmalıdır.
- Kural koyma yetkisi açısından yasamanın tekel yetkisi esnetilerek, karar alma sürecine yönetilenlerin demokratik katılımı ilke olarak sağlanmalıdır. Sivil toplum-siyasal toplum kopukluğunu gidermek ve yöneten-yönetilen ilişkisine hakim olan iktidar anlayışını aşmak için, yarı-doğrudan demokrasi olanakları (yasama referandumu, halkın girişimi ve halkın vetosu) tanınmalıdır.

2. Yürütme ve Kamu Yönetimi

- Hükümet ve cumhurbaşkanında yoğunlaşan, ancak kurumlar arası işbirli-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ği, fren ve denge mekanizmalarını zedeleyen, dolayısıyla parlamenter rejimin mantığına aykırı yetkiler törpülenmelidir.

● Cumhurbaşkanının statüsü, devleti temsil ereği ve tarafsızlık ilkeleri ışığında güvenceye kavuşturularak, TBMM tarafından sadece bir kez seçilebilmesi öngörülmelidir.

● Yasamayı yürütmenin güdümünden çıkarmak ve her iki organın işbirliğini sağlamak amacıyla bakanların milletvekilliği, başbakanın ise parti genel başkanlığı kendiliğinden düşmelidir.

● İstisnaî bir hukuk kaynağı olarak başvurulması gereken kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin yürütme organı tarafından kötüye kullanılması engellenmeli, belli bir süre içinde yasalaşmayan kararnamelerin kendiliğinden hükümsüz sayılması anayasada öngörülmelidir.

● “Bağımsız idari otoriteler” adı verilen uzman-özerk nitelikli düzenleyici ve denetleyici kurumlar, siyasal ve idari hiyerarşinin dışında, görev ve yetki tanımlarıyla anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Özellikle insan haklarını korumak ve ilerletmek amacıyla oluşturulan bir kamu denetçileri kurulu, anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Bilim ve araştırma özgürlüğünün en yüksek düzeyde gerçekleştiği yer olan üniversiteler, “özerklik” ilkesi teminde demokratik şekilde yapılandırılmalıdır.

● Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının özerkliği vurgulanmalı, “ilgili meslek alanlarındaki mesleki politikaları ve mesleğin uygulama koşul ve ilkelerini belirleme ve denetleme” yetkisi açıkça tanınmalıdır. Ortak karar süreçleri bağlamında, yürütmeye katılma olanakları sağlanmalıdır.

● Yerinden yönetimler, üniter devlet yapısı içinde kalarak katılımcı demokrasiyi geliştirici ve merkezi otoriteyi dengeleyici bir yapıya kavuşturulmalıdır. Türkiye bunu, tıpkı Fransa’da olduğu gibi adem-i merkeziyetçilik ilkesi çerçevesinde başarabilir. Böyle bir yapılanma, bölgesel ölçekte kamu hizmetlerinin hızlandırılmasına, verimliliğini artırılmasına, çevre ve doğanın korunmasıyla kentleşmenin geliştirilmesine ve yurttaşların karar alma mekanizmalarına katılımına katkıda bulunacaktır.

3. Yargı

● Yargı erki, kurumsal güvence ve bağımsız statü ile tarafsız, hızlı ve âdil yargıyı gerçekleştirebilecek biçimde yeniden yapılandırılmalıdır. Sivil yargı-

askeri yargı ikiliği, terk edilmelidir.

- Yeni Anayasa, yürütme-yargı arası ayrılığı zedeleme riski ve yargı üzerinde vesayet etkisi yaratan kurallara yer vermemelidir.
- Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin yalnızca kurumsal düzenleme ile yerleştirilmesi yeterli olamayacağından, mesleki formasyonun geliştirilmesine yönelik ilkeler de konulmalıdır.
- Anayasa Mahkemesi yeniden yapılandırılmalı; yasama organının seçeceği üyeler için ilgili kurumlara aday gösterme olanağı tanınmalı ve seçimde aranacak oran, belli bir siyasal çoğunluğun hakimiyetini önleyici şekilde düzenlenmelidir.
- Devlet organlarının her tür eylem ve işlemlerinin, hukuk devletinin gereği olarak yargı denetimine bağlı olması ve yargı kararlarının gecikmeksizin uygulanması sağlanmalıdır. Yargı kararının uygulanmaması veya geç uygulanması, hukuki ve cezai sorumluluğa bağlanmalıdır.
- Anayasa Yargısı yeniden yapılandırılırken, “anayasa şikâyeti” gibi yeni başvuru yollarının yanı sıra, ihmal yolu ile anayasaya aykırılık gibi yeni denetim teknikleri de düşünülmelidir.
- Yetki, görev ve sorumluluk: Anayasa’nın emrettiği kanunların çıkarılması, imzalanan uluslararası sözleşmeler hakkında TBMM’nin uygun bulma kanunu çıkarması ve sonrasında onay kararnamesinin gecikmesi, kanun hükmünde kararnamelerin TBMM’de görüşülmemesi, Anayasa Mahkemesi’nin kararlarını geç açıklaması, vb. karar verme, önlem alma ya da normatif kural koymada hareketsizlik, ihmal ya da geç kalma, tüm devlet erklerinin işleyişinde ciddi aksamalara neden olmaktadır. Bu çerçevede ortaya çıkan sorunları önleyici düzenlemeler “yetki-görev-sorumluluk” halkasını yansıttacak biçimde düzenlenmelidir.

MALİ VE EKONOMİK HÜKÜMLER

- Devlet gelirlerinin belirlenmesinde adalet ilkesi, açıkça anayasal hüküm haline getirilmeli; devlet giderlerinde saydamlık, denetlenebilirlik ve hesap verme ilkeleri egemen kılınmalıdır.
- Hükümetlerin, sınırsız iç-dış borç alarak ve yüksek düzeyde enflasyonist politikalar uygulayarak, ülkenin geleceğini ipotek altına almalarını engelleyici kurallar öngörülmelidir.

- Özelleştirmenin kapsamı, sınırı, hangi konuların/hizmetlerin özelleştirme kapsamına alınamayacağı, “kamu hizmeti” kriteri temel alınarak, Anayasa’da açıkça belirlenmelidir.

ANAYASA’NIN YÜRÜRLÜĞÜ, KORUNMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

- Anayasa’nın yenilenmesi kadar, yeniliklerin mevzuata yansıtılması da önem taşır. Geçici hükümler, ilgili yasaların ivedilikle çıkarılmasına yönelik emredici anayasa hükümleriyle sınırlı olmalıdır.
- Anayasa’nın değiştirilmesine yönelik usul, önceki olumsuzluklar da dikkate alınarak özenle oluşturulmalı, karmaşık bir yöntemden kaçınılmalıdır.
- Anayasa’nın özünün korunmasına yönelik değişmezlik konusu, Cumhuriyet ve nitelikleriyle sınırlı olarak tasarlanmalıdır.

ANAYASA, KURUCU MECLİS’ÇE DEMOKRATİK YÖNTEMLE HAZIRLANMALIDIR

Anayasa’ya yukarıda özetlenen yeniliklerin yansıtılması, ancak gerçek bir toplumsal mutabakat temelinde söz konusu olabilir. Mutabakat yokluğu, anayasanın toplumsal uzlaşma belgesi olarak ortaya çıkışını olanaksız kılacağı gibi, uygulanması aşamasında da ciddi sorunlar yaratacaktır.

Devlet veya rejim bakımından bir kırılma/kopma söz konusu olmadığına göre, mevcut rejim içerisinde yeni bir anayasa yapımında hangi yöntem kullanılmalıdır? Çağdaş bir anayasa için en demokratik olanı, halkla başlamak ve halkla tamamlamaktır. Süreci aşama aşama sıralamak gerekirse;

- Mevcut kurulu meclisin (TBMM) olağan işleyişine devam etmesi kaydıyla, sırf anayasa yapmak üzere halk tarafından örneğin 100-150 kişilik temsili niteliğe sahip ve tarafsız bir meclis seçilmeli: bu kişilerin en az iki yasama seçimi döneminde aday olma haklarından vazgeçmeleri istenmelidir.
- Anayasa taslağı, Kurucu Meclisin hazırlık çalışmaları sırasında toplumun katkı sunabilecek bütün kesimlerine açık olmalı, konunun enine boyuna tartışılmasına olanak tanınmalıdır.
- Temsili Kurucu Meclis’çe kabul edilen metin, kurulu meclis (TBMM) tarafından da teyid edildikten sonra, son sözü söylemek üzere halkoyuna sunulmalı; ancak red varsayımında halka tanınan seçenek de önceden belirlenmelidir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU**79**

- Kurucu Meclis mekanizmasının işletilebilmesi için, TBMM'nin Anayasa değişikliği yoluyla, 175. maddeye bir hüküm eklemesi yeterlidir.

Sonuç olarak; anayasanın olağan dönemde yenilenmesi, olağanüstü dönemlere göre daha zor ve herhangi bir mazeret kabul etmeyen bir süreçtir. Bu nedenle, serinkanlı ve elden geldiğince demokratik usuller gözetilerek gerçekleştirilmelidir. Son on yılda, anayasasını tümden değiştirme yoluyla yenileyen İsviçre, Finlandiya ve Polonya, bunun çağdaş örnekleri olarak gösterilebilir. Türkiye, anayasa sorununu sürekli gündemde tutarak “boşa zaman kaybetme” yerine, hazırlık sürecine asgari bir “zaman harcama” yoluyla, yeni anayasa hedefine ulaşabilir. Ancak, Anayasa'nın da bütün sorunları hemen çözücü sihirli bir metin olmadığı unutulmamalıdır. Ne var ki, eğer yenileme usulünde mutabakat sağlanırsa, anayasayı yapım süreci Türkiye'nin sorunlarını tartışarak çözme kültürüne de katkıda bulunabilir. Böylelikle, üzerinde uzlaşılacak ilkeler ekseninde ortaya çıkacak anayasa metnini tüm toplumun sahiplenme olasılığı artacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU

Dönüşümün Aşamaları: Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasaları

Sosyal Güvenlik Reformu olarak başlatılan ve sağlık ve sosyal güvenlik alanındaki tüm hakları hedef alan “karşı reform” çalışmaları, 2002 Genel Seçimi’nin ardından oluşturulan AKP Hükümeti’nin Acil Eylem Planı ile gündeme geldi.

Gerçekte, bir DB projesi olan Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sağlık alanında gerçekleştirilen yapısal dönüşümün; borçlanma programları için IMF ile yapılan izleme anlaşmalarına dayanan, sosyal güvenlik sisteminin “her on yılda bir gözden geçirilmesi” koşulunun ve AKP’nin uluslararası güç odaklarına, yeni liberal politikaların sadık uygulayıcısı olduğunu kanıtlama fırsatının bir gereği olarak tasarlandı.

2002 yılında başlayan hazırlıklar bu gerekler doğrultusunda biçimlendirilerek, 29.07.2004 tarihinde “Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Önerisi-Beyaz Kitap” adı altında tartışmaya açıldı. Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu’na yapılan bir sunumun ardından, yoğun eleştiriler üzerine konuya yönelik çalışmalar sürdürüldü; ancak tasarlanan ve kurgulanan modelle ilgili kökten bir değişiklik gerçekleşmedi.

IMF ile yapılacak 2005 Yılı Stand-by Anlaşması nedeniyle hızlandırılan çalışmalar sonunda, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından;

1. Emeklilik Yasası,
2. Genel Sağlık Sigortası Yasası,
3. Primsiz Ödemeler Yasası,
4. Sosyal Güvenlik Kurumu Yasası taslakları hazırlandı.

Emeklilik Yasası ve Genel Sağlık Sigortası Yasası olarak hazırlanan yasa taslakları birlikte ve öncelikli olarak değerlendirildi. Bu iki taslak, Başbakanlık tarafından “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı” adı altında birleştirilerek ve tek bir tasarı olarak 04.04.2005 tarihinde TBMM’ye sunuldu.

Ancak, bu yasa ile ilgili görüşmeler Komisyonlarda sürerken, Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur’u birleştiren ve tek bir sosyal güvenlik kurumu öngören ta-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

81

sarı, TBMM tarafından kabul edildi. Böylece, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Yasası Haziran 2005'te yürürlüğe girdi. Sosyal güvenlik sisteminde tek çatı uygulaması bu yasa ile gerçekleşti. Sosyal güvenlik kurumlarının yapısal sorunları çözülmeden gerçekleştirilen ve daha önceki sorunlar göz ardı edilerek gerçekleştirilen "tek çatı", yeni sorunlara neden olarak ortaya çıktı. Kurum yönetiminin Hükümet tarafından belirlenen ağırlığı, özerk yapı beklentisini de ortadan kaldırdı. Kurum yönetiminde, emek tarafının yeterli ağırlıkta temsil edilmeyişi ve genel kuruldaki seçim yöntemlerine karşı olan DİSK, SGK'nın 24 Kasım 2006 tarihinde yapılan ilk genel kuruluna katılmadı.

Bu süreçte, bu düzenleme ve girişimlerden önce ya da eş zamanlı olarak yasalama gereken bir konu olmasına karşın, Primsiz Ödemeler ve Sosyal Yardımla ilgili Yasa Taslağı geri çekildi.

Bir başka gelişme, Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında, SSK hastanelerine el konulması oldu. Çalışanların sağlık hakkına çarpık bakış açısını yansıtan ve bir yandan da geri dönüşü olanaksız kılacak biçimde ilerleyen bu süreç, Emek Platformu içinde sürdürülen eylemlilikle de engellenemedi.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı, TBMM komisyonlarında görüşülürken, ESK de Sosyal Güvenlik Reformu gündemiyle toplandı. Ancak, ne Emek Platformu ve ESK içinde oluşturulan teknik çalışma komiteleri ile sürdürülen çalışmalar, ne eylemler, ne de tarafların kimi zaman ortaklaşan talepleri Hükümet'in kararlı tavrını değiştirdi.

Sistemin temel paradigmalarını oluşturan konularda yapılan değişiklikler, emeklilik yaşının 65'e çıkarılması, emekliliğe asıl prim gün sayısının 7 binden 9 bin güne yükseltilmesi, emekli aylıklarının düşürülmesi, malullük ve ölüm nedeniyle bağlanacak aylıklarda düşme, sağlık hakkının kısıtlanması vb. tüm konularda, tasarlanan model korundu. Sağlık alanını, sağlık hakkının karşılandığı bir hizmet sunum alanı olarak düzenlemek yerine, özel sağlık sigortacılığı esasına göre belirlenmiş bir finansman modeline dayandıran ve sağlık hakkını kâr alanı olarak sermayeye açan anlayış aşılamadı. Bu konudaki sınırlı kazanımlardan biri DİSK'in de etkin girişimiyle, emeklilik ve sağlık sistemine devlet katkısı öngören bir düzenlemenin kabul edilmesi oldu.

Sosyal devlet anlayışı ile bağdaşmayan ve sağlığı temel bir hak olmaktan çıkaran, toplumsal dayanışma ve kuşaklararası dayanışmayı yok eden bu çok yönlü ve bütünlüklü saldırı, toplumun geniş kesimleri için hak kaybı, umut vaadi ile yanıltılan kesim için de bir aldatmaca anlamına gelen bu düzenle-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

me, 19.04.2006 tarihinde 5489 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası olarak yasalaştı.

Cumhurbaşkanlığına sunulan yasa, 28.04.2006 tarihinde onaylanmayarak veto edildi. Yeniden görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderilen 5489 sayılı Yasa, 16.05.2006 tarihinde yapılan görüşme sonrasında değiştirilmeksizin aynı biçimde kabul edildi ve 20.05.2006 günü 5510 sayılı Yasa olarak yayınlandı.

01.01.2007 tarihinde yürürlüğe girmesi beklenen yasa ile ilgili olarak Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ile 118 milletvekili tarafından Anayasa'ya aykırılık ileri sürülerek, Anayasa Mahkemesi'ne başvuruldu. Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarihli kararı ile Anayasa'ya aykırılık savlarının 24'ünü tamamen veya kısmen kabul ederek, bazı maddelerin yürürlüğünü durdurdu, 8 maddeyle ilgili aykırılık savlarını ise reddetti. Ağırlıklı olarak kamu çalışanları yönünden iptal edilen maddeler arasında 7 madde bağımsız çalışanlar, 5 madde de işçiler yönünden getirilen düzenlemeleri kapsamaktaydı.

Anayasa Mahkemesi'nin 31.12.2006 günü gerekçeli kararını açıklamasının ardından, 2007 Bütçe Kanunu'na konulan bir hüküm ile 5510 Sayılı Yasa'nın uygulanması önce 01.07.2007, daha sonra, 01.01.2008 tarihine ertelendi.

SOSYAL GÜVENLİK (KARŞI) REFORMUNUN GEREKÇELERİNE KARŞI GÖRÜŞLERİMİZ

5510 sayılı Yasa ile ilgili Anayasa Mahkemesi kararı sonrası yaşanan gelişmeler sonraki bölümlerde değerlendirilecektir. 59. Hükümet döneminde gündeme getirilen ve bir reform niteliğinden söz etmenin koşullarının olmadığı ve emekçiler için karşı reform olarak adlandırılacak düzenlemeler, Beyaz Kitap'ta ileri sürülen gerekçeler ve girişimin dayandırıldığı görüşler açısından eleştirilmiştir:

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU İLE TASARLANAN MODEL

AKP Hükümetinin gündeme getirdiği ve dayatmalarla uygulamaya dönüştürülen "Sosyal Güvenlik Reformu" ile ülkemiz gerçeklerine yabancı, ancak bazı yabancılar için çok tanıdık olan bir model inşa edilmektedir.

Gerçekte hedef, sosyal güvenlik sisteminin içinde barındırdığı fonlar ve piyasalar için kârlılık alanı olarak belirlenen kamu hizmetleridir. Bu nedenle sosyal güvenlik sisteminin, piyasa kurallarının geçerli olduğu yeni bir sisteme dönüştürülmesi gerekmektedir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Bugüne dek bu amaçla sürdürülen bir dizi bilinçli girişimle, SSK'nın kurum olarak kamuoyunda güvenilirliği ortadan kaldırılmış, nitelikli hizmet sunma potansiyeli yok edilmiş, kurumun yönetimi, işleyişi ve çalışma koşulları farklılaştırılmış, nüfusun yarısına hizmet ve güvence sağlayan ve tek başına bir sosyal güvenlik kurumu olarak işlev gören yapı işleyemez hale getirilmiştir.

Sosyal devlette, sosyal güvenlik sistemine yapılması gereken katkı bütçeye yük olarak nitelenmiş ve sistemin finansmanı için yapılan kaynak aktarımı "kara delik" kapatma olarak adlandırılarak, devletin sosyal yükümlülüklerinden arındırıldığı bir anlayış yaygınlaştırılmıştır.

SSK Hastanelerine el konulmasıyla, SSK'nın kaynaklarının doğrudan özel sağlık işletmelerine aktarılmasını sağlayacak koşullar yaratılmıştır.

Dünya Bankası tarafından önerilen tüm yapısal dönüşüm programlarının sistematiğine uygun olarak gerçekleşen bu uygulamada gelinen son aşama, gerçekleştirilecek kurumsal yapıya, hukuksal dayanak oluşturmaktır.

Dünya Bankası, sağlık ile ilgili politika önerilerinde, öncelikle *sağlık harcamalarına ulusal ekonomiden daha fazla kaynak aktarılmasını* önermektedir. Bu önerinin dayanağı daha çok insana daha iyi sağlık hizmeti verilmesi değil, sağlığın piyasalaşması için daha çok kaynak gerektiğidir. Dünya Bankası dilinde koruyucu sağlık hizmetlerinin adı *"talep sıkıntısı çekilmeyen tedavi hizmetleri dalı"*dır. Bu alandaki harcamalar *kişisel kaynaklardan istikrarsız ödemelerle değil, sağlık sigortası fonları ile yapılmalıdır*. Dolayısıyla *"nüfusun tümünü kapsayan bir sigorta sistemine gereksinim vardır. Prim ödeme gücü olanlar, bu sisteme kendi ödeyecekleri primlerle katılacaklardır. Prim ödeme gücü olmayanların primleri ise devlet tarafından karşılanmalıdır. Devlet bütçesinden tedavi hizmetlerine kaynak aktarılmasına son verilmelidir. Bütçe koruyucu (asgari) sağlık harcamaları için kullanılmalıdır*. Yani, prim ödeme gücü olmayanlar için devletin yapacağı katkılar bazı paketlerle sınırlı olacaktır. *Tedavi hizmeti veren kurumlar, sigorta fonlarının hizmet satın aldığı kurumlar haline dönüştürülmelidir. Bu amaçla, bu kurumlarda reorganizasyona gidilmelidir. Hizmet veren ve finanse eden kurumlar birbirinden ayrılmalıdır*. Bu kurumlar arasındaki *ilişki piyasa aracılığı ile kurulmalıdır. Hizmet kalitesi için özel hastaneler teşvik edilmelidir; ancak asıl olarak kamu hastanelerinin sigorta fonlarına hizmet satacak işletmelere (Reform tanıtımında bu ifade 'hastanelerin fatura verir hale gelmeleri' olarak tanımlanmaktadır) dönüştürülmelidir*. Dünya Bankası, *hastaneler dışındaki tedavi hizmet talebinin geliştiği*

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

alanlara devlet bütçesi kaynaklarının aktarılmasının kesilmesini, bu hizmetlerin özel muayenehaneler ve polikliniklere (aile hekimliği) verilmesini ve finansmanının sigorta fonlarınınca yapılmasının hedeflenmesini önermektedir.

Geçtiğimiz yıllarda benzer başka girişimlerde olduğu gibi, bir reform gerektiği savı ile yola çıkılmakta ve “ekonomik istikrarsızlığın nedeni” olarak öne sürülen “sosyal güvenlik sisteminin finansmanının ve bunun yarattığı yoksulluğun ortadan kaldırılması” hedeflenmektedir. Reforma/ yasa tasarılarına gerekçe yaratmada bu denli zorlanmanın ve uygun olmayan bir neden-sonuç ilişkisine dayandırmanın nedeni; reformun yukarıdaki Dünya Bankası önerilerine/ buyruklarına dayandığı ve önerilen modelin kaynağının Dünya Bankası olduğu gerçeğini gizleme çabasıdır.

Önerilen sistem bu yanıyla bir özgünlük taşımamakta ve bir yenilik içermektedir. Öncelikle uzun ve kısa vadeli sigorta kollarının ayrıştırılması (SSK için bu uygulamaya dönüşmüştür), bir genel sağlık sigortası kurulması, SSK, Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve özel sandıkları kapsayacak biçimde sosyal sigorta kurumlarının, norm ve standart birliği de sağlanarak tek çatı altında birleştirilmesi; sosyal yardımların merkezi bir organizasyon tarafından gerçekleştirilmesi ve tüm bu hizmetleri yerine getirecek yeni bir kurumsal yapılanma, bu alandaki reform girişimlerinin olmazsa olmazları olarak sürekli gündeme getirilmiştir.

Geçmişte olduğu gibi, bu kez de yapılmak istenen bu değişikliklerin ortak ve tek özelliği sosyal sigorta fonlarına el konulması ve sosyal güvenliğin kamusal bir hizmet olmaktan çıkarılmasıdır. Bu el koyma işlemiyle, uzun vadeli bir sigorta biçimi olan emeklilik fonları sermaye birikiminin ihtiyaçlarına, iç borçlanma, hisse senedi piyasasının canlandırılmasına uyarlanabilir duruma getirilmektedir. *Prime dayalı sağlık hizmetleri, yani genel sağlık sigortası yoluyla ise, sağlık hizmetlerinin maliyetlerinin hizmeti kullananlardan sağlanması ve sağlık tesislerinin özelleştirilmesi yöntemi yerleştirilmektedir.*

Sosyal devlet ve bu amaçla örgütlenmiş sosyal amaçlı kurumlar, bir yük olarak gösterilen sosyal görevlerinden arınmak ve sermaye birikimine hizmet etmek üzere dönüştürülmektedir.

Bunun sonucu olarak, sosyal güvenlik sisteminin tasfiyesi ile birlikte doğrudan ve dolaylı vergileme yöntemiyle iki fon oluşturulacak; **sosyal güvenlik ve sağlık temel haklar olmaktan çıkarılarak, “sadaka”ya dönüştürülecektir. Devletin temel sosyal yükümlülüklerini terk ederek, toplumsal**

patlamaları önleyecek yoksulluk yönetimine yönelmesi doğrultusunda ki amaç gerçekleşmektedir.

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN ANLAMI

5510 sayılı Yasa'nın Genel Gerekçesinde, bazı ekonomik göstergeler veri alınarak, uygulamaların süreceği ve sürekliliği varsayılarak, yapay olarak türetilen ya da ortadan kaldırmak için önlem alınmayan sorunların sosyal güvenlik sisteminin yanlış kurgulanmasından kaynaklandığı ileri sürülmektedir. *Bu görüş, ülkenin ve ülke halkının gereksinimlerini karşılayacağı savı ile bilinmezlik, belirsizlik ve çözümsüzlük üstüne kurulu bir modelin temel gerekçesini oluşturmaktadır.*

Bu model, ülkemizdeki sosyal güvenlik sistemini, varolan kurumları ve uygulamayı ortadan kaldırarak, tümüyle değiştirmeyi, sosyal güvenlik hizmetlerinin kamu hizmeti olmaktan çıkarılmasını ve özelleştirilmesini, bu yolla çalışanlar üzerinden yaratılan kamusal kaynakların piyasaların yararına sunulmasını, devletin sosyal yükümlülükleri için ayırması gereken kaynakların sermayeye aktarılmasını hedeflemektedir.

Sosyal hakları doğrudan hedef alan bu modelin, büyük ölçüde 1994 yılından bu yana sosyal güvenlik kurumlarının yaşadığı sorunların, emeklilik parametreleri ile ilgili yeni düzenlemeler yapılarak çözülemeyeceğinden yola çıkılarak tasarlandığı belirtilmekte, bu kurumların içinde bulundukları sorunların, makro ekonomik dengelerin bozulmasına neden olduğu ifade edilmektedir.

Bu saptama yapılırken, 1980'li yıllardan başlayarak özellikle SSK fonlarının nasıl kullanıldığı, bu fonlarla hangi kesimlerin finanse edildiği, 1994'te gerçekleştirilen kaynak aktarımı ile ortaya çıkan zorunlu devlet katkısı, üst üste yaşanan krizlerle ücretlerde gerçekleşen gerileme, özelleştirmeler sonucu erken emeklilik uygulamaları, yaygınlaşan işsizlik, desteklenen kayıtdışılık gibi etkenler göz ardı edilmekte; öne sürülen temel gerekçeler, sosyal güvenlik sisteminin sorunları ile ilgili bir kavram kargaşası yaratmaktadır.

Ancak, bu yaklaşımın bilinçli olarak izlendiği, gerçek niyeti gizleme ve farklı yansıtma çabasına dayandığı önerilen model ve modelin dayandığı sistem birlikte değerlendirildiğinde açığa çıkmaktadır. Genel doğrulara dayalı olarak sürdürülen söylem, gerçek niyeti gizlemeye yeterli olmamaktadır.

SOSYAL HAKLAR VE SOSYAL DEVLET

Sosyal güvenlik ve sağlık hakkının da aralarında olduğu temel haklar, toplumda bu haklara yüklenen anlam ve değer, bu hakların yerine getirilmesi ile ilgili kurumsal tasarım ve işleyiş toplumların gelişmişlik düzeyinin göstergeleridir. Bu alanda geline her aşama, insanlık tarihinde önemli dönemecileri oluşturmuştur.

Ancak “toplumsal” olana vurgu yapan ve bu hakların sosyal boyutunu öne çıkaran dönem, bu gelişme sürecinde görece yakın tarihlerdir. Sosyal haklar, kapitalist sistemin belirli bir evresinde, emek gücünün yaşamsal gereksinimlerinin karşılanması ve kendini yeniden üretmesi için ortaya çıkmış, sosyalist sistemin etkisi ile kurumsallaşmış, işçi sınıfının iki yüzyıllık mücadelesi ile genişlemiştir. Sosyal haklardaki bu gelişme ve bu doğrultuda sürdürülen mücadeleler, devleti refahı yaygınlaştırmak için kurumsal yapılar oluşturmaya zorlamış ve sosyal devlet bu süreçte şekillenmiştir.

1970’li yıllardan başlayarak kapitalist sistemde ortaya çıkan krizler, sosyal haklar hedef alınarak aşmaya çalışılmıştır. Bugün bu alanda yaşanan sorunlar, çoğu kez ileri sürüldüğü gibi, sosyal güvenlik sistemlerinin bu tarihte krize girdiği iddiasından değil; kapitalist sistemin birikim krizini, sosyal güvenlik başta olmak üzere emeğin kazanılmış haklarını ortadan kaldırarak aşma isteğinden kaynaklanmaktadır.

Sosyal devlet, yalnızca kamu düzeninin sarsılması halinde topluma müdahale etmekle yetinen, onun dışındaki toplumsal olaylara gözlemci kalan, toplumsal yaşamın işleyişi içindeki düzenin kendiliğinden oluşacağını kabul eden bir devlet değildir. Sosyal devlet, topluma hizmet sunarak ve toplumu yönlendirerek, örgütlü bir toplumda ekonomik ve toplumsal düzene adil bir biçim vermekle ödevli bir devlettir. Bireylerin güçsüz duruma düşmelerini önlemek, insan onuruna yaraşır bir biçimde yaşamalarını sürdürmelerini sağlamak sosyal devletin temel görevlerinin başında yer almaktadır.

Sosyal devletin görevlerinden olan sosyal güvenlik de, keyfilikten uzak, süreklilik özelliği olan, yurttaşların tümünü kapsayan, karlılık ölçütleriyle tanımlanamayacak kamusal hizmetlerdendir. Sosyal güvenlik, bireyin ve ailesinin, toplumun tüm kesimlerinin bugününün ve yarınının toplumsal risklere karşı korunmasıdır. Korunma, anayasasında “sosyal devlet” ilkesi yazan ülkelerde de yurttaşlar için temel anayasal haklardır.

Sosyal devlet, uygulanan ekonomi politikaların sonuçlarına karşı çalışanları

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

87

ve bu politikalardan etkilenen kesimleri, risklere karşı korumakla yükümlüdür. Sosyal güvenlik, bu doğrultudaki önlemleri kapsayan sosyal koruma sisteminin yalnızca bir boyutunu tanımlamaktadır. Sağlık ve sosyal yardım da bu alanın başka boyutlarıdır. Yani, sosyal koruma kavramı, içinde sosyal güvenlik, sağlık ve sosyal yardım yanında, çalışma yaşamı (bireysel ve toplu çalışma ilişkileri), eğitim, mesleğe yöneltme ve işlendirme (istihdam), sosyal ücretler ve yardımlar ve yoksulluğu ortadan kaldırmayı hedefleyen çeşitli uygulamaları tanımlamaktadır.

Bu nedenle, sosyal korumayı çarpıtmadan; evrensel ve tarihi gelişimi içinde kavramsal ve kurumsal bütünlüğünü göz ardı etmeden değerlendirmek, geçici ve eklektik çözüm arayışları ile ilgili politikalara indirgememek gereklidir.

Ülkemizde sosyal güvenlik sistemi ve sosyal güvenlik kurumları, dünyada yaşanan örneklerinde olduğu gibi, ülke koşullarına ve gereksinimlerine göre biçimlenmiştir. Sosyal devlet ilkesinin tüm gereklerine uyulmamakla birlikte, kendine özgü bir işleyiş kurumsallaşmıştır. Sosyal güvenlik kurumlarının kapsamı, her kurumun kapsadığı nüfus, karşıladığı riskler ve aralarındaki kurumsal farklılıklar, aktüeryal hesaplar, sermaye birikim yöntemi olarak neredeyse çeyrek yüzyıldır desteklenen kayıt dışı ekonomi, sosyal amaçlı kaynak aktarımını kısıtlayan ekonomi politikalar, bu kurumları sorunlu bir biçimde bugüne taşımıştır. Devlet, sisteme “sosyal devlet” niteliğine uygun, doğrudan bir katkı yapmamıştır. Bütçeden yapılan kaynak aktarımı ile sosyal güvenlik sisteminin “açıklarının kapatılması” ile yetinilmiştir.

YOKSULLUK

Reform girişimine gerekçe olarak öne sürülen ve nedenlerine vurgu yapılan konulardan biri de yoksulluktur. Yoksulluk en yalın tanımıyla, asgari beslenme gereksinmesi ile barınma, sağlık ve eğitim gereksinimlerini karşılamak için yeterli araç ve olanakların yokluğu sonucu ortaya çıkan bir fiziksel yoksunluk durumudur. Yaşamını sürdürmek için gerekli geliri çalışarak elde etmek zorunda olan kesimler için işsiz kalmak ya da istihdam edilmemiş olmak, yoksulluk kısır döngüsünün başlangıç noktasıdır.

Yoksulluk, kapitalist sistem içinde, sistemin yarattığı bir olgudur. Kâr elde etmek üzere mal alıp satmak amacı ile üretim yapmaya kurgulanmış bir ekonomik sistemde; bu üretimi gerçekleştirecek emek gücünün fazlası bu sorunun kaynağıdır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Kapitalist sistemde, fazla üretim yapıldığında eldeki mal depolanabilirken, emek gücündeki fazlalık mal gibi düşük maliyetle depolanamamaktadır. Bu durum, sistem için sorun yaratmaktadır. Çünkü bu “fazla”nın ve bu fazlaya bağımlı olan bireylerin, varlığını sürdürebilmesi, yaşaması ve kendini yeniden üretebilmesi için gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir. Bu kitlelerin bir yandan da piyasaların işlemesi için “sunum” yaratacak bir “istemde” bulunması yani, asgari de olsa tüketmesi gerekmektedir.

Ülkemizde uygulanan yeni liberal ekonomi politikalar, kapitalist sistemin bu yapısal sorununu derinleştirmiş, yaygınlaştırmış, süregelenleştirmiştir. Bugün ülkemizde mutlak ya da göreceli biçimiyle nüfusumuzun üçte birini kapsayacak kadar artan yoksulluk, doğrudan doğruya işsizlik üreten ve iş yaratamayan/yaratmayan bu sistemin bir çıktısıdır, uygulanan ekonomi politikaların ürünüdür.

Üstelik kırsal alandaki çözülme ile kentlere akan ve kayıtdışı sektörü ve işsiz kitleleri büyütecek olan niteliksiz işgücü, yoksulluğun daha da yaygınlaşacağını göstermektedir.

Öte yandan, yaygın ücret olan asgari ücret, açlık sınırında bir geliri tanımlamaktadır. Yoksulluk sınırı olarak belirlenen ücret, asgari ücretin birkaç katıdır. Kayıt dışı sektörde asgari ücretin altındaki ücretler geçerlidir. Kadın ve çocukların sefalet ücreti ile çalıştığı ülkemizde, çalışanlar da yoksuldur. “Çalışanların yoksulluğu”, ücretler üzerindeki baskılar, örgütsüzlük, toplu sözleşme hakkından yararlanamama, çalışmada geçen sürelerin giderek kısalması gibi nedenlerle yaygınlaşmaktadır. (Bkz.: Çalışma Raporu 55. sayfa da Tablo 8’de çeşitli ülkelerdeki asgari ücretler karşılaştırılmaktadır.)

Yoksulluk bir paylaşım/bölüşüm sorunudur. Üretilen değer hakça paylaşılmaktadır. Yoksulluğun kaynağı gelir dağılımındaki adaletsizliktir. Yoksulluk vergi adaletsizliğidir. Yoksulluk, bu ekonomi politikalar sürdükçe derinleşecek bir olgudur. Ancak, bu politikaların sürüp gitmesi mutlak değildir. Yani, yoksulluk üreten ekonomi politikalar bu ülke insanlarının kaderi olmamalıdır.

Yoksulluk üretmeyen, yoksul yaratmayan ekonomi politikalar izlenerek, yoksulluk ortadan kaldırılmalıdır. Sosyal yardımlarla, kaynağı belirsiz sigortacılık teknikleriyle, bilinmezlik, belirsizlik ve öngörüsüzlükle tasarlanmış sistem önerileriyle yoksulluk azaltılamaz, ortadan kaldırılamaz.

Bu söylemlerle insanlar, beklentileri yükseltilerek, ancak oyalanabilir. Yok-

sulluk yönetiminden başka bir anlamı olmayan bu yaklaşım kitleleri aldatmaktır; yoksulların varlığını kanıksamak, sürekli kılmak ve yoksulluğu kade-re dönüştürmektir.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARININ AÇIKLARI VE YOKSULLUK

Reform önerisinin gerekçesinde vurgulanan, ancak 5510 sayılı Yasanın gerekçesinin geri planını da oluşturan bir yaklaşımla sosyal güvenlik kurumlarının yapısal sorunları ve işleyişlerine değinilmeden, sorunlar farklı bir ölçek-te tanımlanarak, sosyal güvenlik sistemi ile yoksulluk sorunu arasında bir ilişki kurulmakta ve sorunların çözümü, bir karşıtlık temelinde gerekçelendirilmektedir.

Sosyal güvenlik kurumlarına bütçeden ayrılan kaynağın yoksulluğun nedeni olduğu gibi yanlış bir kabulden yola çıkılarak; sosyal güvenlik kurumları (sosyal sigortalar: SSK, Emekli Sandığı, Bağ-Kur) ile sosyal yardım sistemi, dolayısıyla bu sistem içinde olanlar karşı karşıya getirilmektedir.

Toplumun yoksul kesimlerine sosyal yardım olarak gitmesi gereken mali kaynağın sosyal güvenlik kurumlarının “açığının kapatılması”nda kullanıldığı iddia edilerek; bu açık kapatılırsa, yani sosyal güvenliğe hiçbir kaynak aktarılmazsa bu tutarın sosyal yardımlarda kullanılacağı, bunun da yoksulluğu hafifletebileceği söylenmektedir.

Bu iddia ile güvencesiz çalışanlar ve işsizlerle, sosyal güvenlik kapsamında olan çalışanların birbirinin karşıtı olduğu yanılsaması yaratılmaktadır. Toplumun “yoksul” kesimlerine, iş, istihdam, insanca yaşamaya yeterli bir gelir elde etme olanağı sağlamak yerine; yoksulluklarının nedeninin; sosyal güvenlik kuruluşları kapsamında olan “talihliler” olduğu ve devletçe sağlanan olanakların bu şanslı “kesim” için kullanılmasından kaynaklandığı söylenmektedir. Böylece, yeni kaynak yaratmadan sosyal harcamaların artırılması yönündeki toplumsal baskılara karşı, çalışanların etkin olabildiği sosyal güvenlik sistemi parçalanarak, eldeki kaynak daha geniş bir havuzda dağıtılmak istenmektedir.

Bu yaklaşım, yanlış ve eksiktir. Çünkü sosyal güvenlik sistemlerinde, çalışanlar öznedir. Etkin yurttaşlar olarak, hak ve yetki sahibidirler. *Sosyal yardım sisteminde ise hak yerine, yardım ve ianeden söz edilebilir. Yurttaşlık hakkı temelinde kurgulanmayan bir yardım sistemi kolaylıkla, onur kırıcı bir bağış - lamaya ve siyasal bir araca dönüşebilir.*

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Bu karşıtlığın bir başka sonucu da, eşitlik ilkesine aykırılık olarak ortaya çıkmaktadır. Devlet, yoksulların sorunlarına çözüm üretirken, bir yandan tefeci ve rantiyeden vergi almaktan kaçındığı için katma değer üretenlerden sağladığı kaynağı bu kesime aktarmakta; ama üreten ve “istihdam edilmiş” olan kesime de sosyal güvenlik katkısı (sistemik katkı) yapmamaktadır. Vergilendirilmeyerek gözetilen kesim ise el koyduğu gelir ve yarattığı adaletsizlikle zaten bu eşitsizliğin nedenini oluşturmaktadır.

Anayasasında hâlâ sosyal devlet ilkesinin yer aldığı bir ülkede, sosyal güvenliğin finansmanına ulusal bütçeden katkı sağlanması kaçınılmazdır. Bu nedenle sosyal güvenlik sisteminin finansmanına bütçe katkısı “açık” kavramıyla nitelenemez. Sosyal güvenliğin finansmanında devlet katkısına “açığın kapatılması” olarak yaklaşmak sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmaz.

Reform gerekçesinin açıklandığı metinlerde, sosyal güvenlik kurumlarının finansman açığının ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri sıralanırken, 1994-2003 dönemindeki açığın Hazine iç borçlanma faiz oranları dikkate alınarak hesaplanan 2003 yılı güncel değerinin 345 katrilyon olduğu, on yıllık transferlerin toplamı olan bu tutarın neredeyse 2003 yılında yaratılan toplam ulusal gelire eşit olduğu belirtilmektedir.

Aynı yöntemle yaptığımız hesaplamalarda, 1990-2003 yılları arasında sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferlerin Hazine faiziyle güncellenmiş değeri 404 katrilyon, “Reform metinlerinde” *gözden kaçırılan bir başka kalem olan faiz ödemelerine yapılan transferlerin güncellenmiş değeri ise 2351 katrilyondur. Yani faiz ödemeleri için ayrılan kaynak, 2003 yılı ulusal gelirinin yedi katıdır. Bakanlıkça yapılan hesaplamanın mantığına uygun bir başka anlatımla, sosyal güvenliğe bütçeden 1 birim aktarılırken, tefeci ve rantiyeye 7 birim aktarılmıştır* (Tablo 16).

Tablo 16: Faiz Ödemelerinin ve Sosyal Güvenlik Transferlerinin Güncellenmiş Değerleri

1990-2003 Yılları Arasında Bütçeden SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı'na Yapılan Transferlerin Hazine Faiziyle Güncellenmiş Değeri	404 Katrilyon
1990-2003 Yılları Arasında Bütçeden Faiz Ödemelerine Yapılan Transferlerin Hazine Faiziyle Güncellenmiş Değeri	2.351 Katrilyon
2003 Yılı GSMH	357 Katrilyon

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

91

Tablo 17: Faiz Ödemelerinin ve Sosyal Güvenlik Transferlerinin 2007 Rakamları ile Güncellenmiş Değerleri

2000-2007 Yılları Arasında Bütçeden SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı'na Yapılan Transferlerin Hazine Faiziyle Güncellenmiş Değeri	302 Milyar
2000-2007 Yılları Arasında Bütçeden Faiz Ödemelerine Yapılan Transferlerin Hazine Faiziyle Güncellenmiş Değeri	1 Trilyon 245 Milyar
2007 Yılı GSMH	631 Milyar

Kaynak: DPT, Hazine Müsteşarlığı

Reform çalışmalarının yürütüldüğü değerlendirmelere asıl alınan dönemde (2004 yılı bütçe rakamlarına göre), bütçenin yüzde 40,1'i faiz ödemelerine, yüzde 13,7'si ise sosyal güvenlik harcamalarına ayrılmıştır. 2007 yılına dek güncellenen rakamlar Tablo 18'de belirtilmiştir.

Tablo 18: 2000-2007 Yılları Arasında Faiz Harcamalarının ve Sosyal Güvenlik Bütçe Açıklarına Yapılan Transferlerin Bütçeden Aldığı Paylar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Faiz Harcamaları	43,8	51,0	44,8	41,7	40,1	31,3	26,6	34,4
Sosyal Güvenlik	7,1	6,3	9,7	11,3	13,7	16,3	12,6	16,4

Kaynak: Maliye Bakanlığı

*Ekonomik istikrarsızlığın nedeni, ileri sürüldüğü gibi "sosyal güvenlik sistemi -nin kendisi" değil, iş yaratma hedefi olmayan ve toplumun çoğunluğu için yapılan sosyal güvenlik harcamalarını yük olarak gören, toplumun küçük bir azınlığına kaynak aktarımını amaçlayan ekonomik sistem ve bunu sürdür -meyi amaçlayan siyasi tercihler ve politikalar*dır. Tablo 19'da çeşitli ülkelerde sosyal güvenlik harcamalarının milli gelire oranı gösterilmektedir. Burada Türkiye'de sosyal güvenlik harcamalarının düşük oranı göze çarpmaktadır.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Tablo 19: Sosyal Güvenlik Harcamalarının GSYİH'ye Oranları (2005)

İsveç	32,0	Slovenya	23,4
Fransa	31,5	Macaristan	21,9
Danimarka	30,1	Lüksemburg	21,9
Belçika	29,7	İzlanda	21,7
Almanya	29,4	İspanya	20,8
İsviçre	29,2	Polonya	19,6
Avusturya	28,8	Çek Cumh.	19,1
Hollanda	28,2	Malta	18,3
İngiltere	26,8	İrlanda	18,2
Finlandiya	26,7	Slovakya	16,9
İtalya	26,4	Bulgaristan	16,1
Portekiz	24,7	Romanya	14,2
Yunanistan	24,2	Litvanya	13,2
Norveç	23,9	Türkiye	12,9
		AB-27	27,2

Kaynak: Eurostat, ÇSGB

Yoksulluk üreten politikaların uygulandığı koşullarda, yoksulluğun ve yoksulların çoğalması kaçınılmazdır. Yoksulluğu ortadan kaldırmadan, yoksulların durumuna çözüm vaat etmek, yoksulları ve yoksulluğu yönetmektir. Yoksulluk yönetiminin anlamı da “sürdürülebilir yoksulluk” kavramına denk düşmektedir. Bu model önerisini kabul etmek, ülkeyi ve ülke insanlarını hak etmediği bir geleceğe mahkûm etmek ve kitlelerin aldatılmasına aracılık etmektir.

EMEKLİLİK

Sosyal Güvenlik Sisteminde reform öngören son değişiklik 1999 yılında 4447 sayılı Yasa ile gerçekleştirilmiştir. Emeklilik yaşı ve prim ödeme gün sayısı, çalışma süresi gibi koşullar değiştirilerek, sistemin finansman açığının kapatılacağı savı ile, oluşan toplumsal tepkiye karşın bir yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Böylesine büyük bir sav ile yola çıkılmasına karşın, bu Yasa ile beklenen sonucun alınamadığı ortadadır. Yasada 2003 ve 2004 yıllarında iki kez değişiklik yapılmıştır. Bu durumda, 1999 reformunun gerekçesini oluşturan ve sosyal güvenlik kuruluşlarının finansman dengelerinin 2010 yılından itibaren düzeleceğini ileri süren IMF ve DB hesaplamalarının yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Bu hesaplamalarda bir yanlışlık söz konusu değilse; ya reform tanımında bir yanlışlık vardır ya da gerçekler gizlenerek halk yanıltılmıştır.

Açık olan gerçek, 1999 yılında yapılan düzenleme ile başarı sağlanamamıştır. Bu kez önerilen “reform” gerekçesinde de, 1999’da yapılan reform sonrası 2000 yılı için dengelerin sağlandığı, yerinde bir saptama ile *“2001’de genel ücret seviyesindeki gerileme” ile prim gelirlerinin düştüğü belirtilmiştir. Bu açık gerçek, tek başına durumu açıklamaya yeterlidir.* Aktif-pasif sigortalı olma oranının düşüklüğü, kayıtdışı istihdamın yüksekliği, prim tahsilât oranının ve prime esas kazanç sınırlarının düşüklüğü ve fon gelirlerinin yetersizliği önlenememiştir. Bu durumda yalnızca bir yıllık bir iyileşme için “reform” yapılmıştır.

Dünya Bankası, 1999 yılı Ağustos ayında yapılan değişikliğin radikal bir reform olduğunu, ancak söz konusu reform ile sistemin gelir-gider dengesinin 2010-2015 yılları arasında sağlanacağını, bu dönem öncesi ve sonrasında sistemin açık vermeye devam edeceğini söylemektedir. Sistemin gelir-gider açığının GSYİH’ye oranının 2015 yılından sonra, önce yüzde 1,5’e, 2050 yılında yüzde 5’e ve 2075 yılında yüzde 7’ye yaklaşacağı tahmin edilmiştir. Böylece yapılan “reforma” rağmen açıkların devam edeceği gerçeği saklanmıştır. *DB, sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak için; asgari prim ödeme süresinin artırılması, sağlanan emeklilik yardımlarının azaltılması ve her on yılda bir gözden geçirilmesini önermektedir.*

Şimdi emeklilik sistemi ile ilgili olarak yapılmak istenen, bu önerinin gereği olarak bir “erken gözden geçirmedir”. Gerçekte asıl yapılmak istenen, sağlık alanında özel sektöre kâr alanları açmaktır.

Sağlık ve emeklilik sistemlerinin ayrışmasını zorunlu kılan bu düzenleme, emeklilik sisteminin de ele alınmasını gerektirmiştir. Bu alanda yapılmak istenen de, emeklilik yaşının ve prim gün sayısının arttırılması, aylık bağlama oranının düşürülmesi, kısacası kazanılmış hakları budayarak emeklilik fonlarının sermaye piyasalarına aktarımı için gerekli düzenlemenin yapılmasıdır. İleri sürüldüğü gibi, emeklilik yaşını arttırmayı gerektirecek bir ömür düzeyi, Türkiye’de geçerli değildir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Tablo 20: OECD Ülkelerinde İnsan Ömrünün Dağılımı

	Çocukluk ve Eğitim	Çalışma Yaşamı	Emeklilik
Belçika	27,9	48,3	23,8
Fransa	28,7	49,4	21,9
Avusturya	25,5	52,7	21,8
İtalya	28,4	50,3	21,3
Yunanistan	27,5	52,6	19,9
İngiltere	22,7	58,7	18,6
İspanya	26,8	54,6	18,6
Macaristan	30,1	52,2	17,7
OECD Ortalaması	26,1	56,9	17,0
Çek Cum.	28,0	55,0	17,0
Slovakya	28,5	54,5	17,0
Polonya	29,7	53,4	16,9
Japonya	26,2	57,3	16,5
Türkiye	27,0	58,1	14,9
Kore	30,7	57,5	11,8
Portekiz	27,4	60,9	11,7
İzlanda	23,3	66,0	10,7
Meksika	25,6	72,7	1,7

Tablo 21: OECD Ülkelerinde Resmi Emeklilik Yaşı ve İşgücü Dışına Çıkma Yaşı

	Erkek		Kadın	
	Efektif	Resmi	Efektif	Resmi
Meksika	73,3	65,0	72,7	65,0
Güney Kore	70,4	60,0	67,9	60,0
Japonya	69,0	62,0	66,1	60,0

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

95

İzlanda	68,5	67,0	64,8	67,0
Portekiz	66,2	65,0	65,9	65,0
İsveç	65,5	65,0	62,5	65,0
İsviçre	65,2	65,0	64,8	64,0
İrlanda	65,2	65,0	64,7	65,0
ABD	64,5	65,5	63,1	65,5
Türkiye	64,1	60,0	63,7	58,0
Danimarka	64,1	65,0	61,4	65,0
Norveç	63,9	67,0	62,2	67,0
Avustralya	63,7	65,0	61,5	62,5
Kanada	63,3	65,0	61,4	65,0
İngiltere	63,2	65,0	61,4	60,0
Yunanistan	62,4	65,0	61,2	65,0
Almanya	61,7	65,0	60,7	65,0
Çek Cumh	61,5	61,7	58,4	60,3
Polonya	61,3	65,0	58,0	60,0
İspanya	61,1	65,0	63,4	65,0
Finlandiya	60,5	65,0	60,1	65,0
İtalya	60,4	65,0	60,9	60,0
Hollanda	60,2	65,0	60,5	65,0
Belçika	59,3	65,0	58,4	63,0
Slovakya	59,2	62,0	55,5	62,0
Lüksemburg	59,2	65,0	61,3	65,0
Avusturya	59,1	65,0	58,1	60,0
Macaristan	58,9	62,0	57,3	60,0
Fransa	58,5	65,0	59,2	65,0
OECD Ort.	63,3	64,4	62,0	63,3

Kaynak: OECD

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlananlar bakımından ayırım gözetilmesi, bu alanda kamusal ve özerk tek bir kuruluşun hizmet vermesi, tüm çalışanların tek bir sosyal güvenlik kuruluşu altında toplanması ve/veya norm ve standart birliğine kavuşturulması hedefi, ancak bu hizmetleri düzenlemede kamu hizmeti anlayışıyla hareket edilmesi, yani piyasalaştırma/metalaştırma anlayışından uzak durulması halinde olanaklıdır.

Sosyal güvenlik sistemleri toplumsal bütünleşmenin etkin araçlarındandır. Bu sistemlerle bu denli sık oynanması, toplumda güvensizlik duygusunun yaygınlaşmasına, gelecek kaygısının artmasına, ödenenlerin karşılığını alamamak düşüncesiyle sosyal güvenlik sisteminden kaçışlara yol açmaktadır. Her on yılda bir reform adı altında emekli olma koşullarının daha da zorlaştırılması, bu alanda eşitsizliğin yaygınlaşmasına, mevzuata ilişkin bilgilerin sürekli değiştirilmesi nedeni ile yasal hakların bilinmemesi gibi sonuçlara neden olmaktadır. Bunlar arasında istenen ve özendirilen bir başka sonuç, bireysel emeklilik sigortalarına yönelme/yönlendirilmedir.

Oysa sosyal güvenliğin en temel özelliği istihdamın çoğaltılması, ücret veya aylığın paylaşılması ve herkesin sigortalı olması ile sosyal güvenlik kuruluşlarının açık vermeden çalışmasıdır. T

ürkiye, genç nüfus piramidine sahip bir ülke olarak, sosyal güvenlik sisteminin bu özelliğinden en fazla yararlanması gereken bir konumdadır. Bu durum bugün ve yakın gelecek için geçerlidir.

Bu olanak söz konusuysa ve bu denli genç nüfusa karşın, *çalışanların emeklilikle ölüm arasındaki yaşam süresi kısaltılarak sistemin finansman açığı kapatılmak istenmektedir.*

Yasaya yansıyan baskın görüş, yoksulluğu değişmez veri olarak almayı sürdürerek, yoksulları sosyal güvenceye kavuşturarak değil, sosyal güvenceye sahip olanları yoksullara yakınlaştırarak sorunu çözmektir. Bu nedenle, *emeklilikte geçen sürenin kısaltılması, emekçilerin çalışırken gelecekleri için oluşturdukları fondan yararlanma süresinin azaltılması, buna ek olarak emekli aylığına getirilen sınırlamalarla, kendi birikimlerinden yararlanma oranlarının düşürülmesi* istenmektedir.

Teknolojinin ulaştığı düzey bugün üretim sürecinin daha kısa sürelerle çalışmayı sağlayacak biçimde düzenlenmesini olanaklı kılmaktadır. *Emeklilik için gerekli süre ile oynamadan, günlük ve haftalık çalışma sürelerini kısaltarak,*

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

97

daha fazla sayıda insanın çalıştığı toplam süreyi artırmak; çalışanlar, emekli - ler ve işsizler için uygun olacak çözümler yaratmak olanaklıdır. Oysa rekabet koşulları bir yandan daha uzun sürelerde çalışmayı dayatmakta, çalışma sürelerini uzatmakta; diğer yandan daha fazla sayıda insanın işsiz kalmasına neden olmaktadır.

Özelleştirme sonucu erken emekli edilen çalışanlar görülmeden, erken emek - lilik üzerinden sistemi eleştirmek konuyu saptırmaktır.

Bugün, 4857 sayılı İş Yasası ile yarı zamanlı çalışma ve esnek çalışmanın bir - çok başka biçimi yaygın çalışmaya dönüştürülmüştür. Yasanın yürürlük sü - resinden başlayarak bu tür çalışanların sosyal güvenlikleri ile ilgili bir düzen - leme yapılmamıştır. Bu alandaki boşluğun sonuçları göz ardı edilmiş, bugü - ne dek gereği yapılmamış, esneklik yaygınlaştırılırken bu alanda çalışanların sosyal güvenliği ile ilgili düzenleme yapma görevi ve sorumluluğundan ka - çınılmıştır.

Bir yandan esnekliği, belirli süreli iş sözleşmelerini yaygınlaştıran, iş güven - cesini sınırlayan, kıdem tazminatını "ölüm ikramiyesine" dönüştürmek iste - yen bir çalışma hukukunu geçerli kılmak; diğer yandan, bu gerçekler karşı - sında bir ömür boyu çalışılsa bile tamamlanamayacak bir emeklilik süresini dayatacak yeni bir sistem tasarlamak, ülkeyi ucuz emek pazarına dönüştür - mek demektir.

Serbest piyasa ekonomisi dilinde bunun anlamı "sosyal damping"dir. Emek hakları üzerinden sağlanacak bir rekabet üstünlüğü için aracılık etmek ise; umut vaat ederek desteği sağlanmış olan kitleleri aldatmak, siyaseten bedel ödemeyi gerektirecek bir sonucu göze almaktır.

Tablo 22: 50 Yaş Üstü Nüfus İçin Bazı Göstergeler

	Sayı	Oran
50 + Nüfus	11.105	100,0
İstihdam Edilen	3.296	29,7
İşsizler	137	1,2
İşgücüne Dahil Olmayanlar (Emekliler hariç)	4.380	39,4
Emekliler	3.292	29,6

SOSYAL GÜVENLİKTE NORM VE STANDART BİRLİĞİ

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasasının Genel Gereğesinde emeklilik sistemlerinin tek bir çatı altında toplanarak, aralarındaki farklılıkların giderilmesi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülüklerin eşit olacağı tek bir emeklilik rejimine dönüştürülmesinin planladığı belirtilmektedir. Emekli aylıklarının hesaplanmasında da asgari ücret dolaylarında aşamalı olarak eşitlenecek bir yöntem belirlenmesi amaçlardan bir başkası olarak ileri sürülmektedir.

SSK, bugüne dek bu dönüşüm için hazırlanmıştır. Nüfusun yarısına sağlık ve sosyal güvenlik hizmeti veren kurum, bilinçli bir yıpratma politikası ile kamuoyunda hedef olarak gösterilmiş, özveriyle hizmet üreten kamu çalışanları, haksız eleştirilerin odağı olmuştur. Önce ilaç üretimi, daha sonra teknoloji yoğun yatırımlar, fizibilite yapılmadan kurulan hastaneler, fiyatlandırılmış muayene ve laboratuvar paketleri, ücretli muayene saatleri, döner sermaye uygulamaları, performansa dayalı ücret sistemi, pahalı ve şaibeli ihaleler, etik sorunlar Kurumun işleyişini altüst etmiştir. Bağ-Kur, sorunlarıyla baş başa bırakılmıştır. Emekli Sandığı içerdiği kadroların niteliği gereği, bugüne dek bu tartışmaların dışında tutulmuştur. 506 sayılı Yasa hükümlerine göre kurulmuş olan özel sandıkların hemen hepsinin, tek çatı formülü uygulandığında ortaya çıkacak sorunları vardır.

Bu durumda, finansman sorunları çözülmeden, düzgün bir aktüeryal işleyiş gerçekleşmeden, tümü de sorunlu olan bu kurumları tek bir yapı içinde bir araya getirmek, kalıcı bir çözüm için uygun görünmemektedir. Böyle bir uygulama, var olan sorunları boyutlandıracağı gibi, kurumların verdiği hizmetin ve sürmekte olan işleyişin ortadan kalkmasıyla yaşanacak kaos, toplumsal çözülmeye yol açabilecek yeni sorunlar yaratabilecektir. Kaldı ki, asıl olan, bu kurumların sorunlarını ortadan kaldırarak, düzgün işleyişini gerçekleştirmek olmalıdır. Devletin düzenli katkısını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirmek, bu doğrultuda uygun bir başlangıçtır.

Öncelikle bu kurumlar arasında mevzuat birliği sağlamak, norm ve standart birliğinde ortaklaştırmak için düzenleme yapmak daha gerçekçi ve uygun bir çözümdür. Tek çatı bir çözüm olarak seçilse bile, öncelikle kurumlar arasında bu düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

Emekçiler arasında ayrıcalıklı bir kesim olarak nitelenen kamu görevlilerinin durumları ileri sürülerek ve bu kesimin kazanılmış haklarını ortadan kaldır -

mak sonucunu doğuracak bir “reform” yapmaya kalkışmak bedeli ağır olan ve amacı aşan bir girişimdir.

Kamu kesiminde gerçekten ayrıcalıklı bir kesim oluşturan devlet memurları ile IMF /DB kökenli yapısal uyum programları sonucu ortaya çıkan birçok yeni “statü” ve “standart” söz konusudur. *Eşit değerde iş için eşit ücret ve sosyal haklara eşit ölçüde erişebilir olmak, toplumun çoğunluğu gözetilerek, yasa - şama geçirilmesi gereken temel ilkeler olmalıdır.*

GENEL SAĞLIK SİGORTASI

Genel Sağlık Sigortasının, toplumun, sosyal güvenlik kurumları kapsamında olmayan, dolayısıyla devletin “açık kapatmak amacıyla yaptığı katkılardan yararlanamayan ve sayıları da 4-20 milyon gibi bir yakınlıkla tahmin edilen “yoksullarına” sağlık hizmeti sağlamak amacıyla kurulacağı belirtilerek, reform girişimine meşruiyet kazandırmak ve kamuoyunda destek sağlamak istenmektedir.

Genel sağlık sigortası, bir sosyal sigorta olarak değil, özel sigortacılık anlayışına göre düzenlenmiştir. Sağlık, bir sosyal risktir ve bu riske karşı halkın korunması gerekir. Sağlık sigortasının bir sosyal güvenlik aracı olarak düzenlenmediği öylesine açıktır ki, yasanın adında bile diğer sosyal sigorta dallarından ayrıştırılmıştır.

Gerçekte, Genel Sağlık Sigortası, Dünya Bankası'nın da önerdiği gibi sağlığın piyasalaştırılmasında gerekli olan araçlardan biridir. Bu nedenle, Genel Sağlık Sigortası, Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen Sağlıkta Dönüşüm Projesi/ Programı ile bağlantılı olarak tasarlanmakta ve uygulanmakta olan bu projenin finansal ayağını oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, sağlık işletmelerine dönüştürülen devlet hastaneleri aracılığıyla bütünüyle ticarileşen ve dönüştürülen sağlık sisteminin finansmanı, Genel Sağlık Sigortası ile karşılanacaktır. SSK hastanelerinin bu sisteme eklenmek üzere tasfiye edilmesi ve mülkiyet değiştirmesi, sistemin bütünlüğü gereğidir.

Genel Sağlık Sigortası bir sağlık finansmanı aracıdır. Bu işleyişin gerçekleşmesi, sağlık sigortası sisteminin seçilmesi durumunda, devlet sağlık hizmeti sağlamaktan çekilecek ve primli bir sistem yürürlüğe girecektir. Bu seçimin anlamı, sağlığın bir hak olmaktan çıkması, toplumsal boyutunun ortadan kalkarak kişiselleşmiş ve özelleşmiş nitelik kazanması ve sağlık hizmetlerinin prim karşılığı satın alınır hale gelmesi demektir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Tablo 23: Bazı Avrupa Ülkelerinde Sağlık Harcamaları (2005)

	Sağlık Harcamalarının GSYİH Oranı	Hükümet Harcamalarının Toplam Sağlık Harcamalarına Oranı	Kamu Sağlık Harcamalarının Bütçeye Oranı	Kişi Başına Sağlık Harcaması	10.000 kişi başına düşen yatak sayısı
Lüksemburg	8,0	90,4	16,7	5178	63
Norveç	9,7	83,5	17,8	4080	42
İsviçre	11,5	58,5	18,6	4011	57
Avusturya	10,3	75,6	15,4	3418	77
İzlanda	9,9	83,4	18,1	3294	75
Almanya	10,6	76,9	17,3	3171	84
Belçika	9,7	71,1	14,1	3133	53
Hollanda	9,2	62,4	12,4	3092	50
Fransa	10,5	78,4	15,4	3040	75
İsveç	9,1	84,9	13,6	2828	52
Danimarka	8,6	82,3	12,8	2780	38
İrlanda	7,2	79,5	16,8	2618	57
İngiltere	8,1	86,3	15,9	2560	39
İtalya	8,7	75,1	13,7	2414	40
Finlandiya	7,4	77,2	11,3	2203	70
Yunanistan	7,9	52,8	10,7	2179	47
İspanya	8,1	70,9	14,7	2099	35
Portekiz	9,8	71,6	15,1	1897	37
Slovenya	8,7	75,6	13,8	1815	48
Malta	9,2	76,1	14,4	1733	75
Çek Cumh.	7,3	89,2	14,6	1412	84
Macaristan	7,9	71,6	11,6	1308	79

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

101

Slovakya	7,2	73,8	13,7	1061	69
Hırvatistan	7,7	81,0	14,1	917	55
Letonya	7,1	56,6	11,1	852	77
Litvanya	6,5	75,0	15,8	843	81
Polonya	6,2	68,6	10,0	814	53
Estonya	5,3	76,0	11,5	752	58
Bulgaristan	8,0	57,6	11,6	671	64
Rusya	6,0	61,3	9,8	583	97
Türkiye	7,7	72,3	14,3	557	26
Romanya	5,1	66,1	11,1	433	66
Ukrayna	6,5	56,7	9,4	427	87

Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

Öte yandan Reform önerisi, aile hekimliği, hasta sevk zinciri oluşturma ve bunun için model önerme gibi, sağlık sistemini ve sağlık politikalarını belirleme ve yönlendirme eğilimi taşıyan düzenlemeler de içermektedir. Ülke sağlığını planlamak, sağlık politikalarını belirlemek, tanı ve tedavi kurumlarını geliştirmek, teknoloji ile donanmış sağlık kurumları oluşturmak, Genel Sağlık Sigortası gibi bir finansman kurumunun görevi değildir ve olamaz. Ulusal sağlık politikası bir devlet politikası olmak zorundadır. Bu açıdan genel sağlık sigortasına işlevi dışında görev yüklemek yanıltıcıdır.

Sağlığın kamusal bir hak olduğu, devletçe sağlanması ve kamu hizmeti yoluyla düzenlenmesi gerektiği, yani ticari meta konumuna indirgenmemesi gerektiği anlayışı benimsenmelidir. Önerilen sisteme bir bütün olarak bakıldığında sağlığın bir hak ve kamusal görev olmaktan çıkarıldığı görülmektedir. Kurulmaya çalışılan sistem ile sağlık piyasalaştırılmakta, sağlık hizmetleri piyasada oluşacak fiyatlara endekslenmektedir. *Prim ödemesini zamanın - da yapmayanların sağlık sigortasının sağladığı haklardan yararlandırılma - ması sosyal sigorta anlayışı ile bağdaşmayacak özel sigortacılık anlayışının bir sonucudur. Katkı payı adı altında, bugünkü uygulamanın da ötesinde, paralı sağlık uygulaması yaygınlaştırılmaktadır.*

Sigortalının “hekim ve sağlık kuruluşunu seçme özgürlüğü” adı altında, kamusal sağlık hizmetlerinin önü kapanmakta, ticarileşme ve piyasalaşma

desteklenmektedir. Sağlık hizmetleri, aile hekimliği ile başlayan bir basamaklandırma işlemiyle, “*temel teminat paketine*” indirgenmektedir. Bu paketin içeriğinin dar tutulması ve yönetmeliklerle belirlenmek yoluyla değişikliğe açık olması sistemin doğası gereğidir. Böylelikle temel teminat dışındaki sağlık hizmetlerinin çeşitlendirilerek fiyatlandırılması, her aşama için doğrudan *katkı payı alınması*, giderek özel sağlık sigortası aracılığıyla tümüyle paralı hale gelmesinin yolu açılmaktadır.

Bu, sağlıkta kamusal sorumluluğun silikleşmesi, sağlığın temel bir hak olmaktan çıkarılması ve özel sigortacılığın, kamu hizmetinin yerine geçmesi anlamına gelmektedir. Sağlık hizmeti üreten kurumların işletmeye dönüştürülmesi, kamunun sağlık hizmetinden çekilmesi, kamuya ait tüm sağlık tesislerinin piyasa kurallarına göre çalışması, bu noktaya dek gidebilecek girişimler için ilk adım niteliği taşımaktadır.

İşletmeye dönüşen sağlık kurumlarında hizmetlerin taşeronlaştırılması gündemdedir. Çalışanların sözleşmeli personel olarak istihdamına olanak tanınması güvencesiz istihdamı getirecektir. Sağlık gibi, doğrudan insan etkileşimi ile gerçekleşen bir hizmetin sürekliliğini tehdit eden bu çalışma koşullarının yaygınlaşması, hizmet kalitesini düşürecek bir uygulamanın önünü açacaktır.

Genel Sağlık Sigortası, devletin prim ödeme gücünden yoksun olanların primlerini ödeyeceği, prim ödeme gücü olanlar, dolayısıyla çalışanlar için herhangi bir katkı yapmayacağı esası ile kurgulanmaktadır.

Oysa asıl olan, devletin tüm yurttaşları için eşitlik gözeterek davranmasıdır. Devlet, sağlık hizmetlerini tüm yurttaşları için erişilebilir kılmak ve sağlık hakkından yararlanmada tüm yurttaşlarına eşit davranmakla yükümlüdür. Bunun gereği olarak, çalışanlar da dahil tüm yurttaşların sağlık gereksinimlerine devlet katkı yapmalıdır.

Genel sağlık sigortasının bir sosyal sigorta olarak örgütlenmesi, kişilerin gelirine göre katkı yapabileceği ancak asıl olarak genel bütçeden karşılanan bir finansman modeli belirlenmelidir.

İşsizlerin ve yeterli gelirden yoksun olanların, yoksulluklarının saptandığı bir kriter yerine, vergi ödemesi gerekenlerin ödeyeceği vergiyi saptayan ve alan yöntemlerin etkinleşmesi gerekmektedir.

Genel sağlık sigortası, bir çifte vergilendirme yöntemi olarak değil, gelirin yeniden dağılımını sağlayacak biçimde düzenlenmelidir.

ESNEKLEŞEN İSTİHDAM, ESNEK ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ VE SSGSS YASASI

Uygulanan ekonomi politikalar sonucu, ekonomik krizler sonrası yaşanan kitlesel işsizlik, özelleştirmelerle ortaya çıkan iş kaybı, daha fazla sayıda insanı yaşamını sürdürmeyi sağlayacak bir işe ulaşma olanağından giderek uzaklaştırmaktadır.

Ekonomi, iş yaratmamaktadır. İş ve işe ulaşma yöntemleri de piyasalaşmıştır. İşsiz sayısındaki artış, ücretlerin genel düzeyini etkileyerek, aşağıya doğru çekmektedir.

Aynı şekilde, düzenli istihdam biçimleri yerine, esnek istihdam ilişkileri yaygınlaşmıştır. Çalışma ilişkilerinin esnekleşmesi ve yaygınlaşan ve büyüyen kayıtdışı alan, sosyal güvenlikten yoksun kitleler yaratmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu, çalışma ilişkilerini esnekleştirmiş, sözleşme türleri ile iş hayatında kalma süresini azaltmış, yapısallaşan işsizlik iş bulma umudunu ve olanağını ortadan kaldırmıştır.

Rekabet baskısıyla, esnek çalışma türlerinin daha da yaygınlaşması söz konusudur. Kayıtdışı alan, giderek kayıtlı alanı da aşan bir büyüklüğe ulaşmıştır. Kamuda çalışanlar tasfiye edilmektedir. Kamu emekçilerinin ücret ve statülerinde değişiklik gündemdedir. Tarım politikalarının güdümlü uygulamalara dönüşmesi, kırsal alandan kente akan işsizlerin sayısını artıracaktır.

5510 sayılı Yasa, hızla devinen ve sorunları çoğalarak büyüyen bu alanla ilgili bir öngörü eksikliği taşımaktadır. Yasa, tarımdaki çözülme, çalışma ilişkilerinde ve istihdam koşullarında daha da yaygınlaşması kaçınılmaz olan esnekleşme, büyüyen işsizlik gibi konular göz önüne alındığında, çalışanların sosyal haklara ulaşmalarını ve çalışırken korunmaları ile ilgili evrensel ilkenin yaşama geçmesini olanaksız kılacak bir düzenleme niteliğindedir.

Yasada yer alan ve 4857 sayılı İş Kanunu ile yaygınlaştırılan esnek çalışma biçimlerine göre çalıştırılanların durumları ile ilgili düzenlemeler yetersizdir. Yasa, çalışmayı değersizleştiren bir anlayış temelinde biçimlendiğinden, “güvenceli esneklik” olarak yaygınlaştırılan gerçekdışı bir durumu karşılamakta da uzaktır. Kısmi süreli çalışanların “isteğe bağlı” sigortalılık kapsamında, bireysel olarak sorumlu kılınarak yer aldığı bir sistemin sosyal sigorta niteliği tartışmalıdır. Aynı durum, sağlıkla ilgili düzenlemede de söz konusudur.

SSGSS YASASI İLE İLGİLİ TEMEL ELEŞTİRİLER

Sosyal Güvenlik sistemini dönüştüren tasarılar ile ilgili olarak sürdürülen çalışmalarda, sağlık ve sosyal güvenlik konularının hak niteliğinin korunması ve yeni liberal politikalar doğrultusundaki politikaların emek haklarını ortadan kaldıran yanı eleştirilmiş, bu doğrultudaki düzenlemelere karşı çıkmıştır. Bu nedenle eleştiri ve değerlendirmeler sisteme ve bu doğrultudaki tercihlere yönelik olarak genel ve ilkesel nitelikte yürütülmüştür. Teknik çalışmalar söz konusu olduğunda da ilkesel yaklaşım gözetilerek, önerilerde bulunulmuştur. SSGSS Yasasına yönelik temel eleştiriler, aşağıda özetlenmiştir:

- Sosyal güvenlik kavramı ve sosyal güvenlik kurumları, yoksulluk yasalarından farklı olarak tarihsel süreçte, çalışanların kazanımları olarak ortaya çıkmıştır. 5510 sayılı Yasayı da kapsayan “Reform” denemesi ile sosyal güvenlik yerine “sosyal koruma” kavramı yerleştirilmeye çalışılmaktadır.
- Öngörülen, kayıtlı çalışanlar üzerinden sağlanacak kaynakla, giderek artacak olan yoksulların da sosyal gereksinimlerini karşılanmasıdır. Yeni kaynak yaratılmadığı, kayıtdışı alanın ortadan kaldırılmadığı, kitlelerin kurlsızlık içinde sömürüldüğü, işsizliğin arttığı kaos koşullarında ortaya çıkacak sonuç, ancak toplumsal karşı çıkışların bastırılması amacıyla, en azın verildiği ve bununla yetinmesi istenen, bireyleri yoksullukta eşitlenmiş bir toplum olacaktır.
- Yasa ile kurgulanan sistem, toplumsal sınıflar ve kuşaklar arasında dayanışmayı ortadan kaldırmaktadır. Sosyal güvenliğin temel dayanağı dayanışmadır. Bugün çalışanların haklarının korunması, işçi sınıfının gelecek kuşaklarla ilgili sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Kazanılmış haklar, emekçilerin gelecekte de korunması gereken haklarıdır.
- İş hukukunun esnekleşmesi ile ortaya çıkan yeni çalışma biçimleri, kayıtdışı alanın *engellenmeyen* büyümesi, primlerle ilgili olarak önerilen yeni rejim, emekliliği çalışanlar için ulaşılmaz kılacaktır. Bugün, 4857 sayılı İş Yasası ile yarı zamanlı çalışma ve esnek çalışmanın birçok başka biçimi yaygın çalışmaya dönüştürülmüştür. İş Yasasının yürürlük tarihinden başlayarak bu tür çalışanların sosyal güvenlikleri ile ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Bu alandaki boşluğun sonuçları göz ardı edilmiş, bugüne dek gereği yapılmamış, esneklik yaygınlaştırılırken bu alanda çalışanların sosyal güvenliği ile ilgili düzenleme yapma görev ve sorumluluğundan kaçınılmıştır. Yasa, bu gereksinimi göz ardı etmiş ve bu sorunla ilgili çözüm üretmemiştir. Kısmi süreli çalışanların, çalışmadıkları sürelerin isteğe bağlı sigortalılık kapsamında borç-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

105

lanmayla karşılaşması, çalışmayı ve emeği değersizleştiren bir anlayışı yansıtmaktadır.

● Bir yandan esnekliği, belirli süreli iş sözleşmelerini yaygınlaştıran, iş güvencesini sınırlayan, kıdem tazminatını “ölüm ikramiyesine” dönüştürmek isteyen bir çalışma hukukunu geçerli kılmak; diğer yandan, bu gerçekler karşısında bir ömür boyu çalışılsa bile tamamlanamayacak *prim ödenmesini gerektiren* yeni bir sistem tasarlamak, *ülkeyi ucuz emek pazarına dönüştürmektedir*.

● İleri sürüldüğü gibi, emeklilik yaşını artırmayı gerektirecek bir ömür düzeyi, Türkiye’de geçerli değildir.

● Bu sistemin uygulamaya dönüşmesi halinde, sağlık ve emeklilik sosyal hak olmaktan ve kamu hizmeti olarak karşılanmaktan çıkacaktır. *Bir kamu hizmetinin sosyal bir nitelik taşıyor olmasının temel koşulu, bir hizmetin hak statüsünde genelleşmiş ve hizmetin örgütlenme süreci bakımından meta dışı bir alanda, ticaret dışı bir alanda örgütlenmiş olmasıdır.*

● Gelir dağılımının bu denli bozuk olduğu bir ülkede, gelirin yeniden dağıtımını araçlarından biri olan sağlığın prim esası ile karşılanması, bu haklardan yararlanma koşullarını ortadan kaldıracak ve eşitsizliği artıracaktır. Özel sigortacılık tekniği ile kurgulanmış, primlerle karşılanan bir sağlık sigortacılığının, ulusal gelirin yeniden dağıtımını amaçlayan bir sosyal politika aracı ile benzerliği yoktur.

● Yasa, doğrudan gelir azaltıcı bir yöntem olarak, emekli aylıklarını düşürmeyi hedeflemektedir. Aylık bağlama oranlarının değişmesi ve ücretlerin enflasyon oranları ile bağlantılı olarak hesaplanması, emeklilerin ulusal gelirden pay almalarını engelleyecek, toplumun çoğunluğunun yoksullukta eşitlendiği bir sonuç yaratacaktır. Bu yaklaşım, sistemin gelirin yeniden dağıtım aracı olarak kurgulandığı savının gerçekte gözetilmediğini bir kez daha kanıtlamaktadır.

● Sosyal güvenlik sistemleri toplumsal bütünleşmenin etkin araçlarındandır. Bu sistemlerle bu denli sık oynanması, toplumda güvensizlik duygusunun yaygınlaşmasına, gelecek kaygısının artmasına, ödenenlerin karşılığını alamamak düşüncesiyle sosyal güvenlik sisteminden kaçışlara yol açacaktır. Kayıtdışı alanı besleyecek olan bu durum, aynı zamanda istenen ve özendirilen bireysel emeklilik ve özel sağlık sigortalarına yönelme/ yönlendirme

olarak ortaya çıkacaktır. Sosyal sigorta kurumlarının güçsüzleşmesi ve kamusal sistemin çöküşü anlamına gelen bu sonuç, Şili gibi ülkelerde yaşanmıştır.

- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, ileri sürüldüğü gibi norm ve standart birliği sağlamamaktadır. Yasanın Genel Gerekçesinde emeklilik sistemlerinin tek bir çatı altında toplanarak, aralarındaki farklılıkların giderilmesinin, aktüeryal olarak hak ve yükümlülüklerin eşit olacağı tek bir emeklilik rejimine dönüştürülmesinin planladığının belirtilmesine karşın, geçici maddelerle, varolan durumun ve ayrıksı uygulamaların korunduğu, Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacak bir yaklaşımın sürdürüldüğü görülmektedir.

- Emeklilik ve sağlık sistemine devletin yaptığı katkı da, beklenen ve olması gereken nitelikte değildir. Devletin, yapacağı katkının primlere yapılan bir katkı olmak yerine, her ay tahsil edilen primlerin dörtte biri olarak sisteme yapılacak bir katkı olarak belirtilmiştir. Madde, sosyal güvenlik sisteminin “kara delik” olarak görülmesi anlayışının sürdüğünü gösteren yaklaşıma uygun olarak düzenlenmiştir. Tahakkuk eden değil, tahsil edilen miktara göre belirlenecek devlet katkısının azaltılabileceğini düzenleyen geçici madde, bu katkının gerçekte belirsiz ve isteksizce yapılan bir düzenlemeye dayandığını göstermektedir.

- Gerçek olan, sınırlı ve kıt bir kaynağın toplumun geneline yaygınlaştırılmış olan bir sistemin finansmanı için kullanılacak olmasıdır. Sağlık hizmetleri için *devletin sisteme yapacağı sınırlı katkı*, düzenli prim ödeyenlerin sayısı ile orantılı olacağından, yoksullar için yapılacak harcamalar da bu kaynaktan karşılanacak demektir. Bunun anlamı, kısıtlı kaynakların, kısıtlanmış sağlık hizmeti için, daha geniş bir kesime dağıtılması ve herkes için daha az, daha sınırlı ve daha düşük nitelikli sağlık hizmeti demektir. Bu, emeğin değersizleştirilmesi, çalışmanın ve çalışanın gözden çıkarılmasıdır. Genel bütçeden vergilerle karşılanan, tüm yurttaşlar için eşitlik temelinde kurgulanan, herkeşe ihtiyacı kadar sağlanan ve toplumun tümünün yararlanması gereken bir sağlık hizmeti, sosyal devletin temel görevlerinden olmak zorundadır. *Sağlık, bir sosyal risktir ve bu riske karşı halkın korunması gerekir.*

- Genel Sağlık Sigortası bir sağlık finansmanı aracıdır. Bu işleyişin gerçekleşmesi, sağlık sigortası sisteminin seçilmesi durumunda, devlet sağlık hizmeti sağlamaktan çekilecek ve primli (özel sigortacılık kurallarına göre işleyen) bir

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

107

sistem yürürlüğe girecektir. Bu seçim, sağlığın bir hak olmaktan çıkması, toplumsal boyutunun ortadan kalkarak kişiselleşmiş ve özelleşmiş nitelik kazanması ve sağlık hizmetlerinin prim ve katılım payı karşılığı satın alınır hale gelmesi demektir.

● Kurgulanan sistem, BAĞ-KUR'da bugün sürdürülen uygulamaya benzetilmektedir. BAĞ-KUR sigortalıları bugün, % 20 oranında sağlık primi ödeyerek sağlık hizmetinden yararlanmaktadır. Kurumun karşıladığı sağlık hizmetinin, kamu ağırlıklı olarak satın alınması söz konusu olduğunda bunun maliyeti % 44 olmaktadır. Arada % 56 oranında bir açık oluşmaktadır. GSS sisteminin yaygınlaşacağı ve kapsayacağı nüfus ve büyüklük düşünüldüğünde, % 12,5 sağlık sigortası primi ile hizmet satın almaya dayalı bir modelin sürdürülebilirliğinin nasıl sağlanacağı tasarlanmadan, bu seçimi yapmak, bedeli ağır ödenecek bir durumu göze alarak davranmak demektir. 5 milyondan fazla BAĞ-KUR sigortalısı, prim ödeme yükümlülüklerini yerine getirmediğinden, sistemden çıkarılmıştır ve sağlık hizmetlerinden yararlanamamaktadır. GSS sonrasında, prim ödeme güclüğü içine düşecek insanların sayısında artış söz konusu olduğunda sisteme ek kaynak aktarılamadığı için, sağlanacak hizmetin kapsamı daralacak ve tüm sistem içindekileri olumsuz etkileyecek bir sonuç ortaya çıkacaktır.

● SSK hastanelerinin devri ile başlayan süreç, sürdürülen uygulamalar ve ortaya çıkan sonuçlar, gelecek için tasarlanan sistemin işleyişine ışık tutacak, uyarıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Tüm bunlara karşın, Yasada prim ödemesini zamanında yapmayanların sağlık sigortasının sağladığı haklardan yararlandırılmaması, sosyal devlet anlayışı ile bağdaşmayacak özel sigortacılık anlayışının bir sonucudur ve gelecekte yaşanacaklar için öngörü eksikliğidir.

● Temel Teminat Paketi, sistemin finansman dengelerinin öne geçtiği her durumda daraltılacak bir kapsam tanımlamaktadır. Sigortalının "hekim ve sağlık kuruluşunu seçme özgürlüğü" adı altında, kamusal sağlık hizmetlerinin önü kapanmakta, ticarileşme ve piyasalaşma desteklenmektedir. Sağlık hizmetleri, aile hekimliği ile başlayan bir basamaklandırma işlemiyle, "temel teminat paketine" indirgenmektedir. Böylelikle temel teminat dışındaki sağlık hizmetlerinin çeşitlendirilerek fiyatlandırılması, her aşama için doğrudan katkı payı alınması, giderek özel sağlık sigortası aracılığıyla tümüyle paralı hale gelmesinin yolu açılmaktadır. Bu yanı sıra sağlıktan yararlanmak, gelirle orantılı bir duruma dönüşecektir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- İşletmeye dönüşen sağlık kurumlarında hizmetlerin taşeronlaştırılması gündemdedir. Çalışanların sözleşmeli personel olarak istihdamına olanak tanınması güvencesiz istihdamı getirecektir. Sağlık gibi, doğrudan insan etkileşimi ile gerçekleşen bir hizmetin sürekliliğini tehdit eden bu çalışma koşullarının yaygınlaşması, insan yaşamının ve sağlığının söz konusu olduğu bir alanda hizmet kalitesini düşürecek bir uygulamanın önünü açacaktır.
- Bu Yasanın sağlık, emeklilik ve sosyal sigortaları, sosyal haklar temelinde ve devletçe karşılanmasını asıl alarak; amacına, evrensel değer ve ilkelere, toplumun gereksinimine ve ülkenin gereklerine göre; toplumsal bir uzlaşmaya ve gelecek için öngörülen toplumsal modele dayalı olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

5510 SAYILI SSGSS YASASINDA İKİNCİ AŞAMA: ANAYASA MAHKEMESİ'NİN GEREKÇELİ KARARINDAN SONRAKİ DURUM

Yukarıda aktarılan gelişmelerden sonra, 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçimlerin ardından kurulan 60. Hükümet, 5510 sayılı Yasa yerine Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yeni bir düzenleme yapmak zorunda olduğundan, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun hazırladığı bir değişiklik taslağı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından değerlendirmeye açılmıştır.

"Sosyal Güvenlik Reformu" olarak adlandırılan çalışmalar kapsamında, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın hazırlanması aşamasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, Sosyal Güvenlik Kurumu'na, tasarı görüşülürken TBMM Komisyonlarına, Ekonomik ve Sosyal Konsey'de oluşturulan çalışma gruplarına örgütlerimizin de üyesi olduğu Emek Platformu'nun görüş ve önerileri ayrıntılı olarak sunulmuş; ancak, karşı çıktığımız konuların ve görüşlerimizin önemli bir kısmı tasarıya yansıtılmamıştır.

Tasarı'nın 5489 sayılı Yasa olarak TBMM'de kabul edilmesinin ardından, KESK, DİSK, TTB ve TMMOB olarak Sayın Cumhurbaşkanına yaptığımız başvuruda ve sunduğumuz dosyada belirttiğimiz konuların da ağırlıklı olarak yer aldığı gerekçelerle, yeniden görüşülmek üzere TBMM'ne geri gönderilmiş, yasa değiştirilmeden 5510 sayılı Yasa olarak kabul edilmiştir. Bu kez, 5510 sayılı Yasa ile ilgili olarak Sayın Cumhurbaşkanı ve ana muhalefet partisinin Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmasının ardından, yasanın bazı maddeleri ağırlıklı olarak memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden iptal edilmiş ve bazı maddelerinin yürürlüğü durdurulmuştur. Bu nedenle, Anayasa Mahke-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

109

mesi'nin iptal kararının yarattığı hukuki boşluğun uygulamada sorunlara neden olmaması için de 5510 sayılı yasanın 01.01.2007 olan yürürlük tarihi, önce 01.07.2007'ye ardından da 01.01.2008 tarihine ertelenmiştir.

Erteleme süresince yapılması gerekenlerle ilgili olarak Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulunda yapılan değerlendirmede, tüm Kurul üyesi örgütler, bu durumun bir fırsat olarak değerlendirilmesini ve yasalaşma süresince tasarıyla ilgili sürdürülen eleştirileri dikkate alan bir düzenleme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuda ortaya çıkan eğilimde, Bakanlık yetkilileri ve taraflar görüş birliği içinde olmuşlardır.

Ancak, 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçim sonrasında kurulan 60. Hükümet tarafından bu konsensüs yok sayılmış ve hazırlanan değişiklik taslağı ile yeni birçok konuda tartışmaların çok gerisinde hükümler getirildiği gibi, üstünde uzlaşma sağlanmış olan kimi maddelerde de hak kaybı niteliğinde düzenlemeler yapılmıştır.

Bugüne dek AKP hükümetleri, toplumun çoğunluğunu ilgilendiren ancak, başka konularda olduğu gibi kamunun yeniden yapılandırılması, "sağlıkta dönüşüm projesi", "sosyal güvenlik reformu" olarak adlandırdığı ve gerçekte kamusal hizmetleri ve hakları tasfiye eden yaniyla çoğunluğun çıkarları ile çatışan piyasacı düzenlemelerin kararlı uygulayıcısı olmuştur. Bu düzenlemeler yapılırken, sürekli sosyal diyalog vurgusu yapılmış, ancak göstermelik ve yapay süreçlerde, tarafların katılımı tek yanlı bilgi aktarımına dönüştürülerek, benimsenen kararlı tutum ısrarla sürdürülmüştür.

Daha önceki hükümetlerde olduğu gibi 60. Hükümetin yönetim anlayışı da, sosyal devleti dışlayan ve söylemlerinde sıkça vurgulandığı gibi, "düzenleyici – piyasacı devlet"i önceleyen bir yaklaşıma dayanmaktadır. Sosyal devlet, toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmak amaçlı olduğu halde, düzenleyici – piyasacı devletin amacı, piyasa mekanizmasına dayanan bir sistemi işler kılmak, piyasanın gereklerine göre devleti yönetmektir.

Önceki hükümetin Sosyal Güvenlik Reformu olarak adlandırdığı ve emekçiler açısından bir karşı reform olarak nitelendirilebilecek bu girişim sonunda hazırlanan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası da, 60. Hükümet tarafından bu yasada değişiklik öngören tas-

lak metin de, bu “düzenleyici-piyasacı” devlet anlayışını yansıtan görüşe dayalıdır. Gerçekte yeni metin, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda bir düzenleme yapma çabası yerine, daha önce eksik bırakılan kimi teknik sorunların giderilmesi ve bazı konularda daha önce yapılmış olan düzenlemelerin aşırıya kaçıldığı düşüncesiyle geri alınması anlayışına dayalıdır.

5510 sayılı yasa ile yurttaşların geleceğini ve sağlık gereksinimlerini güvence altına alarak, onların onurlu yaşama hakkını gerçekleştiren ve gelecek kaygısı duymaksızın güvenli bir toplum içinde yaşadıkları duygusunu ve güvencini pekiştiren sosyal politikaların önemli bir bölümünü oluşturan sosyal sigortalar ve sağlık hakları, yeniden düzenlenerek, sosyal devletin güvencesinde olan bir “hak anlayışı” yerine, takdire dayalı “sıradan bir yardım anlayışı” getirilmiştir.

Sosyal güvenlikle 5510 sayılı yasa ile getirilen Dünya Bankası ve IMF Modeli, sosyal hakları ve sosyal güvenliği *mali piyasalara* terk eden bir modeldir. 5510 sayılı Yasa’da olduğu gibi, bu Yasa’da değişiklik öngören taslak metinde de korunan bu yaklaşımın, daha önce uygulanan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de başarılı olma olanağı yoktur.

IMF, Dünya Bankası, DTÖ, vb. uluslararası finans güçlerinin sağlık sektörüne yönelttikleri aşırı ilgi, bu sektörün içerdiği fonlardır. Tüm yaşam alanlarını kapsayan yeni liberal anlayış için sağlık sektörü önemli bir çekim alanıdır. Sermaye, ilaç endüstrisiyle, tıbbi teknolojiyle, özel sağlık sigortasıyla ve özel sağlık hizmeti sunumuyla sağlık sektörünün tüm bileşenlerinin daha fazla kâr anlayışına uygun olarak dönüştürülmesini istemektedir.

5510 sayılı Yasa ile bu istek yaşama geçirilmek istenmiştir. Bu Yasa’da değişiklik öngören taslak metin de Anayasa’da yer alan sosyal hukuk devleti ilkesine aykırı olarak, sosyal güvenlik haklarında yapılmış olan düzenlemeleri de daha da geriye taşıyarak, bu amaca hizmet etmeyi sürdürmektedir.

Anayasa Mahkemesi, çeşitli kararlarında, Anayasanın 2. maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesinin anlamını açıklığa kavuşturmuştur. 1961 Anayasası döneminde verilen bir karara göre, “demokratik sosyal hukuk devleti, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, ferdin huzur ve refahını gerçekleştiren ve teminat altına alan, kişi ile toplum arasın-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

111

da denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, ekonomik ve mali önlemler olarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve milli gelirin adalete uygun dağılmasını sağlayıcı önlemleri alan, adaletli bir hukuk düzenini kuran ve bunu devam ettirmeye kendini yükümlü sayan... devlet demektir... Anayasa, devleti işverenle işçi arasında ekonomik ve sosyal bir denge kurmak, sermayenin emeği ve emeğin sermayeyi sömürmesini önleyici tedbirler almakla yükümlü tutmuştur” (AYMK. 26-27.9. 1967, E. 1963/336, K. 1967/29, AMKD, S: 6, 26-27). Bu kararda, sosyal devlete özgü olarak, emek-sermaye dengesi, çalışanların insanca yaşaması, işsizliğin önlenmesi ve ulusal gelirin adaletli dağılımı, unsurları ön plana çıkmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin 1982 Anayasası ile ilgili olarak verdiği bir kararda, sosyal devlet ilkesinin, Anayasa’nın 5. maddesi ile de bağlantısı kurularak, sosyal adalet, sosyal güvenlik ve insan onuruna uygun biçimde yaşama unsurları ön plana çıkarılmıştır. Bu yöndeki karara göre, “devletin temel amaç ve görevleri arasında insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak, kişiyi mutlu kılmak, onların hayat mücadelesini kolaylaştırmak, insan haysiyetine uygun bir ortam içinde yaşamalarını sağlamak gibi hususlar da yer alırlar. Gerçekten, yarattığı gelecek güvencesiyle bu mutluluğa hizmet eden araçlardan biri de kişinin sosyal güvenliğinin temin edilmiş olmasıdır” (AYMK., 21.10. 1986, E. 1986/ 16, K. 1986/ 25, AMKD., S: 22, 290-291).

Başka bir kararında Anayasa Mahkemesi sosyal devleti şöyle tanımlamaktadır: “Sosyal hukuk devleti, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlet demektir... Hukuk devletinin amaçladığı kişinin korunması, toplumda sosyal güvenliğin ve sosyal adaletin sağlanması yoluyla gerçekleştirilebilir... Anayasa’nın, Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer verdiği sosyal hukuk devletinin dayanaklarından birini oluşturan sosyal güvenlik kavramının içerdiği temel esas ve ilkeleri uyarınca toplumda yoksul ve muhtaç insanlara Devletçe yardım edilerek onlara insan onuruna yaraşır asgari yaşam düzeyi sağlanması, böylece, sosyal adaletin ve sosyal devlet ilkelerinin gerçekleşmesine elverişli ortamın yaratılması” gerekir (26.10.1988, E. 1988/ 19, K. 1988/ 33, AMKD, S: 24, 451-452).

Anayasa Mahkemesi, sosyal güvenliği, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen "yaşama hakkı" ile bağlantılandırmıştır. Anayasa mahkemesi-ne göre, "hukuk devletinin amaç edindiği yaşama hakkının korunması, sosyal güvenliğin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Sosyal güvenliği sağlayacak olan kuruluşların yasal düzenlemeleri 'yaşama hakkı ile maddi ve manevi varlığı koruma haklarını zedeleyecek veya ortadan kaldıracak hükümler içermemesi gerekir". Bu gerekçeyle Anayasa Mahkemesi, 506 sayılı Kanun'un 34. maddesinde öngörülen ve sosyal sigortalılara yapılacak sağlık yardımını 18 ayla sınırlayan hükmünü, "sağlık yardımı sonunda henüz iyileşmemiş ve tedavisi sürmekte olan kişinin gerek yaşama hakkının gerekse maddi ve manevi varlığını koruma hakkının özünü zedeler bir nitelik taşıdığından Anayasa'nın 17. maddesine aykırı" görmüştür. Bu karar, sosyal güvenlik hakkı çerçevesinde yapılacak sağlık yardımlarının, Anayasanın 65. maddesindeki sınırlamaya tabi olamayacağını söylemektedir. Bu nokta, Anayasa Mahkemesi'nin kararında açıkça belirtilmiştir: "Anayasa'nın 60. maddesi kişilere sosyal güvenlik hakkını vermekle birlikte ikinci fıkrasında bunun için alınacak tedbirleri devlete görev olarak verirken 65. madde ile de bu göreve bazı sınırlamalar getirmiştir. Ancak, 60. maddede belirtilen bu sosyal hak, yine Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen "yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma... hakkı" ile çok sıkı bağlantı içindedir. Dolayısıyla devlet ekonomik ve sosyal alandaki görevlerini yerine getirirken uygulayacağı sınırlamalarda 'yaşama hakkını' ortadan kaldıran düzenlemeler yapamayacaktır" (AYMK., 17.1.1991, E. 1990/ 27, K. 1991/ 2, AMKD, S: 27, C:1, 13-39).

Anayasa Mahkemesi'nin bu kararları uyarınca, *sosyal devleti, sosyal adalet ve sosyal güvenliği sağlamak ve herkes için insan onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyini gerçekleştirmekle yükümlü devlet olarak tanımlamak olanaklıdır*. Oysa 5510 sayılı yasa ve bu yasada değişiklik öngören taslak ile biçimlenen Dünya Bankası ve IMF modeline dayalı "Sosyal Güvenlik Reformu" sosyal devleti ve sosyal güvenlik hakkını tümüyle reddetmekte, bireyi geleceği yasalarla güvence altında olan bir yurttaş yerine, yazgısını mali piyasaların gücünün belirlediği edilgen bir nesneye dönüştürmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 5510 sayılı Yasa ile ilgili olarak verdiği 15.12.2006 tarihli 2006/111-112 sayılı iptal kararının Genel Değerlendirme bölümünde şu saptamalar yer almaktadır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

113

“...

Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak, kişilerin yaşlılık, hastalık, malûllük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

“...

Kişilere sağlanan bu anayasal güvencelerin yaşama geçirilebilmesi için Devlet tüm çalışanlara sosyal güvenlik hakkını sağlamak ve bunun için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Ancak, bu doğrultuda düzenlemeler yapılırken, sosyal güvenlik hakkından yararlanacak olanların hukuksal konumları gözetilerek aynı statüde bulunmayanların bu statülerinin gerekli kıldığı kurallara bağlı tutulmaları Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesinin doğal bir sonucudur. Bu ilke, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

“...

Anayasa Mahkemesi'nin önceki kararlarında da belirtildiği gibi, memur statüsü ile emekli statüsü arasında organik bir bağ bulunduğundan memur statüsünde yapılan değişiklikler doğal olarak emekli statüsünde de etkisini göstermektedir. Bu nedenle memurun sosyal güvenlik haklarından biri olarak emeklilik de Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memurların ve diğer kamu görevlilerinin “diğer özlük işleri” kapsamında aynı yasal güvence içindedir.

“...

Tarihi süreç içinde geçmişi “sosyal sigorta”dan çok daha eskilere dayanan ve memurların sosyal güvenlik hakkının en önemli güvencesi olan emekli maaşı, önceki hizmetler de gözetilerek verildiğinden, devletin mali olanaklarının yeterliliği ve adil ölçüler içinde görevlerinin niteliğine uygun olmalıdır. Hukuk sistemimizde de bugüne kadar emekli maaşının hesaplanmasında, belirtilen özellikler dikkate alınarak hizmet süresi, yaş, görevin önemi, alınan ve alınmakta olan maaşlar ve kesenekler gibi unsurların etkili olduğu görülmektedir.

Yasa koyucunun Anayasa'nın 7. maddesi uyarınca sahip olduğu genel düzenleme yetkisi kapsamında bulunan konuların, 128. maddede özel olarak vurgulanarak yasa ile yapılmasının Anayasa buyruğu haline getirilmesi, Devletin en temel işlevlerinden olan kamu hizmetinin görülmesindeki yeri tartışmasız olan kamu görevlileri için statülerine, yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu aynı yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak, düzenlemenin aynı hukuk-

sal konumda bulunmayanların bu özelliklerini ve farklılıklarını yansıtmak koşuluyla aynı veya başka bir yasa içinde yapılması hususu kuşkusuz yasa koyucunun takdiri içindedir.

...

Belirtilen nedenlerle, 5510 sayılı Yasa'da, aynı hukuksal konumda bulunmayan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bunlar dışında kalan sigortalıların yukarıda belirtilen özellikleri gözetilmeksizin aynı sisteme bağlı tutulması, Anayasa'nın 2, 10 ve 128. maddelerine aykırıdır. Dava konusu düzenlemelerin memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden iptali gerekir.

...

5510 sayılı Yasa ile sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde görülebilmesini sağlamak amacıyla genel sağlık sigortası kurulması öngörülmüştür. Yasa'nın genel gerekçesinde beş farklı emeklilik rejiminin aktüeryal olarak hak ve yükümlülüklerin eşit olacağı tek bir emeklilik rejimine dönüştürülmesinin planlandığı, buna koşut olarak sağlık hizmetlerinin düzenlenmesinde de aynı anlayışın esas alındığı anlaşılmaktadır. Oysa, yukarıda da belirtildiği gibi memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yürüttükleri kamu hizmetine bağlı olarak hukuksal konumları, diğer çalışanlardan bir çok bakımdan farklılıklar göstermektedir.

Çalışmakta olanları ve emeklileri kapsayan genel sağlık sigortasından yararlanma hakkı da, Anayasa'nın 128. maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlileri için yasayla düzenlenmesi öngörülen haklar arasında bulunduğundan, üstlendikleri kamu hizmetinin aksamadan yürütülmesi ve hizmet alanlar yönünden de olumsuzluklar yaşanmaması için bu hususların da memurların diğer hakları gibi onlara ilişkin düzenleme içinde ayrıca yer alması Anayasal bir gerekliliktir.

Açıklanan nedenlerle genel sağlık sigortası kapsamındaki dava konusu kurallar belirtilen özellikleri taşınamaması nedeniyle memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden Anayasa'nın 2, 10 ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

...

Anayasa Mahkemesi kararı ile memurlar ve diğer kamu görevlileri açısından sosyal güvenlik ve sağlık yönünden Anayasanın 128. maddesine uygun olarak gerekli güvenceleri kapsayan ayrı bir yasa yapılması veya aynı yasa içinde ayrı bir bölümde ayrı düzenleme yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu nedenle, 5510 sayılı Yasa'da Anayasa Mahkemesi kararlarına uygunluk sağlanabilmesi için kamu görevlilerinin durumunun ayrı bir bölümde düzenlenmesi gereklidir. Bu düzenleme, "Tek Çatı" uygulamasının sürmesine engel değildir.

Oysa değişiklik taslağı, Anayasa Mahkemesi kararının tersine bir yaklaşım gözetilerek hazırlanmıştır. Memurlar ve kamu görevlilerinin,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

115

5510 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce ve sonra çalışanlar olarak ayrıldığı ve farklı hükümlere tabi tutulmalarının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durumda, bir yandan 5510 sayılı yasa yürürlüğe girmeden önce görevde bulunan memurların haklarının korunduğu görüntüsü yaratılmakta; diğer yandan da daha sonra çalışmaya başlayanlar için Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen gerekçeye aykırı olarak, Anayasanın 128. maddesine açıkça aykırı ve iptal edilme olasılığı olan bir düzenleme yapılmaktadır.

Hükümetin, Anayasa Mahkemesi kararı ile açıkça Anayasa'ya aykırı düzenleme yapmak istemesi hukuk devleti anlayışına da aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği ve yeniden düzenlenmesi gereken konulardan biri de emekli aylıklarının belirlenmesinde ve artışlarında kullanılan güncelleme katsayısıdır.

Taslak metinde, güncelleme katsayısı yeniden düzenlenmiştir. Buna göre güncelleme katsayısının, TÜFE artışının tamamı ve GSYİH'nin yüzde 25'i yansıtılarak hesaplanması öngörülmektedir. Ulusal gelir artışının yansıtılmasında asıl alınan bu oran, sosyal devlet anlayışına ve gelirin adil dağılımını gerçekleştirmeyi amaçlayan bir anlayışa dayanmaktadır. Bu uygulama, gelirin emekten yana bozulduğu ve sermayeden yana bir gelir dağılımı politikasının sürekliliği anlamına gelmektedir. Yıllardır gerçekleşen TÜFE artış oranları ile en az üç kat artan reel faiz oranlarının karşılaştırılması, bu konuyu netleştiren en somut göstergelerdir. TÜFE'nin belirlenme yöntemi de bu parametreyi ayrıca tartışmalı kılmaktadır. Güncelleme katsayısı için belirlenen bu yöntem, adil olmayan bir uygulama olduğu gibi, sosyal güvenliğin asgari hayat standardı sağlanmasındaki rolünü de görmemek anlamına gelir. Bu durum Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına açıkça aykırıdır.

5510 sayılı Yasa TBMM'nde görüşülürken, DİSK, TTB ve TMMOB tarafından yapılan referandumda halkın yüzde 99'u "hayır" oyu vererek Yasayı reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararı da bu Yasa hükümlerinin, "genel" nitelikte ve "eşitlik" temelinde uygulanma olanağını ortadan kaldırmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin kamu çalışanları açısından iptal ettiği sağlıkla ilgili hükümler, gerçekte tüm çalışanların sağlık hakkı ile ilgili çerçeveyi tanımlamaktadır.

Bugün gelinen noktada, bu yasanın belirlediği sistem üzerinden bir

“reform” tartışması yapmanın olanağı kalmamıştır. Bu yasa, çalışanları tutsak edecek, kazanımlarını ortadan kaldıracak, çalışanlar arasında ve kuşaklar arasında eşitsizlikleri derinleştirecek, toplumsal hak karşıtı bir yaklaşımın ürünüdür. Sağlık hakkının herkesin ulaşabildiği bir toplumsal hak olarak düzenlenmesi yerine, taleplerimizin tam tersine sınırsız bir özelleştirme ve bir ticaret konusu olarak tasarlanması anlayışı sürmektedir.

Bu anlayış, yasanın yürürlüğe girmesini bile beklemeden tebliğlerle uygulamaya da dönüştürülmüştür ve kararlılıkla uygulanmaktadır. Bu alanda kısa dönemli, geçici ve kaynakları hızla tükettiği için kısıtlanması kaçınılmaz olan uygulamalar, halkın çaresizliği ve beklentileri istismar edilerek, halk aldatılarak yürütülmektedir. Sağlık alanındaki bu geçici tablonun bedeli halktan gizlenmektedir. Yasanın uygulanmasıyla, ilk ortaya çıkacak olan sonuç, sağlık alanındaki aşırı harcamalar ileri sürülerek, sağlık hakkının kısıtlanması olacaktır.

Bu tutumu sürdürmenin, bu alandaki sorunları aşmakta çözüm olmayacağı ortadadır. Bugün, sosyal güvenlik ve sağlık hakkının karşılanması konusunda ülkenin tüm emekçilerinin ve halkımızın ihtiyacı olan bir sosyal güvenlik sisteminin yeniden tasarlanması ve uygulanması için dayatılan bu sistemin dışında akılcı bir yaklaşıma gerek vardır.

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI YASASINDA YAPILMASI GEREKEN DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLERİMİZ

- Anayasa Mahkemesi, iptal kararlarıyla “Sosyal Güvenlik Reformu”nu yok saymıştır. Bu durum, 5510 Sayılı Yasa’yı yürürlükten kaldırarak, toplumun tüm kesimlerinin olurluğunu da alacak “gerçek bir reform” için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.
- Anayasa Mahkemesi’nin gerekçeli kararı, tüm çalışanlar yönünden yorumlanmalıdır. Eski memur-yeni memur, tanımlarıyla, iptal kararının amacını aşmak ve kararın sonuçlarını yok saymak doğrultusundaki düzenlemeler yerine, gerçek reform niteliği olan bir yasa için çalışmalar sürdürülmelidir. Kaldı ki, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce çalışan memurların haklarını korumanın, Anayasa Mahkemesi kararına uygun-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

117

luk sağlamaya yetmeyeceği; memurların anayasadan kaynaklanan hakları bulunduğu sürece yasanın yürürlük tarihinden sonra memur olarak çalışmaya başlayanların statülerinin değişmeyeceği; ancak bu doğrultudaki bir düzenlemenin anayasaya aykırı niteliğinin süreceği unutulmamalıdır.

● Bu süreçte, sosyal güvenlik sistemimizin öncelikli sorunu olarak yaşanan, emeklilerin içinde bulunduğu ağırlaşan koşullara temel çözümler üretilmesi gereklidir. Sosyal güvenlik sisteminin iyileşmesi, gelir-harcama arasında kurulan ekonomik dengeden ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun kâr-zarar tablosuna indirgenmiş işletmecilik anlayışından daha fazlasını ifade etmektedir. Sistemin bir bütün olarak iyileştirilmesi amaç olmalıdır. Bu kapsamda, eski emeklilerin aylıkları ile ilgili olarak insanca yaşama koşullarına ulaşmayı gözetken bir düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

● Norm ve standart birliği, tüm sigortalıları “en az”da değil, toplumsal uzlaşmayla belirlenecek sosyal devlet ilkesine uygunluk temelinde eşitlemeyi hedefleyen bir düzlemde sağlanmalıdır. Yoksulların yoksullukta eşitliği değil, çalışanların hak temelinde eşitliği hedeflenmelidir.

● Sağlık, her yurttaş için eşitlik ve hak temelinde erişilebilecek ve yararlanılabilecek bir kamu hizmeti olarak düzenlenmelidir. Piyasa kurallarının belirleyici olacağı bir sağlık sisteminden vazgeçilmelidir. Bu sistemin, uygulandığı başka ülkelerde iflas etmiş olduğu unutulmamalıdır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullar, işsizlik, kayıt dışı çalışanların oranı ve bölgesel eşitsizlikler, özel sigortacılık tekniğine uygun bu sistemin işleyişine engeldir. Sonucu, halkın sağlığını kaybetmesi anlamına gelecek bu model yerine, vergilendirilmeyen kazançlardan alınacak vergilerle ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'nun da dahil edildiği diğer kamu kaynakları ile karşılanacak bir sağlık sistemini gerçekleştirmek gereklidir.

● Hazırlanacak yeni yasa, kazanılmış hakları koruyarak geliştiren, toplumun tüm kesimlerini kapsayan, kayıtdışı ekonominin kayda alınmasıyla sistemin dayanışma niteliğini güçlendiren bir yaklaşıma dayandırılmalıdır.

● Yasanın, yeniden hazırlanması aşamasında DB modelleri yerine bu alandaki tüm ulusal bilgi ve birikimlerden yararlanmalı; borç yönetimi

politikaları değil toplumun gereksinimleri hedeflenmeli; IMF'nin öncelikleri yerine toplumsal öncelikler ve kamu yararı gözetilmelidir.

● Bu doğrultuda bütçeler, IMF için "faiz dışı fazla" hedefi yerine, halk için "sosyal güvenlik fazlası" hedeflenerek bağlanmalıdır.

● Hükümet'in sosyal politikalar olarak yaygınlaştırdığı ve siyasallaştırdığı uygulamalar, sosyal devlet kurallarına göre yürütülmelidir. Kamu kaynakları ile sürdürülen ve denetlenemeyen süreçlerde planlanan ve gerçekleştirilen harcamalara dayanan bu uygulamaların, geçici, keyfi ve partizan niteliğinden arındırılması gereklidir. Bu yardım ve olanaklar ihtiyaç duyan herkese, eşit ve nesnel ölçütlere göre ulaştırılmalı, uygulama siyasal bir organizasyon ve yararlanma görüntüsünden çıkarılmalıdır. Sosyal yardımlar yasa ile düzenlenmeli, iane ve bağışlama görüntüsü yerine, yurttaşların devletten isteme hakkı kapsamında bir hak boyutuna taşınmalı ve sosyal devletin gerektirdiği kurumsal ilişkiler aracılığıyla uygulanmalıdır.

● Bu anlamda, "Sosyal Güvenlik Reformu" kapsamında yasalaşması gereken asıl düzenleme Sosyal Yardımlar ve Primsiz Ödemelerle ilgili Yasa taslağıdır. Hazırlanmış olan bu yasa taslağının, yapmış olduğumuz eleştiri ve önerilerimiz doğrultusunda düzenlenerek bir an önce yasalaştırılması gereklidir. Sosyal yardımların, bir hak kapsamında nitelenebilmesi, sosyal devlet esasına göre dağıtımının sağlanması ve sosyal güvenlik sistemi içinde gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bu amaçla, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'nun yönetiminin de Sosyal Güvenlik Kurumu içine alınması gereklidir. Böylece, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu"nun sosyal güvenlik sisteminin finansmanında önemli bir kaynak olarak kullanılması sağlanacak ve sosyal yardımların nesnel ölçütlere göre yapılması olanaklı olacaktır. Sosyal yardımları, keyfi ve faydacı uygulamaların konusu olmaktan arındırmak ve halkı siyasal tercihlerinde tutsak alan bir araç olmaktan çıkararak bir sosyal politika aracına dönüştürmek için, ILO'nun 102 sayılı Sözleşmesi hükümlerine göre, aile yardımı sigortası da bu yasa kapsamında düzenlenmeli ve bir an önce uygulamaya geçilmelidir.

● Güncelleme katsayısı, GSYİH'nın yüzde yüzü dahil edilerek hesaplanmalı, emekli aylıklarına ulusal gelir artışının yansıtılması esası gözetilerek belirlenmelidir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

119

- Yasanın yürürlük tarihinden sonra göreve başlayan kamu görevlilerinin sosyal güvenlik ve sağlık hakları, eski memurlarla eşitsiz bir durum yaratacak ve Anayasa Mahkemesi'nin kararına uygunluk sağlamayacaktır.
- Topluluk sigortası kapsamında yurtdışına gönderilen işçilerin yaşlılık sigortası kapsamından çıkarılması ve bu sürelerde isteğe bağlı sigortalı olma koşulunun getirilmesi, sosyal sigortacılığın amacına aykırıdır.
- 5510 sayılı Yasa ile zorunlu emekliliğin sınırlandırılması, sosyal güvenlik hakkından yararlananların kapsamını daraltmaktadır. 5510 sayılı Yasa'da altı ay süre ile asgari ücretin 1/3'ü tutarında ödenmesi öngörülen toplam 2 asgari ücret tutarındaki emzirme yardımının, toplam asgari ücretin 1/3'ü tutarına indirilmesi ve yararlanma koşulunun dört aylık staj süresine bağlanması, emzirme yardımının niteliğine ve amacına aykırıdır.
- Erkek çocuklar için evlenme yardımının kaldırılması yerinde bir düzenleme değildir.
- Yatarak tedavide, sigortalının kuruma maliyetini düşünerek iş göremezlik ödeneğinin daha düşük oranda ödenmesi sosyal sigorta anlayışına aykırıdır.
- Yasada yapılan değişiklikle, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu çalışma gücünü yüzde 25 ve daha yukarı oranda kaybedenlere bağlanacak sürekli iş göremezlik geliri için öngörülme yen alt sınır belirlenmelidir.
- 900 gün prim ödemiş olanlar, maluliyet aylığından yararlanmalıdır.
- 9000 gün prim ödeyerek emekli olmak olanaksızdır. Ülke koşulları dikkate alınarak yaşlılık aylığına hak kazanmanın yeniden değerlendirilmesi ve Sosyal Sigortalar Kanunu'nda olduğu şekli ile korunması gereklidir.
- Aylık bağlama oranının her 360 gün için yüzde 2'ye indirilmesi ile emekli aylıklarının düşürülmesi amaçlanmıştır. Ülkemizin sosyal ve ekonomik koşulları dikkate alındığında mevcut emekli aylıklarının yükseltilmesi gerekiyken, düşürülmesini amaçlamak sosyal devlet ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Bu nedenle emekli aylıklarının aylık bağlama oranı sigortalıları sisteme daha çok ve daha uzun süre prim ödemeye özendirerek şekilde düzenlenmelidir.

- Yasa'da öngörülen değişiklikle, işçilerin hak sahiplerinin ölüm yardımını haketmede aranan prim ödeme gün sayısının 1800 güne yükseltilmesi yerinde değildir. 900 gün prim ödeyen işçilerin hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmalıdır.
- Yasa'da yapılan değişiklikle, çocuksuz, çalışan ya da gelir alan dul eşin ölüm aylığı oranı yüzde 50'ye indirilmiş, her türlü kazanç ve gelirden elde edilen miktarın asgari ücretin net tutarının altında olduğu durumda anne ve babaya aylık bağlanması öngörülmüştür. Bu oranların düşürülmemesi gereklidir.
- Cenaze yardımlarının azaltılması yerinde değildir.
- Yıpranma payı almakta olanlarla ilgili yeni düzenleme, kazanılmış hakları ortadan kaldırmaktadır. Yıpranma payı alacak yeni gruplar, kazanılmış haklar korunarak belirlenmelidir.
- Yıpranma yardımından yararlanmak için gerekli sürenin 10 yıla çıkarılması uygun değildir.
- Yasa'da yapılan değişiklikle, isteğe bağlı sigortaya tabi olanların, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primlerini ödeme hükmünün korunması, yoksul kabul edilmeleri nedeniyle genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenenlerin, isteğe bağlı sigortaya prim ödeyip yaşlılık aylığı hak etmelerine engel olacaktır. Bu durumda olup yaşlılık sigortasına hak kazanmak isteyenlere de, isteğe bağlı sigortaya girme olanağı tanınması gereklidir.
- Ücretsiz doğum ve analık izni kullanan kadın sigortalıların sosyal sigorta primleri, isteğe bağlı sigortalı olarak kadına yüklemek yerine toplumsal bir sorumluluk olması gereken çocuk bakımının maliyeti olarak devlet tarafından üstlenilmelidir.
- Grev ve lokavtta geçen sürelerde, sigortalıların genel sağlık sigortası primi ödenmiş sayılmalıdır.
- Kısmi süreli çalışanların sosyal güvenlikle ilgili hakları daha kapsamlı düzenlenmelidir.
- Aylıkların alt sınırlarının belirlenmesinde geçim koşulları gözetilmelidir.
- Genel sağlık sigortası, tüm yurttaşları kapsayan bir sağlık hakkının finansmanını amaçlamalıdır.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

121

- Yoksulluk belirleme yöntemi, SGK'ya bırakılmamalıdır.
- Ağız sağlığı her düzeyde ve her yaşta karşılanması gereken bir sağlık gereksinimidir.
- SGK bilimsel komisyona dayalı olarak çalışmalı ve bu kurullarda meslek kuruluşları temsil edilmelidir.
- Ülkemizde bulunan yabancıların sağlık hakkı ve yaşama hakkı da gözetilmelidir.
- Sağlık hizmetinden yararlanmada prim ve primden doğan (ilaç, protez, hastane borcu vb.) borçların varlığı engel oluşturmamalıdır.
- Katılım payı kapsamına yatarak tedavi de dahil edilerek sağlığın finansmanına kişisel katkı artırılmaktadır.
- Katılım payının alt ve üst sınırlarının belirlenmesinde SGK'ya tanınan yetkinin kapsamı çok geniştir.
- Yatarak tedavide hesapları kontrol için sigortalıya katılım payı koymak yerine, idari para cezası öngören yaptırımlar yasa metninde korunmalıdır.
- Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu'na meslek örgütlerinin katılımı sağlanmalıdır.
- Yurtdışında oturan gurbetçilerin, ülkede bulundukları süre içinde sağlık hizmetinden yararlandırılması düzenlenmelidir.
- Sağlık hizmetlerinin, işletme maliyetlerini gözetme ve rekabet üstünlüğü sağlama anlayışına dayanarak fiyatlandırılması kabul edilemez.
- İkramiye ve benzeri ödemelerden prim alınması, bu nitelikteki ödemelerin kayıtdışına itilmesine neden olacaktır.
- Sosyal güvenliğe devlet katkısı bireyler için ve prim ödeyerek olmalıdır.
- Sigortalılık süresinin geriye dönük olarak belirlenmesi, bu süreleri ortadan kaldırmaya dönük kurallara dayandırılmaz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, yeni dönemde Yasa değişikliği ile ilgili çalışmaları 4857 sayılı Yasa kapsamında oluşturulan Üçlü Danışma Kurulu'nda yapmayı tercih etmiştir. Toplumun tümünü ilgilendiren bir yasanın, iş-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

çi, işveren ve kamu çalışanları konfederasyonları ile toplanan bir kurulda değil, daha geniş katılımlı olarak toplanan Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu'nda görüşülmesi gerektiği DİSK tarafından gündeme getirilmiş ve eleştirilmiştir.

Bu konuda DİSK'in girişimiyle başlatılan bir çağrıya uyan ve Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu'nun emek tarafını oluşturan 14 örgüt, parlamentoda temsil edilen siyasi partilerden milletvekillerini davet ederek, yasayla ilgili görüş ve önerilerini açıklamışlardır. 3 Aralık 2007 günü yapılan toplantı, bazı televizyon kuruluşları tarafından canlı olarak yayınlanmıştır. Değişiklik tasarısının Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında da DİSK bu kurulun toplantıya çağrılmamış olduğunu anımsatmıştır. Bu gelişmelerin ardından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Kurul'u toplantıya çağırarak, ancak dışarıda bıraktığı kimi kuruluşlar da DİSK'in uyarısı üzerine toplantıya davet edilmişlerdir.

Gerçekleştirilen SGYD Kurulu toplantısı, eleştirel bir platforma dönüşmüş; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ve Bakanlık, tarafların eleştirilerinin değerlendirileceğini ifade etmişlerdir.

Yasa ile ilgili çalışmaların kapsamlı olarak süreceği anlaşıldığından Plan ve Bütçe Komisyonu'nda bir alt komisyon oluşturulmuş ve Yasanın yürürlük tarihi üçüncü kez Temmuz 2008'e ertelenmiştir.

Bir yandan seçim öncesi özel hastanelere sevk zincirine uymaksızın gidebilmeyi düzenleyen Sağlık Tebliği ile artan sağlık harcamaları; bir yandan genel sağlık sigortasının uygulamaya geçmemesi ile kartopu gibi büyüyen SGK açıkları; IMF ile yapılan görüşmelerde, kamu harcamalarının azaltılması istemleri ve özel sağlık işletmelerinin serbest bırakılmasını istedikleri fark ücretleri nedeniyle Hükümet köşeye sıkışmıştır. Özel sağlık işletmeleri bu aşamada, Şili Modelinin yeni bir uyarlamasını talep etmektedir. Bir önceki dönemde, 5510 sayılı Yasa'da karşı çıkışlarla elde edilen sınırlı sonucun bile, sermaye tarafından "reform"dan bir sapma olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Yaklaşan yerel seçimler ve egemen güçlerin talepleri arasında kalan Hükümeti, işçi sınıfının toplumun tüm kesimlerine öncülük ederek başlatacağı ve sonuç alınca dek sürdüreceği eylemlerle geriletmesi olanaklıdır.

15 Ocak 2008'de İstanbul ve İzmir'den Ankara'ya başlatılan "Sağlığımız ve Geleceğimiz İçin Ankara'ya Yürüyoruz" eylemi, sağlık ve güvenli gelecek hakkını elde etmede bir başlangıç olmuştur.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE GENEL DURUM VE YAKLAŞIMLAR

İş Sağlığı ve Güvenliği konusu çalışma yaşamının olmazsa olmaz konularından biridir. İş Sağlığı ve Güvenliği alanı günümüzde pek çok disiplinin işin içine girdiği ve birbirini etkileyen pek çok sürecin yer aldığı karmaşık bir yapı olarak karşımıza çıkan bir bilim dalı olarak kabul görmektedir. Diğer bilim dallarında olduğu gibi, İş Sağlığı ve Güvenliği de, toplum hayatında ve üretim süreçlerinde değişikliklere bağlı olarak sürekli olarak gelişim göstermektedir. Üretim süreçlerini, üretim yöntemlerini, verimliliği, ergonomiyi, çalışanların sağlığını yakından ilgilendiren İş Sağlığı ve Güvenliği konusu, günümüzde çevre konusuyla birlikte düşünülmekte, birlikte ele alınmaktadır.

Çağdaş toplumlar insana ve çalışana değer vererek, çalışma hayatını çevreyle birlikte daha insancıl hale getirerek, insan onuruna yakışır iş anlayışıyla yaşam kalitesini yükselterek, verimliliği artırarak hedeflerine ulaşmaktadırlar. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası kuruluşların sözleşmeleri, tavsiye kararları ve metinleri yukarıdaki yaklaşım çerçevesinde hazırlanmakta, çalışmalar bu yönde sürdürülmektedir. AB’de topluluk düzeyinde geliştirilen ve yüksek bir koruma düzeyi içeren standartlardan biri de iş sağlığı ve güvenliği alanıyla ilgilidir.

Çevre ve İş Sağlığı ve Güvenliği konusuna gereken önem verilmediğinde, bu alandaki sorunlar kendini çevre kirliliği, hastalıklar, üretim kaybı, iş kazaları, meslek hastalıkları ve ölümler şeklinde göstermektedir.

Günümüzde küreselleşme acımasız rekabetin boyutlarını genişletmiş, maliyetlerin düşürülmesi temel hedef haline gelmiştir. Kayıtdışı ekonominin yaygınlık kazanmış olması, sosyal güvenlik alanına yapılan saldırılar ve hakların yaygın gaspı; sigortasız-sendikasıız işçi çalıştırılması uygulamaları yaygın bir kural haline getirmiştir. Özellikle de bilindiği gibi, yeterli finansman yapısına sahip olmayan, teknolojik yapıları geri olan ve emek-yoğun üretim yapan KOBİ’lerde maliyetin ilk düştürüldüğü yer, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleridir. Bu koşullarda, açlık ve iş kazası riski arasında tercih yapmaya zorlanan çalışanlar, sağlıksız ortamlarda çalışmayı, yani iş kazası riskini tercih etmektedirler. Özelleştirme, taşeronlaşma ve esnek çalışma biçimleri de sağlıksız-güvenliksiz bir çalışma yaşamını dayatmaktadır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğiyle ilgili ILO sözleşmelerinin ve AB standart ve normlarının, 4857 sayılı İş Kanunu’nun ve çıkarılan yönetmeliklerin kimi maddelerine yansıdığını görülmektedir. Ancak, çağdaş işçi sağlığı ve iş gü-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

venliği standartları ve normlarından söz edilebilmesi için, tüm işyerlerinin ve tüm çalışanların sağlık ve güvenlik kapsamına alınması gerekmektedir. Özellikle küçük ve orta boy işletmelerdeki, tarımsal alandaki olumsuz koşullar dikkate alındığında bu maddelerin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu yüzden bütün çalışanları tek bir İş Sağlığı ve Güvenliği şemsiyesi altında toplamak toplumun genel sağlığı ve refahı açısından önem arz etmektedir.

İşçi sağlığı ve güvenliği kurulunun sadece elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde kurulması; sağlık birimi kurma ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğunun yine elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerlerini kapsamaması; iş güvenliği ile ilgili görevli mühendis veya teknik elemanların yine elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerleri için getirilmesi toplumsal üretim yapısında KOBİ ağırlığı düşünüldüğünde çalışanların büyük bir çoğunluğunu koruma dışına çıkarmaktadır.

TÜRKİYE'DE İŞ KAZALARI, MESLEK HASTALIKLARI VE ÖLÜMLER

Ülkemizde SSK tarafından tutulan istatistikler, yalnızca 506 sayılı Kanuna tabi olan işçilerle sınırlıdır. SSK verilerinin yalnızca sigortalıları kapsadığı, sigortalıların sayısının da yaklaşık 7 milyon kişi olduğu, buna karşılık toplam istihdamın yaklaşık 22 milyon kişi olduğu düşünülürse, gerçekte iş kazaları ve buna bağlı olarak ölümlerin, meslek hastalıklarının çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda 1995-2005 yılları arasındaki on yılda iş kazası, meslek hastalığı ve ölüm sayılarına yer verilmektedir.

İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Ölüm İstatistikleri

Yıl	İş Kazası Sayısı	Meslek Hastalığı	Ölüm
1995	87.960	975	919
1996	86.807	1.115	1.492
1997	98.318	1.055	1.473
1998	91.895	1.400	1.252
1999	77.955	1.025	1.333
2000	74.847	803	1.173
2001	72.357	883	1.008
2002	72.344	601	878
2003	76.668	440	811
2004	83.830	384	843
2005	73.923	519	1096

Kaynak:
SSK
İstatistik
Yıllığı

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

125

Türkiye’de diğer sektörlerle karşılaştırıldığında maden ve inşaat sektöründe kaza sayısı, kaza sıklık oranı, kaza ağırlık oranı, ölüm ve yaralanma oranı çok yüksektir. Madencilik, otomotiv ve inşaat sektörlerinin adeta yarış halinde olduğu söylenebilir. Öte yandan, aşağıda yer alan tabloda görüldüğü gibi, iş kazalarının yüzde 62,7’sinin işyeri büyüklüğü 50’nin altında işçi çalıştıran işyerlerinde olması dikkat çekicidir. Küçük ve orta boy işletmeler iş sağlığı kurallarının olmadığı, işyeri hekimlerinin ve diğer sağlık-güvenlik uzmanlarının çalışmadığı, işyeri ortak sağlık birimlerinin kurulmasının zorunlu olmadığı, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmayarak işgücü maliyetlerinin düşürüldüğü yerlerdir.

İş Kazalarının İşletme Büyüklüğüne Göre Dağılım (2005)

İşyeri Büyüklüğü	İş Kazası	Oran (Yüzde)
1-49 İşçi	46.342	62.7
50-99 İşçi	6.343	8.6
100-249 İşçi	8.819	11.9
1-249 İşçi	61.504	83.2
249+	12.419	16.8
Toplam	73.923	100

Kaynak:
SSK
İstatistik
Yıllığı

Meslek hastalığı, “Sigortalının çalıştığı işin niteliğine göre, tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık ve ruhi arıza halleri” olarak tanımlanmaktadır. Kısaca, meslek hastalıkları, çalışanların uygun olmayan iş sağlığı ve güvenliği koşullarında çalışmalarını ile ortaya çıkan hastalıklardır.

Türkiye iş kazalarında dünyanın en önde gelen ülkelerinden biri iken, meslek hastalıklarında ise sonlarda gelmektedir. SSK verilerine göre meslek hastalığı vaka sayısı çok düşüktür. SSK 2005 yılı istatistiklerine göre 519 meslek hastalığı vakası tespit edilmiştir. Bu sayı ülkemiz için oldukça düşük bir sayıdır. Bunun nedeni meslek hastalığı olgularının saptanamamasıdır. Örneğin 2005 yılında tespit edilen 519 meslek hastalığından 358’i kömür madenciliği, 57’si elektrik, makine malzemeleri imalatı, 21’i nakil araçları imalatı, 21’i metal imalatı ve 14’ü makine imalatı ve tamirati işkollarında görülmektedir. Bu durumda meslek hastalıkları olgularının yüzde 69’u bir tek işkolunda, yani kömür madenciliğinde görülüyor. Meslek hastalıkları olgularının yüzde 91’i ise beş işko-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lunda görülmektedir. Ülkemizdeki toplam çalışanlar, toplam işkolları sayısı, gü-rültü, kimyasallar, toz ve deri hastalıkları vb. sağlık riskleri dikkate alındığında meslek hastalıkları olgu sayısının çok düşük olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, meslek hastalıklarının varlığı, yaygınlığı gibi konularda Türkiye’de ye-terli veriler bulunmamaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde, örneğin Almanya’da her yıl 40.000 meslek hastalığı olgusunun rapor edildiği bilinmektedir.

Türkiye’de meslek hastalıklarında en büyük sorun, varolan meslek hastalık-larının ortaya çıkarılmaması, istatistiklerin düzenli olarak tutulmaması ve meslek hastalıklarının tedavilerinin yapılmamasıdır. Ülkemizde halen İstan-bul, Ankara ve Zonguldak’ta olmak üzere 3 Meslek Hastalıkları Hastanesi bu-lunmaktadır. Meslek hastalıkları olgu sayısının yüzde 80’inden fazlası bu 3 il-de görülmektedir. Oysa işyerlerinin ve işçilerin ancak yüzde 40’ı bu 3 ilde bu-lunmaktadır. Bu da gösteriyor ki, meslek hastalıkları hastanesi sayısı yeter-sizdir. Adana, Kocaeli, Bursa, İzmir, Gaziantep gibi sanayileşmiş, işçilerin yo-ğun olarak çalıştıkları iller meslek hastalıkları hastanelerinden yoksundur.

DÜNYADA İŞ KAZALARI, MESLEK HASTALIKLARI VE ÖLÜMLER

ILO verilerine göre, dünyada her yıl 2 milyon işçi iş kazalarından veya mes-lek hastalıklarından hayatını kaybetmektedir. Başka bir ifadeyle, dünyada her gün 5 bin işçi, her bir dakikada ise 3 işçi hayatını kaybetmektedir. Dün-yada her yıl 160 milyon işçi işle ilgili meslek hastalıklarına yakalanmaktadır. Dünyada her yıl 22 bin çocuk işçi iş kazalarında hayatını kaybetmektedir.

Dünya gayri safi hâsılasının yüzde 4’ü yaralanma, kazalar ve hastalıklar ne-deniyile kaybolmaktadır. Son yirmi yılda iş kazalarında Japonya ve İsveç’te yüzde 20, Finlandiya’da ise yüzde 62 oranında bir düşüş olmuştur. Bunun ne-denideni daha az işçinin tehlikeli işlerde çalışması ve işyerlerinin daha güvenli hale getirilmesi olarak açıklanmaktadır. ILO’nun 2002 yılında hazırladığı “Gü-venlik Kültürü Raporu”na göre, meslek hastalıklarının tümü, iş kazalarının yüzde 98’i önlenabilir kazalardır. Bu kazaların ancak yüzde 2’si önlem alınsa bile önlenememektedir.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NDA YER ALAN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİYLE İLGİLİ MADDELERE ELEŞTİREL BAKIŞ

4857 sayılı İş Kanunu’nun 5. bölümü iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili maddeler-den oluşmaktadır. Kanunla ilk defa işyerlerinde genel bir önleme politikası

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

127

geliştirilmeye çalışılmıştır, ancak bu alanda sorunlar sürmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde, 80, 81 ve 82. maddeler toplu olarak değerlendirildiğinde; eski kanunda olmayan düzenlemelerle, 80. maddede işverenin Kurul kararlarına uyma zorunluluğunun getirilmesi; 81. maddede işyeri hekimlerine İş Kanunu'nda yer verilmesi, işyeri sağlık birimi oluşturulması; 82. maddede yine eski kanunda olmayan bir düzenlemeyle, işyerlerinde iş güvenliğiyle ilgili mühendis veya teknik elemanların görevlendirilmesi bu alana ilişkin olumlu değişiklikleri getirmiştir. Ancak, işçi sağlığı ve güvenliği kurulunun sadece elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde kurulması; sağlık birimi kurma ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğunun yine elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerlerini kapsaması; iş güvenliği ile ilgili görevli mühendis veya teknik elemanların yine elli ve elliden fazla işçi çalıştıran işyerleri için getirilmesi ve bunun bütün çalışanlara yaygınlaştırılmamış olması çok ciddi bir eksiklik olarak durmaktadır.

Bilindiği gibi, elliden az işçi çalıştıran işyerlerinin tüm işyerleri içindeki oranı yaklaşık yüzde 90'ı bulmaktadır. SSK'nın verilerine göre iş kazalarının yüzde 70'inin elliden az işçi çalıştıran işyerlerinde olduğu göz önünde tutulursa, çalışanların büyük bir bölümünün sağlık-güvenlik haklarından yararlanamadıkları ortaya çıkmaktadır.

4857 Sayılı İş Kanunu'nun 83. maddesine göre; eski kanunda olmayan bir düzenlemeyle, iş sağlığı ve iş güvenliği açısından işçinin sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak yakın, acil ve hayati tehlike ile karşı karşıya kalan işçi İSG Kurulu'na başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilecektir. Kurulun, işçinin talebi yönünde karar vermesi halinde işçi gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbiri alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilecek, tedbirin alınmadığı işyerinde işçiler hizmet akitlerini derhal feshedebilecektir. Bu düzenlemeler olumlu olmasına rağmen kararı verme mercinin özelliği ve karar alma sürecinin belirsizliği nedeniyle bir yanıyla da olumsuzluk taşıdığı belirtilebilir.

87. maddede; on sekiz yaşandan küçük işçiler için rapor maddesindeki hükümlerle çocuk işçilerin sağlık durumlarının daha sık kontrolü amaçlanmış, asgari yaş ve çocukların sağlıkları açısından da ILO'nun 138 ve 183 nolu sözleşmelerine uyum ve uygunluk sağlanmıştır.

İş Kanunu'nun 105. maddesiyle, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili 77, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 88 ve 89. maddelerindeki hükümlere uymayan işveren ve-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ya vekiline çeşitli yaptırımlar getirmektedir. Sorunların çözümü sadece ceza yaklaşımıyla sağlanamaz, ancak kabul edilmelidir ki, artırılmış haliyle alınmayan her iş sağlığı ve güvenliği önlemi için 50 milyon lira, işçilere doktor raporu almayan işverene her işçi için 100 milyon lira, yasada öngörülen hükümlere uymadan işyeri açanlara ve tehlikeli işlerde 16 yaşından küçükleri çalıştıranlara 500 milyonluk cezalar caydırıcı olmaktan uzak görünmektedir.

Çalışanlara yakışır işçi sağlığı ve güvenliği standartları ve normlarından söz edilebilmesi için, tüm işyerlerinin ve tüm çalışanların sağlık ve güvenlik kapsamında olması gerekmektedir. Özellikle küçük ve orta boy işletmelerdeki, tarımsal alandaki olumsuz koşullar dikkate alındığında bu maddelerin yeterli olmadığı görülmektedir.

Mevzuatın en önemli eksikliği işçilerin ve işyerlerinin, küçük ve orta boy işletmelerin büyük bir bölümünü geniş bir koruma açısından kapsam dışı bırakmasıdır. Üretimin şehirlerin uzak semtlerine, uzak bölgelerine kaydığı, apartman altlarında yapıldığı, işçilerin sağlıksız ortamlarda çalıştırıldıkları günümüz Türkiye'sinde bu mevzuatın uygulamada ciddi sorunlar yarattığı açıktır.

Bu olumsuz tabloyu değiştirmek için, 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinin, küçük ve orta boy işletmelerin işyeri ortak sağlık birimleri oluşturmalarının zorunlu hale getirilmesi, eşitliğin sağlanarak iş sağlığı ve güvenliğinden her çalışanın yararlanması gerekmektedir.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİYLE İLGİLİ AVRUPA BİRLİĞİ DİREKTİFLERİ

Avrupa Birliği uyum süreci ve ulusal program çerçevesinde 4857 sayılı İş Kanunu kabul edilerek yürürlüğe girmiş, 4857 sayılı İş Kanunu yönünde yürürlüğe konulan 30'dan fazla yönetmelik AB direktifleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu yönetmeliklerden tamamına yakını AB direktifi olup aynen çevrilmiştir. Çevirisi yapılan AB yönergelerindeki düzenlemelerde metinler dağınık, yüzeysel ve çelişkilidir. Nitekim bazı yönetmeliklerin iptaline dönük bizim Konfederasyonumuzun yer aldığı iptal davaları açılmış ve yönetmeliklerin bazıları Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Yönetmelikler yayınlandıkları tarihten itibaren uygulamada sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.

Bu yönetmeliklerden İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesindeki işyeri hekimi tanımı ile 18, 19 ve 20. maddeleri yönünden yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi için 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

129

maddesinde öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından, bu maddeler yönünden Daire Kararına yapılan itirazın kabulü ile yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir (Danıştay Onuncu Dairesi Esas No: 2004/1253, Karar No: 2006/1658). Aynı şekilde, İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, yönetmeliğin 4. maddesinin son fıkrasında yer alan işyeri hemşiresi/ sağlık memuru tanımı ile 27, 28, 29. maddelerinin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir (Danıştay 10. Dairesi Esas No: 2005/6257).

İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliği, 4857 sayılı yasanın 78. maddesi gereği iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin temel ilkelerin bir tüzükle, uygulamanın ise bu çerçevede çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenmesi gerekirken doğrudan yönetmelikle düzenlenmesinin anılan Kanun hükmüne aykırı bularak söz konusu yönetmeliğin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir (Danıştay Onuncu Dairesi Esas No: 2004/1942, Karar No: 2006/3007).

Ayrıca, İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesindeki iş güvenliği uzmanı tanımı, işverenin yükümlülüklerini düzenleyen 5. maddesi, iş güvenliği uzmanının niteliklerini düzenleyen 7. maddesi, sertifika sınıflarını düzenleyen 8. maddesi, eğitim ve sınavı düzenleyen 9. maddesi, görev alanlarını düzenleyen 10. maddesi, iş güvenliği uzmanının hizmet süresini düzenleyen 11. maddesi, iş güvenliği uzmanının görevlerini düzenleyen 12. maddesi, iş güvenliği uzmanının yetkilerini düzenleyen 13. maddesi, iş güvenliği uzmanının sorumluluklarını düzenleyen 14. maddesi, iş güvenliği uzmanının görevlendirilmesini düzenleyen 15. maddesi, Genel Müdürlüğe bildirim yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddesi iptal edilmiştir.

ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONSEYİ VE EYLEM PLANI ÇALIŞMALARI

İş sağlığı ve güvenliğinin tüm topluma mal edilmesi ve sorunların sosyal tarafların katılımıyla çözümlenebilmesi, çalışanların sağlık ve sosyal refahlarının temini için Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve ILO'nun 155 sayılı Sözleşmesi gereği Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kurulmuştur.

DİSK'in de temsil edildiği Konsey, 2005 ve 2006 yılı boyunca bir dizi toplantı yapmış, bu toplantılar sonucunda "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi"ni kabul etmiş, bu belge doğrultusunda 2006-2008 Eylem Planı'nı belirlemiştir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Buna göre;

1. AB normlarına uygun bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkarılacak,
2. Bütün işletmelere temel teşkil edecek olan bir Risk Değerlendirme Belgesi hazırlanacak,
3. İş Sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemeler bütün çalışanları kapsayacak,
4. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemeler bütün işyerlerine yaygınlaştırılacak,
5. İş sağlığı ve güvenliği hizmet birimleri etkin hale getirilecek,
6. İş kazaları sayısı en az yüzde 20 oranında azaltılacak,
7. Ülkemizdeki meslek hastalıkları tanı sistemleri geliştirilecek,
8. Kamu eliyle yürütülen İSG teknik destek hizmetleri yüzde 20 artırılabacaktır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU'NUN ÇIKARILMASI YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALAR

"İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı" taslak metni, 21 Aralık 2006 tarihinde altıncısı yapılmış olan Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi olağan toplantısında sosyal tarafların da görüşlerine sunulmuştur. Yasa taslağının 4857 sayılı Yasa'da da değişiklik yaparak bazı maddeleri yürürlükten kaldırmak yoluyla 4857 sayılı Yasa'da düzenlenen bu alana ilişkin birçok madde hükmünün yasaya aktarıldığı görülmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Taslağı'nın tüm çalışanları kapsayan bir genel yasa olarak düzenlenmesi olumlu olmakla birlikte 4857 sayılı İş Kanunu'nun bütünlüğünü bozacak düzenlemelerden kaçınmak gerekmektedir. Ancak, hazırlanan tasarı bu amacı tam olarak karşılayamamaktadır. Çünkü yasa AB 89/391 EEC Sayılı Çerçeve Direktifinin birebir kopyası olma özelliği taşımakta, ülkemiz yasa yapma tekniği ve içeriğine uygun olmaması nedeniyle boşluklar, belirsizlikler içermektedir. DİSK olarak üye sendikaların görüşünü alarak İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'yla ilgili görüşlerimizi belirlemiş olmamıza rağmen yukarıdaki gerekçeler nedeniyle bu görüşler bakanlığa iletilmemiştir. Ama ortak davranış sergilediğimiz kurumlarla birlikte yasa konusundaki çalışmalar devam etmekte olup, 31.01.2008 tarihine kadar ortaklaşılan görüşleri ÇSGB/İSGGM iletmış olacağız.

DİSK'İN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI

İş Sağlığı ve Güvenliği konusuna büyük önem veren, eğitim faaliyetleriyle, yayınlarıyla, bu alandaki çalışmalarını sürdüren DİSK ve bağlı sendikaları, toplumun tüm kesimlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği bilinci ve kültürünün yaratılması için yoğun çaba göstermektedir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

131

Halk sağlığı, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevrenin birbiriyle ayrılmaz bağları olduğunu düşünen DİSK, başta madencilik ve metal işkolları olmak üzere genel hizmetler ve farklı sektörlerde ve farklı mesleki gruplardaki üyelerine eğitimler vermekte ve çalışmalarını çeşitlendirerek ve yaygınlaştırarak sürdürmektedir.

Konfederasyon ve bağlı sendikalar eğitimler, panel, sempozyum, kongre gibi faaliyetler düzenlemekte; afiş, broşür, kitap gibi yayınlarla bu çabaları pekiştirmektedir. Ayrıca DİSK, çocuk işçiliğine karşı mücadeleyi temel sorunların çözümü yönündeki mücadelenin bir parçası olarak görmekte olup çocuk işçiliğine karşı mücadele eden yerel, bölgesel ve uluslararası planda eylem ve etkinliklerde aktif olarak yer alma çabasıdadır.

Ancak, DİSK'in gösterdiği bu çabaların yeterli olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Başta devlet olmak üzere, işçi, işveren, üniversiteler, mesleki birlikler gibi kurum ve kuruluşlar, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin tarafları durumundadır. Çalışanların sağlığının korunmasında ve daha fazla iyileştirme yapılmasında bu ilişkilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi ve ortak hareket etme kültürünün yaygınlaştırılması önemli olmakla birlikte, temel olarak işletme düzeyinde ortak çabaların yürütülmesi temel öneme sahiptir.

Ortak amaç olarak çalışanların yaşam kalitelerinin artırılması, işletmelerin üretim ve verimliliklerinin devamı ve ülkemizin zenginlik düzeyinin yükseltilmesi hedefi söz konusu olacaksa, öncelikli olarak üstte oluşturulmuş ve kağıt üzerinde kalan sosyal diyalog, uzlaşma kültürü anlayışı bir yana bırakılmalı, işletme düzeyinden başlayan ve sorunların ortak tespiti ve çözümüne yönelik gerçek ilişkiler tesis edilmelidir. Bu alana ilişkin sorunların çözümü bu ilişkiler gerçekleştirildiği oranda somut bir gelişme kaydedecektir.

DİSK'İN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YAKLAŞIMI

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi" başlıklı taslak raporda, ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğinin güçlü ve zayıf noktalarına yer verilmiştir. Taslak metne bakıldığında, yetkili kurum tarafından sistemin zayıf noktalarının güçlü noktalarından çok daha fazla olduğu tespit edilmektedir. Bu şu anlama gelmektedir, sistemde 10 güçlü nokta varken zayıf tarafı ise 17 maddede ifade edilmektedir. Bu zayıflık kendini temel iki noktada göstermekte ve diğer olumsuzlukların da yaşanmasının önünü açmaktadır; birincisi, mevzuatın dağınıklığı ve kapsamı, ikincisi ise,

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

mevzuatın etkili uygulanmamasıdır. Bu durumda, ülkemizde çalışanların genel bir iş sağlığı ve güvenliği kapsamına alınmaları ve iş kazalarının ve meslek hastalıklarının, dolayısıyla ölümlerin ve yaralanmaların minimum düzeye çekilmesi için önerilen yaklaşımların hızla hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Buradan hareketle, İş Sağlığı ve Güvenliği alanı pek çok disiplinin işin içine girdiği, bunların birbirini kestiği bir duyarlılık ve çeşitlilik arz etmesine karşın, genel anlamda belirli ilkelerin yaşama geçirilmesi temel önemde kendini hissettirmektedir. Uluslararası belgelerin belirttiği normlar ışığında bunlar kısaca;

- Devlet ve işverenlerin çalışanların haklarının olduğunu göz önünde bulundurarak insana yakışır iş koşullarının geliştirilmesi için çaba göstermeleri gerekmektedir.
- Devlet %55'lere varan kayıtdışı ekonomik faaliyetleri kayıt altına alacak politikalar geliştirmeli ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin çalışma ortamı ve koşullarını düzenleyecek önlemler almalıdır.
- Bu alana ilişkin gerçek bir sosyal diyalog ihtiyacını karşılayacak politika, sendikal hak ve özgürlüklerin önündeki kısıtlamaların olmadığı, yukarıda oluşturulmuş olan mekanizmaların işletme özelinde de oluşturulmasına zemin hazırlayacak bir temel özelliği olmasıdır. Görüş alışverişi, politikaların geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi ancak bu saç ayağı gerçekleştiğinde hem hükümet hem de işyeri düzeyinde anlamını bulur.
- İş Sağlığı ve Güvenliği program ve politikalarının amacı, önleme ve koruma başta olmak üzere, sağlığın geliştirilmesi sorununa odaklanmalı, çalışanların fiziksel, zihinsel ve toplumsal esenliğini geliştirebilecek bir perspektife sahip olmalıdır.
- Bilgilendirme ve eğitim İş Sağlığı ve Güvenliği alanında merkezi bir rol oynar. Riskler ve tehlikeler konusunda sağlıklı bilgilerin toplanması, değerlendirilmeye tabi tutulması, yaygınlaştırılması ve eğitimlerinin verilmesi temel önemdedir.
- Çalışanların sağlığını koruyup geliştirmeye ve çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik hizmetler hangi ekonomik faaliyet alanında olursa olsun bütün çalışanları kapsamalıdır.
- Bu alanla ilgili yasaların yaşamda vücut bulması denetim ve yaptırımların gerçekleşmesiyle mümkün olacaktır. Öncelikli olarak devlet bu konuda yeterli denetim mekanizmalarını oluşturmakla yükümlüdür.

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI VE SENDİKAL HAREKET

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI VE SENDİKAL HAREKET

GİRİŞ

Günümüz dünyası 1970'li yıllardan başlayarak yaygınlaşan sermayenin uluslararasılaşması eğiliminin toplumsal ve sendikal gelişmelere damgasını vurduğu bir dünya olarak şekillenmektedir. Günümüzün ayırtıcı özelliği ulusal ekonomilerin hiçbir sınır tanımayan ulus ötesi sermaye grupları tarafından bütünleştirilmesidir. Günümüzde ABD, Avrupa ve Japonya bu çokuluslu kuruluşların egemenliği sürecinde belirleyici olan ana sermaye gruplarının kaynak ülkeleridir.

21. yüzyıla kendisini iyice ortaya koyan bu gelişmeler, ekonomik ve sosyal yapılar üzerinde dönüştürücü etkiler yarattığı gibi sendikal hareket ve işçi sınıfının niteliği konusunda da önemli tartışmalara yol açmıştır. “Küreselleşme” olarak tanımlanan bu süreç, dünya genelinde çalışanların örgütlenmesine dönük saldırıların yoğunlaştığı ve kazanılmış hakların yok edilmesi doğrultusunda gelişmelerin yoğunlaştığı bir dönemi ifade etmektedir. “En çok kâr etme” anlayışıyla hareket eden uluslararası sermaye, dünya üzerinde emek gücünün dağılım dengesizliklerini kullanarak gerek ücretleri düşürme, gerekse çalışma koşullarını ilkel biçimlere dönüştürme konusunda önemli adımlar atmaktadır.

Her toplumsal değişim gibi bu dönüşümün de giderek meşrulaştırılan ve adeta bir “dogma” haline sokulan ideolojik dayanakları söz konusudur. Başka bir deyişle bu gelişmeler *rastlantısal* olarak ortaya çıkmamakta, *çokuluslu sermayenin uluslararası düzeyde tanımlanmış çıkarlarının bir ifade si olarak* ortaya atılan siyasal ve toplumsal anlayışlara dayalı olarak kendisini göstermektedir. Liberalizmin yeni koşullara uyarlanmış biçimi olan bu ideoloji, küreselleşme sürecinin gelişmesi için uluslararası sermaye açısından vazgeçilemez niteliktedir. Sermaye güçleri tarafından demokratik toplum yapısı, liberal ekonomi ve serbest piyasa ile özdeşleştirilmektedir. Bu anlayışa göre “ekonomik ve sosyal faaliyetlerin tümü özel girişimin kar güdüsü çerçevesinde ele alınmalı ve örgütlenmelidir. Böylece toplumda kaynakların en etkin şekilde kullanıldığı ve bireysel özgürlüklerin tam olarak gerçekleştiği bir ortam doğacaktır”. Böyle bir yaklaşımın sermayenin üzerindeki tüm denetimleri ve sınırlamaları ortadan kaldırmayı öngörürken,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

135

özellikle işçi sınıfı başta olmak üzere toplumun diğer kesimlerinin örgütlenmesini dışlayan bir çerçeve öngördüğü açıktır. Bu nitelikteki bir yapının oluşabilmesi ise ancak işçi sınıfının toplumsal taleplerinin göz ardı edilmesi ve çeşitli biçimlerde örgütlenmiş kamusal fonların ortadan kaldırılması ile mümkündür.

Bu nedenle neoliberal anlayışları öne sürenlerin başlıca iki noktaya vurgu yaptığı görülmektedir. İlk olarak kamunun denetiminde olan ekonomik ve sosyal faaliyetlerin *özelleştirilmesi* bir zorunluluk şeklinde öne sürülmektedir. İkinci olarak ise; *işçi sınıfının* yeni gelişmeler karşısında *ortadan kalktığı* savunulmaktadır.

İŞÇİ HAKLARININ VE SENDİKAL HAREKETİN TOPLUMSAL NİTELİĞİ

Oysa işçilerin üretim sürecinde ve toplum içinde karşılaştıkları sorunlar anlamında sendikal hareketten söz etmek, aynı zamanda o toplumların ekonomik, sosyal, siyasal gelişme dinamiklerini tanımlamak anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, bir toplumda işçi sınıfının hak ve özgürlüklerinin ne ölçüde kurumsallaşmış, gelişmiş ve yerleşmiş olduğunu anlayabilmek için, aslında o toplum içerisinde işçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak ne ölçüde geliştiğini, sanayileşmenin hangi aşamasında bulunduğunu ve toplumsal yapıların bu süreçte hangi biçimlerde bütünleştiğini belirlemek gerekmektedir.

Bu anlamda, işçilerin ve sendikaların kimliğinde kendisini bulan temel taleplerin toplumsal gelişme süreciyle ilişkisi kapitalist üretim ilişkilerinin yaygınlaşması ve yerleşmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Ücretli emek-sermaye temeli üzerinde gelişen üretim yapısı yaygınlaştıkça işçi sınıfı nicel olarak artmaktadır. Nicel olarak artan işçi sınıfı toplumsal yapıyı dönüştürmeye yönelik taleplerini daha güçlü biçimde ifade etmeye başlamaktadır. Bu durum kaçınılmaz olarak gerek işçi sınıfının mücadelesinde gerekse sistemin verili koşullarında bir nitelik değişimini gündeme getirmektedir. Bu nitelik değişimi işçi sınıfı örgütlenmesini bireysel taleplere bağlı olmaktan çıkararak ulusal ve uluslararası bir düzeye yükselmesi sonucunu doğurmaktadır. Öte yandan aynı değişim, sistemin kendi içinde demokratikleşme eğilimlerine ivme kazandırmakta, mutlakiyet ya da tek parti yönetimi gibi baskıcı yöntemlerin “demokrasi” biçiminde yeniden oluşumunu kaçınılmaz kılmaktadır.

Burada ifade edilen doğrultu aslında 16. yüzyıldan başlayarak gelişen toplumsal sürecin temel nitelikleridir. Birçok kez söylendiği gibi küreselleşme

gerekçe gösterilerek işçi sınıfına ve sendikalara ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen yeni işlev ise yüzlerce yıllık bu birikim sürecinin göz ardı edilmesi ve deyim yerindeyse “kilometrenin sıfırlanmasıdır.”

İŞÇİ SINIFI VE SENDİKALARIN DOĞUŞU

Bilindiği gibi, sendika niteliğindeki ilk işçi örgütlenmeleri İngiltere’de görülmüştür. Bunun nedeni kapitalist üretim biçiminin İngiltere’den başlayarak gelişmesi ve yayılmasıdır. 1600’lü yılların ortalarında oluşmaya başlayan sanayi devrimi, toplumda tüm yaşamı boyunca ücretli olarak çalışmak zorunda kalacak geniş bir işçi sınıfının doğuşuna yol açmıştır. Ancak işçilerin içinde bulundukları çalışma koşulları çok büyük zorluklar taşımıştır. 19. yüzyıl başındaki çalışma yaşamının ana çizgilerini uzun çalışma süreleri, yoksulluk ücreti, yetersiz sosyal güvenlik önlemleri ile çok sayıda kadın ve çocuk işçinin her türlü korumadan yoksun olarak çalıştırılmaları oluşturmuştur.

Bu dönemde “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” şeklinde ifade edilen bir ekonomik ve toplumsal düşünce egemen olmuştur. Bu anlayışın doğal sonucu ise, işçi ve işverenlerin devlet karışımından uzak ve görünüşte tam bir “sözleşme özgürlüğü” içinde ücret ve çalışma koşullarını kararlaştırmalarıdır. Kapitalizmin ilk gelişme döneminde çalışma ilişkileri tümüyle bireysel olarak düzenlenmiştir. Bu durum işçiler için güçsüzlük, dağınıklık, işsizlik, çok ucuza, güvencesiz, ağır koşullarla ve uzun süre çalışma anlamına geliyordu. Nitekim ilk sanayi kentlerinin 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıktığı İngiltere bu durumun en açık örneği olmuştur. Bu kentlerin son derece düzensiz, havası is ve kurumla dolu, barakaların yer aldığı, çok kötü koşullarda yaşayan ve yetersiz beslenen insanların bulunduğu yerler olduğu bilinmektedir. Çalışma süreleri insanların katlanamayacağı ölçüde uzun tutulmuş, günde 16 saate kadar yükselmiştir. Ücretler fiziksel gereksinimleri karşılayacak düzeyin de altına düşmüş, konut sorunu ise gerçekten korkunç duruma gelmiştir.

Bu koşulları doğuran olgu, çeşitli parasal olanaklara ve üretim araçlarına sahip olan işverenlerin, günlük geçimini bile zor sağlayan işçilere karşı ekonomik açıdan çok üstün olmalarıdır. İşçi bir iş bulmak veya işini yitirmemek için işverenin tüm koşullarını kabul etmek zorunda kalmıştır. İşsiz kaldığında kendisine yardımda bulunacak bir örgütlenme de söz konusu değildir. Bu dönemde yaşanan gelişmeler, işveren ile işçinin, çalışma ilişkilerinin düzenlenmesinde, yasal anlamda eşit sayılması ve koşulların taraflarca özgür bi-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

137

çimde kararlaştırılması düşüncesinin işçiler için ne ölçüde kötü sonuçlara yol açabileceğinin en belirgin örneğidir.

Bu ortam Batı Avrupa'da 1850'li yıllara dek sürmüştür. Bu tarihe gelene kadar çalışma koşullarında bireysel ilişkiler düzeni egemen olmuş, kuralların belirlenmesinde tek yanlı bir irade, başka bir deyişle yalnızca işverenin sözü geçerlilik kazanmıştır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında temel nedenin işçilerin her türlü birleşme girişimlerinin ve toplu şekilde hareketlerinin önlenmesi olduğu açıktır.

Özellikle 1790'lardan başlayarak işçilerin örgütlenmeleri ve işverenin karşısına birleşik bir güç olarak çıkmaları yasaklanmıştır. Örneğin İngiltere'de 1799'da, gelişen işçi hareketlerinin önüne geçmek amacıyla "Birleşme Yasası" çıkarılmıştır. Bu yasa ile işçilerin örgütlenmeleri yasaklanarak toplu hareketlerine ceza yaptırımları getirilmiştir. Aynı uygulamanın çok kısa sürede Almanya ve Fransa'ya da yayıldığı görülmüştür. Bu yasaklamanın nedeni, işçilerin kötü çalışma koşullarını iyileştirmek ve ücretlerini yükseltmek amacıyla örgütlenme ve eylemlere yönelmeleridir.

İşçilerin toplu hak aramasını yasaklayan devlet yine de toplumsal huzursuzluğu ortadan kaldıracılabilmek amacıyla bazı düzenlemelere gitmek zorunda kalmıştır. Bu düzenlemelerin de İngiltere'den başlayarak yayıldığı bilinmektedir. Bugünkü İş Yasasının gelişmesini doğuran uygulamalar, önce çocukların, kadınların ve çırakların çalışma koşullarını biraz olsun iyileştirmek amacıyla başlamış ve giderek tüm işçileri kapsayan bir gelişmeye ulaşmıştır. Gerçekten de çalışma yaşamının temel kurallarının oluşturulmasına genel bir İş Kanunu ile başlanmamıştır. Özellikle çocuklara ve kadınlara dönük bazı koruma önlemleri önce doküma işkolunun bir bölümünde gerçekleştirilmiş ve aşama aşama işçi hareketinin gelişimiyle bağlantılı olarak yaygınlaşmıştır.

O dönemde devletin ve işverenlerin iddiasına göre, "çalışma yaşamını işçilerin toplu örgütlenmesiyle birlikte sınırlayıcı ve düzenleyici kurallara bağlamak" sanayinin ve ulusal ekonominin "mahvolmasına" yol açacaktır.

İşçilerin örgütlenmesini yasaklayan ancak toplumsal tepkilerinden de çekinen devlet, çalışma koşullarına ilişkin ilk düzenlemeyi, İngiltere'de, 1788 yılında, baca temizleme işlerinde çalışan çocukların çalışma koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan, Baca Temizleme Yasası ile yapmıştır. Hemen bir yıl sonra sendikal örgütlenme yasaklanmış, üç yıl sonra ise İşyeri Yasası adıyla bir yasa kabul edilerek fabrikalarda çalışan çırakların korunması sağlanmaya

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

çalışılmıştır. Bu yasaya göre çıraklar günde en fazla 12 saat çalıştırılabilecek, yılda bir yeni elbise verilecek, ayda bir kez kiliseye gönderileceklerdir. Bu yasa en az üç çırak kullanan işyerleri ile en az yirmi işçi çalıştıran yünlülük ve pamuklu dokuma fabrikalarında uygulanmak üzere çıkarılmıştır. Başka işkollarında örneğin madencilikte, demir fabrikalarında, şişe ve cam fabrikalarında, kağıt fabrikalarında çalışan çocuklar bu yasadaki yararlanamamışlardır.

Bu dönemi izleyen 15-20 yıl boyunca bazı yeni düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. 1833'e kadar tekstil işkolunda uygulanmak üzere çocukların gece çalıştırılmaları yasaklanmış, yatacak yer sağlanması zorunluluğu getirilmiş, dokuz yaşın altındaki çocukların çalışmaları yasaklanmış, Cumartesi günleri çalışma süreleri 9 saate indirilmiştir.

Bu gelişmeler olurken İngiltere'de sendikalaşma yasak olmasına karşılık işçilerin, toplu eylem ve örgütlenmelerinin sürekli olarak gündemde olduğu bilinmektedir. Bu mücadele süreci sonucunda 1825 yılında sendika kurma yasağı kaldırılmış ve 1900'lü yılların başına dek, işyerinde işçiler adına sendikayı yetkili kabul eden düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma koşullarında yaygın ve iyileştirici önlemlerin geliştirildiği dönem de, sendikaların üzerindeki yasağın kalktığı bu dönemdir. 1847 tarihli yasa ile çalışma süresi tüm işçiler için 10 saate indirilmiş ve 1912 yılına dek tüm sanayi kollarında çalışanların durumunu iyileştirmeye dönük bir dizi yasal düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenlemeler içinde 1909 yılında çıkarılan asgari ücret yasası ile 1911 yılında çıkarılan Sosyal Sigortalar Yasası özellikle önemlidir. Avrupa'nın diğer ülkelerinde ise bu gelişmeler daha geç tarihlerde olmuştur. İngiltere'de 1825 yılında Birleşme Yasası yürürlükten kaldırılmış ve sendikaların kuruluşu serbestleşmiştir. Ancak sendikalaşma yasağının kaldırılması Amerika'da 1842'de, Almanya'da 1869'da, Fransa'da ise 1884 yılında gerçekleştirilmiştir.

Buna karşılık ilk işçi örgütlenmesinin ortaya çıkışı 1790'lara uzanmaktadır. Bilinen ilk işçi örgütlenmesi 1792 yılında Londra'da kurulan örgüt olup, örgütlenme kısa zamanda İngiltere'nin diğer kentlerinde de yaygınlaşmıştır.

İşçileri korumayı amaçlayan düzenlemeleri gerçekleştirmeye çalışan bu örgütler aynı zamanda genel oy hakkı, siyasal eşitlik gibi politik taleplerde de bulunmuştur. Barışçı yol ve yöntemleri savunmasına karşın bu örgütlenmeler, 1799 yılında çıkarılan bir yasayla kapatılmış ve benzer işçi örgütlenme-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

139

lerinin kurulması da yasaklanmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi bu yasaklamalara karşın, sendikal örgütlenme varlığını ve mücadelesini sürdürmüş ve yasak ancak 25 yıl uygulanabilmiştir.

Sendikaların işyerlerinde bireysel iş koşullarını iyileştirmek için haklar elde etmesi, toplu sözleşme ve grev haklarının bununla birlikte ortaya çıktığı şeklinde anlaşılmamalıdır. Örneğin İngiltere'de işçilerin toplu iş sözleşmesi ve grev hakkına kavuşmaları, sendika yasağının kaldırılmasından ancak 50 yıl sonra, 1875'de gerçekleşebilmiştir.

Başlangıçta engellerle ve yasaklarla karşılaşan işçi örgütleri ancak uzun mücadeleler ile yasallık kazanabilmiş ve zaman içinde işlevlerini arttırmışlardır. Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra sendikaların gelişme ve etkinliğinde önemli artışlar olmuştur. Bu dönemde endüstri ilişkileri kurumlaşmış, hükümet ve işverenler, sendikaları işçilerin temsilcisi olarak tanımışlardır. Aynı dönem sendikaların salt toplu pazarlıklarda değil, siyasal ve ekonomik alanlarda da bir baskı grubu olarak tanındığı bir dönemdir.

Gerçekten de bu dönemde sendikalaşma, sanayi işçilerinin yanısıra hizmetlerde ve kamu işyerlerinde çalışanlara da yaygınlaşmıştır. Böylece sendikaların örgütlenme kapsamı genişleyerek üye sayılarında önemli artışlar olmuştur. Buna bağlı olarak özellikle emek yanlısı siyasal partilerin iktidara geldiği ülkelerde, sendikaların siyasal etkinliğini arttıracak uygulamalar yoğunlaşmıştır.

Kuşkusuz bu gelişmeler tüm ülkelerde aynı biçimde olmamıştır. Gerek sendikal politikalar gerekse örgütlenmenin kapsamı açısından, ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Sendikal örgütlenme kapsadığı işçiler yönünden tüm ülkelerde benzer boyutlara ulaşmış değildir. Örneğin İsveç'te çalışanlar arasında ayrım yapılmaksızın geniş bir sendikal örgütlenmeye gidilmişken, Fransa ve ABD'de geçmişte olduğu gibi bugün de düşük bir sendikalaşma oranı söz konusudur.

Sendika üyeliğindeki artış ya da azalışların çok çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Örneğin fiyat ve ücretlerdeki yükselmeler, sendika üyeliğini olumlu etkilemektedir. Buna karşılık işsizlik üyelik üzerinde olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Ayrıca sendikal politikaların, işverenlerin davranışlarının, örgütlenme düzeyinin ve hükümetlerin tutumunun da, sendika üyeliği üzerinde etkili olduğu belirtilmelidir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

İşçi sınıfı mücadelesinin ve sendikal hareketin gelişmesi ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği, dayanışma ve siyasal etkinlikle de bir arada yürümüştür. Özellikle 1800'lü yıllar boyunca tek tek işyerlerinde sürdürülen mücadelelerin işçi sınıfının toplumsal hak ve özgürlüklerini gerçekleştirmede yetersiz kalışı siyasal hareketlerle işçi sınıfı arasındaki ilişkiyi iç içe sokmuştur. Daha doğru bir deyişle işçi sınıfının toplumsal talepleri süreç içinde belirginleştikçe bu taleplerin gerçekleşebilmesi için yürütülmesi gereken siyasal etkinlik bir zorunluluk durumuna ulaşmıştır.

1800'lü yılların bütünü genel olarak çalışma süresinin kısaltılmasından başlayan ve iş yaşamının demokratik biçimde örgütlenmesine dek uzanan taleplerin gündeme geldiği ve önemli gelişmeler gösterdiği yıllar olmuştur. Ulusal düzeyde işçi hareketinin yükseldiği ülkelerde demokratikleşme talepleri artmış siyasal yönetim biçimi mutlakıyet ya da krallıklardan "demokrasiye" doğru evrilmiştir. Bu dönüşümün temelini işçilerin toplumsal alanda bir bütün olarak talep ettikleri yaşlılık ve hastalık güvencesi benzeri sosyal güvenlik uygulamalarıyla asgari gelir güvencesi ve daha az çalışma istekleri oluşmuştur. Devletin bu taleplere karşı takındığı tutum işçi işveren ilişkileriyle, işçi hareketinin düzene karşı tepkisinin niteliğinin ülkeden ülkeye farklılık göstermesinin temel nedenini oluşturmaktadır.

Uluslararası İşçi Derneği'nin öncülüğünde 1864'te toplanan Birinci Enternasyonal işçi sınıfının uluslararası taleplerinin gündeme getirilmesinde önemli bir işlev yüklenmiştir. İlk toplantısında "Bütün Dünyanın İşçileri Birleşin!" sloganıyla yola çıkan uluslararası işçi hareketi 1866'da Cenevre Kongresi'nde 8 saatlik iş günü için mücadele yapmış, 1869 yılında toplanan Basel Kongresi'nde ise her ülkede işkollarında ve meslekler düzeyinde sendikalar kurulması kararını almıştır.

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak 1886'da 1 Mayıs'ta Amerika'da gelişen olaylar 8 saatlik iş günü uluslararası düzeyde kabul edilmesi için önemli bir köşe taşı oluşturmıştır. 1 Mayıs 1886'da harekete öncülük eden işçilerin idam edilmesiyle sonuçlanan bu olayların arkasından 1889'da toplanan Uluslararası İşçi Kongresi 1 Mayıs'ın işçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak anılmasını kararlaştırmıştır.

Görüldüğü gibi, işçi sınıfı mücadelesi ve sendikal hareket başlangıcından itibaren doğrudan ya da dolaylı biçimde siyasal mücadele içinde olmuştur. Bu siyasal mücadele ülkeler düzeyinde siyasal iktidarların ekonomik ve sosyal

politikalarını etkilediği gibi uluslararası düzeyde de önemli sonuçlara yol açmıştır. Örneğin, 1 Mayıs'ın işçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak uluslararası işçi hareketi tarafından belirlenmesi tüm dünyada 1 Mayıs gününün işçi sınıfının mücadelesi için önemli bir araç olmasına yol açmıştır. Bu öylesine bir etkidir ki ulusal kurtuluş savaşını yürüten Türkiye'de bile 1921'de 1 Mayıs kutlanmıştır. Uluslararası mücadelenin etkisiyle 1923'te İzmir İktisat Kongresi'nde Amele Bayramı olarak ilan edilen 1 Mayıs 1925'e kadar kutlanmıştır. 1925'te yasaklanmış 1935'te ise Bahar Bayramı olarak yeniden tatil yapılmıştır. 1976 yılına kadar ülkemizde 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanması mümkün olmamıştır.

1980'LERDEN GÜNÜMÜZE SENDİKAL HAREKET

1980'li yıllar gerek dünyada gerekse ülkemizde ekonomik, sosyal, siyasal alanlarda çok büyük değişim ve dönüşümlerin gerçekleştiği yıllar olmuştur. Yukarıda genel çizgileriyle belirtmeye çalıştığımız gelişmeler sonucunda kapitalist sermaye birikimi kendini yeniden üretme konusunda sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. İşçi hareketinin tüm dünyada yükselmesi, reel ücretlerin artması, sendikaların üye sayılarının fazlalaşması ve kamusal kaynakların ekonominin ve sosyal yaşamın düzenlenmesi için giderek daha fazla kullanılması 80'li yılların öncesindeki dünyanın genel özellikleri olarak sayılabilir.

Uluslararası sermaye, sistemin tıkanmasının, ekonomilerdeki yavaşlamanın, durgunluk içinde enflasyon yaşanmasının ve bir bütün olarak kâr oranlarının düşme eğilimi göstermesinin temel nedeni olarak ulusal ve uluslararası düzeyde büyük ölçüde kurumlaşmış bulunan bu yapıyı ve bu yapının düşünsel dayanaklarını görmüştür. Toplumsal gelişmenin sağlanabilmesi için sermayeye yüklenmiş bulunan payların azaltılması, kâr elde etmeye kapalı sosyal faaliyet alanlarının özel girişime bırakılması ve sermayenin uluslararası hareketini engelleyen ulusal nitelikli kural ve sınırlamaların ortadan kaldırılması sistemin varlığını ve gelişmesini sürdürebilmek için temel gereklilik olarak değerlendirilmiştir.

Bu sürece bilgi teknolojisindeki olağanüstü gelişme eşlik etmiş üretimde yeni teknolojilerin kullanılması sonucunda ortaya çalışma biçimlerinde ve iş ilişkilerinde nitelik değişimi yaratacak sonuçlar çıkarmıştır.

Başlangıçta belirtildiği gibi uluslararası sermayenin kârlılığını arttırması temeline dayalı bu politikaların yöneldiği ana araçlardan birisi genel olarak üç-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ret maliyetlerinin düşürülmesidir. Ücret gelirlerinin düşürülebilmesi, üretim yerlerinin dünya üzerinde yüksek ücretli bölgelerden daha düşük ücretli yerlere kayması, üretim teknolojisinin daha az işgücüyle çalışacak yönde geliştirilmesi, örgütsüz işgücü ile çalışmanın yoğunlaşması, çalışma sürelerinin uzatılması, üretim faaliyetlerinin bir bölümünün dışarıya aktarılaraq işyerlerinin küçültülmesi yollarıyla gerçekleştirilmektedir.

Ancak işgücü maliyetlerini düşürmeye yönelik politikaların bir başka boyutunu da ücret dışı maliyetlerin düşürülmesi oluşturmaktadır. Burada söz konusu olan özellikle Sosyal Güvenlik Sistemleri başta olmak üzere vergilerle finanse edilen toplumsal hizmetlerin piyasada fiyatlandırılmaya başlamasıdır. Emeklilik ve sağlık sistemlerinin yeniden düzenlenmesi ile istihdam vergisi olarak ifade edilen ve çalışan başına işverenlerce yapılan ödemelerin düşürülmesi ya da ortadan kaldırılması ve özelleştirme bu politikanın başlıca araçlarındandır.

Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra hızla bütün dünyaya yayılan neoliberal politikalar, derece derece çalışanların kazanılmış haklarını zayıflatmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde haftalık çalışma saatlerinin 40 saate çıkarılmaya çalışılması, Sosyal Güvenlik Sistemlerinin yeniden düzenlenmesi ve birçok işletmenin çevre ülkelere göç etmesi ya da faaliyetlerini küçültterek hizmetlerinin bir bölümünü işletme dışına aktarması iyice yaygınlaşmıştır. Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Macaristan, Polonya, Rusya gelişmiş Avrupa ülkelerinden kaçan sermayenin yöneldiği başlıca ülkeler arasındadır.

Amerika ve Japonya kaynaklı çokuluslu şirketler için ise; Çin, Endonezya, Hindistan gibi ülkeler yeni yatırım alanları olarak seçilmiş görünmektedir. Çok şematik biçimde ifade edilen bu ayırım, çapraz hareketlenmelerin olmadığı anlamına da gelmez. Örneğin; Güneydoğu Asya'nın bazı şirketleri Doğu Avrupa'ya yatırım yapabildiği gibi Arçelik örneğinde görüldüğü gibi Türkiye'den Çin'e yapılan yatırımlar da söz konusudur. Kaldı ki Batı Avrupa merkezli şirketlerin tıpkı Amerikan ve Japon kaynaklı şirketler gibi Çin başta olmak üzere birçok Uzakdoğu ülkesinde yatırım yaptığı da gözlenmektedir.

● İşçi Sınıfının Ortadan Kalktığı "Safsatası"

Bu türden gelişmelerin süreklilik kazanabilmesi ulusal ve uluslararası düzeylerde ortaya çıkabilecek örgütlenme ve hak arama mücadelelerinin önünün kesilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle küreselleşmenin işçi sınıfını or-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

143

tadan kaldırdığı ve sınıfsal taleplerin artık anlamını kaybettiği yönündeki düşünceler sürecin temel dayanaklarından birisini oluşturmaktadır. *Oysa ücret - li emeğin çalışma biçimlerinin değişmiş olması hiçbir şekilde işçi sınıfının ortadan kalktığı biçimde yorumlanamaz. Bu gelişmeler gerçekte yalnızca emeğin iş görme biçimindeki bir değişiklikten başka bir şey değildir.* Yaşanan süreç ücretli çalışma koşullarında ve emeğin toplumsal konumunda bir nitelik değişimi yaratmamaktadır. Çalışma biçimlerinin değişmesiyle iş gücünü satarak geçimini sağlamaktan başka olanağı olmayan insanların işçi niteliğinin değişmesi aynı şey değildir.

Üstelik *küreselleşme süreciyle tüm dünya üzerinde uluslararası düzeyde “iş - çileşme” giderek artmaktadır.* Bir yandan gelişmiş toplumlarda sosyal güvenceler zayıflatılarak ücretli emeğin çalışma koşulları geriletilmekte, öte yandan dünyanın gelişmemiş bölgelerinde milyonlarca insan uluslararası sermayenin yeni işbölümü politikaları çerçevesinde iş gücü piyasasına girmekte, başka bir deyişle “proleterleşmektedir”.

Küreselleşmenin en önemli sonuçlarından birisi işsizliğin olağanüstü artması olmuştur. Üstelik bu gelişme tüm dünyada ulusal ekonomilerin büyüme oranlarında yüksek artışların olduğu bir dönemde gerçekleşmiştir. Son yıllarda dünya ekonomisinin ortalama yüzde 5 dolayında büyüdüğü görülmektedir. Oysa bu büyümeye eşlik edecek nitelikte bir iş yaratma söz konusu değildir. Dünya üzerinde her yıl iş bulunması gereken 40 milyondan fazla kişiye yeni işler yaratılamamaktadır. Resmi rakamlara göre, dünyada 200 milyondan fazla işsiz insan vardır.

Bu durumun doğal sonucu çalışanların gelirlerinin giderek azalması ve gelir dağılımının olağanüstü bozulmasıdır. Bugün dünyada 1,5 milyar insan günde 2 doların altında bir gelirle yaşamaktadır. Bu nedenle işsizliğin önlenemediği, çalışanların çok düşük ücretlere mahkûm edildiği bu durum “istihdamsız büyüme” olarak adlandırılmaktadır.

İşçi sınıfı ve emekçiler için tüm dünya çapında olağanüstü kötü koşulların yaşandığı ve yaşanacağını varsayıldığı bu ortamda işçi sınıfının yok olduğundan söz etmek anlamsızdır. Küreselleşmeyle işçi sınıfı nicel olarak çoğalmaktadır. Ancak şu gerçeği vurgulamak da kaçınılmazdır. Yaşanan gelişme süreci ile birlikte işçi sınıfı hareketinin ve sendikaların önüne yeni sorunlar çıkmakta, sendikal yapılanmanın, demokratik taleplerin ve toplu sözleşme politikalarının yeni baştan oluşturulması zorunluluğu kendisini

göstermektedir. Bu zorunluluk işyeri düzeyindeki bireysel işçi-işveren ilişkisinden başlayarak, ulusal nitelikli işçi örgütlenmelerinin yeniden yapılanmasına ve uluslararası sendikal hareketin yeni baştan organize olmasına dek uzanmaktadır.

● Küreselleşme ve Ulusal-Uluslararası Sendikal Hareket

Küreselleşme süreciyle birlikte tüm dünyada sendikaların üye sayılarının azaldığı yönünde değerlendirmeler yaygınlaşmıştır. Gerçekten de sendikal hareketin yoğun biçimde örgütlendiği gelişmiş kapitalist ülkelerin bir bölümünde sendikalaşma yoğunluğunun giderek düştüğü görülmektedir. Ancak üye sayısındaki azalmanın daha çok belirli nitelikteki bir sendikal örgütlenme biçiminde kendisini gösterdiği anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda gibi işçi hareketinin toplumsal niteliğinin zayıf olduğu toplumsal sözleşme uygulamasının üyelerle ve işyerleriyle sınırlı bulunduğu ülkelerde önemli ölçüde gerilemelerin yaşandığı gözlenmektedir. *İşçi sınıfı mücadelesinin ve sendikal hareketin toplumsal dönüşümü ve değişimi öngörerek şekillendiği ve endüstri ilişkileri sistem ve mekanizmalarının sınıfsal yaklaşımlarla oluşturulduğu ülkelerde ise sendikalaşma yoğunluğunda çok büyük bir değişim gözlenmemektedir.* Geleneksel olarak sendikalaşma oranının düşük olduğu Fransa örneği bir yana bırakılırsa kıta Avrupa'sında çok büyük oranda bir gerilemeden söz edilemez.

Kaldı ki sendikal hareketin dönüştürücü gücü ve işçi hareketinin toplumsal işlevi, sadece sendikal örgütlenme oranlarına bakarak değerlendirilemez. Sendikaların tüm çalışanları temsil etme yeteneği elbette önemlidir. *Ancak bu temsil yeteneği asıl olarak, daha çok sayıda işçiyi üye yapmış olmaktan değil, toplumsal mücadelelerde işçi sınıfını çıkarları doğrultusunda yer almış olmaktan doğar.* Örneğin, 1970'li yıllarda yüzde 45'lerde seyreden İngiltere'deki sendikalaşma yoğunluğu aynı yıllarda yüzde 20'ler dolayında sendikalaşma oranına sahip olan Fransa'yla karşılaştırıldığında, İngiltere'deki sendikal hareketin Fransa'daki sendikal harekete göre daha etkili ve temsil gücü fazla bir sendikal hareket olduğu söylenemez. Benzer şekilde günümüzde yüzde 10'lar düzeyine inmiş sendikalaşma oranına bakılarak Fransa'daki sendikal hareketin temsil yeteneğinin ve mücadele gücünün sendikalaşma oranının daha yüksek olduğu Amerika'ya göre düşük kaldığı da iddia edilemez.

Ayrıca tarihsel gelişmeye bir süreç olarak bakıldığında *sendikal hareketin*

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

145

üye sayısı uzun dönem içinde artmaktadır. 20. yüzyılın başından itibaren değerlendirildiğinde sendikalaşma oranlarının günümüzde büyük ölçüde artış gösterdiği görülecektir. Kaldı ki küreselleşme koşulları altında işçi sınıfının nicel olarak artışı, geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerin çoğunda sendikalaşma oranlarını arttırmaktadır.

Dünya üzerinde 200 milyona yakın sendika üyesi işçi bulunmaktadır. Bu işçiler üretimin ve hizmetlerin her alanında yaşamı yeniden yaratma işlevini her gün sürdürmektedirler. Küreselleşme, sermayenin uluslararası kayganlığını arttırdığı gibi tüm dünya işçileri arasındaki dayanışmayı da kaçınılmaz duruma getirmektedir. Sendikaların ve işçi sınıfının uluslararası dayanışmasının önemi günümüzde olağanüstü artmıştır. Çünkü çokuluslu tekelci güçlerin insanlığın geleceğine yönelik bir tehdit oluşturduğunu söylemek yalnızca bir gerçeği ifade etmektir. Sermayenin, her zaman "daha çok kâr" ilkesine dayalı olarak küresel çapta sürdürdüğü ekonomik ve toplumsal davranışlar, dünyamız için önü alınamaz olumsuz gelişmelerin başlangıcını oluşturabilir. Bu demektir ki, işçi sınıfının tarihsel görevleri, içinde bulunduğumuz dönemde yeni bir boyut kazanmıştır. İnsanlığın ulusal ya da uluslararası düzeydeki toplumsal baskı ve sömürüye karşı vereceği mücadelenin yönlendiricisi olmak yanında, bugün artık işçi sınıfı, nükleer silahlanmaya dayalı bir yıkımdan ve doğal çevrenin kirlenmesinden doğacak sorunlardan da insanlığı korumak göreviyle yüz yüzedir.

Genel ve çok boyutlu sorunların çözümüne ulusal düzeyde bölgesel ya da kısmi nitelikteki çözümlerle ulaşılamayacağı açıktır. Tüm eğilimler işçi sınıfının uluslararası mücadelesinin günümüzde çok daha fazla önem kazandığını ortaya koymaktadır. Bu durum uluslararası işçi hareketinin yeniden yapılanması sonucunu doğurmuştur. Dünya genelinde 170 milyona yakın işçiyi temsil eden Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) kısa bir süre önce kurulmuş bulunmaktadır. Bu konfederasyon Uluslararası Özgür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) örgütlerinin 1 Kasım 2006'da birleşmesiyle oluşmuştur. Uluslararası Sendika Konfederasyonu 156 ülkeden 300'ü aşkın sendikayı içinde barındırmaktadır. Sermayenin küresel saldırısına ulusal çaptaki baskılara ve ırkçılığa karşı mücadeleyi esas alarak oluşturulan bu yeni örgütlenmenin uluslararası işçi hareketinin gelişmesi ve dayanışmanın güçlendirilmesi açısından önümüzdeki dönemde önemli bir işlev yükleneyeceği açıktır.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Sendikaların uluslararası düzeyde küreselleşmenin sonuçlarına karşı koyabilmesi açısından önem taşıyan bir başka gelişme, “Uluslararası Çerçeve Sözleşmeler”in oluşturulmasıdır. Uluslararası Çerçeve Sözleşmeler, çokuluslu şirketlerde çalışan, ayrı ülke ve bölgelerdeki işçilerin bir araya gelerek oluşturdukları dayanışmanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu çerçeve sözleşmeler oluşma süreci içinde sendikalar arasında dayanışmayı ve işbirliğini geliştirmekte, çokuluslularla imzalanabildiği işyerlerinde ise küreselleşmenin uluslararası düzeyde ortaya çıkan olumsuz sonuçlarına engel oluşturan bir nitelik taşımaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi *2008 yılına gelindiğinde dünyanın toplumsal den -* *gesizlikler açısından içine düştüğü durum, kabul edilebilecek nitelikte değildir.* Küreselleşmenin yeryüzünün genelinde insanların gelirleri ve yaşam düzeyleri üzerindeki etkisi giderek daha çok eşitsizlik ve adaletsizlik yaratmak yönünde olmaktadır. Bugünün gelişme dinamikleri değişmediği sürece bu eğilimin devam edeceği de açıktır.

Bu niteliği ile küreselleşme altında uluslararası rekabet tümüyle nitelik değiştirmiş bulunmaktadır. Ulusal bazdaki işçi hareketlerinin ve sendikal mücadelenin, böylesi bir gelişme eğilimi karşısında yalnızca kendi üyeleri ile sınırlı bir çerçevede çözüm üretebilmesi mümkün değildir. Bugünkü gelişmeler herhangi bir ülkedeki uluslararası bir kuruluştaki uyumsuzluk sonucunda grev yaparak istekleri elde etmeyi de olağanüstü zorlaştırmaktadır. Çünkü herhangi bir ülkede grev olasılığı belirdiğinde aynı üretime başka bir ülkede kolaylıkla devam edilebilmektedir.

Bütün bu gelişmeler uluslararası işçi hareketinin işbirliğinin ve ortak mücadele yürütmesinin önemini çok büyük ölçüde arttırmıştır. Dünya çapında örgütlenen sendikal hareketin her türlü mücadele ve toplu sözleşme faaliyetinde dayanışma içinde ve birlikte hareket edecek şekilde yeniden yapılanması günümüzün sorunları karşısında en önemli zorunluluğu oluşturmaktadır.

KÜRESELLEŞME KOŞULLARINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI VE SENDİKAL HAREKET

Bu ortam içinde Türkiye’ye bakıldığında, görülen, ekonomik ve toplumsal açıdan bir çözümsüzlüğün yaşandığı ve bu çözümsüzlüğü açacak yaklaşımların üretilmediği gerçeğidir. Ülkemizde, uluslararası alanda gelişen bu tür düşünce akımları ve ekonomik yaklaşımlar 12 Eylül darbesiyle oluşturulan

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

147

yasal ve kurumsal yapıların önemini, etkilerini ve varlıklarını sürdürdüğü koşullarda öne sürülmektedir. Bunun anlamı liberal ve serbest piyasacı yaklaşımın siyasal yapıda teorik olarak öngördüğü bireyci özgürlüklerin bile ülkemizde söz konusu olamamasıdır. Avrupa Birliği üyelik sürecinde yaşanan tıkanmalar ve gecikmeler bu durumun en açık örneğini oluşturmaktadır. Ülkemizdeki bu özellikler karşımıza, hem dünyanın hala en yüksek enflasyonlu ülkelerinden birini, hem de gelir dağılımı dengesizliği ile sosyal yapısı neredeyse çökme aşamasına varacak denli bozulan bir Türkiye'yi çıkarmaktadır.

TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA YAŞAMININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

1980 Eylül'ünde Türkiye'de siyasi iktidarı devirerek ülke yönetimini devralan askeri yönetimin yaptığı ilk iş, parlamentoyu ve hükümeti feshetmek, bütün yurttta sıkıyönetim ilan etmek, siyasi partiler ile Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) ile üye sendikaların faaliyetlerini durdurmak oldu. Faaliyetleri durdurulan sendikaların yöneticileri ve kimi üyeleri ceza evine atıldı, mahkûm edilmeye çalışıldı; grevler yasaklandı, demokratik kitle örgütleri kapatıldı. Bir süre sonra ise DİSK'in bütün malvarlığına el konarak DİSK üyesi sendikaların yönetimlerine kayyumlar atandı ve DİSK yöneticileri tutuklandı.

24 Ocak 1980'de açıklanan ve 12 Eylül yönetiminin benimsenen ekonomik politikaların sonuçları çarpıcı oldu. Askeri yönetim dönemi içinde reel ücretler hızla eridi, ulusal gelirden ücretlilerin aldığı pay düştü. 1989 yılına dek Türkiye'de emek gelirleri üzerinden sermayeye yapılan aktarımlarla toplumsal kalkınmayı finanse etmeye dönük politika baskıcı yönetim anlayışı altında acımasızca uygulandı. Bu politikalar aslında Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası'nın denetiminde uygulanan yeniden yapılanma politikalarıydı. 1980 sonrasında daha önce geçerli olan makro ekonomik çerçeve tümüyle değiştirildi. Sanayileşmeyi öngören planlı ekonomik anlayış terk edilerek serbest piyasacı liberal bir yaklaşımla ekonomi piyasanın kendi dinamiklerine terk edildi. Böylece 1980 öncesinde kurumlaşmış olan emekçi sınıflarla egemen sınıflar arasındaki ilişki sistemi de bütünüyle değişmiş oluyordu.

Bu yeni yapıya bağlı olarak endüstri ilişkilerinin niteliğini belirleyen yasal düzenlemeler büyük değişikliklere uğradı. Anayasaya, sendikaların faaliyetlerine, örgütlenmelerine ve toplu sözleşme düzeni ile grev süreçlerine ilişkin sınırlayıcı ve ayrıntılı düzenlemeler konuldu. Anayasanın öngördüğü kurallar

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

çerçevesinde 2821 sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası çıkarıldı. Bu yasalarla sendikal faaliyetlere daha önce rastlanmayan önemli sınırlamalar getirildiği gibi toplu sözleşme ve grev hakları da kısıtlayıcı ve engelleyici birçok düzenlemeye bağlandı.

2000'li yılların başlarında tartışılan ve bugün değiştirilmeye çalışılan çerçeve, 12 Eylül rejimi tarafından kurumsallaştırılan işte bu çerçevedir. Bu düzenlemeler ile emek hareketinin ve sendikaların sorunları giderek ağırlaşmıştır. Yaklaşık 25 yıllık uygulama sonucunda geline aşama sendikaların toplumsal yapıdan giderek soyutlandığı, etki alanlarının daraldığı, faaliyetleri üzerinde devlet denetiminin arttığı ve toplumu dönüştürme gücünü giderek yitirdiği, üye sayılarının bir türlü arttırılmadığı bir noktadır. 1980'li yıllarda kurulan bu yeni yapı 2000'li yılların başlarında ülkemizin demokratik gelişme dinamiklerini köreltmış, endüstri ilişkilerinin toplumu dönüştürebilecek bir güç olabilme yeteneği yok edilmiştir.

Sadece toplu sözleşme yapabilme hedefi ile sınırlı bir sendikacılık yaratmaya dönük bu düzenlemeler, Türkiye'de temel insan hakları, örgütlenme ve sosyal haklar için mücadele ile sendikal haklar arasındaki ilişkiyi bulanıklaştırmıştır. Kavramlardaki bu karışıklık mücadeleyi gerek işçi hareketinin kendi içinde, gerekse işçi hareketi ile demokratik bir toplum hedefleyen güçler arasında bağlantıların koparılması yoluyla, "dar çıkarlar" için sürdürülen bir mücadeleye dönüştürmüştür.

Ülkemizde 12 Eylül 1980 askeri darbesi, belirli açılardan çok yetersiz de olsa işçi haklarının gelişimine katkıda bulunan demokratik yapıları tümüyle ortadan kaldırmış, parlamentoyu kapatmış, siyasi partileri sistem dışına itmiş, sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımını yasaklamıştır. Bu hareket, toplumsal gelişmenin önünü açıcı işlevi dolayısıyla kendine hedef olarak DİSK'i belirlemiş ve diğer sendikal kuruluşların faaliyetlerini durdurduktan kısa bir süre sonra yeniden açılmasına izin verirken, DİSK'i kapatmıştır.

DİSK'in kapalı kaldığı 10 yıllık süre boyunca 12 Eylül rejimi amaçlanan ekonomik ve toplumsal yapıya uygun kurumsal düzenlemeleri oluşturma yoluna gitmiştir. Bu kurumsal düzenlemelerin ilki 1982 anayasası olarak şekillenmiştir. 1982 anayasası 1961'den farklı biçimde gerçekte sosyal devlet amacından kopmuş, ülkenin kalkınma yol ve yöntemlerini serbest piyasaya dayalı ucuz emek istihdamında bulan bir yaklaşımı benimsemiştir. Anayasa'da temel hak ve özgürlükler çok sınırlı bir çerçevede tanımlanırken,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

149

özellikle sendikal haklar, toplu sözleşme ve grev hakkına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmış ve bu hakların dünyanın hiçbir anayasasında görülmedik biçimde sınırlanması yoluna gidilmiştir. Lokavt anayasal bir hak olarak düzenlenmiştir.

1982 anayasası dışında dönemin temel kurumsal düzenlemelerine bakıldığında, toplu iş ilişkilerini düzenleyen sendikalar yasası ile toplu sözleşme ve grev yasasının yeni baştan yazıldığı görülmektedir. 274 ve 275 sayılı yasalar yürürlükten kaldırılmış, bu yasaların yerine 2821 sayılı yeni sendikalar yasası ile 2822 sayılı toplu iş sözleşmesi grev ve lokavt yasası yürürlüğe konulmuştur. Bu dönemde 1999 yılında 4447 sayılı yasa ile emeklilik yaşı arttırılmış, son olarak da 1971'den beri yürürlükte bulunan 1475 sayılı iş yasası tüümüyle yürürlükten kaldırılarak yerine, 2003 yılında, 4857 sayılı yeni iş yasası konulmuştur.

1980'li yılların hemen başında özellikle kıdem tazminatına ilişkin sınırlamalar getirilmiştir. Kıdem tazminatına önce günlük asgari ücret tutarının 7,5 katı sınırı, 1980 tarihli 2320 tarihli yasa ile getirilmiş, daha sonra 1982 tarih 2762 sayılı yasa ile "kıdem tazminatı ödemelerinde uyulacak tavanın yıllık miktarı devlet memurlarına tabi en yüksek devlet memuruna ödenecek emeklilik ikramiyesini geçemez" şeklinde tanımlanmıştır. Bu düzenlemeler sosyal güvenlik alanında da devam etmiştir. İşçi emeklilerinin aylık oranı yüzde 70'ten yüzde 60'a düşürülmüştür. Ayakta tedavi ilaç masraflarının yüzde 20'sine katılım öngörülmüştür. 1985 tarih ve 3246 sayılı yasa ile emeklilik yaş sınırının erkeklerde 60'a, kadınlarda 55'e çıkarılması düzenlenmiştir. Son olarak toplumsal mücadelelere konu oluşturan "mezarda emeklilik" olarak adlandırılan "Sosyal Güvenlik Yasası" düzenlemeleri gündeme getirilmiştir. Bu çerçevede devam eden oluşumlar ve ekonomik koşullara uygun düzenlemeler, bir yandan da Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin ve Uluslararası Çalışma Örgütü normlarının sürekli baskısı altında kalmıştır. Bu çerçevede 1994 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 158 sayılı İş Güvencesine İlişkin Sözleşmesi TBMM tarafından onaylanmış, buna karşılık 2003 yılının 15 Mart'ında yürürlüğe girecek şekilde hazırlanan yasaya kadar hiçbir değişiklik yapılamamıştır. Dolayısıyla bu dönemde 2003 yılına dek modelin esasını uzun yıllardır sürdürülen iş güvencesiz çalışma oluşturmuştur. Ancak bu yasa da 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Yasası ile önemli ölçüde esnetilmiş ve iş güvencesine ilişkin temel konular büyük ölçüde işverenlerin beklentileri doğrultusunda değiştirilmiştir.

12 Eylül sonrası oluşturulan çerçeve 1936 tarihli ilk iş yasasından başlayarak düzenlenmiş bulunan yasakçı anlayışı sürdüren bir niteliğe sahiptir. Ayrıca bu yasalar sendikal harekete başlangıçtan itibaren “Amerikan Sendikacılığı” niteliğini kazandırmaya yönelik yaklaşımı da geliştirmiş durumdadır. Bu yasaların genel niteliği, sendikal örgütlemenin ve toplu iş sözleşmesi haklarının olabildiğince dar bir çalışan kesimi tarafından kullanılmasını sağlamak ve sendikal örgütlenmenin toplumsal yapıya etkisinin olabildiğince sınırlı bir çerçevede yansımaları öngörmektir. 2821 sayılı sendikalar yasası yalnızca işkolu esasına dayalı sendikalaşmayı öngörmüştür. Ülke çapında işkolu sendikaları ve konfederasyonlar kurulması mümkün kılınmış, bunun dışındaki örgütlenme tipleri yasaklanmıştır. Konfederasyonlar toplu sözleşme ve grev yapma hakkına sahip değildir. Sendikaların uluslararası örgütlenmelere üyelikleri ise izin sistemine bağlanmıştır. Sendika üyeliği ve kuruculuğu da yasada belirli kısıtlamalar altında tutulmaktadır. Sendika kurucusu olabilmek için sendikanın kurulacağı işkolunda en az bir yıldan beri fiilen çalışıyor olmak önkoşulu getirilmiştir. Sendika yöneticiliği için ise en az on yıl bilfiil işçi olarak çalışmış olmak koşulu getirilmiş, sendika yöneticiliğinin 4 olağan genel kurul süresince sürdürüleceği, aradan bir olağan genel kurul geçmeden aynı kişinin tekrar aday olamayacağı belirtilmiştir. Bu nitelikteki düzenlemeler 1990’lı yılların ikinci yarısına kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Sendikal faaliyetlere ilişkin yasaklara oldukça yoğundur. En belli başlı yasak sendikaların siyasal faaliyetlerine yöneliktir. Anayasanın 52. maddesinden kaynaklanarak yasaya geçmiş düzenlemelere göre sendikalar siyasi amaç güdemez: siyasi faaliyette bulunamaz, siyasi partilere destek olamaz; derneklerle, kamu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçla ortak hareket edemez.

2822 sayılı yasaya bakıldığında ise buradaki temel sözleşme biriminin “işyeri” ve işletme olduğu görülmektedir. “İşkolu” sözleşmesi yapmak olanağı kaldırılmıştır. Buna karşılık işverenlerin uzun bir dönemden beridir ifade ettikleri “grup sözleşmesi”nin önü açılmıştır. Toplu sözleşme yapma yetkisine sahip olan sendikalar işkolunda Türkiye çapında yüzde 10 oranında üyeye ulaşan sendikalar olmaktadır. Bu düzenleme aslında 1970 yılında 15-16 Haziran olaylarının gelişmesine yol açan olayların temel mantığının devamı niteliğindedir. Orada başarısız olan burada gerçekleştirilmiş olmaktadır.

Sözleşme yetkisinde ikinci ölçüt, sözleşmenin yapılacağı işyerinde çalışanla-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

151

rın yarısından bir fazlasının üye yapılması zorunluluğudur. Uluslararası Çalışma Örgütü gerek işkolu gerekse işyeri barajını toplu sözleşme açısından sınırlı bulmakta, “özgür toplu pazarlık” ilkesiyle çeliştiğini belirtmektedir. Türkiye’nin 1951 yılında imzaladığı 98 no’lu sözleşmeye de aykırılık söz konusudur. Ayrıca ILO her sözleşme öncesinde yetki belgesi alma koşulunu da 98 no’lu ILO sözleşmesine aykırı bulmaktadır. Yetkili sendikayı belirleme ve yetki belgesi verme görevi bakanlığa verildiği için, bu düzenlemenin sendikaları siyasi iktidarın baskısı altında tutacağı açıktır. *Bu şekilde bir yetki düzeni sendikal hareketi siyasal iktidarın denetimi altına sokmakta ve sendikal faaliyeti de çok büyük ölçüde toplu sözleşme faaliyetine indirgemektedir.* Sistemin getirdiği resmi arabuluculuk düzeni zorunlu bir nitelik taşımaktadır. Bakanlar Kurulu’nun teşmil yetkisi devam etmektedir. Grev yasakları genişletilerek sürdürülmüştür. Banka işkolu dahil birçok işkolu uluslararası normlar açısından kabul edilemeyecek biçimde grev yasağı içine alınmıştır.

Grevin tanımı yalnızca toplu iş sözleşmesi ile sınırlı olarak belirlenmiş, bu anlamda cumhuriyet öncesinden buyana devam eden temel yasaklamalar varlığını sürdürmüştür. Genel grev, siyasi grev, dayanışma grevi gibi grev türleri, iş yavaşlatmalar yasaktır. Grev konusunda, 1980 öncesinde varolan “hak grevi” de yok edilmiş ve böylece grevlere ilişkin düzenleme sendikal hareketin hak arama yollarını tümüyle kitleyecek biçimde tanımlanmıştır. Grev yasaklarının içine, su, elektrik-havagazı, doğalgaz, petrol sondajı-tasfiye dağıtım işleri, bankacılık, itfaiye, temizlik, şehir içi deniz, karayolu, demiryolu toplu taşıma işleri, cenaze, huzurevi, tekfin, mezarlıklar, milli savunma bakanlığı, jandarma genel komutanlığı, sahil güvenlik komutanlığı alınmıştır. *Bakanlar Kurulu’nun karar verilmiş ya da uygulanmaya başlanmış grevi erteleme yetkisi devam etmektedir. Erteleme sonunda grev yeniden başlamakta, böylece grev hakkı fiili olarak sona erdirilmiş olmaktadır.* İş mahkemelerine grevi durdurma yetkisi verilmiştir. Kanuni bir grev sırasında hizmet akitleri askıda olan işçilere “bu dönem için ücret ve sosyal yardımlar ödenemez, bu süre kıdem tazminatı hesabında dikkate alınamaz, toplu iş sözleşmelerine bu hükümlere aksi hüküm konulamaz” şeklinde daha önce varolmayan çok sınırlayıcı bir başka hüküm eklenmiştir. Yüksek hakem kurulu bir tahkim organı olarak varlığını sürdürmektedir.

Görülüyor ki 12 Eylül’ün hemen arkasından ortaya konan ve günümüze dek temel ilkeleri değişmeyen yasal düzenlemeler, toplu iş hukuku alanında olağanüstü sınırlayıcı ve baskıcı, sendikal hareketi toplumsal işlevini yerine ge-

tirmekten uzaklaştırıcı bir nitelikte düzenlenmiştir. Dönem içerisinde sendikalar yasası ile toplu sözleşme grev ve lokavt yasasında zaman zaman değişiklikler yapılmıştır. Sendikalar yasasında 1983 tarihli 2882 sayılı yasa, 1988 tarihli 3449 sayılı yasa, 1995 tarihli 4101 sayılı yasa, 1997 tarihli 4277 sayılı yasa, 2002 tarihli 4773 sayılı yasa ile çoğu olumlu yönde, askeri darbenin baskıcı koşullarını hafifletmeye yönelik değişiklikler yapılmıştır. On yıl fiili olarak çalışma zorunluluğu, 10 yıl SSK'ya bağlı çalışma zorunluluğuna dönüştürülmüş; kuruculardaki 1 yıl kaldırılmış; yöneticilerin 4 dönemden fazla seçilemeyeceği ile ilgili hüküm kaldırılmış; genel kurulların 3 yılda değil 4 yılda yapılacağı hükmü düzenlenmiş; işverenlere üye fişlerini gönderme zorunluluğu kaldırılmış; uluslararası kuruluşlara üyeliklerde ön izin koşulu kaldırılmış; sendikaların temsilci tayin edebilmek için sözleşme yapma zorunlulukları yerine yetki belgesinin kesinleşmesi yeterli sayılmış; sendikaların siyasi yasakları ile ilgili önemli ölçüde değişiklik yapılmış ve özellikle 1995 yılında yapılan değişiklikle anayasadaki 52. madde tamamen kaldırılmış, buna bağlı olarak sendikalar yasasındaki siyaset yasağı yeniden düzenlenmiş ve 2002 tarihli değişikliklere bağlı olarak temsilci teminatları ile ilgili düzenlemeler yenilenmiştir. Benzer şekilde sendika üyesi olamayacaklarla ilgili yasaklar da özellikle 1988 tarihli 3449 sayılı yasayla, 1995 tarihli 4700 sayılı yasayla büyük ölçüde daraltılmış, askeri kişiler dışında tüm yasaklar kaldırılmıştır. Ancak mevcut yasada üyelikte noter koşulu ve sendikal hareketin temel örgütlenmesi, faaliyetleri ve çalışma düzenine ilişkin yasaklar devam etmektedir.

Toplu iş sözleşmesi grev ve lokavt yasasında da dönem içinde 1986 tarihli 3299 sayılı yasa ile ve 1988 tarihli 3451 yasa ile değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerde özellikle yetki alınmış işyerlerinde veya yetki tespiti istenmiş işyerlerinde teşmil yapılamayacağı, arabulucu uyuşmazlıkta tarafların görüşmeye gelmemesi durumunda arabulucu başvurusu için 60 gün beklemenin gerekli olmayacağı, grev gözcülerinin çalışmalarının bir ölçüde rahatlatılması gibi, sistemin esasını etkilemeyecek nitelikte değişiklikler söz konusu olmuştur. Bu yasa açısından da temel barajlar, yetkiye ilişkin ayrıntılı düzenlemeler devam etmektedir. *Bu şekildeki bir toplu sözleşme düzeniyle özgür toplu pazarlık düzeninin oluşturulabilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla ülke - mizde bugün 2821 ve 2822 sayılı yasaların yeniden ele alınıp özgürlükçü bir anlayışla yeniden düzenlenmesi zorunluluğu en temel gereksinim olarak ortada durmaktadır.*

SENDİKALAR YASASI VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YASASI DEĞİŞİKLİK TASARILARI

Türkiye'nin 2000'li yılların başında ulaştığı nokta, gerek sendikal hareketin ve işçi sınıfının, talepleri, gerekse Avrupa Birliği ve Uluslararası Çalışma Örgütü kaynaklı zorlamalar sonucunda, 2821 ve 2822 sayılı yasaların değiştirilmesi için "taslak"lar hazırlanması aşaması olmuştur. Hazırlanan taslakların gerekçelerinde DİSK tarafından uzun yıllardır ifade edilen değerlendirmeler açıkça kabul edilmekte, ancak sistemi tümüyle dönüştürecek nitelikte bir değişimden kaçınılmaktadır. Çünkü bu yasalar 1980 öncesinde zaman zaman denenmiş, ancak kural haline getirilememiş düzenlemelerin 12 Eylül askeri yönetimi altında olgunlaştırılıp uygulamaya konulmasının bir sonucudur.

2822 sayılı yasa değişikliği taslağının genel gerekçesinde "Yetersiz sanayileşme nedeniyle endüstri ilişkileri geleneklerinin yerleşemediği ülkemizde bu alanı ayrıntılı yasalarla düzenleme zorunluluğu ortaya çıkmış ve bu durum yasalarda sık sık değişiklikler yapılmasını gerektirmiştir" ifadesi yer almaktadır. Bu yasaların "endüstri ilişkileri geleneğini" yaratmak için çıkarılmış olduğu düşüncesinden hareket edildiğinde, artık, bir eleştiri yapmanın olanağı kalmamaktadır. Bu durumda yapılması gereken, zaman içinde gerçekleştirilecek "küçük" değişikliklerle, yasaların öngördüğü ana yapının bozulmadan sürmesini sağlamak olmaktadır.

Yasaları hazırlayanlar ve savunanlar tarafından da açıkça belirtildiği gibi, bu yasaların sendika üyeliğine, sendikal faaliyetlere, toplu sözleşme düzenine, grev hakkının kullanımına ilişkin hükümlerinde, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün sözleşmelerine, sendikal özgürlüklerle ilgili evrensel kurallara ve Avrupa Birliği koşullarına uyumsuzluk gösteren çok sayıda ve ayrıntılı düzenlemeler söz konusudur. "Endüstri ilişkileri geleneği" yaratmak gerekçesiyle, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yıllık konferanslarında Türkiye Cumhuriyeti'nin sık sık gündeme alınmasına ve sendikal hakların özünün yok edilerek kullanılmaz hale sokulmasına yol açılmıştır.

Bu yasalarla öngörülen sistem içinde, sendikalaşma hakkının özgürce kullanılması, sendikal faaliyetin bağımsız bir biçimde sürdürülmesi, toplu sözleşme düzeninin gerçek anlamda yerleştirilebilmesi ve grev hakkının demokratik bir özgürlük olarak uygulanabilmesi mümkün değildir. Zaman zaman değişiklikler olmakla birlikte yasaların uygulandığı 25 yılı aşkın süre, bu duru-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

mu açıkça ortaya koymaktadır. Bu dönem içinde sendika üyelerinin sayısı çok sınırlı kalmış, sendikal hareketin hedefleri daralmış, toplu sözleşme ve grev hakları kullanılamamış, sendika üyeleriyle diğer çalışanlar arasında yüzeysel ve yapay ayrımlara dayalı çelişkiler yoğunlaşmış, üstelik hiçbir ilişkisi olmamasına karşın ekonomik ve sosyal yapıdaki birçok olumsuzluğun nedeni olarak da sendikalar gösterilmeye başlamıştır.

Bu sonuçlar, 1983 ve sonrasında 2821 ve 2822 sayılı yasalarla öngörülen amacın büyük ölçüde gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Sendikalar devlet denetimi altına sokularak, sadece üyelerinin sözcüsü olan ve toplu sözleşme ile sınırlı bir alanda faaliyet gösteren örgütler olarak ortaya çıkarılmıştır. Sendikalara siyaset yasağının Anayasa ile getirildiği bir ortamda, yasaların uluslararası normlara aykırılığı açıkça bilinen düzenlemeleri de içinde taşıyarak uygulanması, çalışanların genel olarak örgütsüz bir duruma itilmesi sonucunu doğurmuştur.

Gündemde olan değişiklik tasarılarının gerekçelerinin de, yürürlükteki yasaların genel sistematik ve doğrultularını aynen koruduğu açıkça belirtilmektedir. Oysa bu yasaların öngördüğü temel yapıların korunması ile Türkiye’de sendikal özgürlüklerin genişletilmesi mümkün değildir. Bu durumun en açık örneğini değişiklik tasarısında yer alan yetki tespitine ilişkin öneriler ortaya koymaktadır. 2822 sayılı yasa değişikliğinin genel gerekçesinde “Özellikle yetki tespitinde öngörülen birden çok sınırlayıcı kriter, kapsamlı grev ve lokavt yasakları, hükümetin ertelediği grevlerin süre sonunda yüksek hakem kuruluna gitmesi, ILO’nun yetkili organlarında sık sık dile getirilmiş ve Türkiye Cumhuriyeti’nin gündeme alınmasına neden olmuştur” denilmektedir. Aynı gerekçe de ayrıca; “2822 sayılı yasada yeni değişiklikler öngören bu yasa ile bir yandan Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış olan 87 ve 98 sayılı sözleşmelere daha iyi uyum sağlamak amaçlanırken öte yandan da uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm bulunmasına çalışılmıştır” denilmektedir. Ek olarak, madde gerekçelerinde “Bilindiği gibi bu düzenlemeyi ILO çifte baraj olarak nitelendirilmekte ve özellikle 98 sayılı örgütlenme ve toplu sözleşme hakkı ilkelerinin uygulanmasına ilişkin sözleşmenin 4.maddesine aykırı bulunmaktadır” değerlendirmesi yer almıştır.

Bu kadar açık vurguların yapıldığı bir konuda, değişiklik tasarısında yalnızca ülke çapında toplu sözleşme yapabilme yetkisine ilişkin yüzde 10’luk baraj indirilmekte, işyeri düzeyinde önemli hak kayıplarına ve büyük sorunlara

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

155

yol açan işyeri barajında ise hiçbir değişiklik yapılmamaktadır. Bir yandan çifte baraj sisteminin uluslararası normlara aykırı olduğu kabul edilmekte, öte yandan değişikliklerin asıl amacının uluslararası normlara uyum sağlamak olduğu belirtilmekte, buna karşılık çifte baraj sisteminin mantığı korunmaktadır. Toplusözleşme yetkisi ile üye sayısı arasındaki ilişki sürdürülmektedir. Yalnızca bu örnek bile değişiklik tasarılarının sendikal özgürlüklerin geliştirilmesi kaygısını taşımayan, kendi içinde çelişkilerle dolu ve biçimsel değişikliklerle yetinen niteliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Değişiklik tasarılarında benzer çelişkileri, sendikaların giderlerine ilişkin yeni düzenlemelerde, sendikaların denetimine ilişkin değişikliklerde, genel kurulların süresini düzenleyen hükümlerde, sendikadan istifanın noter aracılığıyla sağlanmasında, geçici madde de yer alan üyelikleri yeniden bildirim zorunluluğu ve grev ertelemelerine ilişkin değişiklik önerilerinde de açıkça görmek mümkündür. Uluslararası sözleşmeler ve evrensel sendikal özgürlük anlayışı ile sendikaların iç işleyişine, tüzüklerine ve organ kararlarına bırakılması gereken birçok konu, mevcut yasalardaki anlayışı aynen koruyacak şekilde, özde hiçbir değişiklik yaratmayacak “değişikliklere” uğratılmaktadır.

Bu yasa taslaklarının genel gerekçelerinde de açıkça karşı karşıya kaldığımız temel sorunun, 2821 ve 2822'nin sistematığının tümüyle değiştirilmemesi olduğu ve bu yasalarda kısmen yapılacak değişikliklerle hiçbir şekilde çağdaş bir endüstri ilişkileri sistemini yaratmanın mümkün olmadığı vurgulanmaktadır. *Bu anlamda, şimdi gündeme getirilen değişiklik önerilerinin, genel nite- liğiyle ülkemizde çağdaş bir endüstri ilişkileri sistemi oluşturma isteğinden çok, 2821 ve 2822 sayılı yasalarda AB normları zorlamasıyla yapılması kaçınılmaz değişikliklerin “en azını” yaparak, bu süreci “idare etme” anlayışına dayandığı söylenebilir.* Nitekim bu konunun en belirgin göstergelerinden birisini tasarıların genel gerekçeleri oluşturmaktadır. Örneğin Sendikalar Yasası ile ilişkili düzenlemelerden birisinin genel gerekçesinde açıkça “2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun genel sistematığını bozmadan Türk Mevzuatını ILO ve Avrupa normlarına yaklaştırmak” gibi bir ifade kullanılmakta ve böylece temel mantığı reddedilmeyen 12 Eylül uzantısı yeni bir sendikal yapı önerilmektedir.

Var olan yasada, sendikaların hangi faaliyetlerde bulunabileceği tek tek sayılarak sınırlanmışken, bu değişikliklerle 2821 sayılı yasanın Uluslararası Çalışma Örgütü ve Avrupa Birliği normlarına uyumlu hale getirildiğini söyleye-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

bilmek mümkün değildir. Kaldı ki önemli olan biçimsel açıdan bazı değişikliklerle yasaların görünürde uyumluluk içinde bulunması değil, gerçekten özü itibarıyla sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımını kolaylaştıran, özendiren ve bu hakları güvenceye alan bir çerçeve niteliği taşımasıdır. 2821 sayılı yasa yasalaştığı 1983 yılından bu yana 1988’de, 1995’de ve 1997’de çeşitli hükümleri ile yenilenmiş bir yasadır. Şimdi yeni bir takım değişiklikler getirilmektedir. Ancak öyle anlaşıyor ki, bu da yasanın son değişikliği olmayacak ve önümüzdeki dönemde demokratikleştirilmesi için, yeniden çoğu hükümlerinin yürürlükten kaldırılması ya da içeriğinin değiştirilmesi gerekecektir.

Yasanın asıl üzerinde durulması gereken özelliği ise, kamu organlarının sendikalar üzerindeki denetiminin asıl aracı niteliğindeki üye sayısı belirlemenin sıfırdan başlatılarak yapılması konusundaki düzenlemesidir. Bütün üyeliklerin yenilenmesi ve yeniden istatistik düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu tür bir kırtasiye içine girerek bazı zorlamalarla sendikal yaşantıyı düzenlemek ve sendikal özgürlükleri genişletmek mümkün değildir. Bu tür düzenlemelerin tamamen kaldırılması, sendikal özgürlüğün gerçekleştirilmesi açısından tek çıkar yol gibi görünmektedir. Çünkü nasıl Bakanlığın şu andaki kayıtlarının gerçek dışı olduğu açıkça biliniyorsa, bir güncellemede de bu gerçek dışılık kısmen ortadan kaldırılsa bile, tümüyle yok edilemeyecek ve kısa zamanda da yeniden bugünkü duruma geri dönmemesi konusunda hiçbir güvence bulunamayacaktır. Dolayısıyla bir süre sonra aynı duruma dönecek bir uygulamayı bugün gündeme getirmek, sendikalara “aba altından sopa gösterme” anlamına gelecek bir uygulamayla karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir.

Değişiklik tasarısının genel gerekçesinde, aslında bir toplu iş sözleşmesi yasının nasıl olması gerektiği ve 2822 sayılı yasanın hangi doğrultuda değiştirilmesi gerektiği yönünde çok yerinde saptamalar söz konusudur. Ancak ilginç olan, genel gerekçesinde doğru yaklaşımlar gösteren bu yasa değişikliklerinin, gerekçeye aykırı bir nitelikte oluşturulması ve varolan sistemi sürdürme yaklaşımı içinde gündeme getirilmesidir.

Şu ifadeler yasa değişikliklerinin genel gerekçelerinden alınmıştır: *“Ayrıca 12 Eylül 1980 döneminde özgür toplu pazarlık düzeninin askıya alınması, aynı dönemde hazırlanan 1982 Anayasası ile 2821 ve 2822 sayılı yasaların kısıtlayıcı hükümleri daha sonraki yıllarda bu yasalarda ciddi değişikliklerin yapıl-*

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

157

masını zorunlu hale getirmiştir. Bu durumun bir nedeni de Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yıllık konferanslarında Türkiye Cumhuriyeti'ni sık sık günde me almasıdır. Özellikle yetki tespitinde öngörülen birden çok sınırlayıcı kriterler, kapsamlı grev ve lokavt yasakları, hükümetin ertelediği grevlerin süre sonunda Yüksek Hakem Kuruluna gitmesi çalışma örgütünün yetkili organlarında sık sık dile getirilmiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin gündeme alınmasına neden olmuştur."

Görülüyor ki, aslında yasa değişikliklerini hazırlayanlar 2822 sayılı yasada varolan yetersizliklerin fazlasıyla farkındadır. Ancak yapılan değişikliklere bakıldığında, bunların sözü edilen genel gerekçedeki sakıncaları gidermekten uzak ve çok yetersiz kaldığı görülmektedir. Örneğin, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün sürekli eleştirdiği söylenen, yetki tespitinde birden çok sınırlayıcı kriter aynen korunmaktadır. Burada yapılan tek değişiklik yüzde 10'luk ülke barajının indirilmesidir. Ancak işyeri özelindeki yarıdan bir fazla üye yapma zorunluluğu sürdürülmektedir. Yine grev ertelemelerinde yüksek hakem kuruluna gidilmesi eleştiri konusu olurken ve bu gerekçe vurgulanırken, yapılan değişiklikler bu durumu düzeltmemekte, yalnızca grev ertelemesine karar verilme aşamasında hükümetin görüş alması zorunluluğu getirilmektedir.

Bu tür bir tutarsızlığın neden ortaya çıktığı sorusunun karşılığı da, yine genel gerekçede vurgulanmıştır. Bir başka ifadede genel gerekçede şöyle denilmektedir: *"2822 sayılı yasanın temel doğrultularını koruyarak, bir kısım maddesinde değişiklik yapma amacını taşıyan bu kanun öncelikle Türk Toplu Pazarlık düzeninde daha özgürlükçü ve uluslararası normlara daha uyumlu bir yasal çerçeveyi hedeflemiştir."* Görüldüğü gibi, bu ifadeyle amacını tanımlayan yasa koyucu, aslında kendisini, 2822 sayılı yasanın temel yapısını koruma gibi, özgür ve çağdaş toplu sözleşme düzenine ulaşmayı engelleyen bir açmaza sokmuş bulunmaktadır.

Örneğin bu değişikliklerle, sözleşme sistemi ve yapısı demokratikleştirilemediği gibi, çağdaş bir endüstri ilişkileri sisteminde bulunması kaçınılmaz olan yeni kurumlar oluşturulamamaktadır. Oysa gerçekçi ve sağlıklı bir endüstri ilişkileri sisteminin yer alacağı toplu sözleşme düzeni, *2822 sayılı yasanın tümmüyle mantığının ve özünün değiştirilmesinden geçmektedir.* Burada öncelikle, sendikaların toplu sözleşme yapma yetkisi ile üyelik arasındaki bağlantı yok eden yeni, çağdaş ve Avrupa normlarına uygun düzenlemelerin ka-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

çınılmazlığı vurgulanmalıdır. *Tek tek sendikaların sahip oldukları üye sayısı - na bakarak toplu sözleşme yetkisini belirlemeye çalışmak, sendikacılığın ge - nel amaçlarıyla, toplu sözleşme kurumunun genel niteliğiyle ve ülkenin gerek duyduğu demokratikleşme hedefleriyle bağdaşmamaktadır.*

Bir başka önemli nokta, grev yasaklarıyla ilgili olan düzenlemelerdir. Burada gerçekten de dünyanın hiçbir ülkesinde görülmeyecek ölçüde geniş tutulan grev yasaklarının bir miktar daraltıldığı anlaşılmaktadır. Banka sektörü ve birçok ekonomik faaliyet alanı grev yasakları kapsamından çıkarılmıştır.

Grev ertelemesinin kullanılış biçimi ve erteleme sonunda uyuşmazlığın Yüksek Hakem Kurulu'nda çözülme zorunluluğunun varlığı, genel gerekçe- de eleştiri konusu yapılmış ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün normlarına aykırı bulunmuştur. Ancak yapılan düzenlemeler bu konuda çok yetersiz bir iyileşme sağlamaktadır. Erteleme öncesinde görüş alma zorunluluğu ge- tirilmekle, yasaya aykırı bir erteleme kararının oluşmasının önüne geçmek ve erteleme kararlarının üzerinde biraz daha ciddiyetle düşünülmesini sağ- lamak amaçlanmaktadır. Ancak, erteleme süresi sonunda Yüksek Hakem Kurulu'na gidilmesinin nedeni hala anlaşılabilmiş değildir. Bu uygulama de- vam etmektedir. Erteleme sonunda mutlaka grevin yeniden başlaması ola- nağının tanınması kaçınılmazdır. Grevin sona eriş prosedürleri, ilan ve duyu- ru noktasından esnetilmiştir, ancak, gerçekte grev hakkının kullanılmasını kolaylaştıracak hiçbir değişiklik yapılmış değildir. Grev hakkı, hala topluöz- leşme uyuşmazlığının son aşamasında söz konusudur ve bu hak yine hiç- bir değişiklik olmaksızın şu andaki mevcut sınırlamalarla kullanılmaktadır. Bekleme süreleri, önceden bildirim süreleri devam etmektedir. Bu anlamı- la bu değişikliklerin grev hakkına ilişkin hiçbir iyileşme yaratmadığı rahat- lıkla söylenebilir.

SENDİKALAR VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GREV VE LOKAVT YASASI DEĞİŞİKLİKLERİ İLE İLGİLİ GENEL SONUÇLAR

Gerek Sendikalar Yasası'nda, gerekse Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası'nda öngörülen değişikliklerin temel özelliği, her iki yasa değişikliğinin genel gerekçesinde de açıkça vurgulandığı gibi, mevcut sistemin sürdürül- mesi esasına dayanmasıdır. Bu değişiklikler, gerek 2821 sayılı, gerekse 2822 sayılı yasaların temel kurumlarına, işleyiş mekanizmalarına ve özüne dokun- mamaktadır. Ancak uluslararası normlara aykırılığı artık hiçbir şekilde inkâr

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

159

edilemez duruma gelmiş olan çok katı düzenlemelerde, kısmen ya da çok yetersiz bazı esneklikler gündeme gelmektedir.

Sendikalar Yasası'nda yapılan değişikliklere rağmen üyelik üzerindeki baskı ve istifada noter koşulu devam etmekte, sendikaların faaliyetleriyle ilgili sınırlamalar sürmekte, sendikaların Bakanlığa bir kez daha üye bildirimleriyle kayıtların yenilenmesi öngörülerek, sendikaların üzerindeki yoğun denetim yeniden hissettirilmektedir.

Grev ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası'nda yapılan değişikliklerle ise sözleşme sisteminin esaslarına dokunulmamakta, çalışanların toplusözleşmeden bir bütün olarak yararlanmasının yolunu açacak, çağdaş toplusözleşme düzeni getirilmemekte, mevcut toplu iş sözleşmesi düzeni içerisinde bu hakkı kullanabilmek için karşılaşılan çok yoğun engellerde hiçbir iyileşme ve özgürleşme gündeme gelmemekte, barajlar sürmekte, grevle ve grev hakkının kullanımıyla ilgili yoğun, sınırlayıcı ve yasaklayıcı düzenlemeler devam etmektedir. Bu anlamda önümüzdeki değişiklik önerileri ile yasalarda yüzey-sel ve biçimsel değişikliklerin yapılması yolunun seçildiği anlaşılmaktadır.

Oysa nasıl İş Yasası gerçekten temel bir yasa olarak ülkemizdeki işçi-işveren ilişkilerini ve sendikaların üyeleriyle ilişkilerini, örgütlenme düzeylerini ve örgütlenmeyi yayabilme özelliklerini doğrudan etkileyecek nitelikteyse, sendikalar ve toplu iş sözleşmesi yasaları da, aynı şekilde, ülke genelinde önemli sonuçları doğurabilecek, sendikaların faaliyetleri ve toplusözleşme pratikleri açısından önemli sonuçlara yol açabilecek düzenlemelerdir. Bu nitelikteki düzenlemelerin birbiriyle uyum içinde yapılması zorunludur. Aynı zamanda *ülkedeki sosyal, ekonomik sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek, kayıtdışı ekonomiyi geriletebilecek, sendikal örgütlenmeyi güçlendirip yayabilecek, toplusözleşme kurumunu ülkenin ekonomik sorunlarının ve istihdam politikasının bir aracı düzeyine yükseltmeyi sağlayabilecek bir doğrultuda düşünülmesi zorunludur.* Bu anlamda yapılması gereken, tümüyle yeni bir Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası öngörmek, 2821 ve 2822'nin sınırlayıcı, baskıcı özelliklerini bir yana bırakarak, çağdaş, özgürlükçü, örgütlenmeyi geliştiren yeni bir endüstri ilişkileri sistemi oluşturacak şekilde, Sendikalar Yasası ve Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nı yeniden yapmaktır. Oysa söz konusu düzenlemeler istenilen sonucu sağlamaktan son derece uzak ve sendikal hareketin gelişmesi üzerinde anlamlı yararlar sağlayamayacak olan değişiklikler niteliğindedir.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Her iki yasada da, çalışma yaşamını düzenleyen Uluslararası Çalışma Örgütü kuralları ve Avrupa Birliği normları göz önüne alınarak yapılacak herhangi bir değişikliğin, yasalardaki herhangi bir hükmü geriye götürmesi gibi bir şey söz konusu olamayacaktır. Çünkü gerek özgürlükçü bir sendikal düzen gerekse Uluslararası Çalışma Örgütü ve Avrupa Birliği normları açısından bakıldığında 2821 ve 2822 sayılı yasaların genel özelliği, son derece baskıcı ve sınırlayıcı yasalar olmalarıdır. Öyle ki, bu yasalarda yapılacak her değişiklik olumlu olmak zorundadır; *çünkü mevcuttan daha kötüsü asgari demokratik ölçütlerle uzlaşması mümkün olmayan bir nitelik taşıyacaktır*. Gerçekte 2821 ve 2822'nin genel sistematigi, mantigi ve öngördüğü endüstri ilişkileri sistemi, gerek Uluslararası Çalışma Örgütü normları gerekse Avrupa Birliği normları açısından son derece tutarsız, geri ve örgütsüz bir yapıyı ortaya koymayı amaçlamaktadır. Şu anda ortaya konan yasa değişiklikleri önerilerinin sendikal hareketin özgürlük alanını bir ölçüde de olsa genişletip genişletmediği yönündeki bir tartışmanın hiçbir anlamı yoktur. Çünkü bu yasalar üzerinde yapılacak herhangi bir değişikliğin bu yasalardan daha kötü sonuçlar vermesi mümkün değildir. Bu anlamda sorun, bu yasaların baskıcı ve anti-demokratik genel sistematiginin ve yapısının tümüyle ortadan kaldırılmalıdır. Yoksa genel mantık ve sistematigini korumakla birlikte, birkaç iyileştirme yapar gibi görünerek, yasa değişikliğini tamamlamış olmanın, şu anda içinde bulunduğumuz dönemde gerçek anlamda bir çağdaş endüstri ilişkileri sistemi oluşmasına hiçbir yararı yoktur.

● Tasarılar Özgürlükleri Değil Denetimi Arttırıyor

Varolan tasarıların engelleyici özelliklerine ilginç bir örnek demokratikleşme yönünde değişiklik öngördüğü iddiasıyla hazırlanan tasarıların bazı hükümlerinin sendikal hareketi zorlayacak yeni gelişmelere yol açabilme olasılığıdır. Örneğin işkolu barajında yüzde 5'lik indirim yapılmasına ve Sendikalar Yasası'nın 60. maddesinde yer alan işkollarının sayısının azaltılmasına bağlı olarak 2821 sayılı Sendikalar Yasası'na ilişkin değişiklik tasarısının 3. maddesinde yapılan düzenleme bu durumun açık kanıtıdır. Geçici 3. madde ile değişiklik tasarılarının yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan sendikaların 6 ay içinde üyelerini, üye kayıt fişindeki bilgileri, noter adı, kayıt tarihi ve numarasını, üyelerinin çalıştıkları işyerlerinin unvan ve sicil numaralarını içeren listeleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirmeleri zorunluluğu getirilmiştir. Görüldüğü gibi değişiklik tasarılarında uluslararası normlara uyum

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

161

gerekçesi öne sürülerek yapılan değişiklikler, mevcut yasal sistem olduğu gibi korunduğundan sendika özgürlüğüne ve sendika güvenliğine tümüyle aykırı yeni düzenlemelere yol açmaktadır.

Aynı şekilde bir yandan sendikaların üyeleri ile ilişkilerini ve faaliyetlerini özgürce düzenlemeleri gerekçesiyle, örneğin sendika aidatının tavan miktarı kaldırılırken, öte yandan daha önce kaldırılmış bulunan denetim, 47. maddede yapılan değişiklikle yeniden konulmakta ve Sendikalar Kanunu'nun 45. maddesine yapılan düzenlemeyle sendika görevlilerinin ücretleri, yolluk ve tazminatları yasayla belirlenmektedir. Sendikaların denetiminin yeminli mali müşavirlere yaptırılmasını öngören düzenleme ile sendika yönetici, görevli ve delegelerinin her türlü ücretlerinin nasıl belirleneceğinin yasayla düzenlenmesi, varolan değişiklik önerilerinin tutarlılıktan yoksun ve çelişkili niteliğini ortaya koymaktadır.

Tasarıların varolan sözleşme düzenini kapsam, düzey ve içerik olarak koruması bu durumun önemli kanıtlarından birisidir. Tasarıda asıl olarak işyeri sözleşmesi sistemi sürdürülmekte, ancak uygulamada işyeri sözleşmelerinin bir türü olarak yer alan grup toplu iş sözleşmesi yasal düzenlemeye kavuşturulmaktadır. Bu düzenleme yapılırken de temel olarak yetki barajı korunmuş, ancak görevli makamla ilgili düzenlemeler yapılarak ayrı bir sözleşme türü yasal hükme bağlanmış olmaktadır.

● Değişiklik Tasarıları Anayasaya Aykırıdır

Aslında bu yasa değişikliği tasarılarının hukuki niteliği konusunda da önemli kuşku söz konusudur. Bilindiği gibi Anayasanın 90. maddesine yapılan değişiklikle, Türkiye Cumhuriyeti tarafından usulüne göre onaylanmış bulunan uluslararası sözleşmelerin, diğer yasalara karşı üstünlüğü güçlendirilmiş bulunmaktadır. Bu anlamda *Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 87 sayılı Sendikal Özgürlükler ve 98 Sayılı Toplusözleşme Hakkına İlişkin sözleşmeleri, uygunlanması zorunlu ve Anayasaya aykırılığı öne sürülemeyecek yasalar durumuna dönüşmüştür*. Böylece 2821 ve 2822 sayılı yasalarda uluslararası normlara aykırılık taşıyan hükümlerin yerini kendiliğinden uluslararası anlaşma hükümleri almış bulunmaktadır. Yasa tasarısı hazırlayanların da bu durumu dikkate alarak mevcut yasalardaki uluslararası sözleşmelere aykırılık oluşturan tüm hükümleri ayıklayarak yasa tasarısı oluşturmaları *anayasal bir zorunluluktur*. Bu değişiklik tasarıları, özellikle sendika üyeliğinden istifada noter koşulu, sendikal faaliyeti yasalarla düzenlemeyi sürdüren hüküm-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

leri, toplu sözleşme yetkisini belirleyen barajlar, ayrıntılı toplu görüşme mevzuatı ile grevin tanım, uygulama ve gerçekleşme sürecine ilişkin olarak yapılan düzenlemelerle uluslararası sözleşmelere açıkça aykırılık göstermektedir. Bu nedenle bu yasa tasarıları Anayasaya aykırıdır.

● Sonuç Olarak

Bir ülkede toplu sözleşme düzeni ile sendikal yapı ve örgütlenmeler arasında çok sıkı bir ilişki söz konusudur. Toplu sözleşmelerin yaygınlığı ve sendikal yapının özgürce oluşturulabilmesi aslında demokrasinin gelişmişlik düzeyini ortaya koymaktadır. Bu nedenle demokratik kurumlaşmaların güçlü olduğu ülkelerde, toplu sözleşme düzeninin tüm çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaşmış bulunduğu ve sendikal organların serbestçe faaliyetlerini sürdürebildikleri gözlenmektedir. Sendikal hareketin yasaklarla karşı karşıya olduğu ve toplu sözleşme düzeninin sınırlı tutulduğu ülkeler ise demokratik kurumlaşma açısından geri düzeyde bulunan ülkelerdir.

Bu anlamda varolan sözleşme düzenini ve sendikal yapıları değiştirmeyi engörmeyen bu taslaklar, uluslararası kurallara aykırılığı ortadan kaldırmadığı gibi Avrupa Birliği'ne üyelik süreci yönünden gereken demokratik açılımları da içermemektedir. 2821 ve 2822 sayılı yasaların temel doğrultularını koruyarak bu yönde adımlar atmak da mümkün değildir. Bu nedenle *bu yasalar tümüyle yenilenmelidir*. Özellikle üyelik, sendikal faaliyet, toplu sözleşme yetkisi ve grev hakkı baştan sona değişik bir anlayışla düzenlenmek zorundadır. Başka bir deyişle, birkaç maddelik kısmi değişiklikler yerine sendikal özgürlükleri güvenceye alan, sendikal faaliyete ilişkin tüm yasakları ve devlet baskısının gerçekleşme araçlarını ortadan kaldıran, toplu sözleşme ve grev haklarının bağımsız bir biçimde kullanılabilmesini sağlayan yeni bir endüstri ilişkileri sistemi yerleştirmeyi amaçlayan yasal bir düzenleme gerçekleştirilmelidir.

1980'DEN SONRA İŞÇİ ÖRGÜTLERİ VE EYLEMLER

1980'den günümüze işçi örgütlerinin gelişme çizgisine baktığımızda ise TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'in 80'li yılların ortalarından başlayarak faaliyetlerini sürdürebildikleri, 80 öncesinde varolan MİSK'in bir ara faaliyete geçer gibi olmasına rağmen varlığını sürdüremeyip yok olduğu görülmektedir. DİSK 1991 yılında beraat ederek yeniden sendikal alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Kamu çalışanlarının örgütlenmeleri belli aşamalara gelmiş ve değişik ka-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

163

mu çalışan örgütleri ortaya çıkmıştır. Şu anda “toplu görüşme” olanağını elde etmiş bulunan kamu çalışanları grevli toplu sözleşmeli sendikal hak arayışlarını ve mücadelelerini sürdürmektedir. Dönem içinde işçi mücadelelerine bakıldığında özellikle 1988’e kadar olan süreçte bir toparlanma çabasının bulunduğu, zaman zaman grevler ve toplu sözleşmeler görülmekle birlikte, ücretlerin giderek düştüğü, 1988’e kadar geçen on yıl içinde gerçek satın alma gücünün yarı yarıya azaldığı anlaşılmaktadır.

1989’dan başlayan süreçle birlikte yaygın tepkiler ve işçi eylemleri sonucunda satın alma gücünde artışlar yaşanmıştır. Burada 1989 bahar eylemlerinin özel bir anlamı vardır. Daha sonra ortaya çıkan yaygın grevlerle birlikte çalkantılı bir dönemin arkasından 1989-1992 yılları boyunca işçi ücretlerinde önemli bir gelişme gözlenmektedir.

Ancak sistemin doğal bir sonucu olarak sendikal örgütlemenin genişleyememesi, toplu sözleşme faaliyetlerinin sadece işyeri düzeyinde üyelerle sınırlı bir çerçeve içinde sınırlı kalışı, zaman içinde değişik çalışan gruplarının ve iş ilişkisi biçimlerinin giderek yaygınlaşması ve böylece geçici işçilerle taşeron işçilerin çok yoğun biçimde kullanılmaya başlaması, giderek eve iş verme, kısmi zamanlı çalışma, çağrı üzerine çalışma gibi birtakım türlerin artması ve yoğun işsizlik baskısı, bu sürecin kesintiye uğramasına yol açmış; elde edilen kazançların 1960-1980 döneminde olduğu gibi ulusal gelir içerisinde ücretlilerin payını sürekli olarak arttıracak bir çerçeveye dönüşmesini önlemiştir. Günümüzde yeni oluşturulan iş yasasının da etkisiyle ortaya çıkacak çerçeve, ulusal gelirin dağılımında yeni bir dengesizlik ve emek gelirleri aleyhine yeni bir bozulma sürecinin başlangıcını oluşturabilecek niteliktedir.

Bu süreç boyunca özellikle 1990’lı yılların sonlarına doğru enflasyon yüksek düzeyde devam etmiş, T.C. tarihinin en yüksek fiyat artışlarının yaşandığı bir dönem gerçekleşmiştir. Zaman zaman gerilemekle birlikte sendikal hareketin, üyelerinin satın alma gücünü belli ölçüde de olsa koruyabildiği anlaşılmaktadır. Ancak üretimden, katma değerden alınan payın arttırılması anlamında çok büyük sorunların yaşandığı gözlenmektedir. Ulusal gelirin dağılımına ilişkin veriler, düşük gelir gruplarının giderek daha az pay aldığını ortaya koymaktadır. *Bugün yürütülen tüm mücadelelere, özellikle DİSK’in açılma -* *sının arkasından sendikal harekette oluşan dinamizm ve ivmeye, değişik za-* *manlarda ve değişik gerekçelerle gündeme getirilen Ankara Yürüyüşü gibi* *etkinliklere, işyeri düzeyindeki yaygın direnişlere, mitinglere ve gösterilere*

rağmen istenilen sonuçların elde edilmesinde çok büyük zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bu noktada özellikle 1990 yılında Körfez Krizi ile birlikte yaygınlaşan grev erteleme uygulamaları, ücret gelirleriyle sendikaların toplumsal etkinliğinin belli sınırlar içinde kalmasını doğuran temel nedenlerin başında gelmiştir. Gerçekten de 1990 yılında körfez krizi gerekçe gösterilerek yayılma eğilimi gösteren grevler ertelenmiştir. Lastik sözleşmeleri sonucunda ortaya çıkan uyuşmazlıklara bağlı grevler tam dört kez üst üste ertelenmiştir. İşkolu düzeyindeki ertelemelere, hava ve cam işkolu başta olmak üzere çok çeşitli örnekler vermek mümkündür. Ülkemizde bugün fiili olarak grev ertelenmenin uygulanması dolayısıyla grev yapmak olanaksız durumdadır. Yalnızca toplu sözleşme düzeni içinde hapsedilmiş bir grev hakkı, grev erteleme mekanizması yoluyla fiili olarak ortadan kaldırılmakta ve böylece sendikaların en temel ekonomik ve demokratik haklarını geliştirmek için kullanabilecekleri birincil araç kullanılamaz hale sokulmaktadır. Bugünün temel görevi çalışma ilişkilerinin asıl belirleyici yönünü oluşturan toplu iş ilişkisi sistemlerinin özgürlükçü ve demokratik bir çerçevede yeni baştan oluşturulmasıdır.

Endüstri ilişkileri sistemi sendikaların işkolu düzeyinde kurulmasını öngören ancak toplu sözleşme düzeyini işyeri olarak tanımlayan çelişkili durumdan kurtarılmalıdır. Sendikal hareket belli bir sistem içerisinde yalnızca üyelerine dönük hak ve talepler elde etmeye yönelik sendikacılık anlayışından çıkmalı, mevcut endüstri ilişkileri sisteminin, sendikal hareketin hedeflerini genişletebileceği bir çerçevede tanımlanması mutlaka sağlanmalıdır. Gerek DISK'in mücadele tarihinde, gerekse Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ve Avrupa Birliği'nin değişik belgelerinde bu konuda neler yapılabileceğinin ve sendikal hareketin işçi sınıfını kucaklayacak biçimde bir çalışma düzenine nasıl ulaşacağının ipuçları ve gerekli açılımlar belirlenmiştir. Türkiye'de sendikal yapı 12 Eylül sürecinin arkasından getirilen serbest piyasa ekonomisi anlayışı içinde, bireysel sözleşme özgürlüğünü tanıyan, ancak örgütlenme özgürlüğünü ekonomiyi bozan bir faktör olarak görüp, sendikaları kısıtlamaya çalışan niteliğinden bir an önce kurtarılmak zorundadır.

TOPLU PAZARLIK SÜRECİ, KAPSAMI VE ÜCRETLERE ETKİSİ

Bu sınırlı ve baskıcı çerçeveye rağmen sendikal örgütlenmenin gerçekleştiği ilk yıllardan itibaren Gayri Safi Yurtiçi Hâsıladan ücretlilerin aldığı pay yükselmeye başlamıştır. Bu pay 1990 yılında yüzde 27,7'ye yükselmiştir. 1991 yılında ise bu oran yüzde 31,9 olmuştur. Arkasından gelişen 1994 krizi

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

165

ile işgücü ödemelerinin payının yüzde 25,5'e, 1995 yılında ise yüzde 22,2'ye gerilediği görülmüştür. Bu dönemde kırılma noktasını 1989 yılında gerçekleşen yaygın işçi eylemleri, yüksek talepler ve o yıldan başlayarak bağitlanan toplusözleşmeler oluşturmıştır.

Ancak bu eğilimin 2000 yılından başlayarak yeniden düşmeye başladığı gözlenmektedir. Yüzde 10'ları geçmeyen bir toplusözleşme kapsamına rağmen, toplusözleşmelerde ortaya çıkan gelişmelerin genel ücretlerin değişimini bir ölçüde de olsa etkilediği anlaşılmaktadır. Toplusözleşmeli işçilerin ücret gelirlerini yükseltmeleri ile birlikte diğer ücret gelirlerinde de belirli düzeylerde bir gelişme gözlenmektedir. Bu eğilimin bir sonucu olarak siyasal iktidarların ücret artışı sağlayacak nitelikteki toplusözleşmelere doğrudan müdahale ettikleri sıklıkla görülmüştür. Yasadaki açık sınırlamalara karşın, Danıştay tarafından hukuka aykırılığı her defasında ortaya konulan grev erteleme kararları, siyasal iktidarlara üst üste alınabilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, bu dönem içinde lastik işkolundaki grev kararları üst üste 4 sözleşme döneminde aralıksız ertelenmiştir. Son erteleme dönemi ise lastikle birlikte cam işçilerinin grevinin de ertelenmesiyle sonuçlanmıştır. Üstelik bu ertelemelerde, erteleme kararının yasadışılığı, aynı grevin Danıştay tarafından erteleme kararının yürürlüğünün durdurulmasına rağmen 2. kez ertelenmesiyle açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu aşamada artık temel bir insan hakkı olan örgütlenme hakkının ihlaline dönüşen siyasal iktidarın tasarrufuna karşı demokratik bir tepkinin yaygın bir biçimde ortaya konulamaması ilginçtir. Ülkemizde sendikalarda örgütlenmiş işçilerin temel haklarını kullanmada bu denli sorunlarla yüz yüze kaldığı göz önüne alınırsa, örgütlenmemiş geniş emekçi kitlelerin kayıtdışılık ve yasadışılık açısından ne durumda olduğunu düşünebilmek zor olmasa gerek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın verilerine göre ülkemizde toplu pazarlık kapsamında işyerlerinde çalışan işçi sayısı yaklaşık 900 bin dolayındadır. Bu işçilerin 500 bini kamu işçisi niteliğindedir. Özel sektörde toplam pazarlık sürecindeki işçi sayısının 400 bin dolayında olduğu görülmektedir. Özel sektör çalışanlarının bir bölümü tek tek işverenlerle sendikalar arasındaki toplusözleşmelerin konusunu oluştururken, bir bölümü de işveren sendikaları ile sendikalar arasındaki toplu pazarlıklar kapsamına girmektedir. Bu oranın da yaklaşık yarı yarıya olduğu söylenebilir.

Gerek kamu sektöründe gerekse özel sektördeki toplusözleşmeler açısından

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

son dönemde ve 2001 krizinden başlayarak hızla gelişen gerilemelerden söz edilebilir. Öncelikle Türkiye’de son 4-5 yılda gerçek ücretler ciddi oranda gerilemiştir. Toplusözleşmeler bu gerilmeyi ortadan kaldıracak etkiyi göstere-memiştir.

İkinci olarak yeni kabul edilen İş Yasası’yla da geniş bir uygulama alanı bu-
lan esneklik uygulamaları, toplusözleşmeli işyerlerinde de önlenememekte-
dir. Bu durum *işyeri düzeyindeki ve yalnızca üyelerinin mevcut haklarını ko-
rumakla sınırlı sendikacılık hareketinin belirli koşullarda ne ölçüde geri bir ko-
numda kalabileceğinin açık göstergesini oluşturmuştur.* Bugün ülkemizde ya-
sayla öngörülmüş esnek çalışmanın hemen bütün biçimleri, bir ikisi hariç bı-
rakılırsa büyük ölçekli grup sözleşmelerinin tümünde yer almaktadır. *Gerçek
ücretlerdeki gerilemeyle birlikte, esneklik uygulamalarının toplusözleşmeler -
de yer alması, var olan sistemin hiçbir şekilde işçilerin haklarını ve sendikala -
rın toplumsal konumunu koruyucu bir fonksiyonunun kalmadığının açık işa -
reti durumundadır.*

Aynı dönem içinde ekonominin yaklaşık yarısını oluşturan kayıtdışı çalışma
devam etmiştir. Bu anlamda gerek ücretlerin gerekse yaşama koşullarının
iyileştirilmesi üzerindeki büyük baskı sürmektedir. Aynı biçimde işsizlik ora-
nının yüksek biçimde seyretmesi de kayıtdışılığın yarattığı etkiyi yoğunlaş-
tırmaktadır. *Bu gelişmelerin tümü, örgütsüz kalan ve temsil edilmeyen işçi
kitlelerinin çalışanların yüzde 90’ına varan oranlara ulaşmasından kaynak -
lanmaktadır.*

*Bu durum, üye işçilerle üye olmayan işçiler ve sendikalar arasındaki ilişkiyi
“egemen sınıfların kolayca yararlanabileceği” bir zemine oturtmaktadır.* Sen-
dika üyesi işçilerin yalnızca kendi koşullarını iyileştirmeye dönük taleplerle
sendikaları yönlendirmeleri, sendikaların üye olmayan işçi kitlelerini hiçbir
şekilde temsil edememe özellikleriyle birleştiğinde, sendikal hareketin geli-
şimi açısından önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Gerek sendikaların daha
çok işçiyi örgütleme potansiyeline kavuşması, gerekse tüm işçi sınıfını kap-
sayacak hakların elde edilebilmesi açısından toplusözleşmelerin kapsam ve
düzeylerinin yeniden değerlendirilmesi zorunludur.

TOPLUSÖZLEŞME KAPSAMINDAKİ İŞÇİ SAYISI AZALIYOR

Dönem içinde toplu pazarlık süreci kapsamındaki işyerlerinde çalışan işçi sa-
yısı gerilemektedir. 1985-86 döneminde yaklaşık 1 milyon 600 bin işçi, top-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

167

lulusözleşme kapsamındaki işyerlerinde çalışırken son dönemde bu sayının 900 binlere gerilediği saptanmıştır. Üstelik bu işyerlerinde çalışan işçilerin bir bölümü kapsam dışı, taşeron, geçici işçi gibi kategoriler altında toplulusözleşme düzeninin ve sendika üyeliğinin dışında tutulmaktadır. Bu durum göz önüne alındığında günümüzde toplu iş sözleşmesinden yararlanan işçi sayısının 600 bin dolayında olduğunu söylemek gerçekçi olacaktır. Böylece toplam ücretli çalışanların ancak yüzde 5'e varan bir oranının sendika üyesi olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü ülkemizde uygulanan sistem gereği toplulusözleşmeden yararlanan işçi sayısı ile sendika üyeliği arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına göre ise Türkiye'de sendikalaşma oranı "dünyanın en yüksek oranları" arasındadır. Örneğin bakanlığın istatistiklerine göre 2007 yılında toplam SSK'lı işçi sayısı 5 milyon 292 bin 796, sendikalı işçi sayısı 3 milyon 91 bin 42, sendikalaşma oranı ise yüzde 58,4'tür. Doğru olmadığı herkes tarafından bilinen bu tür istatistiklere dayanarak temel hak ve özgürlüklerin kullanımı ve sendikal örgütlenme hakkı engellenmektedir.

Ülkemizde gerçek sendikalaşma oranının yüzde 5'ler düzeyinde olması ve bir toplulusözleşme hakkından yararlanan işçi sayısının da yüzde 5'te kalması 12 Eylül sisteminin ulaşmak istediği amaçların gerçekleştirilmesi yönünden anlamlıdır. Sendikalaşma oranı ile toplulusözleşmeden yararlanma oranları aslında sendikaların temsil yeteneğiyle doğrudan ilişkilidir. Örneğin, Fransa'da sendikalaşma oranı yaklaşık yüzde 10 iken toplulusözleşmeden yararlanan işçilerin oranı yüzde 90'lara ulaşmaktadır. Benzer şekilde sendikalaşma oranlarının yüzde 20-30 arasında değiştiği Almanya, İtalya gibi örneklerde de toplulusözleşme kapsamı içine girerek hakları güvenceye alınan işçilerin oranları yüzde 80'lerin üzerine çıkmaktadır.

Ülkemizde krizlerin toplulusözleşmeli işçi sayılarında önemli etkiler yarattığı hemen görülmektedir. 1994 öncesi 1 milyon 500 bin olan toplulusözleşmeli işyerlerinde çalışan işçi sayısı 1994 krizi ile 990 binlere düşmüştür. Aynı şekilde 2000 yılında 1 milyon dolayına inmiş bulunan toplulusözleşmeli işyerlerindeki işçi sayısı, krizin hemen arkasından keskin bir düşme ile 900 binler dolayında seyretmeye başlamıştır. Bu durum krizlerin çalışma yaşamı üzerindeki çok yönlü etkilerinin ne kadar çabuk ortaya çıkabildiğini göstermesi açısından ilgi çekicidir.

TAŞERONLAŞMA

Krizlerle de körüklenerek “taşeronlaşma” eğiliminin artması, işçi sayısının düşüşünde önemli nedenlerden birisidir. İşyerleri içinde çekirdek işçi sayılabilecek nitelikteki grubun dışında kalanlar hızla sendikasılaşmakta ve toplu sözleşme kapsamı dışına atılmaktadır. Buradaki yönetsel mekanizmanın ağırlıklı taşeron sistemi yoluyla kurulduğu açıktır. Bu biçimiyle taşeronlaşma, işyerlerinde sendikaların pazarlık güçlerini de doğrudan etkilemekte ve asıl işverenle yürütülen toplu pazarlıklarda örgütlü gücü zayıflatmaktadır.

KAPSAM DIŞI PERSONEL

Benzer nitelikte etki doğuran bir başka düzenleme de sendikal hareketin kendi içinde de belli ölçüde meşruluk kazanmış bulunan “kapsam dışı personel” uygulamasıdır. Bu uygulamayla toplu sözleşme kapsamında yer alabilecek önemli sayıda çalışan, Anayasadan kaynaklanan örgütlenme ve toplu sözleşme yapma hakkını fiili olarak kaybetmektedir. Bu durum yıllar içinde sendikalı işçiler ve sendikasıızlar arasındaki katılma ve kast ilişkisini yoğunlaştırmakta, çalışanları birbirinden giderek koparmaktadır. Kapsam dışı personelin dönem içinde oran olarak önemli ölçüde arttığı gözlenmektedir.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) verilerine göre kapsam dışı personelin oranı 1990 yılında yüzde 22,3 olarak belirlenmişken, 2000’li yıllarda yüzde 33’ü geçmiştir. 10 yıl içinde ortaya çıkan ve mevcut orana göre yüzde 50’ye yakın artış gösteren kapsam dışı personel uygulamasının, *toplusözleşmelerin kendi içinde toplu sözleşme düzenine yöneltilen en önemli tehditlerden birisini oluşturduğunu* açıkça belirtmek gerekir.

Kapsam dışı personel ve taşeron işçiliği birlikte düşünüldüğünde, işyerlerinde çalışanların en az yüzde 50’sinin daha başlangıçta toplu sözleşme kapsamı dışına itildiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu durum sendikal hareketin kendi yapısının da katkısıyla içine düştüğü açmazı bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

Gerçekten de Türkiye’de taşeron işçinin yaygınlaşması daha çok ekonomik koşullarla bağlantılı sayılabilirken, kapsam dışı personel konusunda aynı değerlendirmeyi yapabilmek mümkün görünmemektedir. Nitekim sendikalarla işverenler arasında taşeron uygulaması konusunda sürekli ve yoğun tartışmalar yaşanırken benzer bir durumun kapsam dışı personel konusunda yaşanmadığı bilinmektedir.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

169

Sendikalar taşeron uygulamasının varlığına karşı çıkararak açık bir tavır alırken kapsam dışı konusunda bütünsel bir yaklaşım geliştirmekten uzak durmaktadırlar. Zaman zaman kapsam dışı personelle ilgili tartışmalar gündeme getirilmekle birlikte kapsam dışı personelin sendikal örgütler içinde yer almasını sağlayacak bir tartışma düzeyine çıkılamamaktadır.

GREV

Gelişmeler temel olarak belirtilen nitelikte seyrederken, grevlerin gelişimine bakıldığında giderek etkisizleşen, daralan ve küçülen bir kapsam dikkati çekmektedir. Gerçek ücretlerin düştüğü, toplu sözleşme kapsamının daraldığı, sendikaların çok büyük örgütlenme sorunlarıyla yüz yüze kaldığı koşullarda, greve katılan işçi ve işyeri sayılarında olağanüstü düşüşler gerçekleşmesi, üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Bu durum ancak greve gidilmesi halinde kazanılmış hakların ve eldeki olanakların da ortadan kalkacağı şeklindeki bir algılamının yaygınlaşmış olmasıyla açıklanabilir. Gerçekten de ülkemizde geniş kitlelerin örgütsüzlüğü, örgütlü işçilerin kazanılmış haklarının örgütsüzlere göre belli bir düzeye ulaşmış olması ile birleşince ortaya, “var olan durumu korumayı amaçlayan” bir politika çıkmaktadır.

Türkiye’nin bugün içinde bulunduğu koşullarda grev uygulamaları açısından doğal eğilimin artış yönünde olması beklenmelidir. Ancak sendikal hareketin örgütlenme düzeyi ve yapısal özellikleri ile grev hakkının yasal çerçevesi bu doğal gelişmenin yaşanmasına izin vermemektedir. *Grev hakkının etkin bir biçimde kullanılmadığı koşullarda ise aslında toplu sözleşme ve toplu pazarlık süreçleri de etkinliğini yitirmektedir.* Ülkemizin endüstri ilişkileri içindeki her türlü uygulamayı göstermelik duruma düşüren 12 Eylül sonrası endüstri ilişkileri yapılanmasının hızla ve kökten aşılmaktan başka çaresi yoktur. *Geniş yığınların örgütsüzlüğüne son verebilecek, sendikal hakların özgürce kullanımını sağlayabilecek, örgütsüz işçilerin sendikalar tarafından temsil edilmesine yol açabilecek demokratik ve katılımcı bir sistemin oluşturulması kesin zorunluluktur.*

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

● Gelişmelerin Özü; Kurlsızlaştırma

Sermaye-Emek ilişkileri açısından bu gelişmelerin en genel tanımı “kurlısızlaştırma” şeklinde yapılabilir. Bu kavram çalışma ilişkilerini düzenleyen hiçbir kuralın olmadığı anlamına gelmez. Öncelikle mevcut ulusal düzenleme-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lerin emeği koruyucu niteliğinin zayıflatılmasını ve güvencelerin yok edilmesini içerir. Dolayısıyla, eski çalışma ilişkilerinin değiştirilerek yeni kuralların oluşturulması süreci yaşanmaktadır. Bu yeni sürecin temel niteliği, kuralların, tümüyle işletmelerin daha kolay rekabet edebilmeleri ve kâr sağlayabilmeleri amacıyla yeniden oluşturulmasıdır. Dünyanın çok değişik ülkelerinde eş zamanlı olarak çalışma koşullarını esneten ve var olan çalışma biçimlerini kural haline getiren düzenlemeler gündeme gelmektedir.

Bu nedenle liberal bir toplum yapısını öngörmek, toplumsal kimliği ve örgüt - lü toplumu yok sayan baskıcı bir yaklaşımı savunmaktır. Bugün açıkça vur - gulanması gereken gerçek şudur; toplumsal çıkar grupları arasındaki ilişkile - rin demokratik bir biçimde oluşturulmasını amaçlayan ve insanların özgür - leşmesini temel yaklaşım olarak benimseyen düşüncelerin, günümüzde be - nimsetilmeye çalışılan liberal yaklaşımlarla hiçbir ilgisi olamaz. Başka bir de - yişle böylesi liberal anlayışlarla demokratik bir toplum oluşturulamaz.

● Türkiye'nin Son 25 Yılı

Türkiye de 1980'den bu yana uygulamaya konulan ekonomik modelin bir sonucu olarak, bu dinamiklere uygun bir biçimde hızla dönüşmektedir. Ül - kemizde bu dönüşümün sermaye-emek ilişkileri bakımından iki dönüm noktası söz konusu olmuştur. 24 Ocak 1980 ekonomik kararlarıyla başlayan ve 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle kurumlaştırılan birinci dönem yaklaşık 20 yıl boyunca sürmüş ve 2000'li yılların başına değin uzanmıştır. Bu dönemde ucuz işgücü istihdamı temel gelişme politikası olarak belirlenmiş, Türkiye sa - nayisinin rekabet gücü emeğin ucuzluğu üzerinden güçlendirilmeye çalışıl - mıştır. Bu politikanın temel araçları, 1990'lı yılların başına dek etkisi süren askeri darbe ve askeri darbe döneminde çıkarılan toplu iş ilişkileri yasaları - dır. Bugünde yürürlükte olan bu yasalara göre; sendikal örgütlenmenin tüm çalışanlara yayılması engellenmiş, toplu sözleşme uygulamasının sınırları ola - ğanüstü dar tutulmuştur. Gerçek anlamda bir grev hakkının olmayışı da bu düzenlemelere eklenince, ücretleri yükseltecek ve çalışma ilişkilerini de - mokratikleştirecek dinamiklerin gelişmesi mümkün olmamıştır. Doğal olarak ekonomik politikanın işsizliği sorun olarak görmeyen biçimde uygulanması da yedek sanayi ordusuna süreklilik kazandırmıştır.

● Sendikaların Üye Kaybı ve Kazanılmış Hakların Yok Edilmesi

Bir yandan ekonomik politikaların doğal sonuçlarına ulaşması, öte yandan

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

171

kamu yönetimlerinin ve devletin çalışanların hak arama mücadelesine engel olması sonucunda Türkiye’de 1985–86 döneminde 1 milyon 650 bine yaklaşan toplu sözleşmeli işyerlerinde çalışan işçi sayısı resmi rakamlara göre, 2003–2004 döneminde 900 bine inmiştir. Grevlerle hak aramanın bir göstergesi niteliğinde görülebilecek olan greve katılan işçi sayıları 2003 yılında 1.500 işçiye kadar gerilemiştir. Bu dönem boyunca örgütlenme daralmış, yeni örgütlenmeler imkânsız hale getirilmiş, örgütlenen işyerlerindeki hak kayıpları giderek artmıştır. Dönem içinde bu gelişmeyi tehdit edebilecek nitelikteki işçi hareketleri işverenlerin ve devletin yoğun baskısı altında kalmıştır. Dünyada örneği bulunmayan ölçüde grev ertelemeleri uygulanmıştır. Emekçilerin satın alma gücünü korumak amacıyla geliştirilen hareketler, işverenlerin saldırıları ve devletin engellemeleri ile karşılaşmıştır. Başta lastik işkolu olmak üzere, işçi hareketini sürükleyebilecek nitelikteki örgütlülükler üzerinde yoğun bir denetim ve baskı uygulanmıştır.

Emek gelirlerini azaltıcı ve emeğin toplumsal konumunu geriletici nitelikteki müdahaleler, dönem içinde, 90’lı yılların ortalarında, emeklilik sisteminin yeniden yapılanması şeklinde gündeme gelmiştir. O günkü deyimlerle ifade edildiğinde, “çökmüş olan” Sosyal Güvenlik Sistemi’nin emeklilik yaşının yükseltilmesi ve prim oranlarının arttırılmasıyla çözüme kavuşturulacağı savunulmuştur.

Yine bu dönem içinde işsizlik olağanüstü artmış, kayıtdışı çalışma toplam istihdamın yüzde 55’ine ulaşmıştır. Her dönem kayıtdışının ortadan kaldırılması gerektiği ifade edilmesine rağmen, kayıtdışı çalışma giderek yaygınlaşmıştır. *Örgütsüz ve kayıtdışı çalışmanın yerleştiği koşullarda, İş Yasası’nda yazılı olan kurallarla, çalışma hayatının içinde yaşanan ilişkiler giderek birbirinden uzaklaşmıştır. İşçiler için güvence oluşturan ihbar ve kıdem tazminatı gibi ödeme türleri, neredeyse yalnızca örgütlü-toplus sözleşmeli işyerlerinde var olan özel ayrıcalıklar durumuna gelmiştir. Çalışma süreleri olağanüstü uzamış, fazla çalışma kavramı fiilen ortadan kalkmıştır.*

Bütün bu değişimler, ucuzun daha ucuzunu arayan ve “en çok kar etme” mantığı üzerine kurulu olan sistemin, kendi kendisini “yeniden üretmesine” ve rekabet gücünü korumasına yetmemiştir. İthalat rejiminin serbestliğinin etkisiyle ortaya çıkan dengesizlikler, sürdürülemez düzeyde yüksek seyreden enflasyon ve ulusal gelirin tamamına eşit düzeylere yükselen borç yükü 2001 yılında yeni bir krizle noktalanmıştır. Dönem içinde 1994 ve 99’da

kriz belirtileri ortaya çıkmakla birlikte, 2001 yılına kadar sistem kendi dengeleri içinde ve emek gelirleri üzerinden kaynak yaratarak varlığını sürdürebilmiştir.

2001 KRİZİ VE SONRASI

2001 krizi “ucuz emek istihdamı” temeline dayalı gelişme ve kalkınma politikasının ikinci aşamasının başlangıcıdır. Bu krizle Türkiye’de iki denge yeniden kurulmuştur. Kriz sonrasında sermayenin kendi içinde varolan ilişkiler yeni baştan şekillenmiştir. İflaslar ve el değiştirmelerle, finans sektöründen başlayan değişim, ekonominin tüm alanlarına yayılmıştır. Yabancı sermayenin, ülke ekonomisi içinde ağırlığını katlanarak arttırdığı bir süreç yaşanmaktadır. Kriz yılının başında yıllık 1 milyar doları zor bulan Türkiye’deki yabancı sermaye yatırımları, kriz sonrasında 10 kata varan artışlar göstererek sürmektedir. Dönem boyunca sosyal devletten uzaklaşmanın bir yöntemi olarak da ortaya çıkan özelleştirmeler, 2001 sonrasında hemen hemen tamamlanmıştır. Üretken olmayan alanlara yabancı sermaye girişi çok büyük ölçüde artmış, günümüzde 20 milyar dolarlarla ifade edilen düzeylere ulaşmıştır.

2001’den sonra, kamunun borç yükünü “ödenebilir” kılabilmek için uygulanan politikalar enflasyonun aşağı çekilmesine yol açarken, yerli üreticilerin üretim yapmalarını olanaksız hale getiren yeni faiz ve kur dengelerini doğurmuştur. Bugün Türkiye dünyada en yüksek faizi ödeyen, dolayısıyla 100 milyar doları aşkın uluslararası sıcak paranın dolaştığı, ihracattaki büyük orandaki artışa rağmen dış ticaret açığının olağanüstü büyüdüğü, ekonomik gelişmenin yabancı sermaye ve içerideki büyük sermaye gruplarının istekleri doğrultusunda yönlendirildiği bir ülke durumundadır.

2001 krizi sonrasında Türkiye’de sermaye ile emek arasındaki dengede yeniden oluşmaktadır. Yaygın örgütsüzlüğün ve işsizliğin bir sonucu olarak piyasada yerleşen emeğin olağanüstü sömürüldüğü koşullar ve ilişkiler yeni dönemin çalışma ilişkileri olarak yasal düzenlemeye bağlanmıştır. *2003 yılında çıkarılan iş yasası, tüm düzenlemeleriyle kurlsız iş ilişkilerinin yerleştirilmesi yasasıdır.* Nitekim çalışma süreleri, fazla çalışma, yıllık izin, ödünç işçi ve hafta tatiline ilişkin düzenlemeler 1950’lerden günümüze genel olarak yerleşmiş bulunan kısmi güvencelerin ortadan kaldırılması sonucunu doğurmuştur.

Bu yasada “bir kural varmış gibi” görünmekle birlikte, aslında hiçbir kural ko-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

173

yulmamaktadır. Yasanın, çalışma yaşamının özünü oluşturan çalışma süreleri, hafta tatili, fazla çalışma gibi hükümleri benzer nitelikte düzenlenmiştir. Nitekim bu tür düzenlemelerin bir sonucu olarak, mahkemeler çalışma sistemine ilişkin davalarda 4857 Sayılı yasanın sistematığını ve hükümlerini gerekçe göstererek çalışanlar aleyhine kararlar üretmeye başlamışlardır.

2001 krizi sonrasında, sermaye-emek ilişkilerinin yeniden yapılanmasının bir parçası olarak daha önce düzenlenmiş bulunan sosyal güvenlik sınırlamaları yeterli görülmeyip, yeni bir yasal düzenleme gündeme getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından devlet memurları yönünden iptal edildiği için 2007 başında uygulamaya konulamayan bu yasa, 2008 yılı başından itibaren uygulamaya geçirilebilmesi için gereken son çalışmaların sürdürüldüğü bir aşamadır. *Bu yasayla neoliberal politikanın “ücret dışı maliyetlerin azaltılması” başlıklı parçası yerine getirilmiş olacaktır.* Böylece emeklilik ve sağlık alanlarında kamusal varlık ve katkı en aza indirilerek sağlık hizmetlerinin piyasa koşullarına bağlanması, emeklilik yaşının yükseltilmesi, emeklilik primlerinin arttırılmasına rağmen emeklilik aylıklarının düşürülmesi sonucuna ulaşılacaktır.

2008 yılı için planlanan, kıdem tazminatlarının düşürülmesi ya da fona devredilmesi ve işçi başına işveren kesintilerinin azaltılması uygulamalarıyla birlikte 2001 krizinin arkasından öngörülen sermaye-emek arasındaki yeni denge oluşturulmuş olacaktır.

Bu yeni dengenin alt yapısında, en az 5 milyon işsiz, çalışanların yarısının kayıtdışı oluşu, 2 milyondan fazla asgari ücretli çalışan, yoksulluk sınırının altında yaşayan 20 milyondan fazla insan ve açlık sınırının altında 2 milyon insan durmaktadır.

Böyle bir toplumsal temel üzerinden istenilen sonuçların sağlanabilmesi, “barış” içinde ve “gönüllü” olarak mümkün görülmemektedir. Bu nedenle yeni yasal değişiklikler arasında yasadışı grev sayılan uygulamalara başvuran işçiler için hapis cezası getiren düzenlemelere yer verilmektedir. Önümüzdeki dönem IMF’nin siyasal iktidarın ve sermayenin ekonomik ve sosyal alanda kazanılmış haklarımızı ortadan kaldırmak amacıyla karşımıza çıkaracağı engellerle mücadele içinde geçecektir. Ücretlerin düşük tutulması, sendikal örgütlenmenin etki alanının daha da daraltılması uygulanması düşünülen programın temelini oluşturmaktadır. *Dolayısıyla yaygın işsizliğin sürmesi, kayıtdışılığın devam etmesi ve gelir dağılımındaki bozukluğun de-*

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rinleşerek varlığını sürdürmesi, uygulanan politikaların başarıya ulaşmasının asıl ölçütleridir. Bu politikalar ister istemez demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını ve haklarımız üzerindeki yasakların sürdürülmesini zorunlu kılmaktadır.

*Devletin ulusal ve uluslararası sermayeyle birlikte işçi sınıfının önüne koydu -
ğu yoksulluk, açlık, dışlanmışlık ve örgütsüzlüktür. Bu koşullarda işçi sınıfına
ve sendikal harekete düşen görev temel hak ve özgürlüklerimiz ve demok -
ratikleşme için toplumun emekçi kesimleriyle birlikte mücadeleyi yükselt -
mek ve önümüzdeki süreci egemen sınıfların değil işçi sınıfının “yüzünün
güldüğü” bir dünyaya doğru dönüştürmektir. Bu dönüştürmenin gerekli güç
ve dinamikleri için, DISK’in ideolojik ve tarihsel mücadele birikimlerine bak -
mak yeterlidir.*

DİSK ETKİNLİKLERİ

DİSK ETKİNLİKLERİ (2004 HAZİRAN-2008 ŞUBAT)

2004

- Avrupa Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü uzmanlarından Jonathan Cooper, 7 Haziran 2004 tarihinde DİSK'i ziyaret etti.
- 1-17 Haziran 2004 tarihlerinde yapılan ILO Genel Konferansı'na Süleyman Çelebi, Kemal Yılmaz, Mahmut Seren ve Kemal Özkan katıldı.
- NATO karşıtı etkinlikleri yürütme ve hazırlık komitesi toplantısı KESK Genel Merkezi'nde 9 Haziran 2004 tarihinde yapıldı.
- 10 Haziran 2004 tarihinde İstanbul Valiliği'ne NATO karşıtı miting başvurusu yapıldı. İstanbul Valiliği önünde kurum temsilcilerinin katılımıyla basın açıklaması yapıldı.
- ILO Türkiye Temsilciliği tarafından 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü etkinlikleri 11 Haziran 2004 tarihinde gerçekleştirildi.
- Konfederasyonumuz ile Alman Sendikalar Birliği (DGB) tarafından yürütülen Ortak Genç İşçi Eğitimleri'nin üçüncüsü 4-10 Temmuz 2004 tarihlerinde Frankfurt'ta yapıldı.
- 17-18 Haziran 2004 tarihlerinde ÇSGB Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Boğaziçi Üniversitesi işbirliği ile "Büyüme, İstihdam ve Aktif Politikalar" konulu uluslararası bir konferans düzenlendi.
- Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı tarafından Türkiye'de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında "Hibe Finansmanlı Pilot Projeler İçin AB Başvuru Prosedürleri" konusunda sosyal ortakları ve paydaşları bilgilendirmek amacıyla 14-15 Haziran 2004 tarihleri arasında Ankara'da, 16 Haziran 2004 tarihinde İzmir'de ve 17-18 Haziran 2004 tarihleri arasında İstanbul'da Eğitim Seminerleri düzenlendi.
- ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe 16 Haziran 2004 tarihinde DİSK'i ziyaret etti.
- DİSK Yönetim Kurulu 16 Haziran 2004 tarihinde Pirelli Fabrikası işçilerini ziyaret etti.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü'nün Hollanda Hükümeti ile MATRA Programı çerçevesinde yürüttüğü "Esnek Çalış-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ma” konulu proje kapsamında 16-17 Haziran 2004 tarihlerinde bir seminer düzenlendi.

- 18-19 Haziran 2004 tarihlerinde yapılan ILO’nun 25. Genel Kurulu’na Mahmut Seren ve Kani Beko katıldı.
- 18 Haziran 2004 tarihinde Murat Karayalçın DİSK’i ziyaret etti.
- 18 Haziran 2004 tarihinde NATO karşıtı kurum genel başkanlarının katılımıyla Beyoğlu İstiklal Caddesi’nde basın toplantısı yapılarak bildiriler dağıtıldı. İstanbul Tabip Odası’nda DİSK, KESK, HAK-İŞ, TMMOB, TTB, BAK, NMKB ve İKK tarafından oluşturulan NATO Karşıtı Miting hakkında KESK Genel Sekreteri Mustafa Avcı tarafından basın açıklaması yapıldı.
- 19 Haziran 2004 tarihinde Kadıköy Haldun Taner Sahnesi ve Aksaray metro istasyonu önünde toplanılarak, belirlenen güzergâh boyunca NATO karşıtı etkinlikler hakkında bildiriler dağıtıldı.
- DİSK Örgütlenme Koordinasyon Kurulu (DÖKK) 18 Haziran 2004 Cuma günü saat 16.00’da DİSK Genel Merkezi’nde “NATO zirvesi ve DİSK eylem programı” gündemiyle toplandı.
- 20-25 Haziran 2004 tarihleri arasında TBMM Başkanı ve Meclis’te grubu bulunan siyasi partilerin grup başkan vekilleri ziyaret edilerek NATO’ya karşı toplanan imza dosyaları verildi.
- 28-29 Haziran 2004 tarihlerinde toplanan SSK 46. Genel Kurulu’na Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulu Üyemiz Kamer Aktaş katıldı.
- AKP tarafından 21-22 Haziran 2004 tarihlerinde düzenlenen “AB’ye uyum sürecinde ulusal sosyal politikamız” başlıklı sempozyuma Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu, Yönetim Kurulu Üyemiz Kamer Aktaş, DİSK-AR Koordinatörü Perihan Sarı katıldı.
- ETUC tarafından düzenlenen “Genç nesil için nasıl bir sendikal kültür?” başlıklı Gençlik Konferansı 28 Haziran-1 Temmuz 2004 tarihleri arasında, İspanya’nın Barselona kentinde yapıldı.
- NATO 2004 İstanbul Zirvesi’ne karşı geliştirilecek eylem ve etkinlikler değerlendirilerek bir dizi öneri geliştirildi. Yönetim Kurulumuzun kararı doğrultusunda sözkonusu DÖKK toplantısında oluşturulan aşağıdaki eylem ve etkinlikler gerçekleştirildi:

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

22 Haziran 2004 Salı:

- İstanbul merkezde basın toplantısı
- DİSK Bölge Temsilcilikleri'nde basın toplantıları
- Tüm işyerlerinde temsilciler tarafından bildiri okunması
- İşyerlerinde kokart takılması
- (Kokart, DİSK Yönetim Kurulu Üyeleri ve Sendika Başkanları dahil tüm işyerlerine dağıtıldı)

23 Haziran 2004, Çarşamba:

- İstanbul'da "NATO'ya Hayır" araç konvoyu buluşması Genel-İş 2. Bölge önünde yapıldı.
- İstanbul ve Çevre İller Temsilciler Meclisi 24 Haziran 2004 Perşembe günü saat 14.00-17.00 saatleri arasında İstanbul Taxim HILL Otel'de yapıldı.
- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından 25 Haziran 2004 tarihinde yapılan "Türkiye-Tarım-Gıda ve Çevre Platformu" toplantısına Dev Maden-Sen Genel Başkan Vekili Tayfun Görgün katıldı.
- Konfederasyonumuz tarafından yürütülmekte olan "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" kampanyası çerçevesinde, diğer emekçi ve demokratik kitle örgütleriyle birlikte 26 Haziran 2004 Cumartesi günü Ankara'da ve 27 Haziran 2004 Pazar İstanbul'da olmak üzere mitingler gerçekleştirildi.
- 1 Temmuz 2004 tarihinde IG Metal'den Klaus Priegnitz DİSK'i ziyaret etti.
- DİSK-DGB Genç İşçiler Eğitimi 4-11 Temmuz 2004 tarihlerinde Almanya'da yapıldı.
- 7 Temmuz 2004 tarihinde TİSK Başkanı Refik Baydur DİSK'i ziyaret etti.
- Yönetim Kurulumuz, 12. Genel Kurulumuzun kararları doğrultusunda gündemindeki konuları görüşmek üzere 2-4 Temmuz 2004 tarihlerinde toplandı. Toplantıda alınan kararlar çerçevesinde DÖKK, 7 Temmuz 2004 Çarşamba günü örgütlenme daire başkanları ve daire müdürlerinin katılımıyla, DİSK Eğitim Koordinasyon Kurulu'nun (DEKK) 8 Temmuz 2004 tarihinde eğitim daire başkanları ve daire müdürlerinin katılımıyla, sendikalarımızın hukuk daire başkanı ve daire müdürleriyle, sosyal güvenlik alanındaki birer uzmanın katılımıyla 9 Temmuz 2004 tarihlerinde toplandı.
- 9 Temmuz 2004 tarihinde DİSK Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Seren,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU**179**

Devlet Bakanı Ali Babacan'la Ankara'da Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde görüştü.

● 9-11 Temmuz 2004 tarihlerinde DİSK yöneticileri CITUB'u (Bulgaristan Bağımsız İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ziyaret etti.

● DİSK Başkanlar Kurulu 21 Temmuz 2004 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16-19 Ağustos 2004 tarihleri arasında Danimarka'ya yapılan üst düzey çalışma ziyaretine, Konfederasyonumuzu temsilen Genel Başkanımız Süleyman Çelebi katıldı.

● DÖKK, 7 Temmuz 2004 tarihinde DİSK Genel Başkan Yardımcısı ve Örgütlenme Daire Başkanı'nın başkanlığında DİSK Genel Merkezi'nde toplanmıştır. Toplantıda Yönetim Kurulumuzun kararlaştırdığı, Temmuz-Eylül ayları arası 2821-2822 sayılı yasaların değiştirilmesi için ve sosyal güvenlik sisteminde çalışanların hak kayıplarına yol açacak girişimlere karşı eylem kampanyası görüşüldü. Kampanya kapsamında Bölge Temsilciler Meclisleri'nin toplanma tarihleri şöyle: 23 Temmuz-İstanbul, 27 Temmuz-Kocaeli, 28 Temmuz-Marmara (Bursa), 3 Ağustos-Ege (İzmir), 4 Ağustos-Trakya (Edirne), 10 Ağustos-Çukurova (Adana), 11 Ağustos-Gaziantep, 24 Ağustos-Akdeniz (Antalya), 25 Ağustos-Ankara.

● DİSK Eğitim Daire Başkanı başkanlığında, sendikalarımızın eğitim daire başkanları ve müdürlerinin katılımıyla DEKK toplantısı yapılmıştır. Toplantıda Genel-İş, Birleşik Metal-İş, Tekstil, Oleyis, Lastik-İş sendikalarımızın eğitim daire müdürlerinden oluşan bir teknik komite kurulmuş ve komiteye önümüzdeki döneme ilişkin ortak eğitim programları oluşturma görevi verilmiştir. Teknik komite toplantısı 13 Temmuz 2004 tarihinde yapılmıştır.

● Eğitim-Sen'e karşı açılan kapatma davasının 13 Temmuz 2004 tarihinde Ankara'da yapılan duruşmasına ve 10 Temmuz 2004 tarihinde EKİN Sanat Tiyatrosu'nda yapılan basın toplantısına Konfederasyonumuz adına Genel Başkan Yardımcımız Mahmut Seren sendikalarımızdan oluşan bir heyetle katıldı.

● 9 Temmuz 2004 tarihinde Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde sendikalarımızın hukuk dairesi başkanları ve daire müdürleri ile sosyal güvenlik uzmanlarının katılımıyla bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda DİSK Hukuk Dairesi'nin eşgüdümünde oluşturulacak DİSK Hukukçular Çalışma Grubu'nun be-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lirli periyotlarla toplanması, Temmuz-Eylül ayları arasında 2821-2822 sayılı yasaların değiştirilmesi ve sosyal güvenlik sisteminde reform adı altında yapılacak kimi olumsuz düzenlemelerle ilgili, kısa vadeli eylem programı çerçevesinde; Birleşik Metal-İş, Genel-İş, Lastik-İş, Oleyis ve Tekstil sendikalarımızın hukukçu ve uzmanlarından oluşan teknik bir çalışma grubu oluşturulması; bu çalışma grubun tarafından Eylül ayında Ankara'da yapılacak bir sempozyumun organize edilmesi, mevcut çalışma yasaları ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler arasında çatışan noktaların karşılaştırmalı olarak tespit edilmesi, 2821 ve 2822 sayılı yasalara ilişkin değişiklik tasarı taslaklarının detaylı eleştirisinin hazırlanması, sosyal güvenlik alanında yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili DİSK görüşlerinin, sendikalarımızdan gelen görüşler doğrultusunda oluşturulması için çalışma yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Bu çalışma grubunun ilk toplantısı 15 Temmuz 2004 tarihinde yapılmıştır.

- Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, eksik olan DİSK Çukurova Bölge Temsilciliği kadrosu konusunda ilgili sendika şube başkanlarının eğilimlerini saptamak için 18 Temmuz 2004 tarihinde Adana Sürmeli Oteli'nde bir toplantı yaptı.
- DİSK Başkanlar Kurulu üç aylık kısa dönem çalışma programlarının görüşülmesi amacıyla 21 Temmuz 2004 tarihinde toplandı.
- AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği'nde 22 Temmuz 2004 tarihinde AB Kom. Tic. Komisyoneri Pascal Lamy'nin sendikalarla yaptığı yuvarlak masa toplantısı gerçekleşti.
- Kemal Türkler, katledilişinin 24. yılı nedeniyle 22 Temmuz 2004 tarihinde Topkapı Mezarlığı'nda mezarı başında anıldı. Kemal Türkler Müzesi Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi'nde açıldı.
- DİSK eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası eski Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal, ölümünün 2. yılında 24 Temmuz 2004 tarihinde Karşıyaka Mezarlığı'ndaki mezarı başında anıldı.
- Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası eski Genel Başkanı Kenan Budak ise katledilişinin 23. yılında 25 Temmuz 2004 tarihinde Silivrikapı Mezarlığı'nda mezarı başında anıldı.
- Temmuz/Eylül ayları arasında yapılması kararlaştırılan, 2821-2822 sayılı yasaların değiştirilmesi için ve sosyal güvenlik sisteminde çalışanların hak

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

181

kayıplarına yol açacak girişimlere karşı bir eylem kampanyası kapsamında İstanbul Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı 23 Temmuz 2004 tarihinde Yunus Emre Kültür Merkezi'nde, Kocaeli Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı 27 Temmuz 2004 tarihinde Sabancı Kültür Merkezi'nde, Marmara Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı 28 Temmuz 2004 tarihinde DİSK Marmara Bölge Temsilciliği'nde yapıldı.

● Yönetim Kurulumuzun 21 Temmuz 2004 tarih ve 4 sayılı kararıyla, M. Ali Akgün'ün istifasıyla boşalan Ankara Bölge Temsilciliği görevine Tayfun Gökçün, Sabahattin Erüyanık'ın istifasıyla boşalan Trakya Bölge Temsilciliği görevine Arif Kuday, Yusuf Yürekli'nin istifasıyla boşalan Çukurova Bölge Temsilciliği görevine Kemal Arslan atandı. Yeniden açılan Eskişehir Bölge Temsilciliği görevine ise Bayram Kavak atandı.

● ÇSGB, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından 29 Temmuz 2004 tarihinde Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu toplantısı yapıldı.

● "Zincirleri Kırılım" kampanyası kapsamında belirlenen bölge programları çerçevesinde aşağıdaki toplantılar yapıldı:

Kocaeli Bölgesi Programı

27 Temmuz 2004, Salı Bölge Temsilciler Kurulu/İzmit

29 Temmuz 2004, Perşembe Kocaeli Üye Eğitimleri

30 Temmuz 2004, Cuma Sakarya Üye Eğitimleri

Trakya Bölgesi Programı

27 Temmuz 2004, Salı Lüleburgaz-Çerkezköy Üye Eğitimleri

28 Temmuz 2004, Çarşamba Keşan-Tekirdağ Üye Eğitimleri

29 Temmuz 2004, Perşembe Kırklareli-Havsa Üye Eğitimleri

04 Ağustos 2004, Çarşamba Bölge Temsilciler Kurulu/Çerkezköy

Çukurova Bölgesi Programı

Ağustos 2004, Pazartesi Adana Üye Eğitimleri

3 Ağustos 2004, Salı Adana Üye Eğitimleri

04 Ağustos 2004, Çarşamba Mersin Üye Eğitimleri

10 Ağustos 2004, Salı Bölge Temsilciler Kurulu

Akdeniz Bölgesi Programı

06 Ağustos 2004, Cuma Antalya Üye Eğitimleri

24 Ağustos 2004, Salı Bölge Temsilciler Kurulu

● 3 Ağustos 2004 tarihinde Ege Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı İzmir Kül-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

tür Park'taki İzmir Büyükşehir Belediyesi Fuarı Eski Meclis Salonu'nda yapıldı. 4 Ağustos 2004 Çarşamba günü Trakya Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı Çerkezköy Belediyesi Nikâh Salonu'nda yapıldı.

● ÇSGB, Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından, Üçlü Yapı ve Sosyal Diyalog Karar Tasarısı çerçevesinde "İstihdamın geliştirilmesi ve kayıt dışı istihdamın kontrol altına alınması"na ilişkin 5 Ağustos 2004 tarihinde bir toplantı yapıldı.

● "Zincirleri Kırılım" kampanyası çerçevesinde 4 Ağustos 2004 Çarşamba günü Eskişehir ve Bursa'da bölge üye eğitimleri yapıldı.

● 10 Ağustos 2004 tarihinde Çukurova Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı İnci Otel'de, 11 Ağustos 2004 tarihinde Gaziantep Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı Büyükşehir Belediyesi Çetin Emeç Toplantı Salonu'nda yapıldı.

● İstanbul'da yerel yönetimlerde tıkanan toplu iş sözleşmeleri görüşmelerine yönelik tepkilerin ortaya konulması ve Genel-İş Sendikası'nın taleplerinin kamuoyuna aktarılması amacıyla 12 Ağustos 2004 Perşembe günü saat 11.00'de Saraçhane Parkı'nda kitlesel basın açıklaması yapıldı.

● Bursa'da Birleşik Metal-İş'in örgütlü olduğu Grammer işyerindeki yetki süreciyle ilgili duruşma 17 Ağustos 2004 tarihinde Bursa Adliyesi'nde yapıldı.

● 18 Ağustos 2004 tarihinde sendikalarımızın uluslararası ilişkiler daire başkanları ve uzmanlarının katılımı ile "Uluslararası İlişkiler" konulu bir toplantı yapıldı.

● Akdeniz Bölge Temsilciler Kurulu 24 Ağustos 2004 Salı ve Ankara Bölge Temsilciler Kurulu 25 Ağustos 2004 Çarşamba günlerinde toplandı

● DÖKK ve DEKK toplantıları "Zincirleri Kırılım" kampanyası çerçevesinde, Eylül ayında yapılacak etkinlik önerilerinin görüşülmesi amacıyla 27 Ağustos 2004 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde ortak toplantı yapıldı.

● 5-7 Eylül 2004 tarihlerinde Slovenya'da ETUC tarafından "Toplu Pazarlığın Koordinasyonu" konulu yaz semineri düzenlendi.

● Konfederasyonumuz tarafından başlatılmış bulunan "12 Eylül Zincirlerini Kırılım!" kampanyası ile 1 Eylül Dünya Barış Günü kutlamalarının birleştirilerek ortak bir etkinlik yapılması kararlaştırıldı. Bu doğrultuda Kadıköy Belediyesi ile işbirliği içinde 1 Eylül 2004 Çarşamba günü Kadıköy Özgürlük Parkı'nda 12 Eylül darbesi sonrasında yargılanan Barış Derneği üye ve yöneticilerinin katılımıyla bir panel ve ardından da müzik şöleni gerçekleştirildi.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

183

- İŞKUR tarafından 8 Temmuz 2004 tarihinde, Konya'da "Bölgesel Düzeyde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Projesi" ile ilgili toplantı yapıldı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan "Ayrımcılıkla Mücadele Programı" çerçevesinde, Avrupa Komisyonu desteği ile 11-12 Ekim 2004 tarihlerinde Ankara'da "Avrupa Birliği'nde Ayrımcılıkla İlgili Yasalar ve Eşitlik Kurumları" konulu bir seminer düzenlendi.
- DİSK Başkanlar Kurulu 14 Eylül 2004 tarihinde Ankara'da Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde toplandı.
- 12 Eylül darbesinin 24. yılı nedeniyle 12 ve 13 Eylül 2004 tarihlerinde aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirildi:

12 Eylül 2004, Pazar

İstanbul

- DİSK Davası'ndan idam talebiyle yargılanan 52 DİSK'liyle buluşuyoruz!
- Davutpaşa Kışlası Nizamiyesi önünde basın açıklaması (Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü Kapısı)
- 12 Eylül ve DİSK Davası: 12 Eylülcüler ve 12 Eylül hukukunu yargılıyoruz! (TMMOB/Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Toplantı Salonu)

Ankara

- 12 Eylül Darbecilerini Yargılayalım Mitingi (78'liler Vakfı Ankara Girişimi)

Marmaris

- Netekim Festivali (78'liler Vakfı)
- Basın Toplantısı (Atatürk Meydanı)

13 Eylül 2004, Pazartesi

İstanbul

12 Eylül darbecileri hakkında işledikleri insanlık suçları nedeniyle suç duyurusunda bulunulması (Sultanahmet Adliyesi)

- 15-16 Eylül tarihlerinde tüm bölge temsilciliklerimizin bulunduğu bölgelerde 12.00-13.00 saatleri arasında Bölge Çalışma Müdürlükleri'ne yürüyüşler düzenlenerek ve kitlesel basın açıklamaları yapılarak 9. Çalışma Meclisi gündemi protesto edildi.
- 16 Eylül etkinliklerini görüşmek üzere, merkezleri İstanbul'da bulunan sendikalarımızın örgütlenme daire başkanları, sendikalarımızın bölge, şube

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

başkanları ve bölge temsilcileri ortak toplantısı 14 Eylül 2004 tarihinde Genel-İş 2. No'lu Bölge Şubesi'nde gerçekleştirildi.

● Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 11-13 Ekim 2004 tarihleri arasında Ankara'da "İşyerinde Sağlık ve Güvenlik" konulu bir eğitim semineri düzenlendi.

● "Sosyal güvencikte reform" önerisi hakkında görüş alışverişinde bulunmak amacıyla 20-22 Eylül 2004 tarihleri arasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda çalıştay yapıldı.

● Konfederasyonumuz tarafından yürütölmekte olan "Herkes İçin Bütün İnsan Hakları Projesi" kapsamında yapılacak İstanbul, Ankara ve İzmir bölgelerini kapsayan eğitimlerin planlanması için sendikalarımızın eğitim daire müdürlerinin katılımıyla 17 Eylül 2004 Cuma günü DİSK Genel Merkezi'nde toplantı yapıldı.

● Türkiye-AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu tarafından 13-17 Ekim 2004 tarihleri arasında Brüksel'de düzenlenen "Türkiye, Avrupa Birliği'ne açılma: Sosyal diyalogun mekanizmaları ve ideolojisi" konulu seminere Sosyal-İş Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi Metin Ebetürk, Dev Maden-Sen Uzmanı Tevfik Güneş, Birleşik Metal-İş Sendikası'ndan Muharrem Er ve Genel-İş Sendikası Uzmanı Hülya Yeşilgöz katıldı.

● DİSK Eğitim Dairesi'nin koordinasyonunda sendikalarımızın eğitim daire kadrolarının aktif katılımıyla devam eden üye eğitimlerimizin Ankara ayağı 23 Eylül 2004 tarihinde gerçekleştirildi.

● DÖKK ve DEKK ortak toplantıları ve "Herkes İçin Bütün İnsan Hakları" projesinin çalışmalarında ortaya çıkan sorunların aşılması için, Proje Koordinasyon Kurulu Üyeleri toplantısı 2-3 Ekim 2004 tarihlerinde DİSK/Genel-İş Sendikası Abdullah Baştürk Eğitim ve Dinlenme Tesisleri'nde yapıldı.

● 8-9 Ekim 2004 tarihlerinde Ankara Dedeman Oteli'nde "Ekonomik ve Sosyal Temel Haklar Kapsamında Sendikal Haklar, Sosyal Güvenlik Hakkı ve Sağlık Hakkı Sempozyumu" düzenlendi; 10 Ekim 2004 Pazar günü yine Dedeman Oteli'nde Şube Başkanlar Kurulu Toplantısı yapıldı.

● "Herkes İçin Bütün İnsan Hakları Eğitimi" projesi eğitimci seminerleri 23-24 Ekim 2004 tarihlerinde yapıldı.

● 8-9 Ekim 2004 tarihlerinde toplanan "Sendikal Haklar, Sosyal Güvenlik

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

185

Hakkı ve Sağlık Hakkı Sempozyumu”nda sürece ilişkin bilimsel veriler ortaya kondu ve konu 10 Ekim 2004 tarihinde toplanan Şube Başkanlar Kurulumuzda değerlendirilerek “SSK Bizimdir” temalı eylemlerin yapılması kararlaştırıldı. Bu karar doğrultusunda 21 Ekim 2004 Perşembe günü İstanbul Okmeydanı Hastanesi, İzmir, Gaziantep, Adana SSK hastaneleri ve Ankara SSK Eğitim Hastanesi (Dışkapı); 22 Ekim 2004 Cuma günü İstanbul Göztepe Hastanesi’nde kitlesel basın açıklamaları yapıldı.

● “SSK Hastaneleri Bizimdir Satılamaz!” kampanyası çerçevesinde kampanyanın ikinci adımı olarak 26 Ekim 2004 tarihinde Okmeydanı SSK Hastanesi’nde DİSK Genel Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin de katılımıyla ilk korumu çadırı kitlesel biçimde kuruldu. 27 Ekim 2004 tarihinde ise İstanbul Göztepe ve Samatya hastaneleri başta olmak üzere Ankara, İzmir, Gaziantep, Kocaeli, Edirne, Adana ve Bursa illerindeki SSK hastanelerinde bölge temsilciliklerimizin koordinasyonunda çadırlar kuruldu. Çadırlarda bir hafta süreyle nöbet tutularak imzalar toplandı ve bilgilendirme çalışmaları yapıldı. Bu süre içerisinde çadırlara üyelerimiz tarafından kitlesel destek ziyaretleri gerçekleştirildi.

● Sosyal Güvenlik Reformu yasa çalışmalarına karşı, üyemiz çalışanların ve emeklilerin sosyal güvenlik haklarını savunmak ve buna karşı kamuoyu oluşturmak amacıyla 26 Ekim-21 Kasım 2004 tarihleri arasında Taksim metro istasyonu önü, Taksim PTT önü, Bakırköy Özgürlük Meydanı, Mecidiyeköy metro istasyonu önü, Aksaray metro istasyonu önü, Kartal Meydanı, Kadıköy İskele Meydanı, Üsküdar İskele Meydanı, Üsküdar Ziraat Bankası önü, Şişli Meydanı, Ümraniye Belediyesi önü ve Pendik Çarşısı’nda imza standları açıldı.

● Emek Platformu Başkanlar Kurulu 25 Ekim 2004 tarihinde toplandı, toplantıda alınan kararlar doğrultusunda; 27 Ekim 2004 Çarşamba günü saat 12.30’da 12 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Eskişehir, Samsun, Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Gaziantep, Edirne) SSK hastaneleri önünde; 2 Kasım 2004 Salı günü ise tüm illerde kitlesel basın açıklamaları yapıldı.

● 5 Kasım 2004 tarihinde yapılan Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi Türkiye Kanadı toplantısı yapıldı.

● DÖKK, 5 Kasım 2004 Cuma günü Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi’nde toplandı.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- ILO Türkiye Temsilciliği tarafından 23-24 Kasım 2004 tarihlerinde “İstihdam Politikalarında Sosyal Tarafların Rolü” konulu bir panel düzenlendi.
- Yönetim Kurulumuzun 5 Kasım 2004 tarihli toplantısında alınan kararla, bir süredir boş olan Ege Bölge Temsilciliği’ne Genel-İş Sendikası İzmir 5 No’lu Şube Sekreteri Azad Fazla ve Karadeniz Bölge Temsilciliği’ne Genel-İş Sendikası 10 No’lu Bölge Şube Başkanı Aydın Çatar atandı.
- 8 Kasım 2004 tarihinde saat 12.30’da İstanbul SSK İhtiyarlık Sigortası önünde bir basın toplantısı yapıldı. “SSK Hastanelerini Koruma Zinciri” oluşturuldu.
- DGB tarafından Almanya Oberursel kentinde “Sosyal Avrupa Vizyonu” başlıklı uluslararası bir konferans düzenlendi.
- “SSK Hastanelerinin Yönetimine Talibiz!” başlığı altında 8-11 Kasım 2004 tarihleri arasında, İstanbul SSK Bölge Müdürlüğü önünde koruma zincirleri oluşturuldu. Emek Platformu Başkanlar Kurulu’nun aldığı kararlar çerçevesinde 11 Kasım 2004 Perşembe günü tüm ülkede kitlesel hastane ziyaretleri yapıldı. İstanbul’da 11 Kasım 2004 Perşembe günü saat 12.00’de Vatan Caddesi üzerindeki Migros önünde toplanılarak, SSK Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi önünde 12.30’da basın açıklaması yapıldı. 9 Kasım 2004 tarihinde Ankara’da kitlesel yürüyüş yapıldı.
- Emek Platformu Teknik Komitesi Kararları doğrultusunda aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirildi:
 - 18 Kasım 2004 tarihinde EP Başkanlar Kurulu Üyeleri ve EP bileşenleri saat 12.30’da DISK Ankara Bölge Temsilciliği önünde toplanarak Başkanlık önüne siyah çelenk bıraktı.
 - 20 Kasım 2004 tarihinde Emek Platformu üyesi örgütler Ankara’da miting düzenledi.
- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu toplantısı 25 Kasım 2004’te yapıldı.
- “Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu” çatısı altında 26-27 Kasım 2004 tarihlerinde Boğaziçi Üniversitesi’nde uluslararası bir atölye çalışması düzenlendi.
- SES ve ATO tarafından 27-28 Kasım 2004 tarihleri arasında, Petrol-İş Ankara Şubesi Konferans Salonu’nda “SSK’nın Sosyal Güvenlik ve Sağlık Sunumundaki Yeri ve Geleceği” konulu ortaklaşa bir seminer düzenlendi.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

187

- Emekli-Sen, yasal statüsünü belirleyen yasal düzenlemenin yapılması taleplerini iletmek ve emeklilerin sorunlarına dikkat çekmek amacıyla toplanan imzaları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'na ileterek, sorunlarını kamuoyuna duyurmak amacıyla 30 Kasım 2004 tarihinde bir eylem düzenledi.
- “Herkes İçin Bütün İnsan Hakları” projesi bitiş konferansı 22 Aralık 2004 tarihinde İstanbul'da Dedeman Oteli'nde yapıldı.
- SSK hastane ve sağlık kurumlarının Sağlık Bakanlığı'na devri ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasına ilişkin yasa tasarılarının Meclis gündemine alınması üzerine durumu değerlendiren Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun kararıyla, 30 Kasım 2004 tarihinde örgütlü tüm işyerlerinde 12.00-13.00 saatleri arasında “Uyarı Eylemi” yapıldı. Emekliler ve çalışanlar AKP il/ilçe binaları önlerinde toplanarak iktidarı alkışlarla protesto etti.
- DİSK Başkanlar Kurulu, SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devri ve sosyal güvenlik sisteminin tasfiyesine ilişkin gelişmeleri değerlendirmek amacıyla 8 Aralık 2004 tarihinde Lastik-İş Genel Merkezi'nde toplandı.
- 14 Aralık 2004 tarihinde DÖKK, Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi'nde toplandı.
- 15 Aralık 2004 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Projesi” taslağının değerlendirildiği bir toplantı yapıldı.
- Dev Sağlık-İş Sendikası, sağlık hizmetlerinin taşeronlaştırılmasına karşı tepki göstermek için 16 Aralık 2004 tarihinde Şişli Etfal Hastanesi'nde kitlesel basın açıklaması yaptı.
- Abdullah Baştürk, 21 Aralık 2004 tarihinde Zincirlikuyu'daki mezarı başında anıldı.
- 21 Aralık 2004 tarihinde İstanbul, Kocaeli, İzmir, Adana, Gaziantep, Edirne, Samsun, Eskişehir, Bursa ve Antalya illerinde bölge temsilciliklerimiz tarafından, Bölge Çalışma Müdürlükleri önünde kitlesel basın açıklamaları yapıldı.
- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu toplantısı 29 Aralık 2004 tarihinde yapıldı.

2005

- Ortak yapılması düşünülen özelleştirme konulu sempozyumlar konusun-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

da “Özelleştirme Sempozyumu” Danışma Kurulu toplantısı 13 Ocak 2005 tarihinde yapıldı.

● Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından düzenlenen, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Yönlendirme ve İzleme Komitesi ile Danışma Kurulu’nun Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliği’nin ilgili maddesi uyarınca Danışma Kurulu 2. toplantısı 12 Ocak 2005 tarihinde yapıldı.

● 6 Ocak 2005 tarihinde Emek Platformu bileşenlerinin katılımı ile Ankara’da Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı önünde (Genel-İş Ankara 1. Bölge Toplanma), illerde il müdürlükleri önü ya da hastanelerde, kurumu koruma ve kollama amaçlı etkinlikler yapıldı. İstanbul’da yapılan basın açıklaması SSK Unkapanı önünde yapıldı.

● Birleşik Metal-İş Sendikası, Erciyas Boru işçileri ile dayanışmanın artırılması, kamuoyunun Erciyas Boru işçilerinin haklı direnişi konusunda bilgilendirilmesi için 7 Ocak 2005 tarihinde fabrika önünde kitlesel bir basın açıklaması yaptı.

● 8 Ocak 2005 tarihinde SEKA işçileriyle dayanışma amacıyla Kocaeli’nde bir miting düzenlendi.

● Hükümetin tüm uyarılara rağmen “Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık Kurumlarının Sağlık Bakanlığı’na Devrine İlişkin Kanun Tasarısı”nı TBMM Genel Kurulu’ndan geçirmesi üzerine Emek Platformu 29 Ocak 2005’ten itibaren başta büyük kentler olmak üzere ülke genelinde bölge toplantıları yapıldı; halkımız ve kamuoyu bilgilendirildi. Bu kapsamda hazırlanan bildiri, afiş, broşür ve görsel tanıtım araçları tüm ülkede dağıtıldı. 16 Şubat 2005 tarihinde 81 ilde “İktidarı Genel Uyarı Eylemleri” gerçekleştirildi.

● Yönetim Kurulumuz, sendikalarımızın yöneticileri ve bölge şube başkanları 26 Ocak 2005 tarihinde destek vermek amacıyla SEKA işçilerini ziyaret etti.

● ILO 7. Avrupa Bölge Toplantısı 15-18 Şubat 2005 tarihlerinde Budapeşte’de yapıldı.

● Konfederasyonumuzun kuruluş yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde 12 Şubat 2005 Pazar günü çeşitli sanatçıların katkılarıyla ve tüm geliri Asya’da meydana gelen deprem ve tsunami felaketi mağdurlarına aktarılmak üzere Yeşilköy Mydonose Showland Gösteri Merkezi’nde bir konser düzenlendi.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

189

- Aşağıdaki tarihlerde Emek Platformu bölge toplantıları düzenlendi:
 - 5 Şubat 2005, Cumartesi: İstanbul Bölge Toplantısı, Samsun Bölge Toplantısı;
 - 6 Şubat 2005, Pazar: İzmir Bölge Toplantısı, Çorlu Bölge Toplantısı;
 - 12 Şubat 2005, Cumartesi: Adana Bölge Toplantısı;
 - 13 Şubat 2005, Pazar: Diyarbakır Bölge Toplantısı.
- 27 Ocak 2005 tarihinde Konfederasyonumuz ve sendikalarımızın yöneticileri destek vermek için SEKA işçilerini ziyaret etti.
- Emek Platformu İstanbul Bölge Toplantıları aşağıdaki tarih ve adreslerde yapıldı:

Anadolu Yakası Toplantısı

5 Şubat 2005, Petrol-İş Sendikası Genel Merkezi Toplantı Salonu

Avrupa Yakası Toplantısı

5 Şubat 2005, Kadırga Kültür Merkezi

- Konfederasyonumuzun da içinde bulunduğu “İnsanlık için küresel kadın şartı” Dünya Kadın Yürüyüşü çalışmaları ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlamaları organizasyonlarını planlamak için 9 Şubat 2005 tarihinde DİSK Genel Merkezi’nde toplantı yapıldı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü TAİEX Ofisi tarafından 28 Şubat-1 Mart 2005 tarihleri arasında İstanbul’da “Çalışanları Bilgilendirme ve İstişare” konulu konferans düzenlendi.
- DİSK Kadın Komisyonu oluşumu ve çalışma ilkeleri, Dünya Kadın Yürüyüşü ve 8 Mart Kutlamalarını görüşmek üzere 18 Şubat 2005 tarihinde DİSK Genel Merkezi’nde toplantı yapıldı.
- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Devlet Memurları Kanunu ve İş Kanunu Değişikliği Alt Komisyonu toplantısı 15 Şubat 2005 tarihinde yapıldı.
- Emek Platformu Başkanlar Kurulu Kararları doğrultusunda 16 Şubat 2005, Çarşamba günü saat 12.30’da Unkapanı Tekel Önü ve DİSK Genel-İş 2 Nolu Bölge Şubesi önünde toplanarak 13.00’te Saraçhane Meydanında kitlesel basın açıklaması yapıldı.
- 23 Şubat 2005 tarihinde sendikalarımızın Hukuk Daire Başkanları ve hukukçularının katılımıyla bir toplantı yapıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

● DİSK, Türk-İş, Hak-İş, KESK, TMMOB, TDB, TEB, TTB, TVHB, TÜRMÖB, İstanbul Barosu öncülüğünde Irak İşgali'nin 2. yılında 19 Mart 2005 Cumartesi günü İstanbul Kadıköy Meydanında düzenlenen mitingle ilgili 19 Şubat 2005 Cumartesi günü İstanbul TMMOB Makine Mühendisleri Odasında düzenleyici örgütlerin genel başkanlarının katılacağı bir basın toplantısı yapıldı.

● 9. Tüketici Konseyi 21-22 Mart 2005 tarihlerinde Ankara'da toplandı.

● 8 Mart 2005, Salı Dünya Kadınlar Günü Kutlamaları yapıldı:

İstanbul

11:20 Taksim Oleyis Sendikası toplanma

12:30 Taksim/ Kadın Şartı Deklarasyonu

14:00 DİSK Kadın Etkinliği/Oleyis İst. Şb. Taksim

Ankara

14:00 DİSK Kadın Etkinliği /Genel-İş Sendikası Genel Merkezi

● Konfederasyonumuz SEKA işçilerinin başlattığı direniş nedeniyle 4 Mart 2005 tarihinde gerçekleştirilecek bir günlük işyerini terk etmeme eylemine destek verdi.

● DÖKK, 9 Mart 2005 tarihinde 19 Mart Irak İşgalinin 2. yılında Küresel Eylem Günü ve 1 Mayıs 2005 kutlamalarını görüşmek üzere DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● "Irak İşgalinin 2. Yılında 19 Mart Küresel Eylem Günü" mitingi 19 Mart 2005, Cumartesi günü Kadıköy Meydanı'nda yapıldı.

● 25 Mart 2005 tarihinde yapılan Ekonomik Sosyal Konsey Toplantısına Genel Başkan Süleyman Çelebi, Genel Sekreter Musa Çam, Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Seren katıldı.

● ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü, Hollanda Hükümeti ile MATRA Programı çerçevesinde yürüttüğü çalışmaların bir parçası olarak 23-24 Mart 2005 tarihlerinde Ankara'da bir konferans düzenledi.

● DİSK 1 Mayıs Merkez Komitesi, 31 Mart 2005 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● DİSK AB Müzakere Süreci Çalışma Grubu toplantısı 8 Nisan 2005 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde yapıldı.

● 1 Mayıs 2005 kutlamalarına ilişkin çalışmaları görüşmek üzere 1 Nisan

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

191

2005 tarihinde TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, KESK, MEMUR-SEN, KAMU-SEN, TMMOB, TTB temsilcileriyle DİSK Genel Merkezi'nde toplantı yapıldı.

● ILO tarafından yürütülen, Avrupa Birliği'nde çalışma ve istihdam koşulları ile ilgili projenin sonuçları ILO ve Avrupa Komisyonu tarafından 14-15 Nisan 2005 tarihlerinde Brüksel'de ortaklaşa düzenlenen bir konferansta tartışıldı.

● DİSK Başkanlar Kurulu 8 Nisan 2005 tarihinde 1 Mayıs 2005 Etkinlikleri ve "Aydınlar Solun Geleceğini Tartışıyor" adlı DİSK Konferansını görüşmek üzere DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● Konfederasyonumuz üyesi Emekli-Sen, kamuoyunda TÜFE farkları diye bilinen, emeklilerin alacaklarının ödenmesi ile ilgili olarak 7 Nisan 2005 tarihinde Ankara'da SSK Başkanlığı önünde, şubelerinin bulunduğu illerde ise, SSK Bölge Müdürlükleri önünde basın açıklaması yaptı.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, üyesi bulunduğumuz Türkiye İş Kurumu Genel Kurulu'nun II. toplantısında alınan kararların izlenebilmesi için, bu kararlar doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşlarınca ve sosyal taraflarca gerçekleştirilen ve devam eden çalışmalar hakkında görüşmelerde bulunmak üzere 19 Nisan 2005 tarihinde bir toplantı yapıldı.

● Yunanistan Genel Emek Konfederasyonu (GSEE) ve Yunanistan Kamu Görevlileri Konfederasyonu'nun (ADDY) kurduğu Genel Emek Enstitüsü tarafından 11-12 Nisan 2005 tarihlerinde Atina'da Avrupa İş Konseyleri konulu bir konferans düzenlendi.

● Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından, İstihdam Teşvik Tedbirleri (İTT) topluluk programı 2005 yılı çalışma programı kapsamında 20 Nisan 2005 tarihinde Brüksel'de "Aktif Yaşlanma için Kapsamlı Stratejiler" konulu seminer düzenlendi.

● ETUC tarafından, 21-22 Nisan 2005 tarihlerinde Sofya'da "Avrupa'da ve aday ülkelerde, bireysel ve kolektif uyuşmazlıkların hukuki ve ekstra-hukuki yollardan çözümü ve önlenmesi" konulu bir konferans düzenlendi.

● Gıda-İş Sendikası 16 Nisan 2005, Cumartesi günü Rosa Luksemburg Vakfı desteğiyle hayata geçirdiği "Türkiye'de Sendikalar ve Demokratikleşme Sorunları" isimli projenin ve bu proje kapsamında yayına başlayan web sitesinin tanıtımı için Nippon Otel'de bir kokteyl ve 17 Nisan 2005 Pazar günü Şişli Kültür Merkezi'nde "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Çağdaşlaşma mı, Bağımlılık mı?" konulu bir panel düzenledi. Panel'e Genel Başkanımız Süleyman Çelebi konuşmacı olarak katıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nce 4-10 Mayıs 2005 tarihleri arasında düzenlenen "19. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" etkinliklerinin 4 Mayıs 2005 tarihinde yapılan açılış törenine Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.
- DİSK 1 Mayıs Merkez Komitesi 13 Nisan 2005 tarihinde Genel-İş Sendikası 3 No'lu Bölge Şube'de toplandı.
- Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi; "İnsanca yaşanacak bir Türkiye için" 21 Nisan 2005 tarihinde (acil hizmetler ile çocukların, hamilelerin, diyaliz hastalarının, yoğun bakım hastalarının ve kanserli hastaların acil olmasa bile her türlü tıbbi tedavisi aksatılmamak kaydıyla) Türkiye çapında sağlık hizmeti sunmama eylemi yaptı. Konfederasyonumuzda bu eyleme destek verdi.
- 24-25 Mayıs 2005 tarihinde Rotterdam'da yapılan FNV Kongresine Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.
- 1 Mayıs Tertip Komitesi 26 Nisan 2005 tarihinde 1 Mayıs şehitlerini andı:
 - 10:30 Türk-İş İstanbul Bölge'de toplandı.
 - 11:00 Kazancı Yokuşu Anma/Taksim
 - 12:00 Şişhane Anma/Bariş Anıtı
 - 13:00 Kadıköy Anma/Belediye Otoparkı
- 1 Mayıs 2005 kutlamaları Kadıköy meydanında yapıldı.
- 93. ILO Genel Konferansı 30 Mayıs-16 Haziran 2005 tarihleri arasında toplandı.
- DİSK 1 Mayıs Merkez Komitesi 26 Nisan 2005 tarihinde Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi'nde toplandı.
- KESK tarafından 6 Mayıs 2005 tarihinde Ankara'da yapılan "Uluslararası Sözleşmeler Bağlamında Türkiye'de Çalışma Yaşamının Demokratikleşmesi" konulu sempozyuma Konfederasyonumuz adına Genel Başkan Yardımcımız ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı Mahmut Seren katıldı.
- "19. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" etkinlikleri çerçevesinde Çalışma Bakanlığı tarafından Ankara'da "AB Müzakere Sürecinde İş Sağlığı ve Güvenliği", "İşyerinde Fiziksel ve Kimyasal Etkenler-Yeni Düzenlemeler ve Uygulamalar", "İş Sağlığı ve Güvenliğinde CE İşareti" konulu paneller düzenlendi.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

193

lüğü tarafından 6 Mayıs 2005 tarihinde yapılan I. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi toplantısı düzenlendi.

- Dünya Kadın Yürüyüşü Türkiye Programı etkinlikleri yapıldı:

9 Mayıs 2005, Pazartesi

12:00 Haydarpaşa Garı'nda Basın Açıklaması

14:00 Türkiye Toplantısı (Eğitim-Sen 2 No'lu Şube/Kadıköy)

10 Mayıs 2005, Salı

11:00 Üsküdar ve Kabataş/Kız Kulesi'ne gidiş

15:00 Atatürk Kültür Merkezi önünden Dolmabahçe'ye yürüyüş

16:00 Şenlik (Dolmabahçe)

- 23-25 Mayıs 2005 tarihlerinde Sofya'da yapılan ETUF-TCL 4. Olağan Genel Kuruluna Genel Başkanımız Süleyman Çelebi katıldı.

- İngiltere Sendikalar Kongresi (TUC) ve İngiltere Ekonomik Politikalar Direktörlüğü, Dış İlişkiler ve İngiliz Milletler Topluluğu Bakanlığı işbirliğiyle 1-3 Haziran 2005 tarihlerinde West Sussex'te "Küreselleşme, gelişmekte olan ülkeler ve sendikaların rolü" başlıklı bir konferans düzenlendi.

- 1-4 Haziran 2005 tarihlerinde Madrid'de yapılan UGT'nin 39. Olağan Kongresi'ne Adnan Serdaroglu katıldı.

- 15-16 Haziran Büyük Direnişinin 35. yılı nedeniyle başlatılan "15-16 Haziran'ın 35. Yılında Yine Sendikal Haklar Yürüyüşü" adı altında yürütülen, 13-17 Haziran tarihlerinde gerçekleşen kampanya kapsamında Kocaeli-Kartal yürüyüşü ile ilgili karşılamalar ve uğurlamaların, işyerleri karşılamalarının planlanması için DÖKK toplantısı 6 Haziran 2005 Pazartesi günü DİSK Genel Merkezi'nde yapıldı.

- 17-18 Haziran 2005 tarihlerinde Türkiye -AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu tarafından İstanbul'da Taksim Point Otelinde "İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda işçilerin temsil, bilgilendirilme ve danışılma haklarının örgütlenmesi ve hayat geçirilmesi" konulu bir konferans düzenlendi.

- 15-16 Haziran'ın 35. yılında, Kocaeli-Kartal arasında "Sendikal Hak ve Özgürlükler Yürüyüşü" 13-16 Haziran 2005 tarihleri arasında yapıldı.

- DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu 21 Haziran 2005 tarihinde; Genişletilmiş Başkanlar Kurulu'nun tarihinin görüşülüp karara bağlanması, ertelenen 27-29 Mayıs 2005 Ören Konferansı için yeni tarihin belirlenmesi ve 12 Ey-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lül'ün 25. yılı nedeniyle yapılacak etkinliklerin planlanmasının görüşülmesi gündem maddeleriyle DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Kuruluşları ile yapılan bölgesel toplantıların sonuçlarının değerlendirildiği, 8 Temmuz 2005 tarihinde Ankara'da yapılan ve Çalışma Bakanı ile merkez ve taşra teşkilatı yöneticilerinin katıldığı koordinasyon toplantısına Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.

● Irak Dünya Mahkemesi İstanbul Platformu 24-26 Haziran 2005 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

● DİSK Başkanlar Kurulu Genel-İş Sendikası'na yapılan saldırıların görüşülmesi için 5 Temmuz 2005 tarihinde Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde acil olarak toplandı.

● 5 Temmuz 2005 tarihli DİSK Başkanlar Kurulu Toplantısı Kararları 8 Temmuz 2005 tarihinde saat 12.00'de tüm işyerlerinde işyeri temsilcileri tarafından okundu.

● Türkiye-AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu tarafından 12-13 Temmuz 2005 tarihlerinde Kadadokya'da ISCOS Metal, Kimya ve Lastik Sektörlerinde, Türkiye'deki Avrupalı İşletmelerde işçilerin bilgilendirilmesi ve işçilere danışılması alanında Türkiyeli işçilerin Desteklenmesi Eğitim Semineri düzenlendi.

● Konfederasyonumuzun kurucularından ve İlk Genel Başkanı, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler, katledilişinin 25. yılında 22 Temmuz 2005 Cuma günü Topkapı Mezarlığı'nda mezarı başında anıldı.

● Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak katledilişinin 24. yılında 25 Temmuz 2005 Pazartesi günü Silivrikapı Mezarlığı'nda mezarı başında anıldı.

● 23 Ağustos 2005 tarihinde yapılan Hukuk Dairesi toplantısında 2821 ve 2822 sayılı yasa değişiklikleri görüşüldü.

● DİSK eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal, ölümünün 3. yılında Karşıyaka Mezarlığı'ndaki mezarı başında anıldı.

● NSZZ Solidarnosc'un (Polonya İşçi Sendikaları Konfederasyonu) 30 Ağustos 2005 tarihinde yapılan 18. Ulusal Delegeler toplantısı ve NSZZ 25. yılı kutlamasına Genel Başkan Yardımcımız Mahmut Seren katıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

195

- ETUC tarafından 4-6 Eylül 2005 tarihinde İtalya'nın Lecce kentinde "Toplu Pazarlık Koordinasyonu" konulu ETUC yaz semineri düzenlendi.
- Konfederasyonumuz üyesi Nakliyat-İş Sendikasında örgütlenme sürecinde işten çıkarılan Coca Cola işçileriyle dayanışma amacıyla 13 Ağustos 2005 tarihinde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi Taksim Gezi Parkı'nda bir basın açıklaması yaparak "Coca cola içmeme" ve gençlere yönelik "ROCK'N COKE" festivaline katılmama kampanyası başlattı.
- Konfederasyonumuz İstanbul Temsilciler Kurulu, "12 Eylül ve Çalışma Hayatı" gündemiyle 12 Eylül 2005 Pazartesi günü saat 13.00'te Taksim Hill Otel'de toplandı.
- 12 Eylül 2005 tarihinde 12 Eylül'ün 25. yılı nedeniyle Taksim Meydanı Otobüs duraklarında ve DİSK Bölge Temsilciliklerinde basın açıklamaları yapıldı.
- Konfederasyonumuz üyesi Nakliyat-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan Coca Cola işçileriyle dayanışma amacıyla Coca Cola tüketilmemesine yönelik afişler hazırlanarak sendika merkezlerimize ve bölgelere gönderildi. Bu afişler işyerlerine dağıtıldı. Ve üyelerimiz öğlen paydoslarında konuyla ilgili bilgilendirildi. Bölge Temsilcilerimiz tarafından 24 Ağustos 2005 tarihinde bölgelerde basın açıklamaları yapıldı. Nakliyat-İş Sendikası tarafından İstanbul'da Taksim bölgesinde standlar kurularak Cola Cola tüketilmemesine yönelik imzalar toplanarak "Rock'n Coke" festivaline katılınmaması için çalışmalar yapıldı. 27-28 Ağustos 2005 tarihlerinde İstanbul'da yapılan "Barışa-rock" festivalinde stand açılarak Coca Cola direnişi gündeme taşındı.
- DÖKK 5 Eylül 2005 tarihinde "25. yılında 12 Eylül" gündemiyle Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplandı.
- 9-10 Eylül 2005 tarihlerinde 78'liler Girişimi tarafından İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Yerleşkesinde "Aydınlık Bir Eylül Sabahına Uyanmak İçin" konulu sempozyum düzenlendi. Sempozyuma Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.
- Türkiye'den DİSK, HAK-İŞ ve KESK, Yunanistan'dan GSEE ve ADEDY, Kıbrıs'tan PEO, DEV-İŞ, SEK, TURK-SEN, PASYDY ve KTAMS tarafından, 16-18 Eylül 2005 tarihleri arasında İstanbul Metro Park Otel'de ortak bir konferans düzenlendi.
- USS'nin (İsviçre Sendikalar Birliği) kuruluşunun 125. yılı sebebiyle 5 Kasım 2005 tarihinde düzenlenen olağanüstü kongresine Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- 7 Ekim 2005 tarihinde TÜSİAD'da yapılan toplantıda, Finlandiya'dan gelen bir heyetle TÜSİAD Yöneticileri, DİSK, Türk-İş ve TİSK Genel Sekreterleri biraraya geldi. Avrupa Birliği ve Türkiye ekonomisi konularında görüşme yapıldı. Toplantıya Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.
- Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından 5 Ekim 2005 tarihinde Ankara'da "AB ve Aday Ülkeler arasında Sivil Toplum Diyaloğu" konulu bir toplantı düzenlendi.
- 27-29 Ekim 2005 tarihlerinde ETUC tarafından Brüksel'de Ulusal Uyum Komisyonları düzenlendi.
- 9 Eylül 2005 tarihinde Devlet Bakanı Ali Babacan ile yapılan, Avrupa Birliği Üyelik Müzakereleri ile ilgili "Sivil Toplum Zirvesi"ne Süleyman Çelebi katıldı.
- Konfederasyonumuza üye Emekli-Sen, 30 Eylül 2005 tarihinde "Hükümeti sendikamızla toplu sözleşme masasına çağırıyoruz" adı altında Çalışma Bakanlığı'na toplu sözleşme taslağı vermek için bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüş Ankara'da bulunan sendikalarımız da destek verdi.
- "Türkiye'de Ekonomik ve Siyasal Gelişmeler ve Solun Geleceği" konulu toplantı ve DİSK Başkanlar Kurulu toplantısı 13-16 Ekim 2005 tarihlerinde Bolu Koru Hotel'de yapıldı.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarılarına son durumuna ilişkin 12 Ekim 2005 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda bir toplantı düzenlendi.
- Konfederasyonumuzun da organizasyonu içinde bulunduğu "Dünya Kadın Yürüyüşü'nün" finali 17 Ekim 2005 tarihinde Kadıköy Et Balık Kurumu önünden Kadıköy Meydanı'na yürünerek yapılan bir basın açıklamasıyla sona erdi.
- 26 Ekim 2005 tarihinde 12. Genel Kurul Yönlendirici Belge Komisyonu DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.
- 14-15 Kasım 2005 tarihlerinde DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Bolu Koru Otel'de yapıldı.
- Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi tarafından İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Göksel Kalaycı'nın uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirmesi nedeniyle, Sayın Kalaycı'yı anmak, şiddeti ortadan kaldırmak ve "Nereye Gidiyoruz" konusunu düşünmeye davet etmek için 15 Kasım 2005 tarihinde bir eylem düzenlendi. İl ge-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

197

nelinde gerçekleştirilen eylemlere Konfederasyonumuz da katılım sağlayarak destek verdi.

- DİSK ve Friedrich Ebert Stiftung işbirliği ile 29 Kasım 2005 tarihinde Arma-da Otel'de "AB Sendikal Çalışmalar; Problemler, Fırsatlar ve Türkiye'ye yansımaları" konulu bir Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi.
- Yönetim Kurulumuzun kararıyla 10 Aralık 2005 tarihinde İstanbul Dede-man Oteli'nde ülkemizin önde gelen Akademisyenleri, Siyasetçileri, Gazete-cileri, Yazar ve Sanatçıları, Sendika ve Meslek Odaları Temsilcileri, Demokra-tik Kitle Örgütleri Temsilcileri ve DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Üyeleri-nin katılımıyla "Solda Yenilenme" toplantısı düzenlendi.
- DÖKK, 13 Aralık 2005 tarihinde Aralık 2005-Haziran 2006 Çalışma Programı Etkinliklerinin Planlanması amacıyla Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplandı.
- DİSK, KESK, TMMOB, TTB, TDB tarafından 17 Aralık 2005 tarihinde Ankara'da "Demokratik Türkiye Halk İçin Bütçe" mitingi yapıldı.

2006

- DÖKK; Sosyal Güvenlik, Kıdem Tazminatı, 2821-2822 sayılı yasalarda de ği-şiklik ile ilgili taleplerimiz konularında bir kampanya düzenlenerek örgütü-müzün öncelikle broşür, afiş, DİSK'in Sesi vb. araçlarla bilgilendirilmesi ve iş-yeri, temsilciler kurulu vb. yerel etkinliklerini planlamak amacıyla 19 Ocak 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplandı.
- 21 Ocak 2006 tarihinde İstanbul'da Petrol-İş Sendikası Genel Merkezi'nde Emek Platformu İstanbul Bileşenlerinin katılımıyla "Sosyal Güvenlik Refor-mu" ve "Genel Sağlık Sigortası" konularında bir bilgilendirme ve de ğerlendir-me toplantısı yapıldı. Toplantıya İstanbul'daki sendikalarımızın şube yöneti-cileri ve temsilcileri katıldı.
- DİSK, KESK, TÜRK-İŞ, TMMOB, İstanbul Tabip Odası, İstanbul Eczacılar Oda-sı, İstanbul Diş Hekimleri Odası ve İstanbul Veteriner Hekimler Odası'nın ka-tılımıyla TBMM gündeminde bulunan "Sosyal Güvenlik" ve "Genel Sağlık Si-gortası" yasa tasarılarına karşı "Herkes e Sağlık, Güvenli Gelecek Hakkı" tale-biyle 18 Ocak 2006 tarihinde İstanbul Galatasaray Lisesi önünde kitlesel ba-sın açıklaması yapıldı ve bildiri dağıtıldı.
- Emek Platformu Başkanlar Kurulu 18 Ocak 2006 tarihinde toplanarak "Sos-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

yal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısı”nda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan çalışmalar ile “Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu” tasarısını değerlendirdi.

● 11 Şubat 2006 tarihinde Kocaeli’nde yapılması planlanan “Sendikal Hak ve Özgürlükler, Sosyal Adalet ve Demokratik Türkiye, Yoksulluğa, Adaletsizliğe Hayır” mitingi 19 Şubat 2006 tarihinde yapıldı. Miting öncesi hazırlıkların görüşülmesi amacıyla 25 Ocak 2006 tarihinde İstanbul, Kocaeli-Sakarya, Trakya, Marmara-Eskişehir Şube Başkanlarıyla toplantılar yapıldı.

● 1 Şubat 1979 yılında öldürülen Abdi İpekçi, 1 Şubat 2006 tarihinde Zincirlikuyu Mezarlığı’ndaki mezarı başında anıldı. Ayrıca “Sürekli Aydınlık için 1 Dakika Karanlık” eyleminin anısına Hadi Çaman Tiyatrosu’nda toplandı. Ve Abdi İpekçi’nin anıtına gidilerek karanfiller bırakıldı.

● İstanbul’da Konfederasyonumuzun da içinde bulunduğu, Türk-İş, KESK, TMMOB, TTB, Diş Hekimleri Odası ve İstanbul Eczacılar Odası tarafından yürütülen “Herkesin Sağlık, Güvenli Gelecek” kampanyası çerçevesinde 1 Şubat 2006 tarihinde Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nde, 4 Şubat 2006 tarihinde Kadıköy İskele Meydanı’nda basın açıklamaları yapıldı.

● TBMM Komisyonlarında görüşülmekte olan, Sosyal Güvenlik Kurumu Teşkilatı Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarıları ile ilgili olarak Emek Platformu’nu oluşturan örgütlerin başkan ve yönetim kurulu üyeleri 7 Şubat 2006 tarihinde partilerin grup başkanlıkları ziyaret edildi ve basın açıklaması yapıldı.

● 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle 5 Mart 2006 tarihinde Kadıköy’de Emek ve Meslek Örgütleri ile Siyasi Partilerin Kadın Komisyonları tarafından bir miting düzenlendi.

● DİSK Başkanlar Kurulu 17 Mart 2006 tarihinde “19 Şubat Kocaeli mitinginin değerlendirilmesi, 1 Mayıs hazırlıklarının görüşülmesi, “Sosyal Güvenlik” Referandumu’nun görüşülmesi, 2821 ve 2822 sayılı yasaların görüşülmesi amacıyla Konfederasyonumuz Genel Merkezi’nde toplandı.

● Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı’nın Meclis’te görüşülmesine ilişkin yürütmüş olduğumuz genel kampanya çerçevesinde DİSK, KESK, TTB tarafından 27 Mart-1 Nisan 2006 tarihleri arasında yapılacak olan Referandum kampanyası çalışmalarını organize etmek için sendikalarımızın örgütlenme daire başkanlarıyla 21 Mart 2006 tarihinde ve İstanbul’daki ça-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

199

İşmaları gözden geçirmek üzere, Bölge ve Şube Başkanları ile işyeri Baş Temsilcilerinin katılımıyla 24 Mart 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplantılar yapıldı.

● “Sosyal Güvenlik Referandumu” kampanyası çalışmaları 27 Mart 2006 tarihinde Taksim PTT önünde yapılan basın açıklaması ve oy verme işlemi ile başladı.

● DÖKK, 1 Mayıs 2006 kutlamalarını görüşmek üzere 4 Nisan 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplandı.

● 1 Mayıs 2006 İstanbul kutlamalarının planlanması için dört konfederasyonun temsilcileriyle 31 Mart 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplantı yapıldı.

● ETUC tarafından 4 Nisan 2006 tarihinde Fransa'da yapılacak genel greve destek verilmesi amacıyla 4 Nisan 2006 tarihinde Fransız Konsolosluğu önünde bir basın açıklaması yapıldı.

● Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarılarının Mecliste görüşülmesi nedeniyle DİSK, KESK, TTB ve TMMOB daha önce başlatılan kampanyaya destek veren diğer örgütlerin de katılımıyla 8 Nisan 2006 tarihinde Çağlayan Meydanı'ndan AKP İl Binasına yürüdü.

● 1 Mayıs 2006 İstanbul kutlamalarına ilişkin dört konfederasyonun temsilcileriyle 7 Nisan 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde toplantı yapıldı.

● Bakırköy 2. İş Mahkemesi'nin, Konfederasyonumuz üyesi Gıda-İş Sendikası'nın bir kısım Yönetim Kurulu Üyelerinin 10 yıllık fiili çalışma sürelerinin bulunmadığı gerekçesiyle kapatma kararı alması nedeniyle; Anayasa, yasa ve uluslararası sözleşme hükümlerine aykırı bu kapatma kararının protesto edilmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla 14 Nisan 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde basın toplantısı yapıldı

● 2821 ve 2822 sayılı yasalarda yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili Hukuk ve Toplu Sözleşme Dairesi Uzmanları toplantısı 18 Nisan 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde yapıldı.

● 1 Mayıs 2006 kutlamalarına ilişkin çalışmaları görüşmek üzere Siyasi Partiler, DKÖ'ler ve Dergi çevreleriyle 14 Nisan 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde ortak bir toplantı yapıldı.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- DİSK, KESK, TTB ve TMMOB tarafından Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısına ilişkin yürütülen Kampanya çerçevesinde 18 Nisan 2006 tarihinde Ankara'da TBMM önünde eylem yapıldı.
- 1 Mayıs birlik, mücadele ve dayanışma günü başta İstanbul olmak üzere temsilciliğimizin bulunduğu illerde yapılan miting ve basın açıklamalarıyla kutlandı.
- Demokratik Kitle Örgütlerinin katılımıyla, Cumhuriyet Gazetesi'ne yönelik saldırılar 17 Mayıs 2006 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi önünde protesto edildi.
- SSGSS Yasa Tasarısının Mecliste görüşülmeye başladığı 30 Mayıs 2006 tarihinde 30 dakikalık genel uyarı eylemleri gerçekleştirildi ve işyerlerinde bildiriler okundu. 31 Mayıs 2006 tarihinde TBMM önünde eylem yapıldı.
- Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Tuzla'da kurulu MİTO YAPI MALZEMELERİ San. ve Tic. AŞ'de örgütlenme nedeniyle işten çıkarılan işçilere destek vermek amacıyla 13 Haziran 2006 tarihinde işyeri önünde basın açıklaması yapıldı.
- 12 Haziran 2006 tarihinde, ILO Türkiye Temsilciliği'nde 2821-2822 sayılı yasalarda hiçbir değişiklik yapılmaması nedeniyle işyerlerinde meydana gelen yoğun işten atılmaları bir kez daha ILO gündemine taşımak ve kamuoyunu bu konuda bilgilendirmek amacıyla etkinlik yapıldı:

15 Haziran 2006 İstanbul

Bağcılar Belediyesi karşısında toplanılarak, sendikalarımızın kitlesel katılımı ile yürüyüş ve konuşmalar yapıldı. Grev kararı belediyeye asıldı. Buradan kitlesel olarak kortej oluşturularak Bahçelievler Belediyesi'ne gidildi. Belediye önünde konuşmalar yapılarak grev kararı asıldı.

15 Haziran 2006 Ankara

Madenci Anıtı önünde basın açıklaması yapıldı.

15 Haziran 2006 Gaziantep

Direnişte olan NUMAŞ Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş işyeri önünde toplanılarak Atatürk Bulvarı'na yürüyerek gidildi ve basın açıklaması yapıldı.

- Özgürlük ve Dayanışma Partisi tarafından sürdürülen "Birlikte Yaşamı Savunalım Kampanyası" çerçevesinde 25 Haziran 2006 tarihinde Kadıköy Meydanı'nda bir miting düzenlendi. Mitinge Konfederasyonumuz da destek verdi.
- 11 Haziran 2006 tarihinde tutuklanan Limter-İş Sendikası Genel Başkanı

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

201

Cem Dinç ve Sendika Eğitim Uzmanı Kamber Saygılı'nın ilk duruşması 20 Temmuz 2006 tarihinde Tuzla Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapıldı. Duruşmaya dayanışma amacıyla yönetim kurulu üyelerimiz ve sendikalarımızın yöneticileri katıldı.

● Konfederasyonumuzun kurucularından ve ilk Genel Başkanı, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler, katledilişinin 26. yılında 22 Temmuz 2006 Cumartesi günü mezarı başında yapılan törenle anıldı. Ayrıca Gönen Kemal Türkler Eğitim ve Tatil Sitesi'nde tören ve "İşçi Sınıfı Mücadelesi'nde DİSK ve Kemal Türkler'in Yeri" konulu bir panel yapıldı.

● Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak, katledilişinin 26. yılında 25 Temmuz 2006 tarihinde mezarı başında anıldı.

● DİSK eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal ölümünün 4. yılında mezarı başında anıldı.

● Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler ve İsrail'in Filistin ve Lübnan'a karşı başlattığı saldırıların artarak sürmesi nedeniyle Filistin ve Lübnan ile dayanışma amacıyla İSRAİL'İ DURDURUN kampanyası başlatıldı. Kampanya çerçevesinde bütün bölgelerde basın açıklamaları yapılarak, işyerlerinde bildiriler okundu. İstanbul'da DİSK Yönetim Kurulu Üyeleri, DİSK Başkanlar Kurulu Üyeleri'nin de aralarında bulunduğu 30 kişilik bir grup tarafından 26 Temmuz 2006 tarihinden 28 Temmuz 2006 akşamına kadar Taksim Gezi Parkı'nda oturma eylemleri, meşaleli yürüyüşler, İsrail Konsolosluğu'na yürüyüşler yapıldı. Nihayetinde 28 Temmuz 2006 tarihinde Taksim Gezi Parkı'nda toplanılıp Dolmabahçe'ye yapılan barış yürüyüşü ve basın açıklaması ile kampanya sona erdi.

● Barışarock karşı festivali 26-27 Ağustos 2006 tarihlerinde Sarıyer Mehmet Akif Ersoy piknik alanında yapıldı. Festival Organizasyonu'na Konfederasyonumuz da destek verdi. Festivalde DİSK Standında "DİSK Nedir?", "Gençliğin güncel sorunları ve sendikal mücadele" adı altında hazırlanan broşürler, gazete ekleri ve bildiriler dağıtıldı.

● Hükümet'in kamu emekçilerinin toplu sözleşme ve grev hakkını engellemeye yönelik çalışmaları nedeniyle 29 Ağustos 2006 tarihlerinde bütün bölgelerde gerçekleştirilen KESK eylemlerine Konfederasyonumuz da destek verdi.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- Konfederasyonumuz tarafından başlatılan “İNSANLARI TABUTLARDA GÖRMEK İSTEMİYORUZ! ASKER GÖNDERME” kampanyası çerçevesinde, 1 Eylül 2006 tarihinde başta İstanbul olmak üzere bütün bölge temsilciliklerinde kitlesel basın açıklamaları yapıldı. 5 Eylül 2006 tarihinde gönderilen bildiriler işyerlerinde temsilcilik odalarına asıldı ve okundu.
- Lübnan'a asker gönderilmesi konusundaki tezkerenin tamamlanmış olması ve Meclisin 5 Eylül'de bu gündemle toplanacak olması nedeniyle KESK, TMMOB, TTB, TÜRMÖB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Tüm Emekliler Derneği ve Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği tarafından 5 Eylül 2006 tarihinde Ankara Kollaj parkında toplanılarak Ziya Gökalp'e yürüyüş düzenlendi.
- 12 Eylül'ün 26. yılında Taksim Gezi Parkı'nda bir basın açıklaması yapıldı.
- Konfederasyonumuz ve KESK işbirliğiyle 30 Eylül-1 Ekim 2006 tarihleri arasında düzenlenen Türkiye Sosyal Forumu kapsamında 1 Ekim 2006 tarihinde Darphane-i Amire Binasında “Neoliberal politikaların sendikal harekete etkileri ve alternatif çözüm önerileri” konulu konferans düzenlendi.
- TMMOB tarafından 14 Ekim 2006 tarihinde Ankara'da “Emeğe, İnsanımıza, Üyemize, Yaşama, Mesleğimize, Ülkemize Sahip Çıkıyoruz” adı altında bir miting düzenlendi. Mitinge Konfederasyonumuz da destek verdi.
- Emek Platformu Başkanlar kurulunun katıldığı Avrupa Sosyal Şartı ile ilgili kitlesel basın açıklaması 25 Eylül 2006 tarihinde Meclis Dikmen Kapısında yapıldı.
- “Yönetici ve Temsilci Eğitimleri” adı altında başlatılan eğitim programının ikinci toplantısı 4 Ekim 2006 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde yapıldı.
- 18-19 Ekim 2006 tarihlerinde yapılan Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçeve Belgesi'nin birinci yıllık değerlendirme toplantısına; Perihan Sarı (DİSK Genel Sekreter Yardımcısı), Hülya Yeşilgöz (Genel-İş Uzmanı), Faruk Özdemir (Genel-İş Eğitim Daire Müdürü), Tefik Güneş (Dev Maden-Sen Uzmanı), Mahsun Turan (Oleyis Uzmanı) katıldı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından 1 Kasım 2006 tarihinde düzenlenen Mesleki Yeterlilik Kurumu Çalışma Grubu toplantısına Konfederasyonumuzu temsilen Genel Sekreter Yardımcımız Perihan Sarı katıldı.
- Konfederasyonumuz üyesi Tümka-İş Sendikası'nın Trakya Çorlu bölgesin-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

203

deki DS SMITH TRAKYA OLUKLU MUKAVVA KUTU SANAYİ TİC. A.Ş. işyerinde sürdürdüğü örgütlenme çalışmaları sonucu meydana gelen işten atılmalar nedeniyle 2 Kasım 2006 tarihinde fabrika önünde Genel Sekreterimiz Musa Çam tarafından basın açıklaması yapıldı.

● İstanbul Şube ve Bölge Başkanları Ortak toplantısı 9 Kasım 2006 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde yapıldı.

● 9-11 Kasım 2006 tarihlerinde İsviçre Bern'de düzenlenen SGB Kongresi'ne Genel Sekreterimiz Musa Çam katıldı.

● 12 Kasım 2006 tarihinde İstanbul Tabip Odası, İstanbul Eczacılar Odası, İstanbul Diş Hekimleri Odası, İstanbul Veteriner Hekimleri Odası ve SES İstanbul Şubeleri tarafından "Herkese Sağlık, Güvenli Gelecek Hakkı" talebiyle başlatılan kampanya çerçevesinde yapılabilecek çalışmalara ilişkin bir toplantı yapıldı. Toplantıya Konfederasyonumuz şube başkanları bilgilendirme amaçlı olarak katıldı.

● 17. Milli Eğitim Şûrası 13-17 Kasım 2006 tarihleri arasında yapıldı.

● Konfederasyonumuz, Friedrich Ebert Stiftung işbirliği ile düzenlenen "Sosyal Adalet İçin Ekonomi Politikaları" konularının tartışıldığı, II. Ulusal Sosyal Politikalar Kongresi 23-24 Kasım 2006 tarihlerinde Ankara'da yapıldı.

● 24 Kasım 2006 tarihinde yapılan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kuruluna, Genel Başkan Süleyman Çelebi katıldı.

● Friedrich Ebert Vakfı tarafından 25 Kasım 2006 tarihinde Türk-Alman Forumu düzenlendi.

● DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Toplantısı 25 Kasım 2006 tarihinde Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde yapıldı.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü "Mesleki Yeterlilik Kurumu Genel Kurulu" 8 Aralık 2006 tarihinde yapıldı.

● 12 Aralık 2006 tarihinde İstanbul Avrupa Yakası'ndaki sendika merkez ve şube başkanlarıyla Asgari Ücret konusunda yapılacak eylem ve etkinliklere ilişkin bir toplantı yapıldı.

● KESK tarafından 14 Aralık 2006 tarihinde düzenlenen "İnsanca Yaşam İçin Hizmet Üretmiyoruz" eylemine kitlesel katılımı destek verildi.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lüğü tarafından 21 Aralık 2006 tarihinde “V. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Toplantısı” yapıldı.

- 22 Aralık 2006 tarihinde yapılan TMMOB Yılsonu Etkinliğine ve Kokteyle Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Seren, Genel Sekreter Yardımcısı Perihan Sarı ve DİSK Ankara Bölge Temsilcisi Tayfun Görgün katıldı.
- Yönetim Kurulumuz, Genişletilmiş Başkanlar Kurulu değerlendirme ve kararları ışığında, “İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret” kampanyası çerçevesinde bildiri, afiş, karton döviz, pankart ve DİSK’in SESİ hazırlanarak bölge temsilciliklerine ve sendikalarımıza gönderildi. 13 Aralık 2006 tarihinde Kadıköy İskele Meydanı’nda ve diğer bölgelerde basın açıklaması yapılarak bildiriler dağıtıldı. 14 Aralık 2006 tarihinde Unkapanı Bölge Çalışma Müdürlüğü önünde basın açıklaması yapıldı. 13-14 Aralık 2006 tarihlerinde ses aracı dolaştırılarak bildiriler dağıtıldı. 15 Aralık 2006 tarihinde Ankara TİSK önünde basın açıklaması yapıldı.
- DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ölümünün 15. yıldönümünde 21 Aralık 2006 tarihinde Zincirlikuyu’daki mezarı başında anıldı.

2007

- Konfederasyonumuz üyesi Emekli-Sen 11 Ocak 2007 tarihinde Ankara Kocatepe Kültür Merkezi’nde bir şölen düzenledi. Şölene Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi de katıldı.
- Konfederasyonumuz üyesi Gıda-İş ile Lüksemburg Vakfı arasında süren proje kapsamında 21 Ocak 2007’de gerçekleştirilen “Diyalog Birleştirir, Dayanışma Güçlendirir” konferansı çerçevesinde, “Dünya Halkları Barışı Arıyor” paneli düzenlendi. Panele, Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve diğer sendikalarımızın yönetici ve üyeleri katıldı.
- 19 Ocak 2007 tarihinde öldürülen Agos Gazetesi yazarı Hrant DİNK’in öldürülmesinden itibaren Konfederasyonumuz ve Sendikalarımızın yönetici ve üyeleri olayla ilgili yapılan tüm protesto etkinliklerinde ve 23 Ocak 2007 tarihinde yapılan cenaze töreninde düzenleyici ve katılımcı olarak yer aldı.
- DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Toplantısı 2-3 Şubat 2007 tarihlerinde Bolu Kuru Otel’de yapıldı.
- ETUC “İşçileri Sendikalarda Birleştirme ve Örgütlenme Semineri” 5-6 Şubat 2007 tarihlerinde Roma’da yapıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

205

- DİSK'in 40. Yıl Etkinlikleri kapsamında 12 Şubat 2007 tarihinde 40 yıl önce DİSK'in Kuruluş Kongresinin yapıldığı Çemberlitaş Şafak Sineması'nda bir basın toplantısı yapıldı, DİSK Arşivi açılarak etkinlik programı açıklandı. 13 Şubat 2007 tarihinde Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde "DİSK: Kuruluş Nedenleri, Mücadelesi ve Kurumsal Kimliği" konulu bir toplantı düzenlendi.
- Konfederasyonumuzun üyesi olduğu ETUC, aday ülkeleriyle birlikte "Avrupa yurttaşları ve işçileri; aday ülkelerin üyelik sürecinin paylaşılması" başlıklı bir proje kapsamında birincisi 6-10 Eylül 2006 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen eğitim seminerinin ikincisi 14-18 Şubat 2007 tarihleri arasında yine Brüksel'de gerçekleştirildi.
- 10 Mart 2007 tarihinde "20 Mart 20.00'de Savaşa Dur De!" kampanyasına Anadolu Yakası'ndan katılan örgütlerin yönetici ve temsilcilerinin katılımıyla Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi'nde bölge toplantısı yapıldı.
- Konfederasyonumuz DİSK'in de aralarında bulunduğu, KESK, TMMOB, TTB, İstanbul Barosu, İSMMMO, İstanbul Diş Hekimleri Odası ve İstanbul Veteriner Hekimler Odası gibi örgütler tarafından 15 Şubat 2007 tarihinde Irak İşgali'nin 4. yılında bir kampanya başlatıldı. Kampanya 15 Şubat 2007 tarihinde yapılan bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyuruldu. Kampanya kapsamında broşürler, afişler ve bildiriler hazırlanarak tüm ülkeye dağıtıldı. Bölgesel toplantılar düzenlendi. Kampanya ile ilgili üyesi olduğumuz uluslararası üst örgütlerimiz bilgilendirilerek, Avrupa çapında kampanyanın genişletilmesine çalışıldı. Bütün şehirlerde barış zincirleri oluşturuldu. 12 Mart 2007 tarihinde İstanbul Taksim Gezi Parkı'nda kampanyaya katılan örgütlerin genel başkanlarının katılımıyla basın açıklaması yapılarak ortak bildiri okundu. Ülke çapında işyerlerinde, hastanelerde, adliyelerde, okullarda ve meydanlarda ortak bildiri okuma eylemleri gerçekleştirildi. Bu kampanya için hazırlanan www.savasadur.de adresinde Türkiye'de ilk defa bir e-miting düzenlendi. Kampanya 20 Mart 2007 tarihinde saat 20:00'de, yani ABD'nin Irak'ı bombalamaya başladığı gün ve saatte "Savaşa Dur De... Bir Ses Ver, Bir Işık Yak" etkinliğiyle son buldu.
- ETUC, BUSINESSEUROPE, UEAPME ve CEEP tarafından ortak yürütülen "Sosyal Tarafların İhtiyaçları Nelerdir?" başlıklı proje çerçevesinde Türkiye toplantısı 22-23 Şubat 2007 tarihlerinde İstanbul'da düzenlendi.
- ILO Türkiye Temsilciliği tarafından, Çorum, Gaziantep ve Bursa illerinde yürütülen "Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi Sorununun Ele Alınmasında Bir Araç

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Olarak Sosyal Diyalog” projesinin 22-23 Şubat 2007 tarihlerinde Ankara’da düzenlenen nihai konferansına Genel Başkan Süleyman Çelebi katıldı.

● 25 Şubat 2007 tarihinde DSP tarafından düzenlenen Emek Kurultayı’na Genel Başkan Süleyman Çelebi katıldı.

● DİSK 40. Yıl Etkinlikleri çerçevesinde 26 Şubat 2007 tarihinde Lütfü Kırdar Kongre Merkezi’nde “DİSK 40 Yıllık Dostlarıyla Buluşuyor” gecesi düzenlendi.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 27-28 Şubat 2007 tarihlerinde “İş Sağlığı ve Güvenliği” semineri düzenlendi.

● Türk Tabipler Birliği, Türk Diş Hekimleri Birliği, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası, Dev Sağlık-İş Sendikası, İstanbul Eczacılar Odası ve İstanbul Veteriner Hekimler Odası İstanbul’da “Beyaz Eylemler” kampanyası kapsamında; 1 Mart 2007 tarihinde Kadıköy Merkez Sağlık Ocağı’nda toplanılarak Kadıköy Meydanı’na bir yürüyüş gerçekleştirdi. Kadıköy Merkez’de kurulan Sağlık Çadırı vatandaşlar tarafından ziyaret edildi. 11 Mart 2007 tarihinde Ankara’da Sıhhiye Meydanı’nda “Beyaz Miting” yapıldı. 14 Mart 2007 tarihinde Galatasaray Postanesi önünde toplanılarak, Taksim’e yüründü ve Atatürk Anıtı’na çelenk konuldu. Yapılan etkinliklere Konfederasyonumuz da katılım sağlayarak destek verdi.

● 28 Şubat 2007 tarihinde yapılan Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığı, Olağanüstü Genel Kurulu yapıldı.

● Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Avrupa Komisyonu işbirliği ile 22-23 Mart 2007 tarihlerinde Ankara’da “Sendikal Haklar” konulu TAİEX semineri düzenlendi.

● 4 Mart 2007 tarihinde Çağlayan Meydanı’nda “8 Mart Emekçi Kadınlar Günü” yürüyüşü ve mitingi düzenlendi.

● GSEE/ADEDY tarafından 9-10 Mart 2007 tarihleri arasında Yunanistan’ın Eretiria kentinde “Toplumsal Cinsiyet Üzerine” adlı ortak bir konferans düzenlendi.

● 14 Mart 2007 tarihinde, İçişleri Bakanlığı’nca ülke genelinde ve İstanbul ili özelinde terörle mücadele için yapılabilecek uygulamalar konusunda sendikaların ve sivil toplum kuruluşlarının görüş ve değerlendirmelerinin alınması için görevlendirilen Mülkiye Başmüfettişi A. Faruk Güneş DİSK Genel Merkezi’ni ziyaret etti.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

207

- 5 Mart 2007 tarihinde Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı işbirliği ile Vergi Konseyi Başkanlığı İstanbul Bürosu'nda ücretlilerin gelir vergisi üzerindeki durumunu görüşmek üzere bir toplantı yapıldı.
- Avrupalı Türk Demokratlar Birliği Berlin ve Türk-Alman Merkezi tarafından 16 Mart 2007 tarihinde Berlin'de "Türk ve Alman İşçi Sendikaları Açısından Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkileri" konulu panel düzenlendi.
- 15-18 Mart 2007 tarihlerinde Yunanistan'da yapılan GSEE'nin 33. Kongresi-ne Genel Başkanımız Süleyman Çelebi katıldı.
- 16-18 Mart 2007 tarihlerinde Berlin'de FES tarafından düzenlenen Sosyal Taraflar Konferansı: Avro-Akdeniz Ortaklığı Çerçevesinde İstihdam ve Sosyal Diyalog" toplantısına Konfederasyonumuz Genel Sekreteri Musa Çam katıldı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından 20 Mart 2007 tarihinde "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Koordinasyon Kurulu Toplantısı" düzenlendi.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü tarafından 20 Mart 2007 tarihinde "Tüketicinin Korunması Mevzuatının Tam Uyum, Yürütülmesi ve Uygulanması Çalışmalarında Türkiye'nin Kapasitesinin Güçlendirilmesi" isimli Eşleştirme Projesi kapanış toplantısı düzenlendi.
- DİSK Başkanlar Kurulu 29 Mart 2007 tarihinde DİSK'in 40. Yıl Etkinlikleri ve 1 Mayıs 2007 hazırlıklarını görüşmek üzere DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.
- DÖKK ve Bölge Temsilcilerinin 1 Mayıs 2007 çalışmalarına ilişkin ortak toplantısı 30 Mart 2007 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde yapıldı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü, Çalışan Çocuklar Bölümü ile ILO Türkiye Temsilciliği tarafından yürütülen "Türkiye'de Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi kapsamında, projenin 1. yılının değerlendirilmesi amacıyla 29-30 Mart 2007 tarihlerinde İstanbul'da "I. Ulusal Konferans"a Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi katıldı.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü tarafından 5-6 Nisan 2007 tarihlerinde "11. Tüketici Konseyi" düzenlendi.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

lüğü tarafından, 3-4 Mayıs 2007 tarihlerinde düzenlenen “21. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası” etkinliklerinin 3 Mayıs 2007 tarihinde yapılan açılış törenine Konfederasyonumuzun Genel Sekreteri Musa Çam katıldı.

● DİSK’in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye’de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantılardan ilki “Türkiye’de İşsizliğin Çözüm Yolları ve Sendikalar” başlığı altında 14 Nisan 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Otel’inde yapıldı.

● 8-10 Mayıs 2007 tarihlerinde Stokholm’de yapılan İsveç TCO 23. Kongresi-ne Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi katıldı.

● 20-21 Mart 2007 tarihlerinde yapılan ETUC Yürütme Kurulu Toplantısı’na Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi katıldı.

● 4 Nisan 2007 tarihinde 1 Mayıs 2007 çalışmalarına ilişkin gelişmeleri görüşmek üzere DİSK Genel Merkezi’nde Siyasi Partiler, Meslek Odaları, DKÖ’ler ve dergi çevreleriyle toplantı yapıldı.

● 5 Nisan 2007 tarihinde İstanbul Avrupa Yakası 1 Mayıs Komitesi ve İstanbul Anadolu Yakası 1 Mayıs Komitesi toplantıları yapıldı.

● 1 Mayıs 2007 kutlamalarına ilişkin uluslararası çalışmaları organize etmek üzere oluşturulan 1 Mayıs Uluslararası İlişkiler Komitesi 5 Nisan 2007 tarihinde DİSK Genel Merkezi’nde toplandı.

● 7-8 Nisan 2007 tarihlerinde KESK’e bağlı Eğitim-Sen tarafından Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde “İnsanca Yaşam, Demokratik Türkiye” mitingi düzenlendi. Mitinge Konfederasyonumuz bölgelerde kitlesel katılımı destek verdi.

● DİSK 1 Mayıs Komitesi’nin oluşturduğu takvim çerçevesinde 11 Nisan 2007 tarihinde tüm Türkiye’de basın açıklamaları yapıldı. 13 Nisan 2007 tarihinde tüm işyerlerinde bildiriler okundu.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 17 Nisan 2007 tarihinde Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı “Ulusal Ağ Üyeleri Toplantısı” düzenlendi.

● 24 Nisan 2007 tarihinde DİSK 1 Mayıs Komitesi, DİSK Genel Merkezi’nde Sendikaların İstanbul Şube Başkanlarının katılımıyla bir toplantı yaptı.

● “1 Mayıs 1977’nin 30. Yılında İkili Görev” kampanyası kapsamında 1 Mayıs’ın Emegün Bayramı Olarak Yasalaşması, Resmi Tatil İlan Edilmesi, 1977 1

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

209

Mayıs Katliamının sorumlularının açığa çıkarılarak faillerden hesap sorulması için meclis araştırma komisyonu kurulması için çeşitli bölgelerde imza standları açıldı.

● DİSK'in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantıların ikincisi "İşçi Sınıfı, Siyaset ve Oy Verme Nedenleri" konusunda 28 Nisan 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde yapıldı.

● 1 Mayıs 2007 hazırlık etkinlikleri ile ilgili olarak 27 Nisan 2007 tarihinde Kadıköy Belediyesi önünde, Şişhane Anıtı önünde anma töreni düzenlendi.

● İşçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü tüm engellemelere karşı 1 Mayıs 2007 tarihinde Taksim'de kutlandı.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından 2007-2009 yılları arasında yürütülmek üzere hazırlanan "Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi Projesi Önerisi"ne ilişkin 2 Mayıs 2007 tarihinde bir toplantı yapıldı.

● DİSK'in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantılar kapsamında "İş ve Sosyal Güvenlik Yasalarında Değişim: Yeni Eğilimler" konusundaki toplantı 11 Mayıs 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde yapıldı.

● 1 Mayıs 2007 tarihinde Taksim'de yapılan anma etkinliğine katılan örgüt yöneticileriyle birlikte 1 Mayıs 2007 günü İstanbul'da Valilik ve Emniyet Güçleri tarafından gerçekleştirilen hak ihlallerine karşı 9 Mayıs 2007 tarihinde Sultanahmet Adliyesi'nde suç duyurusunda bulunuldu.

● DİSK Başkanlar Kurulu, 14-29 Nisan mitinglerinin, 1 Mayıs'ın, 15-16 Haziran etkinliğinin ve Temmuz 2007 genel seçimlerinin değerlendirilmesi amacıyla 18 Mayıs 2007 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.

● ETUC Kongresi 21-24 Mayıs 2007 tarihlerinde yapıldı.

● DİSK'in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantıların ikincisi "Sosyal Politika da Dönüşüm: Sağlık ve Sosyal Güvenlik" konusunda 12 Mayıs 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde yapıldı.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- 27 Mayıs 2007 tarihinde Genç-Sen tarafından Maçka Parkı'nda gençlik-öğrenci şenliği düzenlendi.
- DİSK'in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantıların beşincisi "Avrupa Birliği Sürecinde Sendikalar" konusunda 9 Haziran 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde yapıldı.
- DİSK'in kuruluşunun 40. yılı nedeniyle, dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamı ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmak üzere yapılması planlanan toplantıların altıncısı "Eğitim ve Mesleki Eğitimde Yapısal Dönüşüm" konusunda 16 Haziran 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde yapıldı.
- Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Avrupa Komisyonu işbirliğiyle 12-13 Haziran 2007 tarihinde Ankara'da "Avrupa ve Uluslararası İnsan Hakları Hukuku" alanında "Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü" konulu seminer düzenlendi.
- DİSK Başkanlar Kurulu Temmuz 2007 seçim sürecinin değerlendirilmesi amacıyla 14 Haziran 2007 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.
- İstanbul Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı ve 37. Yılında 15-16 Haziran konulu panel 15 Haziran 2007 tarihinde Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde yapıldı.
- Genel-İş Sendikası'nın 1994 yılından beri örgütlü bulunduğu Bağcılar Belediyesi'ndeki işçilerin Bağcılar Belediye Başkanlığı'nın baskısıyla Genel-İş Sendikası'ndan istifa ettirilerek, Hizmet-İş Sendikasına üye yapılmaya çalışılması nedeniyle 20 Haziran 2007 tarihinde Bağcılar Belediyesi önünde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi tarafından bir basın açıklaması yapıldı.
- Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 28-29 Haziran 2007 tarihlerinde düzenlediği Görme Engelli Kadınlar Kurultayı'na, Emekli-Sen Yönetim Kurulu Üyesi Nevin Kızılöz katıldı.
- 13 Temmuz 2007 tarihinde TTB Merkez Konseyi'nde seçimlere katılan tüm siyasi partilerin sağlık alanında söz söyleyebilecek yetkili temsilcileri ile bir toplantı yapıldı.
- Konfederasyonumuz kurucularından ve ilk Genel Başkanı, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'in katledilişinin 27. yılı nedeniyle 22

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

211

Temmuz 2007 tarihinde yapılacak olan anma, genel seçimler nedeniyle 20 Temmuz 2007 tarihinde Topkapı Mezarlığı'ndaki mezarı başında yapıldı.

● Konfederasyonumuz eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal, ölümünün 5. yılında 24 Temmuz 2007 tarihinde Ankara Karşıyaka Mezarlığı'ndaki mezarı başında anıldı.

● Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak ise katledilişinin 26. yılında 25 Temmuz 2007 tarihinde Silivrikapı Mezarlığı'ndaki mezarı başında anıldı.

● Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2-3 Ağustos 2007 tarihinde İzmir'de 1. Küresel Temel İş Sağlığı Hizmetleri Planlama toplantısı düzenlendi.

● Konfederasyonumuzun kurucularından ve eski Genel Başkanımız Kemal Nebioğlu ölümünün 1. yılında 10 Ağustos 2007 tarihinde Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki mezarı başında anıldı.

● 15 Ağustos 2007 tarihinde Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Beşir Atalay, Agâh Kafkas ve beraberindeki heyetle DİSK Yönetim Kurulu'nu Ankara Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nde ziyaret etti.

● 17 Ağustos 2007 tarihinde Çinli Sendikacılar, Konfederasyonumuzu ziyaret etti.

● 24 Ağustos 2007 tarihinde Dikili Belediyesi tarafından düzenlenen "Barış, Demokrasi ve Emek Şenlikleri" kapsamında "Çalışma Hayatımızın Sorunları ve Yeni Umutlar-Yeni Ufuklar" konulu panele Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi katıldı.

● 27-29 Ağustos 2007 tarihleri arasında İstanbul'dan Ankara'ya KESK'in "İnsanca Yaşam İçin Toplu Sözleşmeye Yürüyoruz" temalı yürüyüşü gerçekleştirildi. Yürüyüş Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin de katıldığı 27 Ağustos 2007 tarihinde Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda yapılan bir basın açıklaması ile başladı. Yürüyüşe Konfederasyonumuz da destek verdi.

● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 4 Eylül 2007 tarihinde yapılan 2. Ulusal İSG Ağ üyeleri toplantısına Dev Maden-Sen Uzmanı Tevfik Güneş katıldı.

● Konfederasyonumuz Genel Başkanı Süleyman Çelebi, 6 Ağustos 2007 tarihinde İsveç Belediye İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu ile Armada Otel'de görüştü.

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından ILO Türkiye Temsilciliği'nin teknik desteği ile yürütülmekte olan, "Türkiye'de Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi kapsamında 7 Eylül 2007 tarihinde bir toplantı yapıldı.
- ISCOS-CISL Koordinasyon toplantısı 8 Eylül 2007 tarihinde İtalya'nın Floransa kentinde yapıldı.
- 12 Eylül darbesinin 27. yılında DİSK'in çağrısıyla DİSK, KESK, TMMOB, TTB, TÜRMOB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği'nin katılımıyla Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu, Prof. Dr. Yılmaz Ali Efendioğlu, Prof. Dr. Mesut Gülmez, Prof. Dr. A.Ülkü Azrak, Dr. Abdullah Sezer, Av. Fikret İlkiz, Av. Necdet Okcan'dan oluşan bir komisyon oluşturularak, 12 Eylül 2007 tarihinde Gazeteciler Cemiyeti Konferans Salonunda yapılan bir basın açıklaması ile "Özgür-Demokratik bir Türkiye Yolunda Yeni Anayasa" adı altında bir kampanya başlatıldı.
- 12 Eylül 2007 tarihinde AB Delegasyonu DİSK'i Genel-İş Sendikası'nda ziyaret etti.
- 10 Eylül 2007 tarihinde Dev-İş Yönetim Kurulu DİSK'i ziyaret etti.
- 11 Eylül 2007 Güney Kore'den KFTU sendikası delegasyonu DİSK'i ziyaret etti.
- ETUC Gençlik Komitesi toplantısı 18-20 Eylül 2007 tarihlerinde yapıldı.
- DİSK Yönetim Kurulu 28 Eylül 2007 tarihinde Çalışma Bakanı Faruk Çelik'i ziyaret etti.
- DİSK Yönetim Kurulu 28 Eylül 2007 tarihinde, Türkiye Eczacılar Birliği'ni, TÜRMOB'u ve TESK Genel Merkezi'ni ziyaret etti.
- 19 Eylül 2007 tarihinde Alman Verdi Sendikası'ndan 20 kişilik bir gençlik grubu DİSK'i ziyaret etti.
- Konfederasyonumuzun 40. yılı nedeniyle düzenlenen Emek Toplantılarının yedincisi 15 Eylül 2007 tarihinde "Türkiye'de Kadın ve Sendikalar" başlığıyla İstanbul Dedeman Oteli'düzenlendi.
- Konfederasyonumuzun 40. yılı nedeniyle düzenlenen Emek Toplantılarının sekizincisi 29 Eylül 2007 tarihinde "Dünyada Sendikal Hareket" başlığıyla İstanbul Dedeman Oteli'düzenlendi.
- 1-5 Ekim 2007 tarihinde, TCO ile DİSK, Türk-İş, Hak-İş, KESK'in işbirliğiyle "İş

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU**213**

Sağlığı ve İş Güvenliği Konferansı” Ankara’da yapıldı.

● 27 Ekim-3 Kasım 2007 tarihleri arasında İstanbul TÜYAP Fuar Alanında Konfederasyonumuz için bir stand açıldı. Konfederasyonumuz ve sendikalarımızın yayınları bu standda sergilendi.

● Ülkemizde son dönemde yaşanan gelişmelere ilişkin, DİSK Yönetim Kurulu tarafından, “Çözumsuzlük ve Kutuplaşmayı arttıracak terör eylemlerine ve şiddete hayır! Başlıklı bir bildiri hazırlanarak 23 Ekim 2007 tarihinde saat 12.00’de tüm işyerlerinde okundu.

● 6 Ekim 2007 tarihinde Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği ve 78’liler Türkiye Girişiminin “Nasıl bir anayasa istiyoruz?” başlıklı toplantısına Süleyman Çelebi katıldı.

● DİSK Yönetim Kurulu, greve çıkan Haber-İş Sendikası üyesi Telekom işçilerini ziyaret etti.

● 7 Ekim 2007 tarihinde Genç-Sen’in “Eğitim Haktır Satılamaz” başlıklı basın açıklaması Taksim Tramvay Durağı’nda yapıldı.

● 8 Ekim 2007 tarihinde Emekli-Sen İstanbul, İzmir, Ankara’dan gelen üyelerinin katılımıyla Emekli-Sen’in kapatılmasına ilişkin İçişleri Bakanlığı önünde bir basın açıklaması ve Yüksel Caddesi’nde oturma eylemi yaptı.

● DİSK’in kurucularından Rıza Kuas, ölümünün 26. yıldönümünde 30 Ekim 2007 tarihinde Edirnekapı Askeri Hava Şehitliği’ndeki mezarı başında anıldı.

● ETUC Araştırma Enstitüsü tarafından 8-11 Kasım 2007 tarihleri arasında Polonya’da bir eğitim toplantısı düzenlendi.

● Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı tarafından Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası adı altında düzenlenen kampanya çerçevesinde 8 Kasım 2007 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli’nde “İşe Bağlı Kas-İskelet Sistemi Hastalıkları ve Önlenmesi” konulu bir seminer düzenlendi.

● Türkiye İş Kurumu IV. Genel Kurulu 28 Kasım 2007 tarihinde yapıldı.

● ETUC Kadın Komitesi Toplantısı, 14-15 Kasım 2007 tarihlerinde Brüksel’de yapıldı.

● ILO ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülen “Türkiye’de Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması Projesi” 2.Ulusal Konferansı 8 Kasım 2007 tarihinde yapıldı.

- İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi tarafından 15-16 Kasım 2007 tarihlerinde “Yargıtay İş Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi Semineri” düzenlendi.
- Sağlık alanında taşeron çalıştırmaya karşı, 17 Kasım 2007 tarihinde, Ankara’da Sağlık Bakanlığı önünde Genel Başkan Süleyman Çelebi, SES ve TTB’nin katılımıyla, farklı kentlerden gelen taşeron sağlık emekçileri ve diğer çalışanlar ile birlikte bir basın açıklaması yapıldı.
- 5510 sayılı, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası değişiklik tasarısı ile ilgili olarak, Sosyal Güvenlik Kurumu Yüksek Danışma Kurulu’nun emek kanadını temsil eden örgütlerin (TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ, KESK, Kamus-sen, Memur-Sen, TMMOB, TTB, TDB, TEB, TBB, TÜRMOB, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Türkiye İşçi Emeklileri Derneği) katılımıyla 21 Kasım 2007 tarihinde TTB Genel Merkezi’nde toplantı yapıldı.
- Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği tarafından, 10-11 Aralık 2007 tarihlerinde Ankara’da “AB Uyum Sürecinde Mesleki Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Konferansı” düzenlendi.
- Türk Sosyal Bilimler Derneği tarafından, Konfederasyonumuzun da destekçileri arasında bulunduğu 10. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi 28-30 Kasım 2007 tarihleri arasında Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi’nde yapıldı. Genel Başkanımız Süleyman Çelebi 29 Kasım 2007 tarihindeki (Prof. Dr. Cahit Talas Anısına) “40. Yılında DİSK ve Türkiye’de Sendikacılık” konulu oturuma başkanlık etti.
- Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi’nin (CEDEFOP) ülkemizdeki faaliyetleri konusunda 17-18 Aralık 2007 tarihlerinde İstanbul’da uluslararası bir konferans düzenlendi.
- Avrupa Eğitim Vakfı, ülkemizdeki faaliyetleri çerçevesinde mesleki ve teknik eğitime katkıda bulunmak ve ileriye dönük kurumsal kapasitenin gelişmesini desteklemek için yeni etkinlikler gerçekleştirmek amacıyla, 7 Aralık 2007 tarihinde Ankara’da bir konferans düzenledi.
- ILO tarafından yürütülen 90. Uluslararası Çalışma Konferansı’nın üçlü yapı ve sosyal diyalog ile ilgili kararının uygulanması çerçevesinde Çorum, Gaziantep ve Bursa illerinde yürütülmüş olan “Türkiye’de Kayıtdışı Ekonomi Sorununun Ele Alınmasında bir Araç Olarak Sosyal Diyalog” adlı ILO-AB projesinin etki değerlendirme toplantısı 3 Aralık 2007 tarihinde yapıldı.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

215

- DİSK Başkanlar Kurulu 6 Aralık 2007 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde toplandı.
- 3 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da, SGK Yüksek Danışma Kurulu emek kanadı üyesi örgütlerin, siyasal partilerin ve parlamenterlerin katılımıyla 5510 Sayılı Kanun Değişikliği Tasarısı'na ilişkin bir toplantı yapıldı.
- Küresel Isınmaya Karşı Küresel Eylem Günü 8 Aralık 2007 tarihinde, Küresel Eylem Grubu tarafından İstanbul Kadıköy İskele meydanında bir miting düzenlendi. Mitinge Konfederasyonumuz da destek verdi.
- ILO tarafından 10 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da "Türkiye'de Kadın İstihdamının Durumu" konulu konferans düzenledi.
- Konfederasyonumuz üyesi Emekli-Sen, sendika hakkında verilmiş olan kapatma kararına AKP'nin demokrasi söyleminin aksine, İçişleri Bakanlığı'nın davayı ısrarla takip etmesinin neden olması nedeniyle, iktidar partisinin bu tavrına tepki göstermek ve demokrasi söyleminin gerçek olmadığını kamuoyuna duyurmak amacıyla 22 Kasım 2007 tarihinde Ankara'da AKP Genel Merkezi önünde, şubelerinin olduğu yerlerde ise il ve ilçe başkanlıkları önünde basın açıklaması yaparak, siyah çelenk bıraktı.

Ayrıca; kapatma kararının uygulanmaması için, daha çok emekliyi örgütleyerek, güçlü bir duruş sergilemek amacıyla Türkiye çapında bir örgütlenme kampanyası başlattı. Kampanya kapsamında bazı illerde aşağıdaki tarihlerde emeklilerle toplantılar yapıldı.

- 23 Kasım 2007, Emekli-Sen Gaziantep Şubesi
- 14 Aralık 2007, Trakya Bölge Toplantısı
- 15 Aralık 2007, İstanbul Avrupa Yakası Bölge Toplantısı
- 16 Aralık 2007, İstanbul Anadolu Yakası Bölge Toplantısı

- Başbakanlık, DPT, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından 10-11 2007 tarihlerinde Ankara'da "'AB Uyum Sürecinde Mesleki Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Konferansı' düzenlendi.
- Türk Sosyal Bilimleri Derneği tarafından düzenlenen , destekleyicileri arasında Konfederasyonumuzun da bulunduğu 10. Ulusal Sosyal Bilimler Kongre'si 28-30 Kasım 2007 tarihleri arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi'nde düzenlendi. 29 Kasım 2007 tarihinde Prof. Dr. Cahit Tarlas Anısına düzenlenen "40. yılında DİSK ve Türkiye'de Sendikacılık" konulu toplantıya Genel Başkanımız Süleyman Çelebi katıldı.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP)'nin ülkemizdeki faaliyetleri konusunda 17-18 Aralık 2007 tarihlerinde İstanbul'da Uluslararası bir konferans düzenlendi.
- Avrupa Eğitim Vakfı tarafından mesleki ve teknik eğitime katkıda bulunmak amacıyla 7 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da bir Konferans düzenlendi.
- ILO tarafından "Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi Sorununun Ele Alınmasında bir Araç Olarak Sosyal Diyalog" ILO-AB projesi çerçevesinde 3 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da bir değerlendirme toplantısı yapıldı.
- Başkanlar Kurulumuz, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası ile ilgili bilgilendirme, 2821-2822 sayılı yasalar ile ilgili Bakanlıkta yapılan toplantı sonuçları ve Genel Kurul Hazırlıklarını görüşmek üzere 6 Aralık 2007 tarihinde toplantı.
- Avrupa Sendikalar Enstitüsü (ETUI) tarafından Polonya'da "Örgütlenme Stratejileri" başlık bir sendikal eğitim toplantısı düzenlendi.
- Çalışma Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı tarafından, Aktif İstihdam Tedbirleri ve Yerel Düzeyde İŞKUR'a Destek Projesi kapsamında 7 Aralık 2007 tarihinde hibe başvuru rehberi çalıştay düzenlendi.
- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu toplantısı 6 Aralık 2007 tarihinde toplandı.
- 8 Aralık 2007 tarihinde İstanbul Kadıköy İskele Meydanında küresel ısınmanın durdurulması için önlemler alınması ve Türkiye'nin Kyoto Protokolü'nü imzalanması talebiyle bir mitin düzenlendi.
- ILO tarafından 10 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da Prof. Dr. Gülay Toksöz tarafından hazırlanan "Türkiye'de Kadın İstihdamı Durumu Raporu"nun sunulacağı bir toplantı düzenlendi. Toplantıya Genel Başkanımız Süleyman Çelebi onur konuğu olarak katıldı.
- Emekli-Sen tarafından hakkında verilmiş olan kapatma kararının uygulanması için, daha çok emekliliği örgütleyerek, güçlü bir karşı duruş sergilemek amacıyla Türkiye çapında bir örgütlenme kampanyası kapsamında 14 Aralık 2007 tarihinde Trakya, 15 Aralık 2007 tarihinde İstanbul Avrupa Yakası Toplantısı, 16 Aralık 2007 tarihinde İstanbul Anadolu Yakası Toplantısı, 4 Ocak 2008 tarihinde Manisa'da, 5 Ocak 2008 tarihinde İzmir'de, 12 Ocak 2008 tarihinde Kocaeli'nde, 13 Ocak 2008 tarihinde Antalya'da, 19 Ocak 2008 tarihinde Adana'da düzenlendi.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

217

- Çalışma Bakanlığı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı tarafından 13 Aralık 2007 tarihinde “İnsan Kaynaklarını Geliştirme Gölge İzleme Komite”si toplantısı düzenlendi.
- 12 Aralık 2007 tarihinde İstanbul Tabip Odası tarafından “Herkesin Sağlıklı Güvenli Gelecek Hakkı” için bir yürüyüş ve Galatasaray Lisesi önünde Basın Açıklaması yapıldı. Konfederasyonumuzda destek verdi.
- ILO Türkiye Temsilciliği tarafından yürütülen “Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC) kapsamında 2004-2007 yılları arasında Türkiye’de yürütülen çalışmaların nihai raporuna katkıda bulunmak amacıyla 14 Aralık 2007 tarihinde Ankara’da değerlendirme toplantısı düzenlendi.
- Dünya Bankası ve Başbakanlık DPT Müsteşarlığı tarafından 17 Aralık 2007 tarihinde Ankara’da “Türkiye’nin Gelecek Nesillerine Yatırım Yapmak: Okuldan İşe Geçiş ve Türkiye’nin Kalkınması” konulu bir toplantı düzenlendi.
- 3 Ocak 2008 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın katılımıyla yapılacak, Sosyal Güvenlik Yasası Tasarısının görüşüleceği, Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısına Konfederasyonumuzun katılmama nedenleri Genel Başkanımız Süleyman Çelebi tarafından aynı tarihte yapılan bir basın toplantısıyla açıklandı.
- 24-25 Ocak 2008 tarihlerinde Avrupa Eğitim Vakfı tarafından Ülkemizdeki faaliyetleri çerçevesinde mesleki ve teknik eğitime katkıda bulunmak amacıyla Uluslararası bir konferans düzenlendi.
- DİSK Denetim Kurulu 9 Ocak 2007 tarihinde toplandı.
- TBMM’nde görüşülmekte olan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası yasa tasarısına ilişkin olarak sürdürdüğümüz “DİKKAT Emekliliğimiz-Sağlığımız Tehlikede” kampanyası çerçevesinde KESK, TMMOB, TTB, TDB başta olmak üzere diğer katılımcı örgütlerin katılımıyla;
 - 10 Ocak 2008 tarihinde bütün illerde basın açıklamaları yapıldı.
 - 15 Ocak 2008 tarihinde aşağıdaki program çerçevesinde İstanbul ve İzmir’den otobüslerle Ankara’ya yürüyüş düzenlendi.
 - 17 Ocak 2008 tarihinde Ankara Kurtuluş Parkında toplanılarak TBMM önünde basın açıklaması yapıldı.
- 10 Ocak 2008 tarihinde Ankara’da emek-meslek örgütleri ve sendika temsilcilerinin katılımıyla Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası’na karşı yü-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rütülen etkinliklerin gözden geçirilmesi amacıyla bir toplantı düzenlendi.

- Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı 1-2 Şubat 2008 tarihleri arasında Bolu Koru Motel’de yapıldı.
- Türkiye İş Kurumu İstanbul İl Müdürlüğü tarafından 21 Ocak 2008 tarihinde İstanbul’da “Aktif İstihdam Tedbirleri Hibe Programı Projesi Bilgilendirme” toplantısı düzenlendi.
- 31 Ocak 2008 tarihinde İstanbul Davutpaşa’da 5 katlı bir iş merkezinin kazan dairesinde meydana gelen patlamada, “Önce insan!” yerine, “önce kâr”, “önce sermaye” anlayışı ile kaybettiğimiz 23 emekçinin ölümüyle sonuçlanan bu iş cinayetlerini protesto etmek amacıyla, 6 Şubat 2008, Çarşamba günü saat 12:00’de Davutpaşa Terazidere Mevkii Shell Benzin İstasyonu yanında tolandıktan sonra, DİSK, KESK, TTB, TMMOB ve TÜRMOB’un da aralarında bulunduğu diğer emek ve meslek örgütleriyle birlikte patlamanın meydana geldiği yere yürünerek burada bir basın açıklaması yapıldı.

DİSK BASIN YAYIN VE HALKLA İLİŞKİLER DAİRESİ RAPORU

DİSK BASIN YAYIN VE HALKLA İLİŞKİLER DAİRESİ RAPORU

HAZİRAN - ARALIK 2004

- **4 Haziran 2004/69** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İstanbul Grand Cevahir Kongre Merkezi'nde yapılan DİSK 12. Genel Kurulu'nu açış konuşması: "Barış, Özgürlük ve Demokrasi İçin..."
- **7 Haziran 2004/70** DİSK 12. Genel Kurulu çalışmalarını tamamladı.
- **10 Haziran 2004/71** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, yaşanan gelişmeler üzerine yaptığı basın açıklaması: "Türkiye'nin Çelişkileri Bitmiyor!"
- **11 Haziran 2004/72** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Lokavt Kanunu'nda yapılması düşünülen değişiklikler hakkında Dünya Gazetesi'ne yaptığı özel açıklama: "Sendikal Haklarımızı Özgürce Kullanabilmeyi ve Toplu Sözleşme Özerkliği Talep Ediyoruz".
- **13 Haziran 2004/73** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "Sol Geleceğini Arıyor" yazı dizisi için Cumhuriyet Gazetesi'ne özel açıklaması: "Sol Her Alanda İktidara Hazır Olduğunu Göstermelidir".
- **15 Haziran 2004/74** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun, sendikal haklar için direnişin simgesi olan 15-16 Haziran'da, grev hakkı için direnen lastik işçileriyle Kocaeli'de buluşmalarının basın duyurusu
- **15 Haziran 2004/75** DİSK 12. Genel Kurulu'nda oluşan yeni Yönetim Kurulu'nun görev dağılımı basın açıklaması.
- **21 Haziran 2004/76** DİSK'in, bir hafta sürecek "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" etkinlikleri takvimi basın açıklaması.
- **21 Haziran 2004/77** "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" eylem programı basın toplantısı duyurusu.
- **22 Haziran 2004/78** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in NATO karşıtı etkinliklerinin başlaması nedeniyle düzenlediği basın toplantısı metni: "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!"
- **23 Haziran 2004/79** "Savaşa Ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" eylem programı çerçevesinde düzenlenen "NATO'ya Hayır Araç Konvoyu" basın duyurusu

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

221

- **23 Haziran 2004/80** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, asgari ücret ve SSK'da yapılmak istenen değişikliklerle ilgili basın açıklaması: "İktidardan Çalışanlara Çifte Darbe".
- **24 Haziran 2004/81** DİSK İstanbul Temsilciler Meclisi toplantısının ardından Taksim'den Tepebaşı'na yapılan "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" yürüyüşü ve basın açıklaması duyurusu.
- **25 Haziran 2004/82** "Savaşa ve Savaş Örgütü NATO'ya Hayır!" etkinliklerinin 4. gününde DİSK üyelerinin Kadıköy ve Aksaray'da DİSK'in Sesi gazetesini özel sayılarının dağıtımını yapması ve halkın 27 Haziran Büyük Buluşması'na davet edilmesi basın duyurusu.
- **26 Haziran 2004/83** Emekçilerin, demokratik kitle örgütlerinin ve siyasi partilerin katılacağı 27 Haziran Büyük Buluşması basın açıklaması: "İstanbul Büyük Buluşmaya Hazır!"
- **28 Haziran 2004/84** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, kaçırılan işçilerimiz için Irak halkına yaptığı çağrı: "Irak Halkı Sesimize Kulak Versin!"
- **29 Haziran 2004/85** DİSK/Tekstil Meslek Lisesi 3. Dönem mezuniyet töreni basın duyurusu.
- **2 Temmuz 2004/86** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Sivas Katliamı'nın yıldönümü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Sivas; Bir Yangın ki Yüreğimizde Unutmak Ne Mümkün!"
- **15 Temmuz 2004/87** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Dünya Gazetesi'ne özel açıklaması: "Üçlü Danışma Kurulu ve Sosyal Diyalog".
- **21 Temmuz 2004/88** Konfederasyonumuzun kurucusu ve ilk Genel Başkanı Kemal Türkler'in katledilişinin 24. yılında mezarı başında yapılan anma töreni basın duyurusu.
- **21 Temmuz 2004/89** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 78'liler Birliği Vakfı yayın organı Tükenmez Dergisi için özel açıklaması: "Sosyal Devletin Temel Ayakları Kırılıyor!"
- **22 Temmuz 2004/90** Yönetim Kurulumuz ve Başkanlar Kurulumuzun toplantılarında yeni dönemin mücadele hedefleri ve eylem takvimi basın duyurusu: "Emekçileri Saran 12 Eylül Zincirleri Kırılacak!"
- **23 Temmuz 2004/91** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Adapaza-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rı'nda meydana gelen tren kazası ile ilgili basın açıklaması: "Tren Kazası Mı Yoksa Toplu Kıyım Mı?"

● **23 Temmuz 2004/92** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Yunus Emre Kültür Merkezi'nde toplanan DİSK İstanbul Temsilciler Kurulu açış konuşması: "12 Eylül Zincirlerini Kıracağız!"

● **23 Temmuz 2004/93** Konfederasyonumuzun eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal'ın ölümünün 2. yılında mezarı başında yapılan anma töreni basın duyurusu.

● **24 Temmuz 2004/94** Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak'ın katledilişinin 23. yılında yapılan anma töreni basın duyurusu.

● **26 Temmuz 2004/95** DİSK Kocaeli Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **28 Temmuz 2004/96** DİSK Marmara Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **30 Temmuz 2004/97** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın imzalarıyla Türk-İş'e gönderilen mektup: "12 Eylül Yasalarıyla Sorunlar Bitmez!"

● **2 Ağustos 2004/98** DİSK Ege Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **3 Ağustos 2004/99** DİSK Trakya Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **4 Ağustos 2004/100** İran tarafından ülkemizde kadınlara dini ayrımcılık yapıldığı iddiasıyla ILO raporlarına yansıyan şikâyet konusunda DİSK'in Çalışma Bakanlığı'na ilettiği görüş: "ILO'da Yapay Gündem".

● **9 Ağustos 2004/101** DİSK Çukurova Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **10 Ağustos 2004/102** DİSK Gaziantep Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

● **11 Ağustos 2004/103** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun Saraçhane Parkı'nda çeşitli belediyelerden yerel yönetim emekçileriyle bir araya gelerek yaptıkları basın açıklaması duyurusu: "Yerel Yönetim Emekçileri Hakkını İstiyor!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

223

● **12 Ağustos 2004/104** DİSK/Genel-İş üyelerine yönelik siyasi baskılar nedeniyle Denizli'ye giden Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun yaptığı basın toplantısı duyurusu.

● **16 Ağustos 2004/105** DİSK/Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Bursa'da kurulu Grammer A.Ş.'de yetki süreciyle ilgili duruşmanın basın duyurusu: "Grammer İşçisinin Hukuk Mücadelesi".

● **19 Ağustos 2004/106** Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu'nun, DİSK/Tekstil İşçileri Sendikası'nın örgütlenme çalışmalarını başlattığı Çerkezköy'de kurulu Serfil İplik ve Kumaş Fabrikaları A.Ş.'de çalışan işçilerin hukuk dışı yöntemlerle işten atılmalarına ilişkin fabrika önünde önünde yaptığı basın açıklaması: "Sendikalı Olmanın Bedeli İşsizlik".

23 Ağustos 2004/107 DİSK Akdeniz Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

24 Ağustos 2004/108 DİSK Ankara Bölge Temsilciler Kurulu toplantısı basın duyurusu.

26 Ağustos 2004/109 Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Bahçelievler Belediyesi'nde greve çıkan yerel yönetim işçilerine destek ziyareti basın duyurusu.

● **27 Ağustos 2004/110** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Irak'ta onlarca kişinin katledilmesine ilişkin basın açıklaması: "Irak'taki Kıyıma Dur Diyelim!"

● **27 Ağustos 2004/111** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Antalya'da orman yangınında yaşamını yitiren orman işçileri için yayınladığı başsağlığı mesajı: "Alevler 6 Canımızı Aldı!"

● **31 Ağustos 2004/112** 1 Eylül Dünya Barış Günü etkinlikleri basın duyurusu.

● **3 Eylül 2004/113** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Osetya'da çocukların rehin alınmasına ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Çocuklara Dönmüş Namlular İnsanlığın Yitirilişidir".

● **4 Eylül 2004/114** Yönetim Kurulumuzun, Çalışma Meclisi toplantısının istihdam, yoksulluk, kayıt dışı ekonomi gibi gündem konuları arasına kıdem tazminatının konulmasına tepki olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na gönderdiği itiraz yazısı: "Çalışma Meclisi'nde Gündem Uyuşmazlığı".

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **7 Ağustos 2004/115** DİSK, TMMOB ve TTB'nin açtığı davayla, Danıştay 10. Daïresi'nin "İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği"nin yürütülmesinin durdurulması kararı basın açıklaması: "İş sağlığı İktidarın Yanlışta İsrarı Yargıdan Döndü".
- **8 Eylül 2004/116** DİSK'in, 12 Eylül'ün 24. yılı kapsamında düzenlediği etkinliklerin basın açıklaması: "12 Eylül Darbecilerini ve Hukukunu Yargılayalım!"
- **8 Eylül 2004/117** AB Genişlemeden Sorumlu Üyesi Verheugen'in emekçi ve işveren örgütleri temsilcileriyle yaptığı görüşmenin basın duyurusu: "Verheugen Çalışma Hayatının Sosyal Taraflarıyla Biraraya Geliyor".
- **9 Eylül 2004/118** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Verheugen'le yaptığı görüşmenin basın açıklaması: "DİSK Gerçeklerin Üzerindeki Örtüyü Attı!"
- **10 Eylül 2004/119** Katıldığı bir TV programında DİSK hakkında çeşitli suçlamalarda bulunan Hak-İş Başkanı Uslu'ya, Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin bir basın açıklamasıyla yanıt vereceği, basın duyurusu: "Hak-İş Başkanı Gerçeklerin Üzerine Kara Perde Çekmeye Çalışıyor. DİSK Genel Başkanı Çelebi Pandoranın Kutusunu Açıyor".
- **10 Eylül 2004/120** DİSK/Genel İş Sendikası ile Eminönü Belediyesi arasında yapılacak toplu sözleşme imza töreni basın duyurusu.
- **10 Eylül 2004/121** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Hak-İş Başkanı Uslu'nun iddialarıyla ilgili düzenlediği basın toplantısı metni: "AB Süreci Demokratik, Sosyal ve Adil Bir Türkiye Hedefine Destek Verdiği Ölçüde Anlamlıdır".
- **10 Eylül 2004/122** DİSK'in, "12 Eylül Zincirlerini Kıralım!" kampanyası kapsamında yapılan etkinliklerin duyurusu: "12 Eylül Darbecilerini ve Hukukunu Yargılayalım!"
- **13 Eylül 2004/123** 12 Eylül darbecilerinin işledikleri insanlık suçları ve hukuk dışı işlemleri için savcılığa yapılan suç duyurusu açıklaması.
- **14 Eylül 2004/124** DİSK Başkanlar Kurulu'nun Ankara'da Genel-İş Genel Merkezi'nde toplanmasına ilişkin basın açıklaması: "Haklarımıza Yönelik Tehditlere Direneceğiz!"
- **15 Eylül 2004/125** Başkanlar Kurulumuzun, Çalışma Meclisi toplantısını terk etmesi ve iktidarın dayatmalarına karşı tüm bölge merkezlerinde yapılacak protesto eylemlerine ilişkin basın açıklaması: "DİSK'ten Kıdem Tazminatı Fonu Dayatmasına Tepki".

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

225

- **15 Eylül 2004/126** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Çalışma Medisi toplantısının terk edilmesine ilişkin basın toplantısında yaptığı açıklama: "DİSK Dayatmayı Kabul Etmedi!"
- **16 Eylül 2004/127** DİSK Bölge Temsilcilikleri tarafından ÇSGB Bölge Çalışma Müdürlükleri önünde gerçekleştirilen basın açıklamalarında okunan ortak metin: "Kıdem Tazminatı Hakkı Sınırlanamaz!"
- **19 Eylül 2004/128** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Birleşik Metal-İş Sendikası'nın metal işçilerinin yaşam ve çalışma koşulları üzerine yaptığı araştırmayı açıklayacağına ilişkin basın duyurusu.
- **28 Eylül 2004/129** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, kamu emekçilerinin toplu görüşme süreciyle ilgili basın açıklaması: "Kamu Çalışanlarına İnsanca Yaşam Hakkı!"
- **13 Ekim 2004/130** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, ÇSGB tarafından Ankara'da düzenlenen "III. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Bölgesel Konferansı"ndaki konuşması: "Sağlıklı ve Güvenli Koşullarda Çalışma Hakkı Yaşama Hakkı Kadar Temel Bir Haktır".
- **4 Ekim 2004/131** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İstanbul'da toplanan Uluslararası Tekstil, Giyim ve Deri İşçileri Federasyonu (ITGLWF) 9. Genel Kurulu'ndaki konuşmasından başlıklar: "Barış, Demokrasi ve Özgürlük İçin Mücadele!.."
- **6 Ekim 2004/132** Genel Başkanımız Çelebi ve Avrupa Tekstil Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri Itschert'in Söke'ye giderek işçilerin sendikalaşma mücadelesine destek vereceğine ilişkin basın duyurusu: "Lee Fabrikası İşçilerine ETUF ve DİSK'ten Destek!"
- **6 Ekim 2004/133** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, AB Komisyonu'nun Türkiye İlerleme Raporu hakkındaki değerlendirmesi: "Hedef Demokratik ve Sosyal Alanda Kesintisiz İlerleme Olmalı! Müzakerelerin Başlaması Son Değil Başlangıç!"
- **7 Ekim 2004/134** DİSK'in düzenlediği "Ekonomik ve Temel Haklar Kapsamında Sendikal Haklar, Sosyal Güvenlik Hakkı ve Sağlık Hakkı" sempozyumu basın açıklaması.
- **12 Ekim 2004/135** Aralarında DİSK Yönetim Kurulu'nun da bulunduğu sağlık emekçilerinin, halkın sağlık hakkı, insanca yaşam için gerçekleştirdik-

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

leri eylemlere destek veren örgütlerin yöneticilerinin yargılanmasına ilişkin yapılan basın açıklaması duyurusu: “İnsanca Yaşam ve Sağlık Hakkı İsteyenler Yargılanıyor!”

● **13 Ekim 2004/136** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Ekmek ve Adalet Dergisi'ne özel açıklaması: “F Tipi Cezaevi ve Tecrit Uygulaması En Temel İnsan Haklarına Aykırıdır!”

● **19 Ekim 2004/137** Genel Başkanımız Çelebi'nin, Bakanlar Kurulu'nun hastanelerle ilgili aldığı karara ilişkin basın açıklaması: “SSK Devredilemez, Satılamaz!”

● **20 Ekim 2004/138** Yönetim Kurulumuzun, SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesine karşı çeşitli illerde SSK hastaneleri önünde yapılan kitlesel basın açıklaması duyurusu: “Emekçiler Kendi Kurumlarına, Hastanelerine Sahip Çıkıyor. SSK Bizimdir, Satılamaz!”

● **21 Ekim 2004/139** SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesine karşı SSK Göztepe Hastanesi önünde yapılan kitlesel basın açıklaması duyurusu: “SSK İşçinindir, Satılamaz!”

● **22 Ekim 2004/140** SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesine karşı çeşitli illerde SSK hastaneleri önünde yapılan kitlesel basın açıklaması metni: “SSK İşçinindir, Satılamaz!”

● **22 Ekim 2004/141** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İstanbul SSK Göztepe Hastanesi önünde yaptığı basın toplantısı metni: “SSK Hastaneleri Bizimdir, Satılamaz!”

● **22 Ekim 2004/142** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İstanbul SSK Göztepe Hastanesi önündeki basın açıklaması duyurusu: “SSK Hastaneleri Bizimdir, Satılamaz!”

● **25 Ekim 2004/143** Yönetim Kurulumuz tarafından başlatılan etkinlik çerçevesinde SSK hastaneleri önünde koruma çadırlarının kurulacağına ilişkin basın duyurusu: “Emekçiler Kendi Kurumlarına, Hastanelerine Sahip Çıkıyor. DISK SSK Hastaneleri Önlerinde Koruma Çadırları Kuruyor!”

● **26 Ekim 2004/144** SSK hastaneleri önünde koruma çadırlarının kurulacağına ilişkin basın duyurusu: “SSK Hastanelerini Savunma Hattı Güçleniyor”.

● **27 Ekim 2004/145** SSK hastanelerini koruma çadırının kurulması nedeniyle Yönetim Kurulumuzun yaptığı basın açıklaması: SSK Hastanelerini Korumakta Kararlıyız!

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

227

● **28 Ekim 2004/146** Türkiye işçi sınıfı hareketinin unutulmaz önderlerinden, TİP'in Kurucularından, 1965- 1973 seçimlerine kadar 2 dönem TİP Milletvekilliği yapmış, Konfederasyonumuzun kurucusu ve Lastik-İş Sendikamızın Genel Başkanı Rıza KUAS'ın ölümünün 23. yılında mezarı başında yaptığımız anmaya katılım için yapılan basın duyurusu.

● **27 Ekim 2004/147** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İzmir'de yaşanan bir kavga nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Tüm Emekçiler Mücadelede Birleşmeli!"

● **2 Kasım 2004/148** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, İnsan Hakları Danışma Kurulu Başkanı Kaboğlu'na yönelik saldırıya ilişkin basın açıklaması: "İnsan Haklarına Tahammülsüzlük!"

● **2 Kasım 2004/149** Yönetim Kurulumuzun, Beyoğlu Belediyesi'nde greve çıkan DİSK/Genel-İş Sendikası üyelerini ziyaret edeceklerine ilişkin basın duyurusu.

● **3 Kasım 2004/150** DİSK/Genel-İş Sendikası ve Beşiktaş Belediyesi arasında imzalanacak toplu sözleşme töreni basın duyurusu.

● **3 Kasım 2004/151** Genel Başkan Yardımcımız Mahmut Seren'in, Beyoğlu Belediyesi'nde süren toplu sözleşme görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanmasının ardından, Beyoğlu Belediye Başkanı'yla yapacağı görüşmenin basın duyurusu.

● **4 Kasım 2004/152** Yönetim Kurulumuz'un, Başbakan Erdoğan'ın SSK hastanelerinin çalışanlara devrine ilişkin önerisini değerlendirerek, bu öneriyi kabul ettiğine dair Başbakan'a gönderdiği mektup: "DİSK Yönetim Kurulu'ndan Başbakan'a Açık Mektup: SSK Hastanelerini Devralmaya Hazırız!"

● **1 Kasım 2004/153** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın SSK hastaneleri hakkındaki demeçleri ile ilgili basın açıklaması: "Sayın Başbakan'a Sesleniyoruz: SSK Hastaneleri Ticarethane Değildir! Tüccar Mantığıyla Yönetilemez!"

● **5 Kasım 2004/154** Sosyal güvenlik, işsizlik sigortası ve kıdem tazminatı haklarına yönelik saldırılara karşı, Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın İzmir'de yapacağı basın toplantısı duyurusu: "Emekçilerin Haklarını Koruyacağız!"

● **6 Kasım 2004/155** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, DİSK Ege Bölge Temsilcisi Azad Fazla'nın göreve başlaması nedeniyle düzenlenen törende yaptığı konuşma: "İktidarın Yeni Saldırılarına Direneceğiz!"

- **8 Kasım 2004/156** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, SSK Bölge Müdürlüğü önünde yaptığı basın toplantısı duyurusu: "Sayın Başbakan'a Sesleniyoruz: SSK Hastaneleri Ticarethane Değildir! Tüccar Mantığıyla Yönetilemez!"
- **10 Kasım 2004/157** Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun kararları çerçevesinde bütün ülke çapında SSK hastaneleri ziyaretleri basın duyurusu: "SSK Hastaneleri Bizimdir, Satılamaz! SSK Hastanelerinin Yönetimine Talibiz!"
- **11 Kasım 2004/158** Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun bütün ülke çapında SSK hastane ziyaretleri kararı çerçevesinde, Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin SSK Vakıf Guraba Eğitim Hastanesi ziyareti basın duyurusu: "SSK Hastaneleri Bizimdir, Satılamaz! SSK Hastanelerinin Yönetimine Talibiz!"
- **19 Kasım 2004/159** Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun kararları çerçevesinde, Ankara'da düzenlenen "Sosyal Devlet, Sosyal Adalet İstiyoruz!" mitingi basın duyurusu.
- **20 Kasım 2004/160** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Emek Platformu tarafından Ankara Sıhhiye Meydanı'nda düzenlenen "Sosyal Devlet, Sosyal Adalet İstiyoruz!" mitingi konuşma metni: "Tasarıyı Geri Çekin!"
- **22 Kasım 2004/161** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Emek Platformu'nun eylemi ile ilgili yorumu hakkındaki basın açıklaması: "Başbakan Bizi Suçlayacağına Verdiği Sözü Tutsun!"
- **23 Kasım 2004/162** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Radikal Gazetesi'nde yayınlanan bir söyleşi nedeniyle Neşe Düzel'e gönderdiği düzeltme yazısı: "DİSK Bağımsız Bir Örgüttür ve Kararlarını Yetkili Organlarıyla Alır!"
- **23 Kasım 2004/163** Aralarında DİSK Yönetim Kurulu'nun da bulunduğu sağlık emekçilerinin, halkın sağlık hakkı, insanca yaşam için gerçekleştirdikleri eylemlere destek veren örgütlerin yöneticilerinin yargılanmasına ilişkin yapılan basın açıklaması duyurusu: "Sağlık Hakkı Yargılanıyor!"
- **30 Kasım 2004/164** Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun 29 Kasım 2004 tarihinde almış olduğu kararlar çerçevesinde Yönetim Kurulumuzun örgütlü tüm işyerlerinde uyarı eylemleri yapılması kararının basın duyurusu.
- **1 Aralık 2004/165** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, SSK hastanelerinin devri konusunda Sağlık Bakanı Akdağ'a yanıtı: "Sağlık Bakanı Hangi Marjinal Gruplar İçin Konuşuyor!"
- **2 Aralık 2004/166** İktidarın emekçilerin haklarına yönelik saldırılarına

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

229

karşı Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve KESK Genel Başkanı Sami Evren'in ortak basın toplantısı duyurusu: "Dayatmalara Karşı Ortak Mücadele!"

● **2 Aralık 2004/167** İktidarın emekçilerin haklarına yönelik saldırılarına karşı Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve KESK Genel Başkanı Sami Evren'in ortak basın toplantısı metni: "Dayatmalara Karşı Ortak Mücadele!"

● **2 Aralık 2004/168** SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi konusunda iktidarın dayatmasına karşı, yasa tasarısı geri çekilinceye kadar bölge müdürlükleri önünde yapılan koruma eylemlerinin basın duyurusu

● **9 Aralık 2004/169** DİSK Başkanlar Kurulu Sonuç Bildirisi: "Barış, Demokrasi ve Sosyal Adalet İçin!.."

● **17 Aralık 2004/170** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, AB Konseyi kararı hakkındaki basın açıklaması: "Müzakerelerin Başlaması Bütün Sorunlarımızı Çözmeyecek!"

● **20 Aralık 2004/171** DİSK'in Asgari Ücret Tesbit Komisyonu toplantısını protesto kararı basın duyurusu.

● **20 Aralık 2004/172** İşçi sınıfının onur tarihine adını yazdıran, DİSK'in unutulmaz Genel Başkanlarından Abdullah Baştürk'ün ölümünün 13. yılında mezarı başında yapılan anma etkinliği için yapılan basın duyurusu.

● **21 Aralık 2004/173** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, asgari ücrete ilişkin olarak İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğü önünde yaptığı basın açıklaması: "Yoksulluk İçin Değil, Onurlu ve İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret!"

● **21 Aralık 2004/174** DİSK tarafından yürütülmekte olan "Herkes İçin Bütün İnsan Hakları Projesi" kapanış konferansı basın duyurusu.

● **24 Aralık 2004/175** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Tekstil İşçileri Sendikası ile Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası arasında süren 20. Dönem grup toplu iş sözleşme görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanması üzerine yaşanan gelişmeleri ve alınan grev kararını değerlendirdiği basın açıklaması metni: "Dayatmalara Karşı Haklarımızı Sonuna Kadar Savunacağız!"

● **25 Aralık 2004/176** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, TİSK'in Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma metni: "Müzakere Sürecinde Sosyal Konular Öne Çıkmalıdır!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **28 Aralık 2004/177** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, ekonomiden siyasete ülkemizde ve dünyada 2004 yılında yaşanan gelişmeleri değerlendirdiği basın toplantısı duyurusu.
- **29 Aralık 2004/178** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 2004 yılının genel değerlendirilmesi amacıyla Ankara'da DİSK Genel-İş Genel Merkezi'nde düzenlediği basın toplantısı metni: "2005 Yılı'nın Tüm İnsanlığa Barış, Adalet ve Eşitlik Getirmesini Diliyoruz!"

2005

- **6 Ocak 2005/01** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Ekonomist dergisine özel açıklaması: "Sosyal Güvenlik Bir Kamu Hizmetidir!"
- **12 Ocak 2005/02** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasını düzenleyen yasa tasarısına ilişkin açıklaması.
- **18 Ocak 2005/03** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin DİSK/Nakliyat-İş'in örgütlü olduğu Resa Demir Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti'de örgütlenme hakkı elinden alınmaya çalışılan, sendikaya üyelikten istifaya zorlan ve işten atılan işçiler üzerindeki baskıları ve işten atılmaları protesto etmek amacıyla işyeri önünde yaptığı basın açıklaması.
- **18 Ocak 2005/04** Tekstil işçisi bayrama toplu sözleşme gerginliğiyle giriyor!
- **18 Ocak 2005/05** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 12 Eylül hukuku ve çalışma yaşamına etkileri konusunda Güncel Hukuk dergisine yaptığı özel açıklama: "Çalışma Yaşamında 12 Eylül Hukuku Sürüyor!"
- **24 Ocak 2005/06** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Uğur Mumcu'nun ölüm yıldönümü nedeniyle yaptığı açıklama.
- **24 Ocak 2005/07** DİSK ve Tekstil Genel Başkanı Süleyman Çelebi'nin Teks-türe Çorap işverenin hukuk dışı uygulamalarını protesto etmek için işyeri önünde yapacağı basın toplantısı duyurusu.
- **25 Ocak 2005/08** DİSK/Genel-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Keşan Belediyesi'nde düzenlenen toplu sözleşme imza töreni basın duyurusu.
- **26 Ocak 2005/09** Yönetim Kurulumuzun, SEKA fabrikası işçilerine destek ziyareti basın duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

231

- **28 Ocak 2005/10** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Dünya gazetesi için özel açıklaması: "Büyüme istihdam ve refah artışı sağlamadı!"
- **8 Şubat 2005/11** DİSK'in kuruluşunun 38. yıldönümünde, "Marmara'yı unutma, Hakkari ve Güney Asya'ya elini uzat!" sloganıyla, yüzyılın en büyük felaketini yaşayan Güney Asyalı ve Hakkarili depremzedeler için düzenlediği dayanışma gecesi basın duyurusu.
- **8 Şubat 2005/12** DİSK/Sosyal-İş Sendikası ile Metro AG Türkiye arasında yapılan toplu sözleşme imza töreni basın duyurusu.
- **9 Şubat 2005/13** DİSK'in 38. kuruluş yıldönümünde deprem ve tsunami mağdurlarıyla yaptığı dayanışma gecesi basın açıklaması duyurusu.
- **11 Şubat 2005/14** DİSK'in 38. kuruluş yıldönümünde deprem ve tsunami mağdurlarıyla yaptığı dayanışma gecesi basın duyurusu.
- **11 Şubat 2005/15** DİSK'in 38. kuruluş yıldönümü değerlendirme yazısı.
- **12 Şubat 2005/16** DİSK'in 38. kuruluş yıldönümünde deprem ve tsunami mağdurlarıyla yaptığı dayanışma gecesi basın duyurusu.
- **12 Şubat 2005/17** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in 38. kuruluş yıldönümünde İstanbul'da düzenlenen "Marmara'yı unutma, Hakkari ve Güney Asya'ya elini uzat!" dayanışma gecesinde yaptığı açış konuşması: "Yürekllerimiz Hakkari ve Güney Asya için birleşiyor!"
- **16 Şubat 2005/18** Emek Platformu Başkanlar Kurulu tarafından ilan edilen genel uyarı eylemi nedeniyle yapılan basın açıklamalarında okunan metin: "İnsanca Yaşanacak Bir Türkiye İçin Halkımıza Çağrı"
- **17 Şubat 2005/19** Yönetim Kurulumuzun çeşitli örgütlerle ortak gerçekleştirilen 19 Mart küresel eylemi nedeniyle yayınladığı genelge: "Savaşa Karşı Barış İçin Mücadele Sürüyor!"
- **17 Şubat 2005/20** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Emek Platformu uyarı eyleminde sendikacılara yönelik saldırı ve gözaltılara ilişkin basın açıklaması: "İktidardan Demokrasiye Sıfır Tolerans!"
- **17 Şubat 2005/21** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Anayasa Mahkemesi'nin SSK hastanelerinin devredilmesini öngören yasaya yönelik kararı nedeniyle yaptığı açıklama: "Hastanelerimize Sonuna Kadar Sahip Çıkacağız!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **22 Şubat 2005/22** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, AKP'nin sağlık politikasına ilişkin Devrimci Sağlık-İş Sendikası Genel Merkezi'nde yaptığı basın toplantısı duyurusu.
- **2 Mart 2005/23** Yönetim Kurulumuzun, iktidarın özelleştirme saldırısı ve Türk-İş'in eylem kararına ilişkin olarak yaptığı basın açıklaması: "Emekçiler Başbakan"a Hak Ettiği Yanıtı Verecektir!"
- **3 Mart 2005/24** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi başkanlığında, DİSK Yönetim Kurulu ve DİSK Başkanlar Kurulu'nun SEKA işçileriyle dayanışma nöbeti basın duyurusu.
- **4 Mart 2005/25** Yönetim Kurulumuzun SEKA'nın kapatılması ve özelleştirme uygulamalarına karşı yapılan 4 Mart genel eylemine destek kampanyası nedeniyle yayınladığı basın açıklaması: "DİSK İşçi Sınıfının Kazanımlarına Yönelen Tehditlere Karşı Mücadeleye Hazırdır!"
- **4 Mart 2005/26** Yönetim Kurulumuzun SEKA'nın kapatılması ve özelleştirme uygulamalarına karşı aldığı, ülke çapında destek eylemleri kararı basın duyurusu.
- **7 Mart 2005/27** DİSK'in, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Dünya Kadın Yürüyüşü Türkiye Ağı'nın gerçekleştireceği basın toplantısına katılma duyurusu.
- **7 Mart 2005/28** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Hikmet Çetinkaya'nın Cumhuriyet gazetesindeki yazı dizisinin mahkeme kararıyla durdurulmasına ilişkin açıklaması: "Cumhuriyet Gazetesi Sansürlenmiştir!"
- **8 Mart 2005/29** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Şiddete, Ayrımcılığa, Adaletsizliğe Karşı Yaşasın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü!"
- **11 Mart 2005/30** Yönetim Kurulu Üyelerimiz ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Güney Asya'da yaşanan deprem ve tsunami felaketedeleleriyle dayanışma gecesinden elde edilen gelirin İstanbul Valiliği'ne teslim edeceğine ilişkin basın duyurusu.
- **17 Mart 2005/31** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 19 Mart 2005 tarihinde Kadıköy'de yapılan "İşgale ve Savaşa Karşı" miting ile ilgili basın açıklaması.
- **18 Mart 2005/32** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün İSAG Projesi çerçevesinde on ilde gerçekleştire-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

233

ceği “Güvenlik Kültürü” konusunda sosyal tarafları bilgilendirme ve duyarlılık artırma seminerleri dizisinin açılış töreninde yaptığı konuşma.

● **18 Mart 2005/32** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin yeni Ceza Yasası’na ilişkin değerlendirmesi: “Yeni Ceza Yasası Temel Hakları Tehdit Ediyor!”

● **23 Mart 2005/33** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin Mersin’de yaşanan bayrak olayı ve sonrasındaki gelişmeler ile ilgili basın açıklaması: “Bayrak Bu Ülkede Yaşayan Tüm Yurttaşların Bayrağıdır!”

● **24 Mart 2005/34** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerinin TÜFE farkı alacaklarının mahkeme kararları ile ilgili basın açıklaması.

● **24 Mart 2005/35** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin 25 Mart 2005 tarihinde Ankara’da yapılan “1. Alevi Konferansı”nda yaptığı konuşma.

● **30 Mart 2005/36** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın 1 Mayıs 2005 kutlamalarına ilişkin basın açıklaması.

● **6 Nisan 2005/37** Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK’in 1 Mayıs’ı birlikte kutlayacaklarına ilişkin, dört emek konfederasyonunun oluşturduğu 1 Mayıs Tertip Komitesi tarafından DİSK Genel Merkezi’nde yapılan basın toplantısı duyurusu.

● **7 Nisan 2005/38** 1 Mayıs 2005 kutlamalarına kitlesel katılım konusunda siyasi destek veren CHP, EMEP, HADEP, ÖDP, SHP, DSİP, SDP ve TKP’yle yapılan toplantının basın açıklaması.

● **7 Nisan 2005/39** Trabzon’da 4 öğrencinin demokratik haklarını kullanmak isterken, linç edilmeye çalışılmalarına tepki olarak yapılan basın açıklaması: “Trabzon’da Yaşanan Halkın Tepkisi Değil, Vahşettir!”

● **12 Nisan 2005/40** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin Platin dergisinin kayıt dışı istihdam konusundaki sorularına verdiği yanıtlar.

● **14 Nisan 2005/41** 1 Mayıs Tertip Komitesi’nin demokratik kitle örgütleri ve meslek odaları temsilcileriyle yaptığı ikinci toplantının basın açıklaması.

● **20 Nisan 2005/42** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin TİSK tarafından 20 Nisan 2005 tarihinde Ankara’da düzenlenen “AB Yolunda Esneklik ve İstihdam” Uluslararası Semineri’nde yaptığı konuşma: “Esneklik, İstihdam Sorununa Çare Değildir”.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **20 Nisan 2005/43** 1 Mayıs kutlamalarını organize eden Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK genel başkanlarının 1 Mayıs'ın resmi tatil ilan edilmesi için gereken çalışmalara Meclis düzeyinde başladıklarını bildiren basın açıklaması.
- **20 Nisan 2005/44** Emniyet dergisinin Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'yle yaptığı röportaj.
- **22 Nisan 2005/45** DİSK'in 1500 aydın, sanatçı ve akademisyene yaptığı, 2005 1 Mayıs'ında aydınlar ve sanatçılarla kolkola yürüme çağrısı.
- **23 Nisan 2005/46** Kütahya'nın Gediz ilçesindeki maden ocağında meydana gelen grizu patlamasında, madende çalışan 18 işçinin hayatını kaybetmesine tepki olarak yapılan basın açıklaması: "Grizu Faciasının Sorumlusu Hükümdür!"
- **25 Nisan 2005/47** 1 Mayıs Tertip Komitesi'nin, 1 Mayıs şehitlerini anma etkinlikleri basın duyurusu.
- **26 Nisan 2005/48** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın 1 Mayıs 1977 şehitleri anısına Kazancı Yokuşu'nda yaptığı konuşma metni.
- **27 Nisan 2005/49** 1 Mayıs Tertip Komitesi'nin, 1 Mayıs 2005 kutlamalarıyla ilgili basın toplantısı duyurusu.
- **27 Nisan 2005/50** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Başkanı ve Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroglu'nun, İzmir/Ege Serbest Bölgesi'nde faaliyet gösteren Lisi Aerospace (FT Bestaş) işyerinde greve çıkan 175 işçiyle birlikte yaptığı basın açıklaması duyurusu.
- **28 Nisan 2005/51** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 1 Mayıs 2005 hazırlıklarını değerlendirip, Türkiye'deki gelişmeler karşısında DİSK'in siyasal süreçteki rolünü açıkladığı basın toplantısı duyurusu.
- **28 Nisan 2005/52** 1 Mayıs 2005'te bölge mitinglerinde okunan konuşma metni.
- **28 Nisan 2005/53** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 1 Mayıs 2005 ve süreçle ilgili basın açıklaması.
- **1 Mayıs 2005/54** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 1 Mayıs 2005'te Kadıköy Meydanı'nda yaptığı konuşma: "Halktan Yana Çözüm Mümkündür. Çözüm Ellerimizdedir!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

235

● **1 Mayıs 2005/55** 1 Mayıs kutlamalarının Taksim Anıtı'na çelenk konulması, 1 Mayıs 1977'de şehit edilenlerin anısına Kazancı Yokuşu'na karafil bırakılmasına ilişkin basın duyurusu.

● **1 Mayıs 2005/56** 1 Mayıs Düzenleme Kurulu Başkanı, Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın 1 Mayıs 2005'te Kadıköy Meydanı'nda yaptığı açılış konuşması.

4 Mayıs 2005/57 Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın "İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" açılış töreninde yaptığı konuşma.

5 Mayıs 2005/58 Dünya Kadın Yürüyüşü'nün Türkiye ayağını organize eden DKİK'in (DISK Kadın İşçiler Komisyonu), yürüyüşü ve Kadın Dayanışma Yorganı'nı anlatmak için, DİSK Genel Merkezi'nde yaptığı basın toplantısı duyurusu.

● **5 Mayıs 2005/59** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, idam edilmelerinin 33'üncü yılında Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın, yeniden yargılanmaları ve itibarlarının iade edilmesi, 12 Mart ve 12 Eylül cuntacılarına yargı yolunun açılmasına ilişkin basın açıklaması.

● **5 Mayıs 2005/60** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, TBMM Başkanı Bülent Arınç'ın türban konusundaki görüşlerini beğenmediği Anayasa Mahkemesi Başkanı'nı, "Gerekirse Anayasa Mahkemesi'ni kapatırız" diyerek eleştirmesine ilişkin basın açıklaması: "Hukuk birgün Bülent Arınç'a da Lazım Olur".

● **5 Mayıs 2005/61** 1 Mayıs Tertip Komitesi'nin, 1 Mayıs kutlamalarının başta İstanbul olmak üzere tüm ülkede başarıyla tamamlanmasına ilişkin basın açıklaması.

● **6 Mayıs 2005/62** DİSK Kadın İşçiler Komisyonu (DKİK) adına Nebile Irmak'ın Dünya Kadın Yürüyüşü hakkındaki konuşma metni.

● **6 Mayıs 2005/63** 1 Mayıs Tertip Komitesi'nin, 1 Mayıs 2005 değerlendirme toplantısı basın duyurusu.

● **6 Mayıs 2005/64** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, çalışma yasalarında yeni düzenlemeler yapılmasını ve Türkiye'de işten çıkarmalarda OECD ülkelerinin ortalamasının üzerinde ödenen tazminatların aşağı çekilmesini söyleyen IMF Birinci Başkan Yardımcısı Anne Krueger'e hitaben yaptığı basın açıklaması: "Kazanılmış Haklarımızı IMF Bizden Alamaz!"

● **9 Mayıs 2005/65** Genel Sekreterimiz ve 1 Mayıs Tertip Komitesi Başkanı Musa Çam'ın 1 Mayıs kutlamalarına ilişkin değerlendirmesi.

- **6 Mayıs 2005/66** Dünya Kadın Yürüyüşü Türkiye Programı basın duyurusu.
- **12 Mayıs 2005/67** DISK/Emekli-Sen'in, "İnsanca yaşayacak ücret istiyoruz" sloganıyla düzenlediği mitingle ilgili basın toplantısı duyurusu: "Emeklilerin Çılgılığını Duyun!"
- **24 Mayıs 2005/68** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Seydişehir Alüminyum tesislerinde özelleştirmeye direnen işçilere polisin saldırması sonucu 32 işçinin yaralanması olayıyla ilgili basın açıklaması: "Seydişehir Alüminyum Özelleştirilemez!"
- **25 Mayıs 2005/69** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, ülkede yaşanan anti-demokratik olaylara ilişkin basın açıklaması.
- **31 Mayıs 2005/70** Tekstil ve konfeksiyon sektörünün ara teknik eleman ihtiyacına çözüm üretmek, ülkemizin mesleki teknik eğitiminin gelişimine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan DISK Anadolu Tekstil ve Tekstil Meslek Lisesi'nin 4. Dönem mezuniyet töreni basın duyurusu.
- **31 Mayıs 2005/71** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Fransa'daki Anayasa Referandumu'yla ilgili basın açıklaması: "Fransız Emekçileri Sosyal Devletin ve Sosyal Haklarının Gasp edilmesine Karşı Çıktı".
- **3 Haziran 2005/72** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, ABD kökenli uluslararası şirketlerden biri olan Coca Cola'nın dağıtımını yapan Trakya Nak. ve Tic. Ltd. Şti. işçilerinin anayasal sendikal haklarını kullandıkları için işten atılmalarına ilişkin Taksim Meydanı'nda yaptığı basın açıklaması duyurusu.
- **6 Haziran 2005/73** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ankara'daki ilköğretim okullarında yaptırdığı çağdışı anket ile ilgili basın açıklaması: "Çağdaş, Laik Cumhuriyet'e Sahip Çıkacağız!"
- **9 Haziran 2005/74** 15-16 Haziran direnişlerinin 35. yılında Kocaeli'nden İstanbul'a yapılan büyük yürüyüşümüzde yer almaları için basın emekçilerine yapılan çağrı.
- **13 Haziran 2005/75** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Yönetim Kurulumuz, Başkanlar Kurulumuz ve işten çıkarılan işçilerin katılımıyla gerçekleştirilen, 15-16 Haziran mücadelesinin 35. yılında sendikal haklar ve özgürlükler için Kocaeli'nden, İstanbul'a yapılan yürüyüşle ilgili basın açıklaması.
- **10 Haziran 2005/76** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 15-16 Haziran mücadelesinin 35. yılında sendikal hak ve özgürlükler için Yönetim Kurulumuz,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

237

Başkanlar Kurulumuz ve sendikalı oldukları için işten çıkartılan işçilerin Kocaeli'nden İstanbul'a yürümesiyle ilgili DİSK Kocaeli Bölge Temsilciliği'nde yaptığı basın toplantısı duyurusu.

● **14 Haziran 2005/77** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 15-16 Haziran mücadelesinin 35. yılında sendikal hak ve özgürlükler için Yönetim Kurulumuz, Başkanlar Kurulumuz ve sendikalı oldukları için işten çıkartılan işçilerin Kocaeli'nden İstanbul'a yürümesiyle ilgili DİSK Genel Merkezi'nde yaptığı basın toplantısı duyurusu.

● **14 Haziran 2005/78** 15-16 Haziran "Sendikal Hak ve Özgürlüklerimiz İçin Yürüyoruz" Kocaeli-Kartal yürüyüş programı basın duyurusu.

● **14 Haziran 2005/79** Yönetim Kurulumuz, Başkanlar Kurulumuz ve sendikalı oldukları için işten çıkartılan işçilerin katıldığı büyük yürüyüş için Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Merkezi'nden uğurlanmalarıyla ilgili basın duyurusu.

● **15 Haziran 2005/80** "Sendikal Hak ve Özgürlükler Yürüyüşü"nün son hal-kasında Kartal Meydanı'nda yapılacak basın açıklaması duyurusu.

● **16 Haziran 2005/81** "Sendikal Hak ve Özgürlükler Yürüyüşü"nün son hal-kasında Kartal Meydanı'nda yapılacak basın açıklaması duyurusu.

● **17 Haziran 2005/82** Yaşamını yitiren, DİSK ve üye sendikaların çeşitli kademelerinde görev yapmış, işçi sınıfının mücadele neferlerinden Uğur Can-koçak'la ilgili basın açıklaması.

● **17 Haziran 2005/83** Oleyis'e bağlı Hilton Oteli ve Birleşik Metal-İş'e bağlı Gimas Girgin Makine'daki işçilere destek vermek amacıyla Yönetim Kurulumuz ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin işçilerle greve katılmalarına ilişkin basın açıklaması duyurusu.

● **17 Haziran 2005/84** DİSK'in kurucularından ve ilk Genel Başkanımız olan Kemal Türkler'in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili beraatle sonuçlanan mah-keme kararının ardından Yargıtay'ın verdiği bozma kararı nedeniyle yeniden başlayan davayla ilgili basın açıklaması.

● **20 Haziran 2005/85** Oleyis'e bağlı Hilton Oteli ve Birleşik Metal-İş'e bağ-lı Gimas Girgin Makine'daki grevci işçilere destek vermek amacıyla Yönetim Kurulumuz ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin basın açıklaması du-yurusu

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **21 Haziran 2005/86** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin MESS tarafından yayınlanan Mercek dergisine gönderdiği yazı: "Sosyal Diyalogda Temel Ölçüt Samimiyet ve Haklara Saygıdır".
- **23 Haziran 2005/87** Anayasal bir hak olan sendikalaşma hakkına sahip çıktıkları için Coca Cola'da işten çıkarılan Nakliyat-İş'e bağlı toplam 107 işçinin Yenibosna Değirmenbahçe'de kurdukları çadırların önünde yapılan basın açıklaması duyurusu.
- **30 Haziran 2005/88** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 28-30 Haziran 2005 tarihlerinde İspanya Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından Trensmed-2 Projesi kapsamında İstanbul Conrad Oteli'nde düzenlenen "Ekonomik ve Sosyal Tarafların İstisari Roller ve Avrupa-Akdeniz Ortaklığına Katkıları" konulu seminerde yaptığı konuşma: "Müzakere Sürecinde Sosyal Konular Öncelikle Ele Alınmalıdır".
- **1 Haziran 2005/89** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, AKP'li belediye başkanları tarafından DİSK/Genel-İş sendikamıza yönelik, sistematik bir yok etme politikası izlenmesine ve işçilerin Genel-İş'ten zorla, tehditle baskıyla kopartılıp, Hak-İş Konfederasyonu'na üye Hizmet-İş Sendikası'na üye yapılmasına ilişkin yaptığı açıklama.
- **2 Temmuz 2005/90** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Sivas Katliamı'nın 12. yılı nedeniyle yaptığı açıklama: "Sivas Katliamı'nın Yaraları Sarılmalıdır".
- **6 Temmuz 2005/91** Ankara'da 5 Temmuz 2005 tarihinde toplanan DİSK Başkanlar Kurulu sonuç bildirgesinin açıklanmasına ilişkin basın toplantısı duyurusu.
- **6 Temmuz 2005/92** Ankara'da 5 Temmuz 2005 tarihinde toplanan DİSK Başkanlar Kurulu Kararları: "DİSK, Demokrasi ve Sosyal Haklar İçin Hükümeti Uyandırıyor; Temel Hak ve Özgürlükler için Birlikte Mücadeleye Hazır Olduğunu İlan Ediyor!"
- **18 Temmuz 2005/93** DİSK/Genel-İş Sendikası ile İzmir Büyükşehir Belediyesi arasında İzelman şirketinden 5 bin işçi adına imzalanacak toplu sözleşme töreni basın duyurusu.
- **21 Temmuz 2005/94** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Nakliyat-İş Sendikası'nın örgütlenme çalışmalarını sürdürdüğü Coco Cola işyerinde yaşanan vahşet ve saldırılara ilişkin yaptığı basın toplantısı duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

239

● **21 Temmuz 2005/95** Konfederasyonumuzun kurucusu ve ilk Genel Başkanı, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'in katledilişinin 25. yılında; Konfederasyonumuzun eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal'ın ölümünün 3. yılında; Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak'ın katledilişinin 24. yılında yapılan anma töreni basın duyurusu.

● **21 Temmuz 2005/96** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Nakliyat-İş Sendikası'nın örgütlenme çalışmalarını sürdürdüğü Coco Cola işyerinde yaşanan vahşet ve saldırılara ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Sadece Cola İşçisine Değil, Örgütlenme Özgürlüğüne Saldırdılar!"

● **22 Temmuz 2005/97** Konfederasyonumuzun eski Genel Başkan Vekili ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Hakkı Önal ve Konfederasyonumuz üyesi İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak'ın anmaları için yapılan basın duyurusu.

● **22 Temmuz 2005/98** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Lozan Antlaşması'nın 82. yıldönümü nedeniyle yaptığı açıklama.

● **5 Ağustos 2005/99** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Kartal'daki Örsan Tekstil'de yaşanan hukuksuzluk sonucunda 26 işçinin işten atılarak açlığa ve yoksulluğa mahkum edilmeleri üzerine yaptığı basın açıklaması duyurusu.

● **6 Ağustos 2005/100** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Kartal'daki Örsan Tekstil'de 26 işçinin işten atılması üzerine yaptığı basın açıklaması: "Hukuksuzluk Gelenek Haline Geldi!"

● **11 Ağustos 2005/101** Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun, KESK Yönetim Kurulu'nu ziyaretlerine ilişkin basın duyurusu.

● **11 Ağustos 2005/102** Yönetim Kurulumuzun, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu'nun ölümü üzerine yaptığı açıklama.

● **12 Ağustos 2005/103** Sendikalı oldukları için 19 Mayıs 2005'te işlerinden atılan Coca Cola işçilerine, BarışaRock Festivali sanatçılarının destek vererek Taksim Gezi Parkı'nda işçilerle buluşmalarına ilişkin basın duyurusu.

● **24 Ağustos 2005/104** DİSK Bölge Temsilciliklerinde yapılan basın açıklamalarında okunan bildiri metni: "Coca-Cola İçme! Zulme Ortak Olma!"

● **26 Ağustos 2005/105** Rock müziğin devrimci yapısını içinde barındıran

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

BarışaRock Festivali'ne DİSK'in destek vererek stand açacağına ilişkin basın duyurusu.

● **1 Eylül 2005/106** Yönetim Kurulumuzun 1 Eylül Dünya Barış Günü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Kalıcı Barış Kalıcı Demokrasiyle Sağlanır!"

● **5 Eylül 2005/107** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 12 Eylül hakkında Birgün Gazetesi'nin sorularına verdiği yanıt.

● **7 Eylül 2005/108** Yönetim Kurulumuzun, 12 Eylül'ün 25. Yılı dolayısıyla yaptığı basın açıklaması duyurusu.

● **8 Eylül 2005/109** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK Yönetim Kurulu adına DİSK Genel Merkezi'nde yaptığı 12 Eylül'ün 25. yıldönümü ve ülkemizde yaşanan son gelişmeler hakkındaki basın açıklaması: "12 Eylül'ü 25 Yıldır Unutmadık! Ne Unuturuz Ne Affederiz!"

● **9 Eylül 2005/110** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun, 12 Eylül'ün 25. yılı nedeniyle Taksim Meydanı'nda yaptığı basın açıklaması duyurusu.

● **12 Eylül 2005/111** 12 Eylül'ün 25. yılı nedeniyle DİSK Bölge Temsilciliklerinde okunan basın açıklaması metni: "12 Eylül'ü Ne Unuturuz Ne Affederiz!"

● **12 Eylül 2005/112** 12 Eylül'ün 25. yılı nedeniyle Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin basın açıklaması metni: "Darbecilerle Hesaplaşma AİHM'e Taşındı".

● **15 Eylül 2005/113** Türkiye, Kıbrıs ve Yunanistan'dan sendikaların ortak düzenledikleri Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan işçi hareketlerinin genel durumu ve bölgemizde barışa katkıları konulu konferansın basın duyurusu.

● **16 Eylül 2005/114** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 16 Eylül 2005 tarihinde İstanbul'da yapılan Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs sendikaları ortak toplantısında yaptığı konuşma: "Kıbrıs Sorununun Çözümü Barış ve Dostluğu Pekiştirecektir".

● **16 Eylül 2005/115** Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan işçi hareketlerinin genel durumu ve bölgemizde barışa katkıları konulu konferansın sonuç bildirgesinin açıklandığı basın toplantısı duyurusu.

● **16 Eylül 2005/116** DİSK'in kurucularından ve ilk Genel Başkanımız Kemal Türkler'in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili dava duruşması basın duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

241

- **19 Eylül 2005/117** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Güncel Hukuk Dergisi'nin Ekim Sayısı için hazırlanan sorulara verdiği yanıtlar.
- **21 Eylül 2005/118** AB üyeliği sürecinden en çok etkilenecek kesimlerden biri olan ve Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan ücretlilerin AB sürecine yönelik yaklaşımlarını, yaklaşımlarının nedenlerini, beklentilerini, endişelerini ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla Konfederasyonumuza üye Gıda-İş Sendikası tarafından yaptırılan araştırma sonuçlarının açıklanacağına ilişkin basın duyurusu.
- **23 Eylül 2005/119** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Ermeni Konferansı'nın yapılmasını durduran mahkeme kararına ilişkin basın açıklaması: "Ermeni Konferansı'nın Yapılmasını Durduran Karar Hukuka Aykırı Olduğu Gibi Bilimsel Özerkliğe de Aykırıdır".
- **6 Ekim 2005/120** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, AB müzakere sürecinin başlaması ile ilgili basın açıklaması: "Müzakere Sürecinde Daha Demokratik, Daha Sosyal, Daha Özgür Bir Türkiye İçin Çaba Göstereceğiz".
- **10 Ekim 2005/121** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, "Kamu Personel Rejimi" hakkındaki basın açıklaması: "Kamu Emekçisinin İş Güvencesi Elinden Alınamaz".
- **11 Ekim 2005/122** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "Türkiye Solunun Genel Durumu ve Geleceği" konferansından sonra çeşitli basın organlarında çıkan "DİSK Parti Kuruyor" başlığıyla verilen haberlerle ilgili basın açıklaması duyurusu.
- **11 Ekim 2005/123** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin TİSK İşveren Dergisi'nin Ekim 2005 sayısı için hazırladığı yazı: "Müzakare Sürecinde Aktif Rol Oynayacağız".
- **12 Ekim 2005/124** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 14-15 Ekim 2005 tarihlerinde Bolu'da yapılan toplantı ile ilgili basın açıklaması: "Bolu Toplantısının Amacı Türkiye'nin Geleceğini Değerlendirmek ve Solda Yeni Bir Tartışma Süreci Başlatmaktır".
- **14 Ekim 2005/125** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 14-15 Ekim 2005 tarihlerinde Bolu'da düzenlenen toplantıda yaptığı açılış konuşması metni.
- **16 Ekim 2005/126** DİSK tarafından düzenlenen "Türkiye'de Ekonomik ve

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

Siyasal Gelişmeler ve Solun Geleceği” konulu Bolu Toplantısı’nın sonuç bildirgesi: “İlk Adım Atıldı”.

● **18 Ekim 2005/127** 16 Ekim 2005 tarihinde Bolu’da yapılan DİSK Başkanlar Kurulu Sonuç Bildirgesi.

● **25 Ekim 2005/128** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, “AKP Hükümeti Halkla Barışmalıdır!” konulu basın açıklaması.

● **28 Ekim 2005/129** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Eğitim-Sen davasının düşmesi ile ilgili yaptığı basın açıklaması.

● **29 Ekim 2005/130** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin Cumhuriyet Bayramı’nın 82. yılı nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Cumhuriyet Bilhas-sa Kimsesizlerin, Kimsesidir”.

● **31 Ekim 2005/131** DİSK/Dev Sağlık-İş Sendikası’nın, Sultanahmet Adliyesi’nde Malatya Çocuk Yuvası olayıyla ilgili gerçek sorumlularının yargılanması için Sağlık Bakanı ve Malatya Sağlık Müdürlüğü hakkında suç duyurusunda bulunacağına ilişkin basın duyurusu.

● **1 Kasım 2005/132** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, Ramazan Bayramı nedeniyle yayınladığı mesaj.

● **1 Kasım 2005/133** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, 1 Kasım 2005 tarihinde yapılan Ekonomik Sosyal Konsey toplantısında yaptığı konuşma metni.

● **10 Kasım 2005/134** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Atatürk’ün ölümünün 67. yılı nedeniyle yaptığı basın açıklaması.

● **10 Kasım 2005/135** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, Bekir Coşkun’un 9 Kasım 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi’nde yayınlanan “Zavallı Sol” başlıklı yazısı için değerlendirmesi.

● **10 Kasım 2005/136** Konfederasyonumuz üyesi Dev Maden-Sen tarafından gerçekleştirilen, “AB Aktif İşgücü Programları Projesi” kapsamında desteklenen, Kütahya’nın Tavşanlı ilçesinde “Madencilik faaliyetleri sonucu işsiz kalan kesimlerin yeniden istihdamı projesi” uygulama ve gözlem programı çerçevesinde 16 Kasım 2005 tarihinde Tavşanlı/Ayvalı Köyü Sağım Üniteli Süt Toplama Merkezi’nin Açılışı ve Tavşanlı Ömerli Mahallesinde Triko Eğitim Merkezi ve Atölyesi’nin tanıtımına ilişkin basın duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

243

- **10 Kasım 2005/137** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, AB Katılım Ortaklığı Belgesi ve 2005 İlerleme Raporu hakkındaki değerlendirmesi: "Sendikal Haklar Önündeki Engellerin Kaldırılması Ertelenemez".
- **11 Kasım 2005/138** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Şemdinli'de yaşanan olaylarla ilgili basın açıklamasıdır: "Devlet İçindeki Çeteler Temizlenmedikçe Gerçek Demokrasi Olmaz".
- **12 Kasım 2005/139** Türkiye'deki gelişmeleri, çalışma yaşamını, işsizliği, özelleştirme politikalarını ve AB sürecini değerlendirmek için 14 Kasım'da Bolu Kuru Otel'de yapılan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı basın duyurusu.
- **14 Kasım 2005/140** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 14 Kasım 2005 tarihinde Bolu Kuru Oteli'nde toplanan DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu açış konuşması.
- **18 Kasım 2005/141** Yönetim Kurulumuzun, 14-15 Kasım 2005 tarihlerinde Bolu Kuru Oteli'nde yapılan DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı sonuçları hakkındaki açıklaması: "DİSK Önümüzdeki Dönemde Daha Aktif Mücadeleye Hazırdır".
- **28 Kasım 2005/142** Genel Sekreterimiz Musa Çam, İstanbul Tabipler Odası Başkanı Gençay Gürsoy, KESK, TMMOB, TDB, diğer meslek odaları ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinin Eğitim-Sen'e destek olmak amacıyla DİSK Genel Merkezi'nde yaptıkları basın açıklaması duyurusu: "Eğitim-Sen'e Yapılan Saldırını Kınıyoruz!"
- **3 Aralık 2005/143** 12 Eylül cuntasına bakan veren, 12 Eylül yasalarına ilk evet diyen örgütlerin DİSK'i karalamaya çalışmalarına DİSK'ten yanıt: "DİSK'e Saldıranlara Hodri Meydan!"
- **9 Aralık 2005/144** DİSK tarafından ilki Bolu'da yapılan "Türkiye'de Ekonomik ve Siyasal Gelişmeler ve Solun Geleceği" konulu toplantının, İstanbul'da yapılan "Solda Yenilenme" başlıklı ikinci konferansın basın duyurusu.
- **10 Aralık 2005/145** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 10 Aralık Sol da Yenilenme Konferansı'nda yaptığı açış konuşması.
- **17 Aralık 2005/146** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB tarafından Ankara'da düzenlenen "Demokratik Türkiye-Halk İçin Bütçe" mitinginde yaptığı konuşma metni.

- **19 Aralık 2005/147** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Sendikalar Kanunu Tasarı Taslağı ile ilgili basın açıklaması: "Sendikalar Kanunu Tasarısı Toplusözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu Tasarısı İle Birlikte Bir Bütün Olarak Ele Alınmalıdır".
- **21 Aralık 2005/148** DİSK'in unutulmaz Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ün ölümünün 14. yıldönümü anma duyurusu.
- **21 Aralık 2005/149** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Danıştay 12. Dairesi'nin SSK Genel Kurulu'nda yapılan Yönetim Kurulu Seçimleri ve Yönetmelik iptaliyle ilgili davada verdiği yürütmeyi durdurma kararı ile ilgili açıklaması.
- **21 Aralık 2005/150** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Adana'da, Konfederasyonumuza üye Dev Sağlık-İş Sendikası'nın üyesi Çukurova Üniversitesi bünyesindeki sağlık çalışanlarını ziyaretiyle ilgili basın duyurusu.
- **22 Aralık 2005/151** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, asgari ücretle ilgili basın açıklaması: "Asgari Ücret Değil, Sefalet Ücreti".
- **30 Aralık 2005/152** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun, DİSK'in 2005 yılı değerlendirmesi ve 2006 yılına dair hedeflerini açıkladıkları basın toplantısı duyurusu.
- **29 Aralık 2005/153** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, MESS Mercek Dergisi'nin Ocak 2006 sayısında yayınlanmak üzere hazırlanan yazısı: "Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi Müzakere Sürecinde Aktif Rol Oynamalıdır".
- **30 Aralık 2005/154** Yönetim Kurulumuzun, 2005 yılı değerlendirmesi ve 2006 yılına dair hedefleri.

2006

- **6 Ocak 2006/01** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Kurban Bayramı mesajı.
- **13 Ocak 2006/02** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, katil Mehmet Ali Ağca'nın tahliyesi ile ilgili basın açıklaması: "Adalet Bakanı'na Çağrımızdır: Ağca'nın Tahliyesine Müdahale Ediniz! Ağca'ya Atılan Her Çiçek Yeniden Kurşun At Demektir!"
- **18 Ocak 2006/03** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin SSK'nın 47. Olağanüstü Genel Kurulu Toplantısı ile ilgili basın açıklaması: "SSK Genel Kurulu'nda Hukuk Yine Yok Ediliyor".

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

245

- **21 Ocak 2006/04** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Mehmet Ali AĞ-CA'nın tekrar cezaevine konmasıyla ilgili basın açıklaması: "Yanlış Hesap Yar-ğıtay'dan Döndü".
- **22 Ocak 2006/05** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Aydın Güven Gürkan'ın vefatı dolayısıyla yaptığı basın açıklaması.
- **24 Ocak 2006/06** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Uğur Mum-cu'nun ölüm yıldönümü dolayısıyla yaptığı basın açıklaması.
- **24 Ocak 2006/07** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, SHP Genel Başkanı Murat Karayalçın'a yanıtı: "DİSK'e Liberal Suçlaması Yapmak Tek Kelimeyle Ayıptır".
- **6 Şubat 2006/08** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Andrea Santore'nin vu-rulmasına ilişkin basın açıklaması: "Andrea Santore'un Vurulmasını Şiddetle Protesto Ediyoruz!"
- **7 Şubat 2006/09** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 11 Şubat Kocaeli Mitin-gi'ne ilişkin basın açıklaması: "Yoksulluğa - Adaletsizliğe Hayır!"
- **8 Şubat 2006/10** Yönetim Kurulumuzun 11 Şubat Kocaeli Mitingi'nin er-telenmesine ilişkin basın açıklaması.
- **10 Şubat 2006/11** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin TİSK'in Conrad Otel'de düzenlediği "Kadın İstihdamı Zirvesi" konulu seminerde yaptığı ko-nuşma.
- **12 Şubat 2006/12** Yönetim Kurulumuzun, DİSK'in kuruluşunun 39. yıl-dönümü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "DİSK'in Tarihi, Demokrasi Mü-cadelesi Tarihidir!"
- **15 Şubat 2006/13** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 19 Şubat Kocaeli Mi-tingi'ne ilişkin basın açıklaması: "Yoksulluğa - Adaletsizliğe Hayır!"
- **19 Şubat 2006/14** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin "Yoksulluğa-Adaletsizliğe Hayır" miting konuşturma metni.
- **22 Şubat 2006/15** DİSK'ten ETUC'a mektup: DİSK, ETUC (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu) Genel Sekreteri John Monks'a bir mektup göndererek Mu-hammed karikatürleri ve sonrasındaki gelişmelerle ilgili kaygılarını iletti.
- **23 Şubat 2006/16** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, son günlerde yaşı-yan intihar olaylarına ilişkin basın açıklaması: "İntiharların Kaynağı Ekonomik ve Sosyal Yıkımsa, Suç Ortağı da Basiretsiz Yöneticilerdir!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **28 Şubat 2006/17** DİSK ve Kızılay'ın gönüllü kan bağışi ile ilgili imzalayacağı protokole ilişkin basın duyurusu.
- **1 Mart 2006/18** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Kızılay'la gönüllü kan bağışi ile ilgili protokol konuşması.
- **3 Mart 2006/19** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 5 Mart 2005 tarihinde Ankara'da ILO tarafından düzenlenen "Üçlü Yapıda Sosyal Diyalog ve Kayıtdışı Konferansı"ndaki konuşması: "Kayıtdışı Ekonomi Önlenmeden Hiçbir Sorun Çözülemez!"
- **3 Mart 2006/20** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 03.03.2006 tarihli Milliyet gazetesinde yayınlanan Melih Aşık'ın yazısına verdiği yanıt.
- **4 Mart 2006/21** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 12 Eylül Cunta lideri Kenan Evren'in yargılanmasına ilişkin basın açıklaması: "12 Eylül'ü Unutmadık, Unutmayacağız! Darbeciler Yargılanmalıdır!"
- **8 Mart 2006/22** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: "Şiddete, Ayrımcılığa, Adaletsizliğe Hayır! Yaşasın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü!"
- **10 Mart 2006/23** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın düzenlediği "Sosyal Diyalog" Projesi'yle ilgili konferansta yaptığı konuşma.
- **14 Mart 2006/24** Van 100. Yıl Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Yücel Aşkın'ın DİSK ziyaretine ilişkin basın duyurusu.
- **18 Mart 2006/25** Yönetim Kurulumuzun Nevruz/Newroz Bayramı dolayısıyla yayınladığı kutlama mesajı: "Halkımızın Nevruz/Newroz Bayramı Kutlu Olsun!"
- **23 Mart 2006/26** DİSK Başkanlar Kurulu'nun 17 Mart 2006 tarihinde yaptığı toplantının ardından çıkarılan sonuç bildirgesi.
- **24 Mart 2006/27** DİSK'in kurucularından ve ilk genel başkanı olan Kemal Türkler'in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde süren davaya katılım için yapılan basın duyurusu.
- **29 Mart 2006/28** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Şişli Belediyesi işyerinde kurulan Referandum 2006 sandığına yapılan saldırıyı protesto için yaptığı basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

247

● **31 Mart 2006/29** Yönetim Kurulumuzun, Sakarya, Siirt, Batman ve Diyarbakır'da artan şiddet olayları konusunda basına ve kamuoyuna yaptığı açıklama: "Gelişen Şiddet Olayları Karşısında Toplumsal Bir Mutabakat Sağlanmalıdır!"

● **1 Nisan 2006/30** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, İş Müfettişleri Derneği'nin İş Yaşamı ve Denetim Kongresi'nde yaptığı konuşma.

● **3 Nisan 2006/31** Fransa'da işçilerin yeni işe alım yasası CPE'nin geri çekilmesi talebiyle ilan ettikleri ikinci bir ulusal eylem gününde yapacakları genel grevle dayanışmak için DİSK'in, Fransa Konsolosluğu önünde yasayı protesto edeceğine ilişkin basın duyurusu!

● **4 Nisan 2006/32** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Fransa'da işçilerin yapacakları genel grevle dayanışmak için Fransa Konsolosluğu önünde yaptığı basın açıklaması.

● **12 Nisan 2006/33** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Bakırköy 2. İş Mahkemesi'nin Gıda-İş Sendikası'nı kapatma kararına ilişkin DİSK Genel Merkezi'nde yapacağı basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.

● **14 Nisan 2006/34** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Yönetim Kurulu adına, DİSK'in kurucu sendikalarından Gıda-İş hakkında verilen kapatma kararı hakkında yaptığı basın açıklaması: "DİSK/Gıda-İş Hakkındaki Kapatma Kararı Hukuksuzdur!"

● **18 Nisan 2006/35** DİSK-TÜRK-İŞ-KESK tarafından oluşturulan 1 Mayıs Tertip Komitesi'nin İstanbul Valiliği'ne başvuruda bulunacağına ilişkin basın duyurusu.

● **19 Nisan 2006/36** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Metraco'da işten atılan üyelerimizle ilgili yapacağı basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.

● **26 Nisan 2006/37** DİSK Genel Sekreteri ve 1 Mayıs 2006 Tertip Komitesi Başkanı Musa Çam'ın 1 Mayıs 2006 kutlamaları için yaptığı basın açıklaması: "Eşitlik, Özgürlük, Adalet ve Barış İçin 1 Mayıs'ta Alanlara!"

● **27 Nisan 2006/38** 1 Mayıs 2006 Kadıköy Kutlamaları Etkinlik Programı.

● **27 Nisan 2006/39** 1 Mayıs 2006 kutlamaları çerçevesinde bölge mitinglerinde okunan konuşma metni: "Eşitlik, Özgürlük, Adalet ve Barış İçin 1 Mayıs'ta Alanlara!"

- **1 Mayıs 2006/40** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 1 Mayıs 2006 konuşma metni.
- **1 Mayıs 2006/41** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 1 Mayıs 2006 Düzenleme Komitesi adına yaptığı açış konuşması: "Sadece Eşitlik, Sadece Özgürlük, Sadece Adalet ve Sadece Barış Demek İçin Değil, Hepsini Birlikte İstedimiz İçin Alanlardayız!"
- **4 Mayıs 2006/42** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 20. İş Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası'nda yaptığı açılış konuşması.
- **6 Mayıs 2006/43** Yönetim Kurulumuzun, "Ermeni Sorunu"na ilişkin Fransa Ulusal Meclisi'nde görüşülecek yasa tasarısına karşı çıkmaları için Fransa işçi sendikalarına ve sosyalist parti grup temsilcilerine gönderdiği yazı: "Ermeni Sorununda Diyalogtan Başka Çözüm Var Mı?"
- **8 Mayıs 2006/44** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Terörle Mücadele Yasa Tasarısı'nın kaldırılmasına ilişkin yaptığı basın açıklaması: TMY'ye 'Doğrudan' ve 'Duraksamadan' Hayır! TMY Tasarısıyla Amaç Süresiz OHAL, İstikamet ise 12 Eylül'dür!
- **10 Mayıs 2006/45** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, SSGSS Yasası'nın veto edilmesine ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Cumhurbaşkanı Sezer Sosyal Devletin Tasfiyesine İzin Vermedi!"
- **11 Mayıs 2006/46** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Cumhuriyet Gazetesi'ne yönelik saldırılara ilişkin basın açıklaması: "Üçüncü Saldırıyı Mı Bekleyeceğiz!"
- **17 Mayıs 2006/47** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, veto edilen SSGSS yasasının yeniden düzenlenmesine ilişkin Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a görüşme yapmak için gönderdiği çağrı mektubu.
- **17 Mayıs 2006/48** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ile DISK Yönetim Kurulu Üyesi ve Oleyis Genel Başkanı Kamer AKTAŞ'ın katılımıyla CONRAD Otelinde yapılacak Toplu Sözleşme İmza Töreni'ne katılım için yapılan basın duyurusu.
- **17 Mayıs 2006/49** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Danıştay 2. Dairesi'ne yönelik saldırıya ilişkin basın açıklaması: "Karanlığa Karşı Özgür ve Demokratik Türkiye!"

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

249

- **18 Mayıs 2006/50** Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun, Emek Platformu Dönem Sözcüsü ve DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi başkanlığında, 5489 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın Cumhurbaşkanlığı tarafından veto edilmesinden sonra yapılacak etkinlikleri görüşmek üzere yapacağı toplantıya katılım için yapılan basın duyurusu.
- **22 Mayıs 2006/51** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin GATA'da Sayın Bülent Ecevit'e yapacağı ziyarete katılım için yapılan basın duyurusu.
- **29 Mayıs 2006/52** Yönetim Kurulumuzun, hükümetin çalışma yaşamıyla ilgili uygulamaları konusunda yapacağı durum değerlendirmesi toplantısına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **29 Mayıs 2006/53** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK Yönetim Kurulu adına DİSK'in çeşitli diyalog mekanizmalarındaki üyeliğini askıya almasıyla ilgili basın açıklaması: "Hükümeti, Çalışma Hayatını ILO Kararlarına Uygun Şekilde Yeniden Düzenlemeye Davet Ediyoruz".
- **29 Mayıs 2006/54** Emek Platformu'nda alınan kararlar doğrultusunda yapılacak 30 dakikalık Genel Uyarı Eylemleri için Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Topkapı Ambarlar'da nakliyat işçileriyle birlikte yapacağı eyleme katılım için yapılan basın duyurusu.
- **30 Mayıs 2006/55** Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı'nın yeniden geçmemesi için yapılan 30 dakikalık Genel Uyarı Eylemleri'ne ilişkin basın bilgilendirilmesi.
- **31 Mayıs 2006/56** Genel Sekreterimiz Musa Çam, DİSK/Limter İş'e yapılan saldırıyı kınadı.
- **2 Haziran 2006/57** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, grizu patlamasında 17 işçinin ölmesini "madenciliğin tabiatı" olarak gören Bakan Hilmi Güler'e yanıtı: "AKP Hükümeti Bir Kez Daha Suçüstü Yakalanmıştır!"
- **2 Haziran 2006/58** DİSK/Limter İş, Desan Tersanesi'ndeki hak gasplarına karşı direnişinin 12. gününde, tersane önünde yapacağı basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **9 Haziran 2006/59** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin de katıldığı ILO Türkiye Temsilciliği önünde yapılan eyleme katılım için yapılan basın duyurusu.
- **12 Haziran 2006/60** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, sendikalaşan

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

işçilerin işten atılmasını protesto için, ILO Türkiye Temsilciliği önünde yaptığı basın açıklaması metni: “Hükümet ILO Kararlarını Hayata Geçirmelidir!”

● **12 Haziran 2006/61** Birleşik Metal-İş Sendikamızın, 2006 yılı Mart ayında örgütlenmesi sonucunda işten çıkarılan 45 üyesi için MİTO Yapı Malzemele-ri San. ve Tic. A.Ş. işyeri önünde yapılacak basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **12 Haziran 2006/62** Genel Sekreterimiz Musa Çam, DİSK/Limter İş Genel Başkanı Cem Dinç ve Eğitim Uzmanı Kamber Saygılı’nın tutuklanmalarını kınadı.

● **14 Haziran 2006/63** Türkiye işçi sınıfı tarihine şanlı bir sayfa açan 15-16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişinin 36. yılında Türkiye genelinde birçok etkinliklerle kutlandı. Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulu üyelerimizin de katıldıkları İstanbul etkinliklerine katılım için yapılan basın duyurusu.

● **16 Haziran 2006/64** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, Sarıyer Belediyesi kapısına aldıkları grev kararını asmak isteyen DİSK/Genel-İş 4 Nolu şubeye üye işçilere yapılan saldırıyı kınadı!

● **20 Haziran 2006/65** DİSK, “Birazada Yaşamı Savunalım” mitingine katılma kararı aldı!

● **27 Haziran 2006/66** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, 27 Haziran 2006 tarihinde Hürriyet gazetesi internet sitesinde çıkan “DİSK parti kuruyor” başlıklı haber ile ilgili “DİSK Parti Kurmuyor” başlıklı değerlendirmesi.

● **30 Haziran 2006/67** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Sivas Katliamı’nın 13. yılı nedeniyle yaptığı basın açıklaması.

● **6 Temmuz 2006/68** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, İsrail’in Filistin’e yönelik yeni saldırılarına ilişkin yaptığı basın açıklaması: “İsrail, Filistin’de Uyguladığı İnsan Hakları İhlaline, İlan Edilmemiş Savaşa Son Vermelidir. Barışın Sağlanmasını Engelleyen Her Türlü Şiddet Yöntemleri Karşılıklı Olarak Durdurulmalıdır!”

● **12 Temmuz 2006/69** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, IMF açıklamalarına ilişkin basın açıklaması: “Sermayenin İşçi Sınıfına Saldırıları Giderek Artıyor!”

● **18 Temmuz 2006/70** Yönetim Kurulumuzun, sendikal hak özgürlüklerle ilgili yaşanan yakıcı sorunları görüşmek ve gündemde bulunan yasa değişik-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

251

liklerinin ILO, AB normları ve DİSK'in talepleri doğrultusunda bir an önce gerçekleştirilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'na yaptığı ziyarete katılım için yapılan basın duyurusu.

● **19 Temmuz 2006/71** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun, dayanışma amacıyla, Kartal H Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Limter-İş Sendikası Genel Başkanı Cem Dinç ve Sendika Eğitim Uzmanı Kamber Saygılı'nın ilk duruşmasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **19 Temmuz 2006/72** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Doğu ve Güneydoğu'da 13 askerin öldürülmesiyle yeniden yükselen çatışmalara ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Akan Kan, Terör ve Şiddet Durmalı, Durdurulmalıdır!"

● **21 Temmuz 2006/73** Konfederasyonumuzun kurucusu ve ilk Genel Başkanı, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı, Türkiye işçi sınıfının unutulmaz önderlerinden Kemal Türkler'in katledilişinin 26. yılında Topkapı'daki mezarı başında yapılan anmaya katılım için yapılan basın duyurusu.

● **24 Temmuz 2006/74** DİSK/Tekstil Genel Başkanı Süleyman Çelebi'nin, MENSA'da 94 işçinin işten atılması, sendikasızlaştırma ve sosyal hakların gaspedilmesine, işverenin yasalara uymamasına ilişkin başlatılan oturma eyleminde yaptığı basın açıklaması.

● **25 Temmuz 2006/75** Üç günü kapsayan "Dünyanın Bütün Barışçıları Birleşin! İsrail'i Durdurun!" kampanyasının kamuoyuna açıklanması için yapılacak basın toplantına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **26 Temmuz 2006/76** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Filistin ve Lübnan halkıyla dayanışmak için başlatılan oturma eyleminde yaptığı basın açıklaması metni: "İsrail, Filistin'de Uyguladığı İnsan Hakları İhlaline, İlan Edilmemiş Savaşa Son Vermelidir. Barışın Sağlanmasını Engelleyen Her Türlü Şiddet Yöntemleri Karşılıklı Olarak Durdurulmalıdır!"

● **27 Temmuz 2006/77** Konfederasyonumuz tarafından başlatılan, "Dünyanın Bütün Barışçıları Birleşin! İsrail'i Durdurun!" kampanyasının 2. gününde, İsrail Başbakanına mektup gönderilmesi ve İsrail Başkonsolosluğu önünde yapılacak basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **27 Temmuz 2006/78** İsrail Başbakanı Ehud Olmert'e iletmek üzere "Savaşı durdurun!" çağrısı yapan mektubun ardından İsrail İstanbul Başkonsolosluğu'nun DİSK'ten görüşme talebinde bulunduğuyla ilişkin basın bilgilendirilmesi.

- **27 Temmuz 2006/79** Yönetim Kurulumuzun, İsrail İstanbul Başkonsolosluğu'nun görüşme talebini değerlendirdiği ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin MYK'nın bu kararını, Taksim Gezi Parkı'nda bulunan oturma eylemi çadırından Galatasaray'a yapılacak meşaleli yürüyüşün ardından açıklayacağına ilişkin basın duyurusu.
- **27 Temmuz 2006/80** DİSK MYK'nın, İsrail İstanbul Başkonsolosluğu'nun görüşme talebini kabul ettiği ve İsrail İstanbul Başkonsolosu'yla DİSK Genel Merkezi'nde bir araya geleceğine ilişkin basın duyurusu.
- **28 Temmuz 2006/81** "Dünyanın Bütün Barışçıları Birleşin! İsrail'i Durdurun!" kampanyasının 3. gününde geniş bir kitle katılımıyla Taksim Gezi Parkı'nda toplanılıp Dolmabahçe'ye yürüneceğine ilişkin basın duyurusu.
- **28 Temmuz 2006/82** İsrail İstanbul Başkonsolosu Mordehai Amihai'nin, DİSK'in İsrail Başbakanı Ehud Olmert'e gönderdiği mektubun ardından DİSK Genel Merkezi'ne gelerek, Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, Genel Sekreterimiz Musa Çam ve Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu ile yaptığı görüşme sonucuna ilişkin basın açıklaması.
- **31 Temmuz 2006/83** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin de katıldığı Beyoğlu Belediyesi ile DİSK/Genel-İş Sendikası arasında imzalanan toplu sözleşme törenine katılım için yapılan basın duyurusu.
- **10 Ağustos 2006/84** DİSK kurucularından ve DİSK eski Genel Başkanı, işçi sınıfının ve DİSK'in mücadele neferlerinden Kemal Nebioğlu'nu yitirmemize ilişkin basın açıklaması.
- **10 Ağustos 2006/85** Konfederasyonumuz kurucularından ve eski Genel Başkanımız Kemal Nebioğlu'nun cenaze törenine ilişkin basın duyurusu.
- **11 Ağustos 2006/86** DİSK Yönetim Kurulu adına Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Konfederasyonumuzun kurucusu ve eski Genel Başkanımız Kemal Nebioğlu anısına yayınladığı bildiri.
- **14 Ağustos 2006/87** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin de katıldığı, Sarıyer Belediyesi ile DİSK/Genel-İş Sendikası arasında imzalanan toplu sözleşme törenine katılım için yapılan basın duyurusu.
- **14 Ağustos 2006/88** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK kurucularından ve eski Genel Başkanımız Kemal Nebioğlu'nu uğurlama töreninde yaptığı konuşma.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

253

- **16 Ağustos 2006/89** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin de katıldığı, Küçükçekmece Belediyesi ile DISK/Genel-İş Sendikası arasında imzalanan toplu sözleşme törenine katılım için yapılan basın duyurusu.
- **16 Ağustos 2006/90** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, asbest yüklü Otopan gemisinin Türkiye'ye gelişine ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Otopan'ın Karasularımıza Girmesine İzin Verilmemelidir!"
- **17 Ağustos 2006/91** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, hükümetle kamu emekçileri sendikaları arasında sürdürülen toplu görüşmelere ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Bu Komediye Son Verin! Kamuda Toplu Görüşmelerde Ortaoyunu Oynanıyor..."
- **17 Ağustos 2006/92** 2006'da da Barışarock'a katılma kararı basın duyurusu.
- **18 Ağustos 2006/93** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Barışarock 2006'ya katılım çağrısı konuşması.
- **25 Ağustos 2006/94** Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu'nun Dearsan Tersanesi'nde meydana gelen iş kazasını protesto eden Limter-İş yöneticilerine saldıran polislerle ilgili yaptığı basın açıklaması: "Polisin Görevi Hukuksuzluğu Protesto Eden İşçilere Sendikacılara Saldırmak Değil, İş Cinayeti İşleyenleri Soruşturmalıdır".
- **25 Ağustos 2006/95** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Lübnan'a asker gönderilmemesi konusunda yaptığı basın açıklaması: "Lübnan'a Asker Gönderilmesin!".
- **25 Ağustos 2006/96** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, KESK'in 29 Ağustos eylemleri hakkında yaptığı basın açıklaması: "KESK'in 29 Ağustos Eylemini Destekliyor, Bütün İşçi ve Emekçileri Eyleme Katılmaya Çağırıyoruz!"
- **28 Ağustos 2006/97** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Lübnan'a asker gönderilmemesi konusunda yaptığı basın açıklaması.
- **30 Ağustos 2006/98** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, artan bombalama olayları konusunda "Savaş Tacirleri İşbaşında!.. Barış ve Kardeşlik Özlemlerimizi Engelleyemeyecekler!" başlığıyla yaptığı basın açıklaması.
- **30 Ağustos 2006/99** Yönetim Kurulumuzun, Bakanlar Kurulu'nun Lübnan'a asker gönderilmesi kararının ardından toplanarak aldığı, "İnsanları tabutlarda görmek istemiyoruz! ASKER GÖNDERME!" kampanya etkinlikleri duyurusu.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **31 Ağustos 2006/100** “İnsanları Tabutlarda Görmek İstemiyoruz! ASKER GÖNDERME!” kampanyasının tanıtımı için yapılan basın açıklamasına çağrı.
- **1 Eylül 2006/101** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yaptığı basın açıklaması: “Ülkemizi ve Halkımızı Düşünenler Savaşa Karşı Çıkarken, ABD Çıkarları İçin Gençlerimizi Peşkeş Çekenler Vatanı İhanet İçerisindedirler!”
- **4 Eylül 2006/102** AKP iktidarının Lübnan’a asker gönderilmesi konusundaki tezkere hazırlıklarını tamamlaması ve Meclis’i 5 Eylül’de bu gündemle toplayacağından, DISK, KESK, TMMOB, TTB, TÜRMOB, TÜRK DIŞ HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜM EMEKLİLER DERNEĞİ, TÜM BAĞ-KUR EMEKLİLERİ DERNEĞİ tarafından alınan kararla 5 Eylül 2006 tarihinde Ziya Gökalp’e yürünmesi eylemi basın duyurusu.
- **6 Eylül 2006/103** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin de katıldığı, “TV ve sinema sektöründe çalışma yaşamının yeniden yapılanması”yla ilgili Sine-Sen’in düzenlediği basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **7 Eylül 2006/104** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin “TV ve sinema sektöründe çalışma yaşamının yeniden yapılanması” toplantısında yaptığı konuşma metni.
- **12 Eylül 2006/105** DISK’in 12 Eylül’ün 26. yılı protestosu çerçevesinde Taksim Meydanı’nda yapacağı protestoya ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **12 Eylül 2006/106** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin 12 Eylül’ü protesto gösterisinde yaptığı konuşma: “12 Eylül Bütün Sonuçlarıyla Ortadan Kaldırılmalı ve Başta Kenan Evren Olmak Üzere Bütün 12 Eylülcüler Yargılanmalıdır!”
- **13 Eylül 2006/107** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefetten aldığı 18 ay hapis cezasının Yargıtay tarafından bozulmasının ardından yeniden yapılan yargılamasında beraat etmesine ilişkin basın açıklaması.
- **15 Eylül 2006/108** Eğitim-Sen’in düzenlediği “Bütçeden Eğitime Yeterli Kaynak ve Okuluma Yeterli Ödenek İstiyorum” kampanyasını görüşmek, bu konuda kamuoyu oluşturmak üzere Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer’in Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulun’a yaptığı ziyaretin basın duyurusu.
- **21 Eylül 2006/109** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin de katıldığı,

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

255

Eminönü Belediyesi ile DİSK/Genel-İş Sendikası arasında imzalanacak toplu sözleşme törenine katılım için yapılan basın duyurusu.

● **22 Eylül 2006/110** DİSK'in kurucularından ve ilk genel başkanımız Kemal Türkler'in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili süren davaya katılım için yapılan basın duyurusu.

● **25 Eylül 2006/111** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, TBMM'de görüşülen Avrupa Sosyal Şartı'na ilişkin yaptığı basın açıklaması.

● **27 Eylül 2006/112** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Limter-İş sendikası'na yapılan baskınla Limter-İş Genel Başkanı ve Genel Sekreterinin gözaltına alınmasına ilişkin yaptığı basın açıklaması.

● **27 Eylül 2006/113** F Tipi cezaevlerindeki tecrit uygulamasını protesto etmek için 5 Nisan 2006 tarihinde ölüm orucuna başlayan avukat Behiç Aşçı'yı DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, Genel Sekreterimiz Musa Çam, Genel Başkan Yardımcısı Adnan Serdaroğlu ile KESK, TMMOB ve TTB temsilcilerinden oluşan bir heyetin ziyaret edeceğine ilişkin basın duyurusu.

● **28 Eylül 2006/114** F Tipi Cezaevleri ve tecrite karşı ölüm orucu eyleminde bulunan Av. Behiç Aşçı'yı ziyaret eden DİSK, KESK, TMMOB ve TTB Heyeti adına Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin yaptığı açıklama.

● **4 Ekim 2006/115** Al-Co Tencere işyerinde başlayan sendikal örgütlenmeden sonra Al-CO işvereni ve Garipoğlu Grubu toplam 80 üyemizi işten atarken Adana ve yurdun değişik bölgelerinden 150'ye yakın kişiyi fabrikaya getirerek işyeri içinde tutmasını, işyerinde yaşanan son gelişmeleri kamuoyuyla paylaşma amacıyla fabrika önünde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin yapacağı basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **5 Ekim 2006/116** 7 Ekim 2006 Cumartesi günü saat: 12:30'da Konfederasyonumuz üyesi Limter-İş Sendikası Genel Başkanı Cem Dinç ve Genel Sekreter Zafer TEKTAŞ'ın tutuklanmaları ve Limter-İş sendikamıza yönelik antidemokratik baskı ve yıldırma politikalarının son bulması talepleriyle ilgili Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu'nun, Limter-İş Sendikası Genel Merkezi'nde yapacağı basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **7 Ekim 2006/117** Genel Başkan Yardımcımız Adnan Serdaroğlu'nun Limter-İş Sendikası Genel Başkanı ve Genel Sekreteri'nin gözaltına alınması ve Limter-İş Sendikası'na yapılan baskılara ilişkin, Limter-İş Genel Merkezi'nde yaptığı basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **7 Ekim 2006/118** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "irtica tehlikesi" tartışmaları üzerine yaptığı basın açıklaması: "Türkiye Ortaçağ Karanlığına Teslim Olmayacak!"
- **9 Ekim 2006/119** DİSK Yönetim Kurulu'nun, "Ermeni Sorunu"na ilişkin Fransa Ulusal Meclisi'nde görüşülecek yasa tasarısı dolayısıyla yaptığı basın açıklaması.
- **17 Ekim 2006/120** 2006-2008 dönemi metal işkolu grup toplu iş sözleşmelerinde uyuşmazlık tutulması nedeniyle, metal işçilerinin yaşama ve çalışma koşullarının incelendiği "Metal İşçisinin Gerçeği 2006" araştırması ve toplu iş sözleşmesindeki uyuşmazlık nedenleri, gelinen aşama ve MESS'in taleplerine metal işçilerinin vereceği yanıtlar, Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Birleşik Metal İş Sendikası Genel Başkanı Adnan Serdaroğlu'nun katılımı ile gerçekleştirilecek olan basın toplantısına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **17 Ekim 2006/121** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin TİSK İşveren Dergisi'nin 2006 Ekim sayısı için hazırladığı "Mesleki Yeterlilik Kurumu Yasası" konusunda yazısı.
- **19 Ekim 2006/122** F Tipi cezaevlerindeki tecrit uygulamasını protesto etmek için 5 Nisan 2006 tarihinde ölüm orucuna başlayan avukat Behiç Aşçı'nın evi önünde Genel Sekreterimiz Musa Çam başkanlığında DİSK'e üye sendika şube başkanlarının katılımıyla yapılan basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.
- **20 Ekim 2006/123** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, F Tipi Cezaevleri ve tecrit politikalarına ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Özel Arabasında Üç Dakika Kapalı Kaldığı İçin Balyozla Kurtarılanlar, İnsanları Yıllarca F Tipi Cezaevlerinde Tutuyorlar".
- **20 Ekim 2006/124** DİSK kurucularından ve DİSK/Türkiye Maden İş Sendikası Başkan Vekili Şinasi Kaya'yı yitirmemize ilişkin basın açıklaması.
- **27 Ekim 2006/125** Türkiye işçi sınıfı hareketinin unutulmaz önderlerinden, TİP'in Kurucularından, 1965- 1973 seçimlerine kadar 2 dönem TİP Milletvekilliği yapmış, Konfederasyonumuzun kurucusu ve Lastik-İş Sendikamızın Genel Başkanı Rıza Kuas'ın ölümünün 25. yılında mezarı başında yaptığımız anmaya katılım için yapılan basın duyurusu.
- **27 Ekim 2006/126** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, asgari ücretle

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

257

ilgili yaptığı basın açıklaması: “Asgari Ücretin Belirlenmesinde, Ortaoyununa Son Verilmelidir!”

● **31 Ekim 2006/127** DİSK’in kurucularından ve ilk genel başkanı olan Kemal Türkler’in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili süren davaya katılım için yapılan basın duyurusu.

● **31 Ekim 2006/128** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC)’un kuruluşu için gittiği Viyana’da yaptığı basın açıklaması.

● **1 Kasım 2006/129** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, yayınladığı bir kitap nedeniyle yargılanan Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ davasına ilişkin basın açıklaması: “Ortaçağ Karanlığı, Yakacağımız Meşalelerin Çığ’a Dönüşmesiyle Aydınlanacaktır!”

● **1 Kasım 2006/130** Çorlu’da faaliyet gösteren DS Simth Trakya Oluklu Mukavva Kutu San. Tic. AŞ’de 13 işçinin yasal haklarının gaspedilerek işten çıkarılması ve işçilerin DİSK üyeliğinden ayrılması için baskı yapılmasını protesto etmek ve işten çıkarılan işçilerin bütün hakları verilerek yeniden işe alınmaları için, Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın işyeri önünde yaptığı basın açıklamasına katılım için yapılan basın duyurusu.

● **2 Kasım 2006/131** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, örgütlendikleri için işten atılan DS Simth işçileriyle dayanışmak için yapılan protesto eyleminde yaptığı basın açıklaması: “DS Simth İşçisi Yalnız Değildir!”

● **6 Kasım 2006/132** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, Sayın Bülent Ecevit’in vefatına ilişkin basın açıklaması: “Türkiye İşçi Sınıfı O’nu Unutmayacak!”

● **8 Kasım 2006/133** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin kalp rahatsızlığından dolayı hastaneye kaldırılmasına ilişkin basın açıklaması.

● **8 Kasım 2006/134** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Sayın Ecevit’in 12 Eylül’de tutuklanmasına üzüldüğünü söyleyen Darbeci Evren’in sözlerine ilişkin “12 Eylül’ü ve Darbecileri Hiç Unutmadık, Unutturmayacağız!” başlığıyla yaptığı basın açıklaması.

● **9 Kasım 2006/135** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Atatürk’ün ölümünün 68. yılına ilişkin basın açıklaması.

● **10 Kasım 2006/136** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, AB İlerleme Rapo-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

ru'na ilişkin basın açıklaması: “AB İlerleme Raporu: Tren Kazası Yok Ama Vagonlar Boş!”

● **16 Kasım 2006/137** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Milli Eğitim Şûrası'na ilişkin basın açıklaması: “Milli Eğitim Şûrası'na Hükümetin Gölgesi Düştü! DİSK Oylamalara Katılmaksızın Şûra'dan Çekiliyor!”

● **22 Kasım 2006/138** 2. Ulusal Sosyal Politikalar Kongresi basın duyurusu.

● **23 Kasım 2006/139** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 2. Ulusal Sosyal Politikalar Kongresi'nde yaptığı konuşma.

● **24 Kasım 2006/140** IMF ve Dünya Bankası'nın ülkemize dayattığı ve çalışanların haklarını gaspeden sosyal güvenlik reformu kapsamında oluşturulan Sosyal Güvenlik Kurumu Olağanüstü Genel Kurulu'na katılmama kararı alan DİSK'in basın toplantısı duyurusu.

● **24 Kasım 2006/141** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Sosyal Güvenlik Kurumu Olağanüstü Genel Kurul Toplantısına katılmama kararıyla ilgili basın açıklaması.

● **25 Kasım 2006/142** DİSK tarafından 23-24 Kasım 2006 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen “Sosyal Adalet İçin Ekonomi Politikaları” konulu 2. Ulusal Sosyal Politika Kongresi bitiinde hazırlanan “Sosyal Adalet İçin Sosyal Haklar Manifestosu”nun basın açıklaması.

● **29 Kasım 2006/143** 25 Kasım 2006 günü Ankara Genel-İş toplantı salonunda toplanan DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu sonuç bildirgesi.

● **30 Kasım 2006/144** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, asgari ücret görüşmelerine ilişkin basın açıklaması: “Asgari Ücret Yoksulluk Ücreti Değil, Geçinmeye Yeterli Ücret Olarak Belirlenmelidir!”

● **8 Aralık 2006/145** “Sayın Başbakan Asgari Ücret - Kaç Simit? Bizi Muhtaç Ettiniz Kuru Simate!” temel sloganıyla başlatılan “İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret” kampanyası basın duyurusu.

● **11 Aralık 2006/146** Şişli Belediyesi Kent Yol A.Ş. işletmesinde çalışan yaklaşık 1000 işçi adına Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, Genel Başkan Yardımcımız ve Genel-İş Sendikası Genel Başkanı Mahmut Seren ve Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül tarafından imzalanan toplu sözleşme töreninin ardından, Lütfü Kırdar Kongre Merkezi'nde yapılan “İşçi Şöleni”nin basın duyurusu

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

259

- **12 Aralık 2006/147** “İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret” kampanyası çerçevesinde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun katıldıkları basın açıklaması ve bildiri dağıtımı eylemlerinin basın duyurusu.
- **12 Aralık 2006/148** DİSK’in kurucularından ve ilk Genel Başkanımız Kemal Türkler’in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili süren davanın basın duyurusu
- **13 Aralık 2006/149** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, “İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret” kampanyası çerçevesinde, Kadıköy İskele Meydanı’nda asgari ücretle ilgili yaptığı basın açıklamasının duyurusu.
- **13 Aralık 2006/150** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, asgari ücretle ilgili Kadıköy İskele Meydanı’ndaki basın açıklamasında yaptığı konuşma metni: “Asgari Ücrette Ortaoyununa Son! Bizi Muhtaç Ettiniz Kuru Simit!”
- **14 Aralık 2006/151** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, “İnsanca Bir Yaşam İçin Asgari Ücret” kampanyası çerçevesinde, Unkapanı Bölge Çalışma Müdürlüğü önünde asgari ücretle ilgili basın açıklamasının duyurusu.
- **14 Aralık 2006/152** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, asgari ücretle ilgili Unkapanı Bölge Çalışma Müdürlüğü önündeki basın açıklamasında yaptığı konuşma metni: “Asgari Ücrette Ortaoyununa Son Verilmeli, Halkın ve Emekçilerin Olmadığı Bir Bütçe Onaylanmamalıdır!”
- **15 Aralık 2006/153** DİSK Ankara Bölge Temsilciliğimiz’in asgari ücrete ilişkin Çalışma Bakanlığı önünde yaptığı basın açıklamasının duyurusu.
- **15 Aralık 2006/154** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, üniversitelerde artan saldırılara ilişkin basın açıklaması: “Öğrencilerimizi Kurda Kuşa Yem Etmeyeceğiz!”
- **20 Aralık 2006/155** İşçi sınıfının onur tarihine adını yazdıran, DİSK’in unutulmaz Genel Başkanlarından Abdullah Baştürk’ün mezarı başında yapılan anma etkinliği için yapılan basın duyurusu.
- **22 Aralık 2006/156** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, 5510 Sayılı Yasa’nın bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptali ile ilgili basın açıklaması.
- **26 Aralık 2006/157** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, asgari ücret kararına ilişkin basın açıklaması: “Ortaoyunu Sona Erdi, ‘Simit Zammi’ Açıklandı!”

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **28 Aralık 2006/158** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, üniversitelerde artan saldırılara ilişkin basın açıklaması: "Her Öğrenciye Bir "Çelik Yelek" Verilsin!"
- **28 Aralık 2006/159** DİSK Avrupa Yakası Bölge Temsilcimiz Mehmet Karagöz'ün, DİSK Kadın Komisyonu üyelerinin de hazır bulunduğu, Bursa'nın Nilüfer ilçesinde kurulu Özay Tekstil'de 2005 yılında yanarak ölen 5 kadın işçi için yapılan anma töreni basın duyurusu.
- **28 Aralık 2006/160** DİSK Avrupa Yakası Bölge Temsilcimiz Mehmet Karagöz'ün, 2005 yılında Bursa'da bir fabrikada yanarak ölen beş kadın işçi için yapılan anma töreninde yaptığı konuşma metni: "Bursa'da Yanarak Can Veren Beş Kadın İşçi Aramızda!"
- **29 Aralık 2006/161** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin yayınladığı yeni yıl ve bayram mesajı.

2007

- **5 Ocak 2007/01** DSP Genel Başkanı Zeki Sezer'in DİSK'i ziyaretine ilişkin basın duyurusu.
- **9 Ocak 2007/02** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Yönetim Kurulumuzun bir basın toplantısıyla 2006 yılını değerlendireceğine ve 2007 yılına dair hedefleri ortaya koyacağına ilişkin basın duyurusu.
- **10 Ocak 2007/03** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin yaptığı, "DİSK Yönetim Kurulu'nun 2006 yılı değerlendirmesi ve 2007 yılı için hedefler" başlıklı basın açıklaması.
- **19 Ocak 2007/04** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin silahlı saldırı sonucu öldürülen Hrant Dink'e ilişkin "Hrant Dink'e Yapılan Saldırı Türkiye'ye Yapılan En Büyük Saldırıdır" başlıklı basın açıklaması.
- **22 Ocak 2007/05** Ölüm orucunda 300. Gününe yaklaşan Av. Behiç Aşçı'nın evinin önünde Genel Başkanımız, TTB Başkanı Gencay Gürsoy, KESK, TMMOB ve İstanbul Barosu Başkanı'nın katılacağı bir basın açıklaması yapılacağına ve ölüm oruçlarının bitirilmesi için Behiç Aşçı'nın ziyaret edileceğine ilişkin basın duyurusu.
- **24 Ocak 2007/06** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Uğur Mumcu'nun ölüm yıldönümü nedeniyle yaptığı basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

261

- **24 Ocak 2007/07** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İsmail Cem'in vefatı nedeniyle yaptığı basın açıklaması.
- **25 Ocak 2007/08** Tekstil İşçileri Sendikası Genel Başkanı ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, iktidarı ve muhalefeti kayıtdışı ekonomi, işsizlik, yoksulluk bağlamında tekstil sektörünün sorunlarının ivedilikle görüşülmesini talep etmesiyle ilgili basın açıklaması.
- **5 Şubat 2007/09** Kurucularımızdan ve ilk Genel Başkanımız Kemal Türkler'in 1980 yılında katledilmesiyle ilgili davanın 5 Şubat 2007 tarihinde yapılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **7 Şubat 2007/10** Genişletilmiş Başkanlar Kurulunun, 2-3 Şubat 2007 tarihleri arasında toplanarak ülkemizde ve sendikal alanda yaşanan son gelişmeleri ve sorunları değerlendirmesine ve toplantı sonucunda alınan kararlara ilişkin basın açıklaması.
- **8 Şubat 2007/11** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Urfa'nın Ceylanpınar ilçesinde çoğu kız çocuğu olan tarım işçilerini taşıyan kamyon kazasında 9 kadının hayatını kaybetmesi üzerine yaptığı basın açıklaması.
- **8 Şubat 2007/12** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, sivil toplum kuruluşlarının" yeni 301. madde önerisi üzerine "Yeni 301. Madde önerisi yeni tartışmaları doğuracak, makyaj niteliğinde bir öneridir" diyerek Konfederasyonumuzun önerisine ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **9 Şubat 2007/13** Tekstil İşçileri Sendikası Genel Başkanı ve Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, iktidarı tekstil zirvesine çağırmasına ilişkin basın açıklaması.
- **9 Şubat 2007/14** 13 Şubat 2007, Konfederasyonumuzun 40. yıldönümü nedeniyle düzenlenecek etkinliklere ilişkin basın duyurusu.
- **9 Şubat 2007/15** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın "Sağlıkta Dönüşüm Programı ve Performansın Sağlık Ortamına Etkisi" konusundaki basın açıklaması.
- **12 Şubat 2007/16** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in 40. yıl etkinlikleri kapsamında düzenlenen "DİSK 40 Yıllık Arşivini Açıyor!" basın toplantısında yaptığı konuşma metni.
- **12 Şubat 2007/17** 13 Şubat 2007, DİSK'in kuruluşunun 40. yılı. Nedeniyle "DİSK Kuruluş Nedenleri ve Mücadele İçinde DİSK Kurumsal Kimliği" başlığıyla Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde düzenlenen panele ilişkin basın duyurusu

- **13 Şubat 2007/18** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in 40. yıl etkinlikleri kapsamında düzenlenen "DİSK Kuruluş Nedenleri ve Mücadele İçinde DİSK Kurumsal Kimliği" konulu panelde yaptığı konuşma metni.
- **15 Şubat 2007/19** DİSK - KESK - TMMOB - TTB - İSTANBUL BAROSU - İSM-MMO - İSTANBUL DIŞ HEKİMLERİ ODASI ve İSTANBUL VETERİNER HEKİMLER ODASI genel başkanlarının Taksim Hill Otel'de "20 Mart 20 De Savaşa Dur De!" kampanyasına ilişkin yaptıkları basın açıklaması metni.
- **16 Şubat 2007/20** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Eyüp Güzeltepe Mahallesi'nde Kemal Türkler Caddesi adının değiştirilmesine ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **20 Şubat 2007/21** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, son günlerde basına ve basın mensuplarına yönelik baskılara ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **22 Şubat 2007/22** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "Kayıtdışı İstihdama Karşı Hep Birlikte" uluslararası konferansında yaptığı konuşma metni.
- **23 Şubat 2007/23** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in 40. yıl etkinliklerine TV ve radyo kanallarında yer vermemesine ilişkin TRT Genel Müdürlüğü'ne gönderdiği yazı.
- **25 Şubat 2007/24** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DSP'nin düzenlediği "Emek Kurultayı'nda yaptığı konuşma metni.
- **26 Şubat 2007/25** Konfederasyonumuz 40. yıl etkinlikleri kapsamında 26 Şubat 2007 tarihinde Harbiye Lütfü Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda düzenlenen "DİSK 40 Yıllık Dostlarıyla Buluşuyor" gecesine ilişkin basın duyurusu.
- **26 Şubat 2007/26** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "DİSK Yıllık Dostlarıyla Buluşuyor" gecesinde yaptığı konuşma metni.
- **27 Şubat 2007/27** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin gazetede yayınlanan "Solda birliğin çatısı DSP, lideri Sarıgül" başlıklı bir yazı ile ilgili olarak kamuoyuna yaptığı basın açıklaması.
- **1 Mart 2007/28** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İbrahim Ethem Ulagay İlaç Fabrikası'nda sendikal mücadele nedeniyle işten atılan işçiler ile ilgili yapacağı basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.
- **5 Mart 2007/29** Konfederasyonumuzun kurucu Genel Başkanı Kemal

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

263

Türkler'i katledenlerin yargılandığı davanın duruşmasının 5 Mart 2007 tarihinde yapılacağına ilişkin basın duyurusu.

● **6 Mart 2007/30** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Kemal Türkler davasının toplumun vicdanını tatmin etmeyen şekilde sonuçlandırılmasına ilişkin yaptığı basın açıklaması.

● **7 Mart 2007/31** Genel Sekreter Yardımcımız Perihan Sarı'nın Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yaptığı basın açıklaması.

● **8 Mart 2007/32** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Türkiye Maden İşçileri Sendikası'nın AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Amfisi'nde düzenlediği "Sendikal Arayışlar Sempozyumu"nda yaptığı konuşma metni.

● **9 Mart 2007/33** "20 MART 20.00'DE SAVAŞA DUR DE!" kampanyası çerçevesinde, 12 Mart 2007'de saat 12.00'de tüm Türkiye'de, okullarda, hastanelerde, eczanelerde, fabrikalarda, iş yerlerinde, şehir merkezlerinde ortak bildiri okunacağına ve Merkezi okumanın ise İstanbul'da, Taksim Gezi Parkı'nda 12 Mart 2007 tarihinde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi tarafından yapılacağına ve bütün örgütlerin genel başkanlarının katılacağına ilişkin basın duyurusu.

● **9 Mart 2007/34** Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir'in, belediye başkanlarından oluşan bir heyetle DİSK'i ziyaretine ilişkin basın duyurusu.

● **22 Mart 2007/35** Genel Sekreter Yardımcımız Perihan Sarı'nın, TAİEX "Sendikal Haklar Semineri"nde yaptığı konuşma metni.

● **23 Mart 2007/36** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin kalp rahatsızlığı ve sağlık durumuna ilişkin basın açıklaması.

● **27 Mart 2007/37** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın "kamu idare, kurum ve kuruluşlarında geçici iş pozisyonlarında çalışanların sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel statüsüne geçirilmeleri, geçici işçi çalıştırılması ile bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı"na ilişkin yaptığı değerlendirme.

● **28 Mart 2007/38** Başkanlar Kurulumuzun tek gündem maddesi olarak 2007 1 Mayısını görüşmek üzere 29 MART 2007 tarihinde toplanacağına ilişkin basın duyurusu.

● **29 Mart 2007/39** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, "Türkiye'de Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması Projesi" 1. Ulusal Kongresi'nde yaptığı konuşma.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **29 Mart 2007/40** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin DİSK Başkanlar Kurulu toplantısında yaptığı basın açıklaması.
- **4 Nisan 2007/41** Genişletilmiş Başkanlar Kurulumuzun kararları doğrultusunda; 1 Mayıs Emegün Bayramı'nın yasalaştırılması ve resmi tatil ilan edilmesi ve 1977 1 Mayıs olaylarının failleri ile ilgili olarak TBMM Araştırma Komisyonu kurulmasını, amaçlayan girişimlerde bulunulması çerçevesinde 5 Nisan 2007 tarihinde Ankara'da siyasi parti genel başkanlarıyla bir dizi görüşme yapılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **5 Nisan 2007/42** KESK ve üye sendikaları yöneticilerinin basın açıklaması hakkını kullanmaları nedeniyle hapis cezasıyla cezalandırılmalarına ilişkin Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın yaptığı basın açıklaması.
- **6 Nisan 2007/43** 1 Mayıs 2007 Tertip Komitesi Başkanı ve Genel Sekreterimiz Musa Çam, 1 Mayıs 2007 çalışmaları hakkındaki basın açıklaması.
- **9 Nisan 2007/44** Başbakan Tayyip Erdoğan'ın "DİSK ile görüşmeyeceğim" açıklamasına karşı, "Diyalogdan kaçarak, farklı görüşleri görmezden gelerek, demokrasi dersinden geçür not alamazsın!" diyen Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Başbakan'a yanıt vereceği ve 1 Mayıs 2007 kutlamaları hakkında geniş bilgi vereceği, 10 Nisan 2007 tarihinde yapılan Basın Toplantısına ilişkin basın duyurusu.
- **10 Nisan 2007/45** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 1 Mayıs etkinlikleri ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "DİSK ile görüşmeyeceğim" açıklamasına yönelik yaptığı basın açıklaması metni.
- **11 Nisan 2007/46** 1 Mayıs 2007 etkinliklerini açıklamak üzere, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB genel başkanlarının, siyasal partiler, meslek odaları, meslek birlikleri, demokratik kitle örgütleri ve çeşitli dergi çevrelerinin başkan ve temsilcilerinin katılacağı 12 Nisan 2007 tarihinde Taksim Gezi Parkı'nda yapılacak basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.
- **18 Nisan 2007/47** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 14 Nisan Mitingi hakkındaki değerlendirmesi.
- **18 Nisan 2007/48** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, CHP Bursa Milletvekili Ali Dinçer'in vefatına ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **19 Nisan 2007/49** DİSK Genel Sekreteri ve 1 Mayıs Komitesi Başkanı Musa Çam'ın 1 Mayıs kutlamalarına ilişkin basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

265

- **19 Nisan 2007/50** METRO Grosmarket Bakırköy Alışveriş Hiz. Tic. Ltd. Şti'de toplu sözleşme töreni yapılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **20 Nisan 2007/51** 24-25 Nisan 2007 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen, Dünya metal işçilerinin üst örgütü olan Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri Peter Scherrer, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve Birleşik Metal-İş Genel Başkanı Adnan Serdaroglu'nun katılacağı uluslararası konferansa ilişkin basın duyurusu.
- **24 Nisan 2007/52** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul, TMMOB Genel Başkanı Mehmet Soğancı, TTB Genel Başkanı Gencay Gürsoy 24 Nisan 2007 tarihinde İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'yu 1 Mayıs gündemli makamında ziyareti ve ziyaret sonrası İçişleri Bakanlığı çıkışında yapılacak basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.
- **24 Nisan 2007/53** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul, TMMOB Genel Başkanı Mehmet Soğancı, TTB Genel Başkanı Gencay Gürsoy'un İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'yu ziyareti sonrası yaptıkları basın açıklaması metni.
- **25 Nisan 2007/54** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Cumhurbaşkanlığı seçimi, adaylığın açıklanması ve son yaşananlar üzerine basın açıklaması.
- **26 Nisan 2007/55** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, Birleşik Metal-İş Genel Başkanı Adnan Serdaroglu ve Dünya metal işçilerinin üst örgütü olan Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri Peter Scherrer'in içinde bulunduğu heyet, sosyal güvenlik sistemlerinin çökertilmesi, reel ücretlerin gerilemesi, sendikal örgütlenmenin yasal ve fiili yöntemlerle engellenmesi konularında, CHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'nun yanı sıra Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'le görüşme yapıldığına ilişkin basın duyurusu.
- **26 Nisan 2007/56** 1 Mayıs 1996'da ve 1 Mayıs 1989'da yaşamını yitirenlerin anılmasına ilişkin basın duyurusu.
- **27 Nisan 2007/57** Genel Sekreterimiz ve 1 Mayıs Komitesi Başkanı Musa Çam'ın, 1 Mayıs 77'de Taksim'de öldürülen 36 kişiyi anmak üzere 1 Mayıs 2007 Salı günü Dolmabahçe İnönü Stadyumu önünde toplanacağına ilişkin basın açıklaması.
- **28 Nisan 2007/58** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin son gelişmelere ilişkin yaptığı basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **1 Mayıs 2007/59** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin 1 Mayıs 2007 konuşma metni.
- **1 Mayıs 2007/60** DİSK 1 Mayıs Tertip Komitesi Başkanı ve Genel Sekreterimiz Musa Çam ile 1 Mayıs Tertip Komitesi üyelerinin çevik polis tarafından saldırıya uğraması ve dövülerek gözaltına alınmasına ilişkin basın duyurusu.
- **1 Mayıs 2007/61** 1977 1 Mayıs'ında ölenlerin anması amacıyla ortak yapılan anma etkinliğine yönelik baskı ve sindirme uygulamaları nedeniyle ortak yapılan basın açıklaması.
- **1 Mayıs 2007/62** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi, KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul, TMMOB Genel Başkanı Mehmet Soğancı ve TTB Merkez Konseyi Başkanı Gençay Gürsoy'un 1 Mayıs 2007 kutlamalarına ilişkin son gelişmeleri değerlendirmek üzere 1 Mayıs 2007 tarihinde basın açıklaması yapacağına ilişkin basın duyurusu.
- **3 Mayıs 2007/63** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın İş Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası nedeniyle yaptığı konuşma.
- **4 Mayıs 2007/64** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, polisin 1 Mayıs'ta aşırı ve sorumsuz güç kullanarak bir yurttaşın hayatına malolan olay hakkında yaptığı basın açıklaması.
- **8 Mayıs 2007/65** 1 Mayıs 2007'de İstanbul'da yaşanan polis baskısı ve hak ihlallerine karşı İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusu yapılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **9 Mayıs 2007/66** Vali Güler hakkında suç duyurusunda bulunan DİSK, KESK, TMMOB, TTB ve demokratik kitle örgütü temsilcilerinin yaptıkları basın açıklaması.
- **19 Mayıs 2007/67** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, kaybettiğimiz sendikacı Süleyman Üstün için yayınladığı başsağlığı mesajı.
- **21 Mayıs 2007/68** Maden-İş Sendikası ve DİSK eğitimcisi Süleyman Üstün'ün cenaze törenine ilişkin basın duyurusu.
- **22 Mayıs 2007/69** 11. ETUC Kongresi'ne ilişkin basın açıklaması.
- **24 Mayıs 2007/70** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Ankara'da yapılan bombalı saldırıya ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **25 Mayıs 2007/71** 11. ETUC Kongresine ilişkin basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

267

- **30 Mayıs 2007/72** 31 Mayıs -15 Haziran tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirilecek ILO Konferansı'na katılacak DİSK heyetine ilişkin basın açıklaması.
- **30 Mayıs 2007/73** DİSK Anadolu Tekstil Meslek ve Tekstil Meslek Lisesi defilesine ilişkin basın duyurusu.
- **4 Haziran 2007/74** ILO'nun 95. Konferansı'na katılan Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin ILO'nun Türkiye gündemine ilişkin açıklaması.
- **8 Haziran 2007/75** 9 Haziran 2007 tarihinde yapılacak DİSK Anadolu Tekstil Meslek ve Tekstil Meslek Lisesi defilesine ilişkin basın duyurusu.
- **12 Haziran 2007/76** DİSK Genel Sekreteri Musa Çam'ın "Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü" nedeniyle yaptığı basın açıklaması.
- **15 Haziran 2007/77** 15 Haziran 2007, tarihinde Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde yapılacak DİSK İstanbul Bölge Temsilciler Kurulu'nun "37. Yılında 15-16 Haziran" başlıklı toplantısına ilişkin basın duyurusu.
- **15 Haziran 2007/78** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İstanbul Bölge Temsilciler Kurulunun "37. Yılında 15-16 Haziran" başlıklı toplantısında yaptığı konuşma.
- **20 Haziran 2007/79** Genel-İş Sendikamızın 1994 yılından beri örgütlü bulunduğu Bağcılar Belediye'sindeki işçilerin Bağcılar Belediye Başkanlığı'nın baskısıyla Genel-İş Sendikası'ndan istifa ettirilerek, Hizmet-İş Sendikası'na üye yapılmaya çalışılmasını protesto etmek için 20 Haziran 2007 tarihinde Bağcılar Belediyesi önünde Genel Başkanımız Süleyman Çelebi tarafından basın açıklaması yapılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **19 Haziran 2007/80** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin ILO Türkiye Temsilciliği'nin "Gençlerin İstihdamı" konferansında yaptığı konuşma.
- **22 Haziran 2007/81** DİSK Genel Sekreteri Musa Çam'ın, SGK'nın son günlerde yayınladığı bir dizi tebliğ ve uygulamalara ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **22 Haziran 2007/82** DİSK/Sine-Sen üyesi Ömer Mantaş ve ailesinin evinde geçirdiği kaza sonucunda kaldırıldığı hastanede, SSK'lı olmasına rağmen, çok büyük bir meblağ olan 60.000 YTL'yi ödeyemediği için rehin tutulması nedeniyle, yapılan bu yanlış uygulamayı protesto etmek için 23 Haziran 2007 tarihinde Özel Vatan Hastanesi Önünde bir basın açıklaması yapılacağına ilişkin basın duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **1 Temmuz 2007/83** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, 2 Temmuz Sivas Katliamı'nın 14. yılına ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **5 Temmuz 2007/84** 2007 Genel Seçimi'ne ilişkin Yönetim Kurulumuz adına Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin yaptığı basın açıklaması.
- **19 Temmuz 2007/85** Konfederasyonumuzun kurucularından ve ilk Genel Başkanımız, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'in katledilişinin 27. yılı nedeniyle anılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **20 Temmuz 2007/86** Eski Genel Başkan Vekilimiz ve Sosyal-İş Sendikası Genel Başkanı Özcan Kesgeç'in vefatına ilişkin basın duyurusu.
- **23 Temmuz 2007/87** Eski Genel Başkan vekilimiz Özcan Kesgeç'in ceneze törenine ve yine eski Genel Başkan Vekilimiz, Genel-İş Sendikamızın Genel Başkanı İsmail Hakkı ÖNAL'ı ve İlerici Deri-İş sendikası Genel Başkanı Kenan Budak anma programına ilişkin basın duyurusu.
- **28 Temmuz 2007/88** DİSK Genel Başkan Yardımcısı ve Genel-İş Genel Başkanı Mahmut Seren'in vefatına ilişkin basın duyurusu.
- **28 Temmuz 2007/89** AKP milletvekili Prof. Dr. Zafer Üskül'ün "sivil ve renksiz anayasa"yı tanımlarken, Anayasa'nın başlangıç kısmında ve maddelerinde Kemalizm ideolojisinin yansımaları olan "Atatürk milliyetçiliği" ve "Atatürk ilke ve inkılapları" gibi kavramların yer almasının gereksiz olduğunu açıklamasına ilişkin Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin basın açıklaması.
- **9 Ağustos 2007/90** Kurucularımızdan ve eski genel başkanımız Kemal Nebioğlu'nu ölümünün 1. yıldönümünde mezarı başında anılacağına ilişkin basın açıklaması.
- **10 Ağustos 2007/91** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, THY'deki referandum sonuçlarına ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **10 Ağustos 2007/92** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Meclis Başkanlığı seçimine ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **15 Ağustos 2007/93** Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün 15 Ağustos 2007 tarihinde Yönetim Kurulumuzu Ankara Genel-İş Sendikası Genel Merkez binasında ziyaretine ilişkin basın duyurusu.
- **17 Ağustos 2007/94** Çinli sendikacıların DİSK'i ziyareti ziyaretiye ilişkin basın duyurusu.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

269

- **23 Ağustos 2007/95** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Bekir Coşkun'a destek mektubu.
- **30 Ağustos 2007/96** Yönetim Kurulumuzun 60. Hükümet'in kurulması üzerine, Hükümet Programı'nda yer almasını istediği talep ve beklentilerini bir yazıyla Başbakan Erdoğan'a ilettiğine ilişkin basın açıklaması.
- **5 Eylül 2007/97** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, tersanelerde artan "iş cinayetlerine" ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **10 Eylül 2007/98** DİSK, KESK, TMMOB, TTB, TÜRMOB, TDB ve TEB tarafından başlatılan "Özgür ve Demokratik Bir Türkiye Yolunda YENİ ANAYASA" kampanyası ile ilgili olarak 12 Eylül 2007 tarihinde Gazeteciler Cemiyeti Konferans Salonu'nda yapılan basın açıklamasına ilişkin basın duyurusu.
- **11 Eylül 2007/99** DİSK Genel Sekreteri Musa Çam'ın, 12 Eylül darbesinin 27. yılında yaptığı açıklama.
- **12 Eylül 2007/100** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, "Yeni Anayasa" kampanyası için düzenlenen basın toplantısında yaptığı konuşma metni.
- **14 Eylül 2007/101** Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun, Tuzla tersanelerindeki ölümlere ilişkin olarak, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yazdığı mektup konusunda basın açıklaması.
- **17 Eylül 2007/102** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran Hakkında verilen Beraat Kararının Yargıtay 8. Ceza Dairesince bozulması üzerine yaptığı basın açıklaması.
- **19 Eylül 2007/103** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Emekli-Sen'in, Ankara 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 20 Eylül 2007 tarihinde görülecek olan kapatılma davası ile ilgili basın açıklaması.
- **22 Eylül 2007/104** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın TMMOB'nin 22-23 Eylül'de İstanbul'da düzenlediği "İstihdam ve Ücretlendirme" sempozyumunda yaptığı konuşma metni.
- **1 Ekim 2007/105** "Özgür ve Demokratik Bir Türkiye Yolunda Yeni Anayasa" isteyen emek ve meslek örgütleri genel başkanları ve akademisyenlerin 3 Ekim 2007 tarihinde yapılacak ortak toplantısına ilişkin basın duyurusu.
- **2 Ekim 2007/106** DİSK Kadın Komisyonunun NOVAMEND İşçilerinin mücadelesini desteklediğine ilişkin basın açıklaması.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- **5 Ekim 2007/107** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK/Oleyis Sendikasına yapılan baskılar karşısında yaptığı basın açıklaması.
- **8 Ekim 2007/108** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin "Katliam" saldırılarına, terör ve şiddet politikalarına ilişkin basın açıklaması.
- **9 Ekim 2007/109** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İçişleri Bakanlığı'nın açtığı Emekli-Sen'in kapatılmasına ilişkin davanın duruşmasında, "Emekli-Sen'in bütün faaliyetlerinin durdurularak kapatılması" kararı ile ilgili basın basın açıklaması.
- **17 Ekim 2007/110** Konfederasyonumuzun Emekli-Sen'in kapatılması ile ilgili olarak Cumhurbaşkanı ve Başbakanı mektup gönderdiği konusunda basın duyurusu.
- **19 Ekim 2007/111** Yönetim Kurulumuzun Anayasa Referandumu'na ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **19 Ekim 2007/112** Genel Başkanımız, Genel Sekreterimiz ve Yönetim Kurulumuzun 19 Ekim 2007 tarihinde grevdeki Haber-İş Sendikası işçilerini Türk- Telekom Müdürlüğü'nde destek ziyaretinde bulunacaklarına ilişkin basın duyurusu.
- **21 Ekim 2007/113** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, yaşanan son saldırılara ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **22 Ekim 2007/114** Yönetim Kurulumuzun ülkemizde son günlerde yaşanan gelişmelere ilişkin bir değerlendirme yaparak yayınladığı ve örgütlü olduğu bütün işyerlerinde okunacak bildiri.
- **25 Ekim 2007/115** 25 Ekim 2007 tarihinde yapılan Çalışma Hayatına ilişkin üçlü danışma kurulu toplantısına ilişkin basın açıklaması.
- **26 Ekim 2007/116** Rıza Kuas'ın 26. ölüm yıldönümünde mezarı başında anılacağına ilişkin basın duyurusu.
- **30 Ekim 2007/117** Konfederasyonumuzun bu yıl 26.'sı düzenlenen İstanbul Kitap Fuarı'na katıldığına ilişkin basın duyurusu.
- **31 Ekim 2007/118** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Erdal İnönü'nün vefatına ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **1 Kasım 2007/119** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin son günlerde yaşanan gelişmelerle ilgili olarak yaptığı basın açıklaması.

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

271

- **6 Kasım 2007/120** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın zamlarla ilgili yaptığı basın açıklaması.
- **6 Kasım 2007/121** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Yüksek Öğretim Kurulu'nun kuruluş yıldönümü nedeniyle yaptığı basın açıklaması.
- **6 Kasım 2007/122** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, TTB Başkanı Prof. Dr. Gençay Gürsoy'un, SES Genel Başkanı Köksal Aydın'ın ve Dev Sağlık-İş Genel Başkan Arzu Çerkezoğlu'nun 7 Kasım 2007 tarihinde birlikte yapacağı sağlık hizmetlerinde taşeronlaştırmanın yarattığı sonuçların anlatılacağı ve önümüzdeki dönem programının aktarılacağı basın toplantısı duyurusu.
- **9 Kasım 2007/123** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın Dev Sağlık-İş'e yapılan saldırı konusunda yaptığı basın açıklaması.
- **16 Kasım 2007/124** 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nda yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili DİSK'in görüş ve değerlendirmeleri.
- **16 Kasım 2007/124/EK** 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nda yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili ortak değerlendirme.
- **17 Kasım 2007/125** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin DTP'nin kapatılması davasına ilişkin yaptığı basın açıklaması.
- **20 Kasım 2007/126** DİSK-AR tarafından yapılan "Halk İçin Yapılan Harcamanın Adı: 'Karadelik', Ama Onlar Bir Koyup Beş Alıyorlar!" başlıklı basın açıklaması.
- **26 Kasım 2007/127** Nakliyat-İş Sendikamız ile Arçelik'te alt işveren Yıldırım İnşaat arasında çalışan 355 işçi adına imzalanacak toplu sözleşme törenine ilişkin basın duyurusu.
- **28 Kasım 2007/128** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin İŞKUR Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma.
- **3 Aralık 2007/129** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu'nun emek tarafını oluşturan örgütler olarak, 5510 sayılı SSGSS yasası ile ilgili düzenlenilen toplantıda yaptığı konuşma.
- **6 Aralık 2007/130** Yönetim Kurulumuzun, Dünya'nın 78 ülkesi ile beraber küresel ısınmanın durdurulması için önlemler alınması ve Türkiye'nin Kyoto Protokolü'nü imzalaması talebiyle 8 Aralık 2007 tarihinde İstanbul Ka-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

dıköy İskele Meydanı'nda yapılacak mitingi destekleme kararına ilişkin basın duyurusu.

● **13 Aralık 2007/131** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın, Yörsan AŞ'nin, Anayasa ve yasaları hiçe sayarak sendikal haklara saldırmasına ilişkin yaptığı basın açıklaması.

● **17 Aralık 2007/132** Genel Başkanlarımızdan Abdullah Baştürk'ün ölümünün 16. yılında yapılacak törenle mezarı başında anılacağına ilişkin basın duyurusu.

● **18 Aralık 2007/133** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin Kurban Bayramı dolayısıyla yayınladığı mesaj.

● **25 Aralık 2007/134** Genel Sekreterimiz Musa Çam'ın son yapılan zamlarla ilgili basın açıklaması.

● **27 Aralık 2007/135** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin asgari ücret artışlarıyla ilgili yaptığı basın açıklaması.

● **31 Aralık 2007/136** DİSK çalışanlarının yayınladığı yeni yıl mesajı .

OCAK - ŞUBAT 2008

● **2 Ocak 2008/01** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, ESK toplantısına DİSK'in katılmama gerekçelerini, görüşlerini ve gelişmeleri açıkladığı basın toplantısı duyurusu.

● **3 Ocak 2008/02** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, DİSK'in ESK toplantılarına katılmama gerekçelerini açıkladığı basın toplantısı metni: "Ekonomik ve Sosyal Konsey, Hükümet Politikalarını Onaylama Aracı ve Göstermelik Bir Danışma Kurulu Değildir!"

● **8 Ocak 2008/04** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Almanya'nın televizyon kanalı ARD'ye gönderdiği mektup: "Basın Özgürlüğüne Evet, İnsanları Rencide Etmeye Hayır".

● **4 Ocak 2008/03** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Diyarbakır'da yapılan bombalı saldırıya ilişkin yaptığı basın açıklaması: "Sokaktaki Vatandaş Veya 'İnsanı' Hedefleyen Her Türlü Şiddet ve Terör Eylemi İnsanlık Dışıdır!"

● **10 Ocak 2008/05** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, 10-17 Ocak 2008 "Dikkat! Emekliliğimiz-Sağlığımız Tehlikede!" kampanyası nedeniyle yaptığı açıklama: "AKP, SSGSS Yasalarını Değiştiriyor... Sadece Kendimiz İçin

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

273

Değil, Çocuklarımızın Geleceği İçin, AKP İktidarını Uyarmak İçin Yürüyoruz!”

● **14 Ocak 2008/06** 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ile ilgili olarak başlatılan kampanya çerçevesinde 15 Ocak tarihinde İstanbul ve İzmir’den başlayacak Ankara yürüyüşümüzün program duyurusu.

● **15 Ocak 2008/07** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, “Herkesin Sağlığı ve Güvenli Gelecek Hakkı!” sloganıyla 15 Ocak’ta İzmir’den Ankara’ya yapılan yürüyüşte yaptığı açıklama: “IMF Emrediyor, AKP Meclis’ten Geçiriyor!”

● **21 Ocak 2008/08** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, türban tartışmaları üzerine yaptığı açıklama: “Türban Tartışmaları, Bir Hak ve Özgürlük Konusu Değil; Halkın Temel Haklarını Ortadan Kaldıran Düzenlemeleri Gizlemek İçin Kullanılan Bir Örtüdür!”

● **23 Ocak 2008/09** Arçelik A.Ş.’nin alt işvereni olan Yıldırım İnşaat Yükleme Boşaltma Tic. Ltd. Şti. işletmesinde çalışan 355 işçi adına 27 Kasım 2007 tarihinde DİSK/Nakliyat-İş Sendikası’nın yaptığı toplu sözleşmenin ardından; Koç Holding-Arçelik işvereni 30 Kasım 2007 tarihinde toplu sözleşmeyi uygulamamak için alt işverenle taşeron sözleşmesini yıl sonu itibarıyla feshettiğini açıkladı. Konuyla ilgili olarak Genel Başkanımız Süleyman Çelebi ve Nakliyat-İş Genel Başkanı Ali Rıza Küçükosmanoğlu’nun yaptığı basın açıklaması duyurusu.

● **24 Ocak 2008/10** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi’nin, Uğur Mumcu’nun ölüm yıldönümü nedeniyle yaptığı basın açıklaması: “İçinde İki Kara Günü Barındıran Tarih: 24 Ocak Uğur Mumcu’yu Unutmadık!”

● **31 Ocak 2008/11** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Davutpaşa’da meydana gelen “kaza”ya ilişkin basın açıklaması: “İş ‘Cinayetlerinin’ Failleri Bellidir!”

● **1 Şubat 2008/12** Genel Sekreterimiz Musa Çam’ın, Davutpaşa’da yaşanan patlamayla birlikte, ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi sorunlar olduğuna ilişkin bakanlığa yaptığı çağrı: “Kaçak İşçi Cenneti Olan Türkiye, İş Kazası Cehennemine Dönüşmeden; Çalışma Bakanlığı’nı Göreve Çağırıyoruz!”

● **5 Şubat 2008/13** DİSK Genişletilmiş Başkanlar Kurulu’nun, Davutpaşa’da meydana gelen “kaza”ya ilişkin yayınladığı bildiri: “İş ‘Cinayetlerinin’ Önlenmesi, İşçi Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarının Hayata Geçmesi İçin Sendikal Örgütlenmenin Önündeki Bütün Engeller Kaldırılmalıdır!”

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

● **5 Şubat 2008/14** 31 Ocak 2008 tarihinde İstanbul Davutpaşa'da 5 katlı bir iş merkezinin kazan dairesinde meydana gelen patlamada, "Önce insan!" yerine, "önce kâr", "önce sermaye" anlayışı ile kaybettiğimiz 23 emekçinin ölümlüyle sonuçlanan bu iş cinayetlerini protesto etmek amacıyla, 6 Şubat 2008, Çarşamba günü saat 12:00'de Davutpaşa Terazidere Mevkii Shell Benzin İstasyonu yanında toplandıktan sonra, DİSK, KESK, TTB, TMMOB ve TÜRMOB'un da aralarında bulunduğu diğer emek ve meslek örgütlerinin protesto gösterisi basın duyurusu.

● **6 Şubat 2008/15** 13. DİSK Genel Kurulu'nun 15-16-17 Şubat 2008 tarihlerinde toplanacağına ilişkin basın duyurusu.

● **6 Şubat 2008/16** Genel Başkanımız Süleyman Çelebi'nin, Davutpaşa'da meydana gelen ve 23 emekçinin ölümüne neden olan patlamaya ilişkin olay yerinde yapılan basın açıklamasında yaptığı konuşmanın metni.

MALİ RAPOR

MALİ RAPOR - SUNUŞ

Konfederasyonumuzun 12. Mali Dönemi 31.12.2007 tarihinde sona erdirildi. Dönem içindeki çalışmalar, 12. Genel Kurulumuzda kabul edilen bütçe esasları çerçevesinde, Tüzük ve Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, ilgili mevzuata uygun olarak yürütülmüştür.

Bilindiği gibi Konfederasyonumuzun bütçeleri, sendikalarımızın mali olanakları, örgütlülükleri dikkate alınarak ve yine sendikalarımızla yürütülen ortak çalışmalarla hazırlanmaktadır. Asgari harcamalar temel alınarak hazırlanan bütçelerin, sendikal mücadelenin gereklerine uygun biçimde bir gelir-gider dengesine oturması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle, Konfederasyonumuzun düzenlediği veya katıldığı birçok etkinlik ve eylem için ayrıca bütçeler oluşturulmakta ve sendikalarımızın katkıları istenmektedir.

Dönem içerisinde genel hatlarıyla bütçe kriterlerine uygun bir çalışma yürütülmüşse de kimi yönlerden bütçenin tümüyle uygulanması mümkün olmamıştır. Öncelikle gelirler yönünden bakıldığında bütçede öngörülen artışların gerçekleştirilemediği ilk yapılacak tespitler arasında yerini alacaktır.

● 12. Genel Kurulumuzda bütçemizin “B) Üyelik Ödenti Gelirleri” maddesiyle sendikalarımızın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın resmi istatistikleri dikkate alınarak taahhütlerinden kalan borçları hesaplarda bırakıldıktan sonra, tahakkuk ettirilmiş bulunan aidat borçları, 07.06.2004 tarihi itibarıyla Konfederasyonumuzun muhasebe kayıtlarından düşülmüştür.

● 12. Dönemde sendikalarımızın aidat tahakkukları gerçek aidatlı üye sayıları üzerinden hesaplanarak yapılmıştır.

● 12. Genel Kurulumuzda yapılan Tüzük değişikliğiyle Konfederasyon adresi olarak belirlenen Şişli’deki Bank-Sen binası, sendikalarımızın büyük katkıları ile DİSK Genel Merkezi olarak yeniden yapılandırılmıştır.

● Yeni adresimizdeki vergi dairesinde mükellefiyet tesisi, SSK Bölge Müdürlüğü’nde yeni işyeri kaydımız yaptırılmıştır.

● 12. Dönemde üst kuruluş aidat borçlarımızın büyük bir kısmı ödenmiştir.

● 11. Dönemde başlayıp 12. dönemde devam eden İnsan Hakları Eğitim Projesi başarıyla tamamlanmıştır.

● 12. Dönemin bilanço, gelir-gider cetvelleri ve 31.12.2007 tarihi itibarıyla ana hesap mizanı ekte sunulmuştur.

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
07.06.2004 - 31.12.2004 TARİHLİ BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR) 000 TL		PASİF (KAYNAKLAR) 000 TL	
1	DÖNEN VARLIKLAR	3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
10	HAZİR DEĞERLER	32	MÜTELİF BORÇLAR
	Kasa		Satıcılar
	Bankalar		Verilen Çekler
12	ALACAKLAR	33	DİĞER BORÇLAR
	Üye Sendikalarından Alacaklar		Personel Borçları
	Çekler	34	ALINAN AVANSLAR
15	VERİLEN AVANSLAR		Alınan Avanslar
	Verilen Sipariş Avansları	36	ÖDENECEK VERGİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER
	İş Avansları		Ödenecek Vergi ve Tutarlar
			Ödenecek SGK
			Vergiye Tabi Erteleme Vergileri
2	DURAN VARLIKLAR	38	AİDAT TAHAKKUKLARI
			Sonradan Aidat Tahakkukları
22	VERİLEN DEĞER VE TEMİNATLAR		
25	MADDİ DURAN VARLIKLAR	5	ÖZ KAYNAKLAR
	Verilen Depozito		
	Arazi	50	VARLIK HESABI
	İ.H.P. Makine ve Teçhizatlar		Varlık Hesabı
	Demirbaşlar	57	ÖNCEKİ YILLAR GELİR-GEÇER FARKI
			Önceki Yıllar Gelir-Geçer Farkı
		59	DÖNEM NET KARLI - ZARARLI
			Dönem Gelir-Geçer Farkı
TOPLAMLAR		TOPLAMLAR	
	629,612,172		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,588		629,612,172
	816,000		629,612,172
	816,000		629,612,172
	58,851,588		629,612,172
	1,000,000		629,612,172
	5,841,000		629,612,172
	52,010,		

DISK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
07.06.2004 - 31.12.2004 YILI GELİR GİDER TABLOSU

İnsan Hakları Eğitimi Proje Giderleri	357,817,596,589	Aidat Gelirleri	258,899,017,500
Merkez Pers. Ücret Giderleri	51,826,075,817	Gider Karşılığı havale	18,980,470,000
Merkez Pers. İkramiye Giderleri	14,728,030,191	AB İHE Projesi katılım	220,606,500,000
M.Pers. SSK İşveren Payı	13,891,625,070	DISK Rozet ve Anahtarlık gelir	103,657,027,003
İşsizlik Sigortası İşv. Payı	722,031,424	Genel Kurul Katılım	35,178,250,000
Yemek Giderleri	6,729,914,580	Bina Tadilat Fon Geliri	152,000,000,000
Personel Yol Yardım Giderleri	4,400,000,000	Diğer Gelirler	2,128,965,596
Yönetici Yurt Dışı Harcırah	911,971,831	Faiz Gelirleri	2,577,154,023
Genel Kurul Giderleri	72,453,507,863	Kur Farkı Geliri	3,649,893,472
Kira Giderleri	33,461,538,462	Dönem Gelir-Gider Farkı	80,150,871,866
Kırtasiye Giderleri	2,043,009,828		
Şehir içi Yol Giderleri	1,476,700,000		
PTT ve Kargo Giderleri	3,151,320,632		
Dava Takip Gideri	941,040,000		
Toplantı Seminer Giderleri	9,718,802,800		
Basın İlan Gideri	500,000,000		
Telefon Giderleri	10,016,520,000		
Isınma ve Aydınlanma Giderleri	3,451,450,000		
Bakım Onarım	4,908,496,853		
Su ve Temizlik Giderleri	1,605,853,600		
Konaklama ve Yol Giderleri	12,917,795,200		
Vergi ve Noter Gideri	1,157,456,906		
Gazete ve Dergi Gideri	772,400,000		
1 Mayıs Gideri	1,750,000,000		
Avrupa Bölge Temsilciliği Giderleri	1,244,500,000		
Banka Muamele Gideri	417,409,345		
Sigorta ve Poliçe Gideri	343,600,000		
İşçi Sağl.İş Guv.Semineri Giderleri	16,616,750,000		
Bina Tadilat Gideri	155,828,528,516		
Yatırım Giderleri	7,643,396,800		
Miting Giderleri	11,902,489,000		
Temsil Gideri	4,353,457,920		
Yurt Dışı Konaklama Giderleri	6,518,557,640		
Diğer Giderler	319,136,326		
Oto Yakıt-Bakım Giderleri	7,758,441,251		
Ankara Bölge Giderleri	3,488,050,000		
Antalya Bölge Giderleri	4,585,957,474		
Üst Kuruluş Aidat Giderleri	38,209,888,117		
Eğitim Giderleri	7,244,849,425		
Toplam	877,828,149,460	Toplam	877,828,149,460

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2005 - 31.12.2005 TARİHLİ BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR) YTL				PASİF (KAYNAKLAR) YTL	
1 DÖNEN VARLIKLAR		479.033,07		3 KISA VADELİ YATIRIM KAYNAKLARI	
10 HAZİR DEĞERLER				32 MÜTELEF BORÇLAR	28.445,18
Kasa	1.240,53		1.439,77	Satıcılar	231.416,18
Bankalar	189,24			Verilen Çekler	5.000,00
12 ALACAKLAR				33 DİĞER BORÇLAR	6.762,37
Üye Sendikalarından Alacaklar				Personel Alınanlar	6.762,37
Cekler	451.020,52			34 ALINAN AVANSLAR	2.089,69
	25.411,63			Alınan Avanslar	2.089,69
15 VERİLEN AVANSLAR				36 ÖDENECEK VERGİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER	
İş Avansları	793,75		1.171,15	Ödenecek Vergi ve Fonlar	9.554,22
Ücret/Avansların	377,40			Ödenecek SGK	5.643,56
2 DURAN VARLIKLAR		67.751,84		38 AIDAT TAHAKKUKLARI	451.020,52
25 MAADDİ DURAN VARLIKLAR				Sendika Aidat Tahakkukları	451.020,52
Araç	1.000,00		67.751,84		
İ.H.P.Makine ve Teçhizatlar	5.841,00			5 ÖZKAYNAKLAR	48.971,93
Uzun Vadeli	60.910,84			50 VARLIK HESABI	
				Varlık Hesabı	61.910,84
				57 ÜÇÜNCÜ YILLIK GELİR-GELİR FARKI	
				Üçüncü Yıllık Gelir-Gelir Farkı	38.592,07
				59 DÖNEM NET KARTI - ZARARI	-51.590,98
				Dönem Gelir-Gelir Farkı	-51.590,98
TOPLAMLAR	546.784,91	546.784,91		TOPLAMLAR	546.784,91

DISK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2005 - 31.12.2005 YILI GELİR GİDER TABLOSU

İnsan Hakları Eğitimi Proje Giderleri	5,563.44	Aidat Gelirleri	701,585.49
Merkez Pers. Ücret Giderleri	149,791.63	Gider Karşılığı havale	27,917.30
Merkez Pers. İkramiye Giderleri	48,074.64	1 Mayıs katılım	4,000.00
M.Pers. SSK İşveren Payı	36,977.16	DISK Rozet ve Anahtarlık ge	3,582.32
İşsizlik Sigortası İşv. Payı	1,947.74	12 Şubat Konser Geliri	148,919.65
Yemek Giderleri	19,893.38	Bina Tadilat Fon Geliri	5,000.00
Tazminat ve önelller	26,630.38	Diğer Gelirler	323.18
İzin ücret gideri	6,713.18	Faiz Gelirleri	569.39
Personel Yol Yardım Giderleri	12,050.00	Dönem Gelir-Gider Farkı	51,590.98
Personel Giyim Gideri	85.00		
Yönetici Yurt Dışı Harcırah	497.99		
Kira Giderleri	79,084.60		
Kırtasiye Giderleri	10,503.81		
Şehir içi Yol Giderleri	989.10		
PTT ve Kargo Giderleri	3,445.31		
Dayanışma Gideri	116,796.25		
Toplantı Seminer Giderleri	6,528.97		
Kur farkı Gideri	612.46		
Başın İlan Gideri	802.40		
Telefon Giderleri	23,882.05		
Isınma ve Aydınlanma Giderleri	11,639.30		
Bakım Onarım	14,537.47		
Su ve Temizlik Giderleri	3,064.45		
Konaklama ve Yol Giderleri	16,746.00		
Vergi ve Noter Gideri	750.82		
Gazete ve Dergi Gideri	2,851.32		
1 Mayıs Gideri	21,374.74		
Avrupa Bölge Temsilciliği Giderleri	372.00		
Banka Muamele Gideri	661.37		
Sigorta ve Poliçe Gideri	2,400.55		
Bina Tadilat Gideri	75,852.78		
Yatırım Giderleri	6,894.25		
Emek Platformu Gideri	337.53		
12 Şubat Konser Gideri	39,891.20		
Kadın Yürüyüşü Giderleri	525.20		
14-15 Ekim Solun Geleceği Topl.	2,072.59		
15-16 Haziran Yürüyüşü Giderleri	6,774.04		
Miting Giderleri	8,623.88		
Temsil Gideri	10,680.56		
12 Eylül miting giderleri	15,615.49		
Bilgisayar Giderleri	1,775.66		
Ege Bölge Temsilciliği Giderleri	607.25		
Burs ve Yardımlar	1,500.00		
Yurt Dışı Konaklama Giderleri	14,717.75		
Bina Vergi Giderleri	1,439.81		
Solda Yenilenme Konferans Gideri	33,259.40		
Gecikme Faizi ve Cezalar	609.90		
17 Aralık Ankara yürüyüş Giderleri	14,161.16		
Diğer Giderler	224.00		
Oto Yakıt-Bakım Giderleri	16,018.04		
Ankara Bölge Giderleri	8,846.44		
Antalya Bölge Giderleri	9,704.33		
Üst Kuruluş Aidat Giderleri	35,783.76		
Eğitim Giderleri	12,305.78		
Toplam	943,488.31	Toplam	943,488.31

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2006 - 31.12.2006 TARİHLİ BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR) YTL				PASİF (KAYNAKLAR) YTL	
1 DÖNEN VARLIKLAR			697,998.28		721,825.17
10 HAZİR DEĞERLER					
Kısa Vadeli Alacaklar	635.25	20,382.77			
Borçlar	19,747.52				
12 ALIŞIĞI					
Uye Sendikalarından Alacaklar	665,715.51	677,615.51			
Çekler	11,900.00				
15 VERİLEN AVANSIYAR					
İş Avansları	0.00	0.00			
Ücret Avansları	0.00				
2 DÜYAN VARLIKLAR			83,013.55		
25 MADDİ DÜYAN VARLIKLAR					
Arsa	1,000.00	83,013.55			
İ.H.P.Malîne ve İcrazatlar	5,841.00				
Demirbaşlar	76,172.55				
5 ÖZKAYNAKLAR					59,186.66
50 YATIRIM HESABI					
Varlık Hesabı					
57 ÖNCEKİ YILLAR GELİR-GİDER FARKI					
Önceki Yıllar Gelir-Gider Farkı					
59 DÖNEM NET KARI - ZARARI					
Dönem Gelir-Gider Farkı					
TOPLAMLAR	781,011.83	781,011.83	781,011.83	781,011.83	781,011.83

DISK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2006 - 31.12.2006 YILI GELİR GİDER TABLOSU

Merkez Pers. Ücret Giderleri	148,388.65	Aidat Gelirleri	639,993.76
Merkez Pers. İkramiye Giderleri	49,731.16	Gider Karşılığı havale	40,103.47
M.Pers. SSK İşveren Payı	41,991.50	Kur farkı geliri	509.77
İşsizlik Sigortası İşv. Payı	1,723.74	DISK Rozet ve Anahtarlık geliri	35.00
Yemek Giderleri	19,315.85	Diğer Gelirler	2,722.68
Tazminat ve önelller	5,443.80	Faiz Gelirleri	61.42
İzin ücret gideri	673.22	Dönem Gelir-Gider Farkı	4,986.98
Personel Yol Yardım Giderleri	14,170.50		
Yönetici Yurt Dışı Harcırah	612.17		
Kira Giderleri	80,709.24		
Kartasiye Giderleri	5,930.98		
Şehiriçi Yol Giderleri	480.08		
PTT ve Kargo Giderleri	4,534.19		
Toplantı Seminer Giderleri	6,277.00		
Dayanışma Gideri	1,000.00		
Kur farkı Gideri	1.22		
Basın İlan Gideri	6,898.42		
Telefon Giderleri	22,699.38		
Isınma ve Aydınlanma Giderleri	10,628.20		
Bakım Onarım	4,407.03		
Su ve Temizlik Giderleri	2,255.44		
Konaklama ve Yol Giderleri	22,147.17		
Vergi ve Noter Gideri	696.47		
Gazete ve Dergi Gideri	1,842.75		
1 Mayıs Gideri	10,296.34		
Kocaeli mitingi giderleri	35,352.35		
Banka Muamele Gideri	380.27		
Sigorta ve Poliçe Gideri	2,994.04		
Referandum kampanya gideri	15,478.22		
İsrail'i durdurun kampanya gideri	4,211.17		
Matbaa baskı gideri	5,025.62		
Yatırım Giderleri	15,261.71		
Emek Platformu Gideri	633.66		
Banşa rock giderleri	1,911.24		
Asgari ücret kampanya gideri	2,419.00		
Miting Giderleri	9,872.95		
Temsil Gideri	9,612.43		
12 Eylül miting giderleri	1,829.00		
Bilgisayar Giderleri	7,392.22		
Ege Bölge Temsilciliği Giderleri	330.00		
Burs ve Yardımlar	6,100.00		
Yurt Dışı Konaklama Giderleri	16,587.13		
Bina Vergi Giderleri	1,583.89		
Gecikme Faizi ve Cezalar	106.50		
Diğer Giderler	2,991.93		
Oto Yakıt-Bakım Giderleri	25,760.57		
Ankara Bölge Giderleri	8,658.73		
Antalya Bölge Giderleri	10,157.19		
Üst Kuruluş Aidat Giderleri	29,972.93		
Eğitim Giderleri	10,935.83		
Toplam	688,413.08	Toplam	688,413.08

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2007 - 31.12.2007 TARİHLİ BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR) YTL				PASİF (KAYNAKLAR) YTL	
1 DÖNEN VARLIKLAR	1,198,440.86	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			1,301,262.75
10 HAZİR DEĞERLER		32 MUHTELİF BORÇLAR	88,838.14		
Kasa	839.62	Sancılar			
Bankalar	16,020.24				
12 ALACAKLAR		33 DİĞER BORÇLAR	17,240.10		
Üye Sendikalarından Alacak	1,180,431.52	Personelle Borçlar			
15 VERİLEN AVANSLAR		34 ALINAN AVANSLAR	1,480.37		
İş Avansları	1,149.48	Alınan Avanslar			
2 DURAN VARLIKLAR	82,555.47	36 ÖKÜMENÇK VERGİ VE YÖKÜMİ ÖLÜKÜ	13,272.62		
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR		Ödenecek Vergi ve Fonlar	5,549.04		
Arzet	1,000.00	Ödenecek SSK	7,723.58		
Uzun vadeli	81,555.47				
		38 AİDAT TAHAKKUKLARI	1,180,431.52		
		Sendika Aidat Tahakkukları			
		5 ÖZ KAYNAKLAR			-20,266.42
		50 VARLIK İİESABİ	82,555.47		
		Varlık Hesabı			
		57 ÖNCEKİ YILLAR GELİR-GİDER FARKI	-17,985.89		
		Önceki Yıllar Gelir-Gider Farkı			
		59 DÖNEM NET KARI - ZARARI	-84,836.00		
		Dönem Gelir-Gider Farkı			
TOPLAMLAR	1,280,996.33	TOPLAMLAR	1,280,996.33		1,280,996.33

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
01.01.2007 - 31.12.2007 YILI GELİR GİDER TABLOSU

Merkez Pers. Ücret Giderleri	179,380.02	Aidat Gelirleri	506,581.97
Merkez Pers. İkramiye Giderleri	59,497.84	Gider Karşılığı havale	18,567.02
M.Pers. SSK İşveren Payı	50,340.04	Kur farkı geliri	45.06
İşsizlik Sigortası İşv. Payı	2,271.76	DİSK Rozet ve Anahtarlık geliri	50.00
Yemek Giderleri	23,029.68	Beyoğlu V.D.KDV İadesi	45,071.76
Personel Yol Yardım Giderleri	14,450.00	ÇSGB Proje gelir hesabı	50,000.00
Yönetici Yurt Dışı Harcırah	558.35	Dönem Gelir-Gider Farkı	84,836.00
Kira Giderleri	76,538.49		
Kırtasiye Giderleri	7,992.13		
Şehir içi Yol Giderleri	833.85		
PTT ve Kargo Giderleri	6,302.51		
Toplantı Seminer Giderleri	5,602.20		
Dayanışma Gideri	550.00		
Kur farkı Gideri	74.83		
Başın İlan Gideri	11,303.48		
Telefon Giderleri	22,858.85		
Isınma ve Aydınlanma Giderleri	11,597.20		
Bakım Onarım	4,227.76		
Su ve Temizlik Giderleri	3,197.70		
Konaklama ve Yol Giderleri	16,523.39		
Vergi ve Noter Gideri	1,210.48		
Gazete ve Dergi Gideri	4,553.88		
1 Mayıs Gideri	13,231.15		
DİSK Arşiv Gideri	13,599.00		
Banka Muamele Gideri	360.51		
Sigorta ve Poliçe Gideri	2,803.97		
40.Yıl Giderleri	# 31,434.22		
12 Eylül miting giderleri	1,365.98		
Matbaa baskı gideri	7,532.47		
Yatırım Giderleri	5,382.92		
Miting Giderleri	2,083.37		
Temsil Gideri	11,294.04		
Bilgisayar Giderleri	6,809.58		
Burs ve Yardımlar	2,500.00		
Yurt Dışı Konaklama Giderleri	16,344.45		
Bina Vergi Giderleri	1,464.64		
Gecikme Faizi ve Cezalar	119.80		
Diğer Giderler	5,975.69		
Oto Yakıt-Bakım Giderleri	22,386.09		
Ankara Bölge Giderleri	10,169.56		
Antalya Bölge Giderleri	10,268.27		
Üst Kuruluş Aidat Giderleri	16,183.06		
Eğitim Giderleri	20,948.60		
Toplam	705,151.81	Toplam	705,151.81

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

285

DİSK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
31.12.2007 MİZANI

Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak	Borç Bakiyesi	Alacak Bakiyesi
1	DÖNEN VARLIKLAR	2,783,186.88	1,584,746.02	1,198,440.86	0.00
100	Kasa Hesabı	327,559.54	326,719.97	839.67	
101	Alınan Çekler	30,900.00	30,900.00	0.00	
102	Bankalar Hesabı	672,923.07	656,902.83	16,020.24	
103	Verilen Çekler	8,024.44	8,024.44	0.00	
170	Üye Sendikalarından Alacaklar	1,687,013.49	506,581.97	1,180,431.52	
121	Alacak Senetleri	11,900.00	11,900.00	0.00	
159	Verilen Siguriş Avansları	10,536.97	10,536.97	0.00	
195	İş Avansları	19,229.37	18,079.89	1,149.48	
196	Personele Avansları	15,100.00	15,100.00	0.00	
2	DURAN VARLIKLAR	88,396.47	5,841.00	82,555.47	0.00
250	Arazi ve Arsalar	1,000.00	0.00	1,000.00	
253	Makine ve Teçhizatlar	5,841.00	5,841.00	0.00	
255	Demirbaşlar	81,555.47	0.00	81,555.47	
3	KISA VADELİ YAB.KAYNK.	957,174.62	2,258,437.37	0.00	1,301,262.75
370	Satıcılar	147,011.39	730,849.53		88,838.14
321	Borç Senetleri	6,195.44	6,195.44		0.00
335	Personele Borçlar	169,668.87	186,908.97		17,240.10
340	Alınan Avanslar	2,057.88	3,538.25		1,480.37
360	Ödenecek Vergi ve Fon	57,836.69	58,385.73		5,549.04
361	Ödenecek Sosyal Güv.	77,822.38	85,545.96		7,723.58
380	Sendikalar Aidat Tahakkuku	506,581.97	1,687,013.49		1,180,431.52
5	ÖZ KAYNAKLAR	728,124.68	707,858.26	102,821.89	82,555.47
500	Varlıklar	0.00	82,555.47		82,555.47
570	Geçmiş Yıllar Karları	17,985.89	0.00	17,985.89	0.00
590	Dönem Net Karı-Zararı	710,138.79	625,302.79	84,836.00	
6	GELİR TABLOSU HESAPLARI	682,357.36	682,357.36	0.00	0.00
600	Ödenen Aidatlar	506,581.97	506,581.97		
602	Diğer Gelirler	175,730.33	175,730.33		
642	Faiz Gelirleri	45.06	45.06		
7	MALİYET HESAPLARI	705,151.81	705,151.81	0.00	0.00
770	Personele Ücret Giderleri	314,519.34	314,519.34		
	Personele Yol Giderleri	14,450.00	14,450.00		
	Yönetici Harcama Giderleri	558.35	558.35		
	Genel Merkez İdari Giderleri	295,668.54	295,668.54		
	Oto Yakıt ve Bakım Giderleri	22,386.09	22,386.09		
	Ankara Bölge İdari Giderleri	10,169.56	10,169.56		
	Antalya Bölge İdari Giderleri	10,268.27	10,268.27		
	Üst Kuruluş Aidat Gideri	16,183.06	16,183.06		
	Eğitim Giderleri	20,948.60	20,948.60		
	GENEL MİZAN TOPLAMI	5,944,391.82	5,944,391.82	1,383,818.22	1,383,818.22

DISK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

01.01.2007 - 31.12.2007 TARİHLİ BİLANÇOSU HAKKINDA

AÇIKLAMALAR

A: AKTİF HESAPLAR

1- KASA HESABI

31.12.2007 tarihli kasa mevcudunu göstermekte olup, bakiyesi 839,62 YTL.'dir.

2- BANKALAR HESABI

Bankalarda bulunan vadesiz hesaplarımız ile döviz hesaplarımızı göstermekte olup dönem sonu bakiyesi 16.020,24 YTL.'dir.

3- ÜYE SENDİKALARDAN ALACAKLAR

Tüzüğe göre tahakkuk edilmiş üyelik aidatlarından oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 1.180.431,52 YTL.'dir.

4- İŞ AVANSLARI

Yürütülen çalışmalar için verilen, belgeleri gelmemiş avansları göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 1.149,48 YTL.'dir.

5- ARAZİ VE ARSALAR

Hazineden alınan arsa irtifak hakkı ön ödemesidir. Bakiyesi 1.000,00 YTL.'dir.

6- DEMİRBAŞLAR

Genel merkez ve temsilciliklerimize alınan mobilya mefruşat, büro malzemeleri, makine ve cihazlardan oluşmaktadır. Alınan tüm demirbaşlar Konfederasyonumuzun Bakırköy 13. Noteri 30.03.93 tarih ve 14596 yevmiye numarası ile tasdikli Demirbaş Eşya Defteri'ne kayıtlıdır. Dökümü mizanda olup dönem sonu bakiyesi 81.555,47 YTL.'dir.

7- GEÇMİŞ YILLAR KARLARI

Geçmiş yıllardan devreden gelir-gider farkını göstermekte olup, dönem sonu bakiyesi 17.985,89 YTL.'dir.

8- DÖNEM NET KARI (ZARARI)

Dönem gelir-gider farkını göstermekte olup, dönem sonu bakiyesi 84.836,00 YTL.'dir.

B: PASİF HESAPLAR**1- SATICILAR**

Faturaları geldiği halde henüz ödemesi yapılmamış hesapları göstermektedir. Dökümü mizanda olup dönem sonu bakiyesi 88.838,14 YTL.'dir.

2- PERSONELE BORÇLAR

Personele ödenmeyen tahakkuk etmiş Aralık ayı ücret alacaklarından oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 17.240,10 YTL.'dir.

3- ALINAN AVANSLAR

Harcama belgeleri geldiği halde ödemesi yapılmamış avansları göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 1.480,37 YTL.'dir.

4- ÖDENECEK VERGİ VE SSK

Genel Merkez'e ait Aralık ayı vergi ve SSK borçlarını göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 13.272,62 YTL.'dir.

5- SENDİKA AİDAT TAHAKKUKLARI

Üye sendikalarımızdan henüz tahsil edilemeyen, Tüzüğe göre tahakkuk edilmiş üyelik ödentilerini göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 1.180.431,52 YTL.'dir.

6- VARLIK HESABI

Konfederasyonumuzun demirbaş varlıklarını göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 82.555,47 YTL.'dir.

DISK - TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU 01.01.2007 - 31.12.2007 DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ HAKKINDA AÇIKLAMALAR

A – GELİRLERİMİZ

1 - ÜYELİK VE DAYANIŞMA AİDATI GELİRLERİ

Üye sendikalarımızın üyelik aidatları için yaptıkları ödemeleri göstermektedir. Dönem sonundaki alınan aidatlar toplamı 506.581,97 YTL.'dir.

2 - DİĞER GELİRLER

Yurt dışı seyahat bilet bedelleri, Rozet satışları, dayanışma gelirleri, proje, KDV iadesi ve diğer etkinliklerimiz için sendikalarımızdan alınan gider paylarından oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 113.688,78 YTL.'dir.

3 - FAİZ GELİRLERİ

Bankalardaki vadesiz mevduat hesaplarımıza işlenmiş faizlerden ve kur farkından oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 45,06 YTL.'dir.

B: GİDERLERİMİZ

1- PERSONEL ÜCRET GİDERLERİ

Konfederasyonumuzun, Genel Merkez personeline ödenen aylık ücret, ikramiye ve yasal ödentiler olup dönem sonu bakiyesi 314.519,34 YTL.'dir.

2 - PERSONEL ÖDENEK VE YOLLUKLARI

Personele ödenen yol giderlerini göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 14.450,00 YTL.'dir.

3 - YÖNETİCİ ÖDENEK VE YOLLUKLARI

Yöneticilere ödenen yurtdışı yolluk miktarıdır. Dönem sonu bakiyesi 558,35 YTL.'dir.

4 - İDARİ GİDERLER

Konfederasyonumuzun genel giderlerinden oluşmaktadır. Dökümü mizanda olup dönem sonu bakiyesi 295.668,54 YTL.'dir.

5 – OTO YAKIT VE BAKIM GİDERLERİ

Konfederasyonumuzun kullanımına tahsis edilen araçların yakıt ve bakım giderlerini göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 22.386,09 YTL.'dir.

6 – ANKARA BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ İDARİ GİDERLERİ

Ankara Bölge Temsilciliğimiz'in kira ve idari giderlerini göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi 10.169,56 YTL'dir.

7 – ANTALYA BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ İDARİ GİDERLERİ

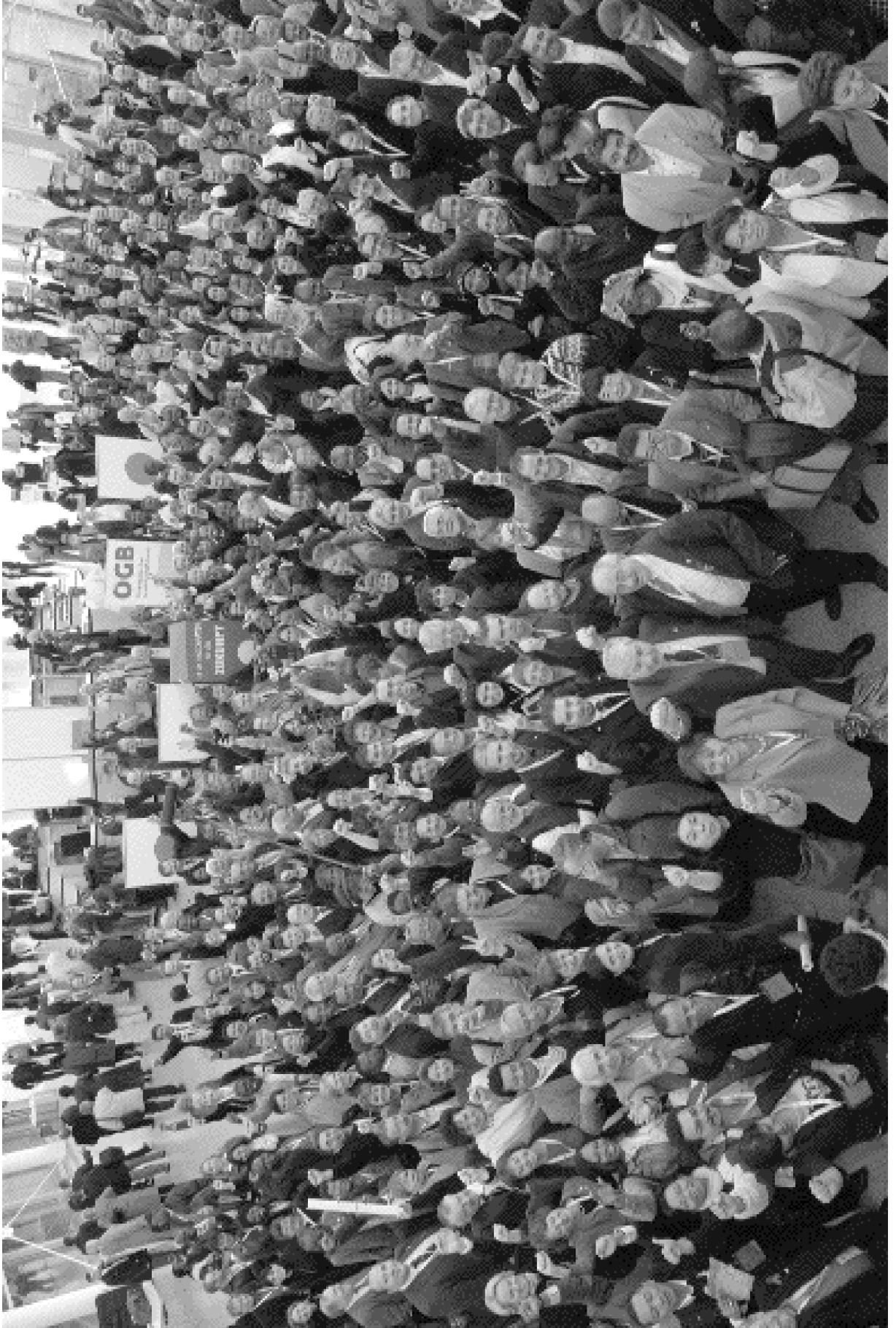
Antalya Bölge Temsilciliğimiz'in kira ve diğer idari giderlerden oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 10.268,27 YTL.'dir.

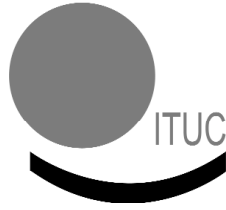
8 – ÜST KURULUŞ AİDAT GİDERLERİ

Üyesi olduğumuz ITUC ve ETUC'a ödenen aidat giderlerinden oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 16.183,06 YTL.'dir.

9 - EĞİTİM GİDERLERİ

Konfederasyonumuzun eğitim çalışmaları, yayınlamış olduğu kitap, gazete, dergi, broşür, araştırma bültenleri ile düzenlemiş olduğumuz seminer ve konferans giderlerinden oluşmaktadır. Dönem sonu bakiyesi 20.948,60 YTL.'dir.

ITUC
Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu
İLKELER BİLDİRGESİ
1-3 Kasım 2006, Viyana

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu - ITUC

İLKELER BİLDİRGESİ

(1-3 Kasım 2006, Viyana)

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) sendikal mücadeleleriyle sosyal adalet, özgürlük, demokrasi, barış ve eşitlik için savaşan kadın ve erkek işçilerin nesiller boyunca elde ettikleri kazanımları ve ödedikleri bedelleri selamlar. Onların, çalışanların eşit hak ve özgürlüklere kavuşması; tüm insanların onur ve haklarının güvence altına alınması; herkesin refahını sürdürebilmesi, çalışma hayatında ve toplumdaki potansiyellerinin farkında olması için yürüttükleri mücadeleyi ileri taşımaya ant içer.

Konfederasyon, bu amaca engel olan sosyal, ekonomik ve siyasi yapıların ve ilişkilerin acilen değiştirilmesi gerektiğinin farkındadır. Yoksullukla, açlıkla, sömürüyle, baskıyla ve eşitsizlikle mücadele görevini, küresel ekonominin gerektirdiği uluslararası eylemlerle ve sermayenin çıkarlarından üstün tuttuğu emek çıkarlarına yönelik demokratik yönetimiyle yerine getirmeyi üstlenir.

Konfederasyonun varlık amacı, her yerde ve her koşulda çalışanların etkin biçimde temsil edilmesini sağlayan dünya sendikacılığının bağımsız ve demokratik güçlerini bir araya getirmek ve harekete geçirmektir. Bu hedefe ulaşılması ve emeğin küresel stratejilerinin sermayenin küresel stratejilerine karşı koyması için gereken her türlü dayanışmayı sağlamayı görev bilir.

Konfederasyon işçi haklarının evrensel boyutunu ve insana yakışan adil bir işte çalışabilmeyi adaletli ve sürdürülebilir bir kalkınma için vazgeçilmez sayar. Bunların herhangi bir yerde yadsınması insan güvenliği için her yerde tehlike oluşturmaktadır.

Konfederasyon, evrensel, birbirinden ayrı düşünülemez ve devredilemez niteliklere sahip tüm insan haklarından herkesin yararlanabilmesi için gerekli koşulları sağlayan demokrasinin tüm dünyada güçlendirilmesi ve korunması amacıyla eylemler gerçekleştirmeyi görev bilir. Her yerde düşünce, ifade ve toplanma özgürlüğünü de kapsayan, kolektif hakları ve bireysel özgürlükleri savunur..

Konfederasyon her yerde ve özellikle yoksulluğun ve sömürünün en fazla

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

293

görüldüğü yerlerde çalışanlar için kapsamlı ve adil ekonomik ve sosyal gelişmeyi güvence altına almayı görev bilir.

Konfederasyon her türlü ayrımcılığı insanlığın onurunu ve eşitliğini aşağılama sayar. Tüm insanların bu onur ve eşitlikle doğduğunu ve bu şekilde yaşamaya hakkı olduğunu vurgular. Çalışma hayatında ve toplumda çeşitliliğe saygı duyulmasını destekleyeceğini taahhüt eder.

Konfederasyon barışın korunmasını ve güçlendirilmesini gayretle destekler ve kendini kitle imha silahlarından arındırılmış bir dünyaya ve genel silahsızlanmaya adar. Tüm halkların kendi kaderini tayin hakkını ve kendi seçtikleri hükümet altında çatışmadan ve totalitarizmden uzak yaşama hakkını savunur. Anlaşmazlıkların çözümünde savaşa başvurulmasını reddeder, terörizmi, sömürgeciliği, militarizmi, ırkçılığı ve cinsiyet ayrımcılığını lanetler.

Konfederasyon, Birleşmiş Milletler'in ilkelerine, üstlendiği role; tüm uluslararası toplumun katılımını ve saygısını sağlayarak barışı, güvenliği ve kalkınmayı etkin güvence altına almak konusundaki eşsiz meşruiyetine tereddütsüz destek verdiğini ifade eder.

Konfederasyon birleştirici ve çoğulcu yapısıyla demokratik, bağımsız ve temsil gücü bulunan sendikaların üyeliğine açıktır. Onların bağımsızlıklarına, esin kaynaklarının çeşitliliğine ve örgütsel yapılarına saygı gösterir. Konfederasyon kuralları, iç demokrasiyi, üyelerin tam katılımını ve yönetici birimlerinin ve temsilcilerinin bu çoğulcu karaktere saygı göstermesini güvence altına alınmak amacıyla konmuştur.

Konfederasyon kararları, - devlet kaynaklı, siyasi kaynaklı, işveren kaynaklı, dini, iktisadi ve diğer - tüm etkilerden bağımsız olarak alınır ve yine bu etkilerden bağımsız olarak uygulanır.

AMAÇLAR

Konfederasyon'un esin kaynağı; demokratik ve bağımsız sendikalar halinde örgütlenmenin ve toplu pazarlık etmenin, çalışanların ve onların ailelerinin refahı, güvenlik, toplumsal ilerleme ve sürdürülebilir kalkınma için vazgeçilmez olduğu inancıdır.

Sendikacılığın tarihi rolü ve bugünkü görevi; çalışma koşullarını ve çalışan kadın ve erkeklerin ve onların ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek; insan hakları, sosyal adalet, cinsiyetler arası eşitlik, barış, özgürlük ve demok-

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

rası için mücadele etmektir. Enternasyonalizm, tarihte eşine rastlanmamış bir şekilde dizginlenemeyen kapitalist küreselleşmeyle karşı karşıya kalmıştır. Sendikacılığın gelecekte güçlü olması ve görevini yerine getirebilmesi için etkin enternasyonalizme her zamankinden daha çok gereksinim vardır.

Konfederasyon tüm dünyanın işçilerini kendi saflarında birleşmeye ve Konfederasyonu kendilerine ve tüm insanlığa daha iyi bir gelecek sağlamaya yarayacak bir araç haline getirmeye çağırır.

Konfederasyonun daimi görevleri şunlardır:

Çalışan tüm insanların haklarını ve çıkarlarını ayırım gözetmeksizin savunmak ve geliştirmek; çalışma hayatında ve toplumda, saygın, adaletli ve güvenli koşullarda, emeklerine adil bir karşılık almalarını sağlamak.

- Konfederasyon, çalışma hayatı ile ilgili temel hakların evrensel saygı görmesi için her tür çocuk işçiliği ve zorunlu çalışma ortadan kaldırılana kadar, çalışanlar arasında ayrımcılığın önüne geçilene ve tüm işçilerin sendikal hakları her yerde tam olarak uygulanana kadar mücadele eder.
- Konfederasyon, örgütlenme hakkının, sınır ötesi eylemleri de kapsayan grev hakkının, toplu sözleşme hakkının ihlal edildiği durumları açığa çıkartır ve bu ihlalleri sona erdirmek için uluslararası dayanışmayı harekete geçirir.
- Konfederasyon, herkesin özgürce seçtiği, üretici bir işe ve sosyal güvenliğe kavuşması için mücadele eder.
- Konfederasyon, cinsiyet, din, renk, milliyet, etnik köken, cinsel yönelim, cinsel kimlik, politik görüş, yaş ya da engel nedeniyle yapılan ayrımcılığı sona erdirmek için hareket eder.

Bağımsız ve demokratik sendikacılık hareketinin büyümesini ve güçlenmesini sağlamak.

- Konfederasyon, uluslararası kalkınma yardımının eşgüdümlü olarak sağlanması yoluyla, ulusal sendikacılık hareketlerinin üyeliğini ve kapasitesini güçlendirecek somut destek verir.
- Konfederasyon, kayıt içi ekonomide çalışanlar gibi kayıt dışı ekonomide çalışanların da üye olmasıyla, tehlikeli ve güvencesiz işlerde çalışanlara tüm hakların ve korunmanın sağlanmasıyla ve sendikalara strateji ve

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

295

eylem belirlemeleri için yardım ederek sendikaların temsil gücünü artıracak eylemleri başlatır ve destekler.

Zenginliğin ve gelirin ülkeler içinde ve arasında adaletli dağılımını güvence altına almayı, çevrenin korunmasını, kamu mal ve hizmetlerinden herkesin faydalanmasını, kapsamlı sosyal güvenliği, herkese yaşam boyu öğrenme ve adil iş fırsatı sağlanmasını kendine görev edinmek ve küresel ekonomide karşıt bir güç haline gelmek.

● Konfederasyon, ILO'nun üstlendiği rolü güçlendirmeye, uluslararası çalışma standartlarının belirlenmesi ve evrensel olarak uygulanmasına, diğer uluslararası ve bölgesel örgütlerde temsiliyet kazanarak onların politikalarını ve etkinliklerini adil iş, sosyal adalet ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun hale getirmeye çalışır.

● Konfederasyon, Küresel Sendika Federasyonları'yla ve (OECD) Sendika Tavsiye Komitesi'yle işbirliği içinde çalışarak çokuluslu şirketlere ilişkin uluslararası sendikacılık politikaları ve eylemleri ile uluslararası işveren örgütleri arasındaki sosyal diyalogu destekler.

Sendikal hareketi kapsamlı ve küresel işgücünün her sektörünün gereksinim ve görüşlerine yanıt verebilecek hale getirmek.

● Konfederasyon, kadın haklarını ve cinsiyetler arası eşitliği ileri taşır, kadınların sendikalara tam katılımını güvence altına alır ve yönetim kademelerinde ve her seviyedeki etkinliğinde cinsiyet eşitliğini tam olarak sağlar.

● Konfederasyon, ırkçılıkla, yabancı düşmanlığıyla ve dışlamayla mücadele eder, göçmen işçilerin ve ailelerinin haklarını ve çıkarlarını savunur, farklı kültürler arasında hoşgörü, eşitlik ve diyalog sağlanması için çalışacaktır.

● Gençlerin sendikal harekete tam katılımını sağlar, uygun eğitim ve öğretime ulaşmalarını, adil işe sahip olmalarını destekler ve güvencesiz çalışma hayatına karşı çıkar.

● Kuşaklar arası dayanışmayı güçlendirir ve emekli işçilerin adil gelir hakkını savunur çıkarlarını geliştirmek için çalışır.

● Çalışan engelli kadın ve erkeklerin haklarını savunur ve geliştirir.

Bu hedeflere ulaşabilmek için üye sendikaların ve onların üyelerinin gü-

cünü, enerjisini, kaynaklarını ve yeteneklerini harekete geçirmek ve sendikal enternasyonalizmi günlük çalışmanın bir parçası haline getirmek.

● Bu amaç için gerekli gördüğünde eylemler ve dayanışma etkinlikleri, eylem günleri ve diğer hareketleri düzenler, mevcut olanları destekler; etkin ve zamanında küresel dayanışma sağlanması için gerekli bilgilerin toplanması ve dağıtılması görevini üstlenir.

● Demokratik ve bağımsız uluslararası sendikacılık hareketinin farklı düzeylerdeki etkisini ve uyumunu artırmak için kendisiyle aynı amacı paylaşan diğer sendikal örgütlerle mümkün olan en iyi işbirliği anlaşmalarını kurmaya çalışır.

● Sendikal bağımsızlıktan ve konfederasyonun amaçlarından ödün vermeksizin, diğer sivil toplum örgütleri ve siyasi gruplarla bağ ve işbirliği kurar.

Konfederasyon bu hedefler yolunda kararlılıkla ve sendikacılığın değişmez 'dayanışma, demokrasi ve adalet' ilkelerine bağlı kalarak ilerlemeyi başlıca görevi kabul etmektedir. İlerleme düşmanlarının elde ettiği kazanımlar onun yılmasına ve geri çekilmesine neden olamayacaktır. O, çalışanların kendi geleceklerini belirleme hakkına sahip olduklarından şüphe duymayacaktır.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu
SEVİLLA MANİFESTOSU
21-24.05.2007
11. ETUC Kongresi

11. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) Kongresi SEVİLLA MANİFESTOSU 21-24.05.2007

ETUC 11. Kongresi'nde kuruluş ilkelerine olan bağlılığını bir kez daha yinelemiştir. Lizbon Stratejisi'nin amaçları olan 'büyüme', 'çevresel gelişim' ve 'sosyal uyum' arasındaki dengenin devamı için harekete geçilmelidir. Sosyal Avrupa' amaçlanmadan bu denge sürdürülemezdir. Bu nedenle, ETUC hücumu geçmelidir. Bu süreçte ETUC, siyasi, ekonomik, çevresel ve sosyal birçok sorunla karşı karşıyadır.

Siyasi alanda

AB'ye yönelik hevesin bir çok ülkede kırıldığı açıktır. Daha güçlü, daha uyumlu bir Avrupa'nın yaratılmasına dair şüpheler artmaktadır. Kimi sendikalara göre, Avrupa, küreselleşmenin yarattığı olumsuz sonuçların -özellikle ucuz iş gücünden kaynaklanan göç sorunu- etkisi altındadır. Bu sorun, Avrupa uyum sürecini güçlendirmeye yönelik eğilimlerden çok milliyetçi ve korumacı politikalara olan eğilimi arttırmakta, küreselleşmenin dezavantajları kadar faydalarının da olduğu inancını azaltmaktadır.

Ekonomik alanda

Birçok ülkede işsizlik artmakta, kimi olumlu gelişmelere karşın, yeni işlerin birçoğu ücreti ve güvenliği düşük işlerdir. Bazı ülkelerde reel ücretler artmaktadır, ancak ücretlerin ve maaşların gayri safi milli hasılanın içindeki payları azalmaktadır. Avrupa Merkez Bankası'nın politikaları çerçevesinde, Avrupa Dünya'daki diğer ekonomik güçlerden geri kalmamak amacıyla büyümeyi arttırmak için mücadele vermektedir.

Çevresel olarak

Küresel ısınmanın yarattığı tehditlere ilişkin Avrupa yurttaşları arasında artan bir 'farkındalık' vardır. Yenilenebilir enerji kullanımına ilişkin Avrupa düzeyinde kimi gelişmeler kaydedilmiştir. Ancak üye ülkeler arasında farklılıklar vardır ve Avrupa düzeyinde uzlaşma azalmıştır.

Sosyal Avrupa

Deregülasyonun olumsuz etkisi altındadır. Son 4 yıldır Avrupalı işçileri des-

tekleme için hiçbir yasal düzenleme yapılmamıştır. Bazı hükümetler, yasal düzenlemeleri görmezden gelerek, sosyal Avrupa'nın varlığını sorgulamakta, hatta Avrupa'nın sosyal bir boyuta ihtiyacı olmadığını iddia etmektedir.

Sonuç olarak

Avrupa yakın zamanda zarar görmüştür. Geçmiş yıllarda Sosyal Avrupa, başarılı bir Avrupa için çok önemliydi, şimdi tekrar önem kazanması gerekiyor ve ETUC'un Strateji ve Eylem Planı da bu hedefe işaret etmektedir.

ETUC beş alanda hücumla geçmeyi planlıyor:

1. Avrupa Emek Piyasası

- Daha fazla, daha iyi iş ve tam istihdam
- Çalışma koşulları, sendikal haklar ve sağlık ve güvenlik alanlarında Avrupa Standardları
- Güvencesiz işle mücadele
- Avrupalı çalışanlar için asgari ücretleri ve reel ücretleri arttırmak için kampanya
- Kadın ve erkek işçiler arasındaki ücret farklarını kapatmak
- Eşitliği her politikada, her zaman teşvik etmek ve ırkçılığa, ayrımcılığa ve yabancı düşmanlığına karşı her zaman mücadele etmek
- Eşit muamele ilkesine dayanarak, Avrupalı işçiler arası hareketlilik için daha iyi bir çerçeve oluşturmak
- Daha aktif bir göç politikası teşvik etmek, göçle ilgili yasal kanallar açarken kayıtlı olmayan göçmenler de dahil, tüm göçmen işçilere yönelik emek sömürsüne karşı mücadele etmek
- Sendikal haklar için, uluslar üstü düzeyde bir grev eylemi düzenlemek
- Flexicurity tartışmalarını istihdama ve işsizlik ödeneklerine yönelik ke-sinti tartışmalarından ayırtmak
- Daha iyi sosyal koruma ve asgari gelir, emeklilik, uzun vadede sağlık bakımı, hayat boyu eğitim, hastalık ve işsizlik yardımları, aktif emek piyasası ve çocuk bakımı ve yaşlanan nüfusla ilgili olumlu eyleme dair hizmet veren refah devletini teşvik etmek.

DISK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

- Çalışma zamanıyla ve Avrupa İş Konseyleri'yle ilgili var olan direktifleri güçlendirmek için mücadele etmek.

2. Sosyal diyalog, toplu pazarlık ve işçilerin katılımı

- Daha nitelikli bir sosyal diyalogu ve Avrupa düzeyinde uyuşmazlıkların çözümlenmesini teşvik etmek.
- İşkolu, sınır ötesi ve ulus üstü de dahil olmak üzere Avrupa düzeyinde toplu pazarlığın nasıl geliştirileceğine dair daha fazla düşünmek.
- Karşılıklı pazarlık pozisyonunu güçlendirmek ve ticaret yaptığı ülkelere aleyhine işleyen ekonomik politikalara son vermek için Avrupa çapında toplu pazarlığı güçlendirmek.
- Avrupa İş Konseyleri için daha iyi koşullar geliştirmek ve işçilerin katılımını teşvik etmek.
- Sadece hissedarların değil tüm ilgililerin çıkarlarını gözeterek işbirliğine dayalı yönetişimin standartlarını yükseltmek ve gerçek işbirlikçi sosyal sorumluluk yaratmak için kampanya düzenlemek.
- "Gazino kapitalizmi"ne karşı mücadele etmek.

3. Daha etkili ekonomik, sosyal ve çevresel Avrupa yönetiřimi

- Lizbon Stratejisi'ni yeniden canlandırmak ve Avrupa inşasındaki yerini ve yetkilerini acil olarak yeniden tanımlamak
- Büyümeyi ve yenilięi besleyen, yüksek enflasyon hedefi olan, büyümeyi destekleyen kur oranları amaçlayan bir makro-ekonomi politika çerçevesi geliştirmek,
- Vergi politikaları arasındaki koordinasyonu etkili bir şekilde teşvik etmek
- Genişlemeye ve bölgeler ve ölkeler arasındaki dayanışmaya Avrupa bütçesinden daha büyük pay ayırmak
- Yeni bir Avrupa çerçevesinde kamu hizmetlerini daha da güçlendirmek
- Sürdürülebilir teknolojiler, yüksek verimlilik, nitelikli işgücü, araştırma ve kalkınma için daha fazla harcama, sadece ekonomik değil sosyal ve çevresel kriterlere dayalı daha iyi bir düzenleme dahil; endüstriyel ve yeniliğe yönelik stratejiler geliştirmek

DİSK 13. GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

301

- ‘Akıllıca’ büyüme stratejileri, farklı üretim ve tüketim kalıpları ve karbon emisyonları konusunda Kyoto hedeflerini dikkate alan daha sürdürülebilir bir Avrupa’yı teşvik etmek ve çevre ve enerjiyle ilgili konuları sendikaların gündemine taşımak

4. Daha güçlü bir Avrupa

- Özellikle Temel Haklar Şartı’nı içeren Anayasal Anlaşmayı, örgütlenme ve grev haklarını içeren sendikal hakları savunmak
- Temel haklar ve sendikal haklar da dahil olmak üzere AB üyeliğinin şartlarının tam olarak karşılanmasına bağlı olarak Balkan ülkelerinin ve Türkiye’nin genişlemeye dahil edilmesine yönelik olumlu bir yaklaşım ve Doğu Avrupa’ya, Akdeniz’e ve dünyanın diğer bölgelerine yönelik cömert komşuluk politikası sergilemek
- Hakları ve ILO standartlarını dikkate alan, Avrupa’da iş olanaklarını arttıran, gelişmekte olan ülkelerde ticaretin saldırgan biçimde serbestleştirilmesine karşı çıkan, ticaret ve kalkınma politikası ile sosyal ve çevre politikası arasındaki uyuma önem veren
- Barışı savunan, BM’ye ve tüzüğüne uygun, hukukun üstünlüğüne saygı duyan, demokrasiyi ve insan haklarını teşvik etmek için “yumuşak” güç kullanan, terörü bütünüyle kınayan bir dış politika
- Özgün bir Avrupa Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının geliştirilmesi

5. Daha güçlü sendikalar ve ETUC

- Sendikaların üye sayılarını arttırmalarına yardım etmek için örgütlenme stratejileri geliştirmek
- Daha güçlü, kampanyalara liderlik edebilecek ve daha fazla dayanışma sağlayacak bir ETUC inşaa etmek
- Dünyada daha bağlayıcı ve etkili bir sendikal örgüt inşaa etmek için ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu), PERC (ITUC, Pan-Avrupa Bölge Konseyi) Küresel Sendikalar Federasyonu ve TUAC (Sendikalar Danışma Komitesi) ile birlikte çalışmak.

